

Başlatırken

Değerli okurlarımız,

Mahalli İdareler Dergimizin Kasım 2024 sayısında, yerel yönetimleri ilgilendiren güncel ve kritik konuları ele alan değerli çalışmalarını sizlerle buluşturmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Bu sayımızda, teknolojik gelişmelerden sosyal politikalara, personel yönetiminden uluslararası ilişkilere kadar geniş bir yelpazede önemli makaleler yer almaktadır.

Organize sanayi bölgelerinde elektrikli araç şarj istasyonlarının kurulması konusu, günümüzün değişen ulaşım teknolojilerine yerel yönetimlerin adaptasyonu açısından büyük önem taşımaktadır. Bu alandaki yasal çerçeve ve uygulama esasları, dergimizin ilk makalesinde detaylı şekilde ele alınmıştır.

Belediye çalışanlarının hakları ve çalışma koşulları konusunda iki önemli makale dikkatinizi çekecektir. Sendikali belediye işçilerinin fazla çalışma ücretlerinin ödenmesi ve taşeron işçilerin kıdem tazminatı konuları, güncel mevzuat değişiklikleri ışığında incelenmiştir.

Uluslararası ilişkiler alanında, belediyelerin kardeş şehir ilişkileri kurması konusundaki kapsamlı çalışma, küreselleşen dünyada yerel yönetimlerin rolünü ve işbirliği olanaklarını ortaya koymaktadır. Bu çalışma, özellikle kültürel ve ekonomik işbirliği fırsatları arayan belediyelerimiz için değerli bir kaynak niteliğindedir.

Gayrimenkul yönetimi ve hukuki boyutları konusunda iki önemli makale yer almaktadır. Taşınmazların tapu kaydına işlenen şerhler ve mahalli idarelere ait gayrimenkullerin kendi şirketlerine ihalesiz olarak kiraya verilememesi konuları, uygulamada sıkça karşılaşılan sorunlara ışık tutmaktadır.

Belediye vergi ve harçlarında uzlaşma konusundaki detaylı inceleme, yerel yönetimlerin mali yönetimi açısından önemli bir referans kaynağı sunmaktadır. Ayrıca, SGK primlerinin ödenmemesinden doğan sorumluluklar konusundaki makale, belediye yöneticilerinin dikkat etmesi gereken önemli hususları ele almaktadır.

Son olarak, yerel yönetimlerde sosyal uygulamalar konusundaki çalışma, belediyelerin sosyal belediyecilik anlayışı çerçevesinde sunduğu hizmetleri ve destekleri kapsamlı şekilde incelemektedir.

Dergimizin bu sayısında yer alan makalelerin, yerel yönetimlerimizin karşılaştığı güncel sorunlara ışık tutacağına ve çözüm önerileri sunacağına inanıyorum. Değerli yazarlarımıza katkılarından dolayı teşekkür eder, tüm okurlarımıza faydalı olmasını dilerim.

Saygılarımla,

Murat SANCAR
Mahalli İdareler Derneği Başkanı

Organize Sanayi Bölgesi Sınırları İçinde Elektrikli Araç
Şarj İstasyonu Açılması

Dr. Ufuk ÜNLÜ

5

11

Sendikalı Belediye İşçisine Fazla Çalışma
Ücretinin Ödenme Şekli

Cumhur Sinan ÖZDEMİR

Taşeron İşçi olarak Geçen Sürenin Kıdem Tazminatının
Alt İşverene Rücu

Akın ŞİMŞEK

20

25

Belediyelerce Yabancı Ülke Yerel Yönetimleriyle Kardeş
Şehir İlişkisi Kurulması

Mustafa DÖNMEZ

Taşınmazların Tapu Kaydına İşlenen Şerhler

Salih ÇALAL

33

37

Mahalli İdarelere Ait Gayrimenkullerin Kendi Şirketlerine İhalesiz
Olarak Kiraya Verilememesi ve Tahsis Edilememesi

Mustafa YAVUZ

Belediye Vergi ve Harçlarında Uzlaşma

Özkan BAĞDADIÖĞLU

45

54

Belediye ve Şirketlerinde SGK Primlerinin
Ödenmemesinden Kimler Sorumlu Tutulmalıdır?

Mahmut ÇOLAK

Yerel Yönetimlerde Sosyal Uygulamalar

Abdurmelik ÖTEGEN

62

Belediyeler Açısından "İç Sularda Çalışan Gemi ve Su Araçları Yönetmeliği"

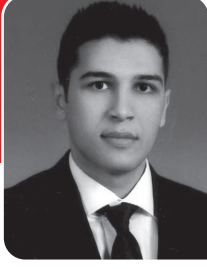
Av. Dr. M. Lamih ÇELİK

Yerel Yöneticiler İçin Tüm Yönleri ile Temel Sürdürülebilirlik, İklim Değişikliği ve Ekonomi Notları-1

Dr. Ecz. Ali Murat DUMAN

Pratik Bilgiler

Devlet Memurlarıyla İlgili Mali Haklar	106	6301 Sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu	132
Devlet Memurlarına Sağlanan Sosyal Yardımlar	107	Sigortalı Çalışanlardan Prime Esas Kazançlardan İstisna Tutulacak	132
5510 Sayılı Kanun 4/C (Memur) Kapsamında Sigortalıların Prim Organları	108	Gecikme Zammı Tablosu	133
SSK Prim Oranları	108	H - Cetveli	134
5510 Sayılı Kanun 4/A (İşçi) Kapsamında Sigortalıların Prim Organları	108	Fazla Çalışma Ücretleri	135
Belediye Başkan Ödeneği	109	Gayrimenkul Sermaye İratlarında Uygulanan Kira İstisna Tutarı	136
Belediye Meclis Üyeleri Huzur Hakkı	109	Hizmet Erbabına İşyeri veya İşyerinin Müştemilatı Dışında Kalan Yerlerde Yemek Verilmek Suretiyle Sağlanan Menfaata İlişkin İstisna Tutarı	136
Belediye Encümen Ödeneği	110	Basit Usule Tabii Olmanın Genel Şartlarından Olan İşyeri Kira Bedeline İlişkin Tutar	136
İl Genel Meclis Üyelerinin Huzur Hakları	110	Engelliler İçin Vergi İndirimi	136
İl Encümen Brüt Ödenekleri	110	Yeniden Değerleme Oranları	136
Asgari Ücretin Net Hesabı ve İşveren Maliyeti	111	Görevden Uzaklaştırma Halinde Ödenecek Ücret	137
Gelir Vergisi Tarifesi	112	Ücretli Yıllık İzinler	137
Belediye Encümenlerinin 1608 S.K. Kapsamındaki İdari Para C.	112	İş Akdinin Feshinde İhbar Tazminatı Tutarları	137
3194 Sayılı İmar Kanunu'na İlişkin 2024 Yılı İdari Para Cezaları	113	Memur Ödemelerinden Yapılan Kesintiler	138
2559 Sayılı 2024 Yılı Belediye İdari Para Cezaları	115	Devlet Memurlarına Hastalık ve Refakat İzni	139
4857 Sayılı İş Kanunu'na Göre Uygulanacak Para Cezaları	116	Memurlarda Açıkta Vekalette Ödenecek Ücret	140
Çeşitli Kanun ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine Göre Bütçe Kanununda Gösterilmesi Gereken Parasal Sınırlara Ait Cetvel	118	Devlet Memurlarına Göre Tecil Faizi Oranları	140
Değeri Kağıtlar	119	Kurum İçinden Vekalette Ödenecek Ücret	141
Amortisman Ayırmada Alt Sınır	119	1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu	142
Kamu Konutlarının 2024 Yılı Aylık Kira Bedelleri	120	Sular Hakkında Kanun	143
Damga Vergisine Tabii Kağıtlar	121	Ödemelerde Vergi Borcu Sorgulama	143
Vergi Usul Kanununda Yer Alan Had ve Tutarlar	124	Ödemelerde SGK Borcu Yoktur Talep Etme Borç Limitleri	143
Çevre Temizlik Vergisi	127	Yürürlük Tarihlerine Göre Tecil Faizi Oranları	144
5326 Sayılı Kabahatler Kanunu'na Göre Verilecek Para Cezaları	128	2886 Sayılı Devlet İhale Kanunundaki Parasal Limitler	145
İdari Para Cezası Gerektiren Fiillerin Tekrarı	129	Tahsildarların Üzerinde Tutabilecekleri Para Limiti	146
Belediye Para Cezası Niteliğinde Olup da, Mahkemelerce Verilen Para Cezaları	129	Belediye Meclis Ve Encümen İçin Uzlaşma Limitleri	146
Emlak (Bina, Arsa ve Arazi) Vergi Değerleri ve Hesaplamaları	130	2024 Yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri	147
Hizmet Erbabına Yapılan Ücret Ödemelerinin Gelir Vergisinden İstisna Edilebilmesi İçin	131	Müteahhithlik Kameleri ve İş Bitirme Belgeleri İçin Geçerli Katsayılar	150
5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu	132	Türk Ticaret Kanunundaki Kabahatlerin 2023 Yılında Tatbik Olunacak Ceza Tutarları	151
7126 Sivil Savunma Kanunu	132	Proje ve Kontrollük İşlerinde Uygulanacak Yeni Oranlar	153
		Parasal Sınırlar	155
		2024 Yılı Eşik Değerler ve İhale İlan Süreleri	159

ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ SINIRLARI İÇİNDE ELEKTRİKLİ ARAÇ ŞARJ İSTASYONU AÇILMASI

Dr. Ufuk ÜNLÜ*

* *Cumhurbaşkanlığı Denetçisi*

1. Giriş

Organize sanayi bölgesi, sanayinin etkinliğini ve kentte düzenli yerleşmeyi sağlamak amacıyla, sanayi tesislerini bir araya toplayarak sanayi kuruluşlarının ulaşım, kentsel toprak, enerji, yakıt, su, endüstriyel atıksu arıtma tesisi, hammadde gibi altyapı ve gereksinmeleriyle ilgili kolaylıkları bir arada bulunduran, bunun yanı sıra sanayinin çevreye olumsuz etkilerini en aza indirmek amacıyla atık yönetim politikaları uygulayan, özel olarak planlanan ve imar planlarında da yer verilen bölge türüdür.

Yaşanan gelişmeler birçok alanda olduğu gibi organize sanayi bölgelerinde de elektrikli şarj istasyonu kurulmasını, bu alanda yaşanan ihtiyaç nedeniyle gerekli ve faydalı kılmaktadır. Bu doğrultuda, organize sanayi bölgelerinin elektrikli araç şarj istasyonlarına işyeri açma ve çalışma ruhsatı ile yer seçimi ve faaliyet izin

belgesi düzenleme yetkisinin bulunup bulunmadığı yazımız içerisinde incelenecektir.

2. Organize Sanayi Bölgeleri

Sanayinin uygun görülen alanlarda yapılanmasını sağlamak, çarpık sanayileşme ve çevre sorunlarını önlemek, kentleşmeyi yönlendirmek, kaynakları rasyonel kullanmak, bilgi ve bilişim teknolojilerinden yararlanmak, sanayi türlerinin belirli bir plan dâhilinde yerleştirilmek ve geliştirmek amacıyla organize sanayi bölgeleri (OSB) kurulmuştur. OSB'ler, hem il bazında hem de ülke ekonomisi için önemli katma değerler sağlar. Söz konusu bölgeler, genellikle kent dışında, organize sanayi işi için özel olarak ayrılmış yerlerdir ve ayrı bir tüzel kişilikleri bulunmaktadır.

Organize sanayi bölgelerinin yasal zeminini 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu oluşturur. Söz konu-

su Kanuna göre organize sanayi bölgesi, sanayinin uygun görülen alanlarda yapılmasını sağlamak, çarpık sanayileşme ve çevre sorunlarını önlemek, kentleşmeyi yönlendirmek, kaynakları rasyonel kullanmak, bilgi ve bilişim teknolojilerinden yararlanmak, sanayi türlerinin belirli bir plan dâhilinde yerleştirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla; sınırları tasdik edilmiş arazi parçalarının imar planlarındaki oranlar dâhilinde gerekli idari, sosyal ve teknik altyapı alanları ile küçük imalat ve tamirat, ticaret, eğitim ve sağlık alanları, teknoloji geliştirme bölgeleri ile donatılıp planlı bir şekilde ve belirli sistemler dâhilinde sanayi için tahsis edilmesiyle oluşturulan ve 4562 sayılı Kanun hükümlerine göre işletilen mal ve hizmet üretim bölgelerini ifade eder.

Organize sanayi bölgelerinin müteşebbis heyet (işletme aşamasında genel kurul), yönetim kurulu, denetim kurulu ve bölge müdürlüğü olmak üzere dört adet zorunlu organı bulunmaktadır. Müteşebbis heyet, OSB'nin kuruluşuna katılan kurum ve kuruluşların karar organlarıncı, organlarında görevli olanlardan veya mensupları arasından tespit edilecek on beş asıl ve on beş yedek üyeden oluşur. Yönetim kurulu, müteşebbis heyetin en az dördü kendi üyeleri arasından olmak üzere seçeceği beş asıl, beş yedek üyeden oluşur. Genel kurula geçen ve müteşebbis heyetin sona erdiği OSB'lerde, yönetim kurulu yönetmelikle belirlenecek kriterlere göre en fazla on bir asıl ve on bir yedek üyeden oluşur. Yönetim kurulu üyeleri dört yıl için seçilir. Denetim kurulu, müteşebbis heyetin kendi üyeleri arasından seçeceği iki asıl, iki yedek üyeden oluşur. Denetim kurulu üyeleri dört yıl için seçilir. Denetim kurulu bütçenin sarf

ve uygulamasını denetlemek, yılda bir defa genel denetleme raporu ve en az üç ayda bir de ara rapor düzenleyerek müteşebbis heyete sunmakla görevlidir. Bölge müdürlüğü, bölge müdürü ile yeteri kadar idarî ve teknik personelden oluşur. Kredi kullanan OSB'lerde, müdürlüğün teşkilat şeması ve kadrosu Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı onayı ile oluşur ve değişir. Bölge müdürü, yönetim kurulu tarafından atanır. Bölge müdürü, yönetim kurulunun kararları ve talimatları doğrultusunda OSB'nin sevk ve idaresini yürütmek ve verilen diğer görevleri yapmakla yükümlüdür.

OSB'lerinin gelirleri aşağıdaki gibidir:

- a) Müteşebbis heyete katılan kurum ve kuruluşların verdikleri katılma payları.
- b) Katılımcıların ödedikleri aidatlar ile arsa ve alt yapı katılım payları ve hizmet karşılıkları.
- c) OSB alt yapı ve sosyal tesislerinin ihalesi için hazırlanan dosyaların satış bedelleri ile bölge içinde kurulacak olan işletmelerin projelerinin tasdik ve vize bedelleri.
- d) Yönetim aidatları.
- e) Su, elektrik, doğalgaz, sosyal tesis, arıtma ve benzeri işletme gelirleri ile iş-tirak gelirleri.
- f) Arsa tahsisi ve satışından sağlanan gelirler.
- g) Bağışlar.
- h) Bölge ortak mülklerinin kira ve hizmet gelirleri.
- i) Banka faizleri.
- j) Gecikme faizleri.

k) İlan ve reklam gelirleri.

l) Diğer gelirler.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci maddesinde, dernek ve vakıflar kurumlar vergisi mükellefleri arasında sayılmamakla birlikte, aynı maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi ile dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmeler vergi mükellefiyeti kapsamına alınmış olup anılan Kanunun 2 nci maddesinin beşinci fıkrasında da dernek veya vakıflara ait veya tabi olup faaliyetleri devamlı bulunan sermaye şirketi ve kooperatif statüsünde bulunmayan ticari, sınai ve zirai işletmelerin iktisadi işletme olduğu; altıncı fıkrasında ise dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmelerin kazanç amacı gütmemeleri, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya iş yerlerinin bulunmaması mükellefiyetlerini etkilemeyeceği; mal veya hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olması, kar edilmemesi veya karın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi niteliğini değiştirmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Anılan Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (n) bendi ile OSB'ler ile küçük sanayi sitelerinin alt yapılarını hazırlamak ve buralarda faaliyette bulunanların; arsa, elektrik, gaz, buhar ve su gibi ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kamu kurumları ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce birlikte oluşturulan ve kazancının tamamı bu yerlerin ortak ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılan iktisadi işletmeler kurumlar vergisinden muaf tutulmuştur.

OSB'lerin tüzel kişilikleri itibarıyla kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunmayıp vergi uygulamalarında dernek olarak kabul edilmekte olduğundan Organize Sanayi Bölgesine yapılan bağışların kurumlar vergisine tabi tutulması söz konusu olmayacaktır. Ancak, söz konusu bağış ve yardımların iktisadi işletmelere yapılması durumunda, bu bağış ve yardımların iktisadi işletmeler tarafından kurum kazancına dahil edilmesi gerekecektir. Bununla birlikte, Organize Sanayi Bölgesine ve iktisadi işletmelerine gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerince makbuz karşılığı yapılacak bağış ve yardımların, bağış yapan mükellefler tarafından gelir ve kurum kazancının tespitinde indirim konusu yapılabilmesi mümkün bulunmamaktadır. OSB'ler vergi uygulamalarında dernek olarak kabul edildiğinden OSB'lere yapılan kira ödemelerinden de gelir vergisi kesintisi yapılması gerekmektedir. Ancak, bunlara ait taşınmazların bir iktisadi işletme oluşturacak şekilde kiralanması halinde ise oluşacak iktisadi işletme kurumlar vergisi mükellefi olduğundan ve elde edilen kira gelirleri de kurumlar beyannamesi ile beyan edildiğinden vergi kesintisi yapılmaması gerekmektedir. Yanısıra, Organize Sanayi Bölgesinin hüküm ve tasarrufunda bulunan ve kendi başına iktisadi işletme niteliğinde olan sosyal tesislerinin kiraya verilmesi halinde anılan OSB bünyesinde oluşacak iktisadi işletme için kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis ettirilmesi gerekecektir.

3. Organize Sanayi Bölgesi Sınırları İçinde Elektrikli Araç Şarj İstasyonu Açılması

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri

Kanununun 4 üncü maddesinin on dördüncü fıkrasında; “Yürürlüğe giren imar plânına göre arazi kullanımı, yapı ve tesislerinin projelendirilmesi, inşası ve kullanımıyla ilgili ruhsat ve izinler ile işyeri açma ve çalışma ruhsatları OSB tarafından verilir ve denetlenir. İşyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesi sırasında işyeri açma ve çalışma ruhsatına ilişkin harçlar, OSB tarafından tahsil edilerek ilgili belediye veya il özel idaresi hesabına yatırılır” hükmü yer almaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanununun 14 üncü maddesi “... 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu hükümleri saklıdır. ...” hükmünü,

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesi “4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunuyla Sanayi ve Ticaret Bakanlığına ve organize sanayi bölgelerine tanınan yetki ve sorumluluklar ile sivil hava ulaşımına açık havaalanları ve bu havaalanları bünyesinde yer alan tüm tesisler bu Kanunun kapsamı dışındadır.” hükmünü,

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi “Yetkili idare: Belediye sınırları ve mücavir alanlar dışı ile kanunlarda münhasıran il özel idaresine yetki verilen hususlarda il özel idaresini, büyükşehir belediyesi sınırları içinde büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu konularda büyükşehir belediyesini, bunların dışında kalan hususlarda büyükşehir ilçe belediyesini, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediyeyi, organize sanayi bölgesi sınırları içinde organize sanayi bölgesi tüzel kişiliğini, endüstri bölgesi sınırları içinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığını ve teknoloji geliştirme bölgesi yönetici şir-

keti ile bölgede yer alan AR-GE ve tasarım faaliyetinde bulunan firmalar için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı il müdürlüklerini,” ve (t) bendi “İş yeri: Ticari, sınai, zirai veya mesleki bir faaliyetin ya da girişimin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan, kara ya da su üzerindeki açık veya kapalı alanda bulunan sabit ya da mobil yerleri” hükmünü,

6 ncı maddesinin birinci fıkrası “Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz. İşyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır.” ve üçüncü fıkrası “İşyeri açmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler, işyerlerini bu Yönetmeliğe uygun olarak tanzim ettikten sonra Örnek 1 ve 2’de yer alan durumlarına uygun formu doldurarak yetkili idareye başvurur.” hükmünü,

Yönetmeliğin eki (EK-2)’de yer alan “Gayrisihhî Müesseseler Listesi” kısmının “C) Üçüncü Sınıf Gayrisihhî Müesseseler” bölümünün “1- Enerji Sanayii” başlıklı alt bölümünün 1.2 alt maddesi “Elektrik enerjisi ile çalışan araçların elektrik ihtiyacını temin edebilmeleri için yetkili idareye uygun görülecek ve imar planında “elektrikli araç şarj istasyonu alanı” olarak ayrılmış parsellerde kurulacak müstakil elektrikli araç şarj istasyonları ile diğer iş yerlerinde ve toplu yapılarda kurularak faaliyette

bulunacak elektrikli araç şarj istasyonları,

1.2.1- Müstakil elektrikli araç şarj istasyonlarına bu Yönetmelik gereğince işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenir.

1.2.2- Müstakil elektrikli araç şarj istasyonları dışında, diğer iş yerlerinde ve toplu yapılarda kurularak faaliyette bulunacak elektrikli araç şarj istasyonları için bu Yönetmeliğin eki ÖRNEK 9'da yer alan forma uygun şekilde doldurularak yapılacak başvurular sonucu yetkili idarelerce yer seçimi ve faaliyet izin belgesi, bu Yönetmeliğin eki ÖRNEK 10'da yer alan bilgileri içerecek şekilde düzenlenir. Yer seçimi ve faaliyet izin belgesi düzenlenen istasyonlar için ayrıca işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenmez. Yer seçimi ve faaliyet izin belgesi müracaatı sırasında bu Yönetmelikte belirtilen bilgi ve belgeler dışında başka herhangi bir belge istenemez ve başvuru formundaki beyana göre belge işlemleri sonuçlandırılır.

1.2.3- Elektrikli araç şarj istasyonları- na işyeri açma ve çalışma ruhsatı ile yer seçimi ve faaliyet izin belgesi büyükşehirlerde büyükşehir belediyesi tarafından verilir.

1.2.4- İşyeri açma ve çalışma ruhsatı ile işletilen müstakil elektrikli araç şarj istasyonları bünyesinde sair faaliyet konuları ve yapı elemanları (idari bina, tuvalet, market, çay ocağı, mescit, büfe, kafe, kafeterya, oto elektrik, lastikçi, yıkama yağlama vb.) bulunabilir.

1.2.5- Yer seçimi ve faaliyet izin belgesi için araç şarj istasyonu alanı ve istasyon nedeniyle faydalanılan alanlar toplamı olacak şekilde her metrekaare için büyükşehirlerde 50.- TL, diğer yerlerde 25.-TL üzerinden ücret alınır. Tespit edilen bu

tutarlar, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere bir önceki yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılır. Bu alt maddede belirtilen ücret dışında, istasyonlar için herhangi bir ücret veya bedel alınmaz.

1.2.6- Yer seçimi ve faaliyet izin belgesi verilmesiyle ilgili bu madde ve alt maddelerinde yer almayan hususlarda bu Yönetmelikte işyeri açma ve çalışma ruhsatıyla ilgili hükümler uygulanır." hükmünü amirdir.

4. Sonuç

Organize sanayi bölgesi, sanayinin uygun görülen alanlarda yapılanmasını sağlamak, çarpık sanayileşme ve çevre sorunlarını önlemek, kentleşmeyi yönlendirmek, kaynakları rasyonel kullanmak, bilgi ve bilişim teknolojilerinden yararlanmak, sanayi türlerinin belirli bir plan dâhilinde yerleştirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla; sınırları tasdik edilmiş arazi parçalarının imar planlarındaki oranlar dâhilinde gerekli idari, sosyal ve teknik altyapı alanları ile küçük imalat ve tamirat, ticaret, eğitim ve sağlık alanları, teknoloji geliştirme bölgeleri ile donatılıp planlı bir şekilde ve belirli sistemler dâhilinde sanayi için tahsis edilmesiyle oluşturulan ve 4562 sayılı Kanun hükümlerine göre işletilen mal ve hizmet üretim bölgeleri olarak tanımlanır. Bu bölgelerdeki belli başlı faaliyetlere muafiyet ve istisnalar tanınarak vergisel avantajlar sağlanmıştır.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde; elektrikli araç şarj istasyonlarına işyeri açma ve çalışma ruhsatı ile yer seçimi ve faaliyet izin belgesinin büyükşehirlerde büyükşehir belediyesi,

diğer yerlerde ilgili yetkili idare tarafından verileceği bilinmektedir. Diğer taraftan, 4562 sayılı Kanun ile organize sanayi bölgesine tanınan yetki ve sorumluluklar 5216 sayılı Kanun hükümleri kapsamında yer almadığından organize sanayi bölgesi sınırları içinde bulunan iş yerlerinin ruhsatlandırılmasının ve denetlenmesinin organize sanayi bölgesi tüzel kişiliğinin yetkisinde bulunduğu, dolayısıyla elektrikli araç şarj istasyonlarına işyeri açma ve çalışma ruhsatı ile yer seçimi ve faaliyet izin belgesinin organize sanayi bölgesi sınırları içinde organize sanayi bölgesi tüzel kişiliği tarafından verilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

SENDİKALI BELEDİYE İŞÇİSİNE FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETİNİN ÖDENME ŞEKLİ

Cumhur Sinan ÖZDEMİR*

**Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Başmüfettişi*

1. Giriş

4857 sayılı İş Kanununa göre ücret bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve para ile ödenen tutardır. Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkak kural olarak, Türk parası ile işyerinde veya özel olarak açılan bir banka hesabına ödenir. Ücretin genel tanımı içinde fazla çalışma ücretide vardır. Fazla çalışmanın her saati için verilecek ücret, normal çalışma ücretinin saat başına düşen tutarının yüzde elli yükseltilmesi suretiyle ödenir. Fazla sürelerle çalışmalarda her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret, normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının yüzde yirmibeş yükseltilmesiyle ödenir. Fazla mesai ücretleri, çalışılan süre itibarıyla son ücretten değil, çalışılan döneme göre o dönemdeki hak edilen ücret esas alınarak devre devre hesaplanır. Fazla çalışma ücretini alamayan

işçi ücretini talep etme yanında doğal olarak iş sözleşmesini İş Kanunu'nun, 24/II-e maddesi hükmüne göre haklı nedenle feshedebilir ve yasal koşulların varlığı halinde kıdem tazminatına da hak kazanır. Ücreti ödenmediği için iş sözleşmesini fesheden işçi ücret ve benzeri alacakları için 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu hükümleri uyarınca arabulucuya başvurmak zorundadır. İşçi, arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılamaması hâlinde, son tutanağın düzenlendiği tarihten itibaren, iki hafta içinde iş mahkemesinde dava açılabilir

2. Sendika Üyeliği

On beş yaşını dolduran ve Kanunu kapsamında işçi sayılanlar, işçi sendikalarına üye olabilir. Sendikaya üye olmak serbesttir. Hiç kimse sendikaya üye olmaya veya olmamaya zorlanamaz. 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununa göre işveren sayılanlar, işve-

ren sendikalarına üye olabilir. İşçi ve işverenler aynı işkolunda ve aynı zamanda birden çok sendikaya üye olamaz. Bu hükme aykırı şekilde birden çok sendikaya üye olunması hâlinde sonraki üyelikler geçersizdir. Ancak aynı işkolunda ve aynı zamanda farklı işverenlere ait işyerlerinde çalışan işçiler, aynı işkolunda çalıştıkları işyeri sayısı kadar sendikaya üye olabilir. Sendika üyelik başvurusu, işçi tarafından e-Devlet kapısı üzerinden yapılır. Üyelik bildirimini elektronik ortamda eş zamanlı olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına ve sendikaya ulaştır. Üyelik, yetkili organın e-Devlet kapısı üzerinden otuz gün içerisinde başvuru kabulü ile kazanılır. Üyelik başlangıç tarihi, yetkili organ tarafından üyelik başvurusunun e-Devlet kapısı üzerinden kabul edildiği tarihtir. Üyelik başvurusu, yetkili organ tarafından otuz günlük süre içerisinde reddedilmediği takdirde otuzuncu günün sonunda üyelik talebi kabul edilmiş sayılır. Başvuru sahibi, yetkili organ tarafından üyelik başvurusuna işlem yapılınca kadar e-Devlet kapısı üzerinden üyelik başvurusunu geri alma hakkına sahiptir. Yetkili organ, üyelik başvurusunu e-Devlet kapısı üzerinden reddedebilir. Ret kararı yetkili organ tarafından gerekçesi ile birlikte e-Devlet kapısına kaydedilir ve işçiye yazılı olarak tebliğ edilir. Üyelik başvurusunun haksız bir nedenle reddedildiğini iddia eden işçi, bildirim tebliğinden itibaren otuz gün içinde mahkemede dava açabilir. Mahkemenin kararı kesindir. Mahkemenin davacı lehine karar vermesi hâlinde, işçi mahkeme kararını Bakanlığa bildirir; bu karar Bakanlık tarafından e-Devlet kapısına tanımlanır. Mahkeme kararı ile kazanılan üyelik başlangıç tarihi, üye-

lik başvurusunun yetkili organ tarafından reddedildiği tarihtir. Yetkili organ tarafından Bakanlığa bildirilen kişilere sendika adına e-Devlet kapısı üzerinden işlem yapma yetkisi verilir. Bu kişiler aynı usule göre değiştirilebilir veya yetkileri kaldırılabilir. e-Devlet kapısı üzerinden yapılacak tüm işlemler, ilgili sendikanın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bildirileceği yetkili kullanıcı tarafından gerçekleştirilir.

Üyelik aidatının miktarı sendikaların tüzüklerinde belirtilen usul ve esaslara göre sendika genel kurulu tarafından belirlenir. Üyelik ve dayanışma aidatları, yetkili işçi sendikasının işverene yazılı başvurusu üzerine, işçinin ücretinden kesilmek suretiyle ilgili sendikaya ödenir. Ödenmesi gereken aidatı kesmeyen veya kesmesine rağmen bir ay içinde ilgili işçi sendikasına ödemeyen işveren, bildirim şartı aranmaksızın aidat miktarını bankalarca işletme kredilerine uygulanan en yüksek faiziyle birlikte ödemekle yükümlüdür. Toplu iş sözleşmesinin imzası sırasında taraf işçi sendikasına üye olmayanlar, sonradan işyerine girip de üye olmayanlar veya imza tarihinde taraf işçi sendikasına üye olup da ayrılanlar veya çıkarılanların toplu iş sözleşmesinden yararlanabilmeleri, toplu iş sözleşmesinin tarafı olan işçi sendikasına dayanışma aidatı ödemelerine bağlıdır. Bunun için işçi sendikasının onayı aranmaz. Dayanışma aidatının miktarı, üyelik aidatından fazla olmamak kaydıyla sendika tüzüğünde belirlenir. Dayanışma aidatı ödemek suretiyle toplu iş sözleşmesinden yararlanma, talep tarihinden itibaren geçerlidir. Toplu iş sözleşmesinin imza tarihinden önceki talepler imza tarihi itibarıyla hüküm doğurur. Üyelik ve dayanışma ai-

datları, yetkili işçi sendikasının işverene yazılı başvurusu üzerine, işçinin ücretinden kesilerek ilgili sendikaya ödenir. Genel kurul kararı ile aidatlarda değişiklik yapıldığı takdirde, en geç bir ay içinde sendika tarafından aidat miktarı işverene bildirilir. İşyerinde uygulanan toplu iş sözleşmesinin tarafı olan işçi sendikası veya toplu iş sözleşmesi yapılmamışsa ya da sona ermişse yetki belgesi alan işçi sendikası, aidatların işçilerin ücretlerinden kesilmesi için işverene yazılı talepte bulunur. İşveren aidatları kesmeye, kesdiği aidatın türünü belirterek tutarı ile kesinti listesini sendikaya göndermekle yükümlüdür.

İşçi sendikası üyeliğinden çekilme, e-Devlet kapısı üzerinden çekilme bildiriminde bulunmak suretiyle gerçekleşir. Çekilme bildirimini elektronik ortamda eş zamanlı olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına ve sendikaya ulaştır. İşveren sendikası üyeliğinden çekilme başvurusu işveren tarafından sendikaya yapılır. İşverenin tüzel kişilik olması halinde yetkili organın çekilmeye ilişkin almış olduğu kararın örneği başvuruya eklenir. Çekilme bildirimini sendika tarafından e-Devlet kapısı üzerinden Bakanlığa bildirilir. Çekilme, sendikaya bildirim tarihinden itibaren bir ay sonra geçerlilik kazanır. Çekilenin bir aylık süre içinde başka bir sendikaya üye olması hâlinde, yeni üyelik bu sürenin bitimi tarihinde kazanılmış sayılır. Çekilmenin hüküm ve sonuç doğuracağı bir aylık süre içerisinde, işçinin üyelik başvurusunda bulunduğu sonraki sendika üyeliğinden de çekilerek bir önceki sendikasına yeniden üye olması halinde, sendika üyeliği kesintisiz bir şekilde devam eder. Sendika üyeliğinden çıkarılma kararı genel kurul tarafın-

dan verilir. Çıkarılma kararı, e-Devlet kapısı üzerinden Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bildirilir ve üyelikten çıkarılana yazı ile tebliğ edilir. Çıkarılma kararına karşı üye, kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde mahkemeye itiraz edebilir. Mahkeme iki ay içinde kesin olarak karar verir. Üyelik, çıkarılma kararı kesinleşinceye kadar devam eder. Herhangi bir askeri ödev nedeniyle silah altına alınan üye işçinin, işçi sendikası ile üyelik ilişkisi bu süre içinde askıda kalır. İşkolunu değiştiren işçi veya işverenin sendika üyeliği kendiliğinden sona erer. Bir yıldan fazla süreyle işsiz kalan işçinin sendika üyeliği kendiliğinden sona erer. İşçi ve işverenlerin konfederasyon, sendika veya şubelerinin yönetim, denetleme ya da disiplin kurullarında görev almaları sendika üyeliğini sona erdirmez. Sosyal Güvenlik Kurumundan yaşlılık veya malullük aylığı ya da toptan ödeme alarak işten ayrılan işçilerin sendika üyeliği sona erer. Ancak bir yıl içerisinde aynı işkolunda çalışmaya devam edenler veya ara verdikten sonra bir yıl içerisinde tekrar çalışmaya başlayanlar ile konfederasyon, sendika ve şubelerinin yönetim, denetleme ve disiplin kurullarındaki görevleri sırasında yaşlılık veya malullük aylığı ya da toptan ödeme alanların üyeliği, görevleri süresince ve yeniden seçildikleri sürece devam eder. İşveren veya işveren vekili sıfatını kaybedenlerin sendika ve konfederasyonlardaki üyelikleri ve görevleri, bu sıfatı kayb ettikleri tarihte kendiliğinden sona erer. Ancak, tüzel kişiliği temsilen işveren vekili sıfatı ile işveren sendikalarına üye olanların bu sıfatı kaybetmeleri hâlinde tüzel kişiliğin üyeliği sona ermez. Bu durumda işveren vekilinin sendika organları ve konfede-

rasyonlardaki görevleri sona erer.

3. Toplu İş Sözleşmesi

İş sözleşmesinin yapılması, içeriği ve sona ermesine ilişkin hususları düzenlemek üzere işçi sendikası ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren arasında yapılan sözleşmeye toplu iş sözleşmesi; işçi sendikası ile işveren sendikası arasında, birden çok üye işverene ait aynı işkolunda kurulu işyerlerini ve işletmeleri kapsayan toplu iş sözleşmesine grup toplu iş sözleşmesi; bir gerçek veya tüzel kişiye ya da bir kamu kurum veya kuruluşuna ait aynı işkolundaki birden çok işyerini kapsayan sözleşmeye işletme toplu iş sözleşmesi; ekonomik ve sosyal konseyde temsil edilen işçi ve işveren konfederasyonlarına üye işçi ve işveren sendikaları arasında işkolu düzeyinde yapılan sözleşmeye ise çerçeve sözleşme denir. Toplu iş sözleşmesi, iş sözleşmesinin yapılması, içeriği ve sona ermesine ilişkin hükümleri içerir. Toplu iş sözleşmesi, tarafların karşılıklı hak ve borçları ile sözleşmenin uygulanması ve denetimini ve uyuşmazlıkların çözümü için başvurulacak yolları düzenleyen hükümleri de içerebilir. Toplu iş sözleşmeleri, Anayasa ve kanunların emredici hükümlerine aykırı düzenlemeler içeremez. Bir toplu iş sözleşmesi aynı işkolunda bir veya birden çok işyerini kapsayabilir. Bir gerçek ve tüzel kişiye veya bir kamu kurum ve kuruluşuna ait aynı işkolunda birden çok işyerinin bulunduğu işyerlerinde, toplu iş sözleşmesi ancak işletme düzeyinde yapılabilir. Grup toplu iş sözleşmesi, tarafların anlaşması üzerine bir işçi sendikası ile bir işveren sendikası arasında, birden çok üye işverene ait aynı işkolunda kurulu işyerleri ve işletmeleri kapsam üzere

yapılır. İşletme toplu iş sözleşmesi yapılacak işyerlerinin aranılan niteliğe sahip olup olmadıklarına ilişkin uyuşmazlıklar, işletme merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemede on beş gün içinde karara bağlanır. Kararın temyizi hâlinde Yargıtay on beş gün içinde kesin olarak karar verir. Toplu iş sözleşmesi yazılı olarak yapılır. Toplu iş sözleşmesi en az bir ve en çok üç yıl süreli olarak yapılabilir. Toplu iş sözleşmesinin süresi, sözleşmenin imzalanmasından sonra taraflarca uzatılmaz, kısaltılamaz ve sözleşme süresinden önce sona erdirilemez. Faaliyetleri bir yıldan az süren işlerde uygulanmak üzere yapılan toplu iş sözleşmelerinin süresi bir yıldan az olabilir. İşin bitmemesi hâlinde bu sözleşmeler bir yılın sonuna kadar uygulanır. Toplu iş sözleşmesi süresinin bitmesinden önceki yüz yirmi gün içinde, yeni sözleşme için yetki başvurusunda bulunulabilir. Ancak, yapılacak toplu iş sözleşmesi önceki sözleşme sona ermedikçe yürürlüğe giremez.

Toplu iş sözleşmesinde aksi belirtilmedikçe iş sözleşmeleri toplu iş sözleşmesine aykırı olamaz. İş sözleşmelerinin toplu iş sözleşmesine aykırı hükümlerinin yerini toplu iş sözleşmesindeki hükümler alır. Toplu iş sözleşmesinde iş sözleşmelerine aykırı hükümlerin bulunması hâlinde ise iş sözleşmesinin işçi yararına olan hükümleri geçerlidir. Sona eren toplu iş sözleşmesinin iş sözleşmesine ilişkin hükümleri yenisi yürürlüğe girinceye kadar iş sözleşmesi hükmü olarak devam eder. Toplu iş sözleşmesine taraf olan sendikanın tüzel kişiliğinin sona ermesi, faaliyetinin durdurulması, işçi sendikasının yetkiyi kaybetmesi ve toplu iş sözleşmesinin uygulandığı işyerlerinde işverenin veya işyerinin girdiği işkolunun değişik-

mesi toplu iş sözleşmesini sona erdirmez. Toplu iş sözleşmesinden taraf işçi sendikasının üyeleri yararlanır. Toplu iş sözleşmesinden, sözleşmenin imzalanması tarihinde taraf sendikaya üye olanlar yürürlük tarihinden, imza tarihinden sonra üye olanlar ise üyeliklerinin taraf işçi sendikasıca işverene bildirildiği tarihten itibaren yararlanır. Toplu iş sözleşmesinin imza tarihi ile yürürlük tarihi arasında iş sözleşmesi sona eren üyeler de, iş sözleşmelerinin sona erdiği tarihe kadar toplu iş sözleşmesinden yararlanır. Toplu iş sözleşmesinin imzası sırasında taraf işçi sendikasına üye olmayanlar, sonradan işyerine girip de üye olmayanlar veya imza tarihinde taraf işçi sendikasına üye olup da ayrılanlar veya çıkarılanların toplu iş sözleşmesinden yararlanabilmeleri, toplu iş sözleşmesinin tarafı olan işçi sendikasına dayanışma aidatı ödemelerine bağlıdır. Bunun için işçi sendikasının onayı aranmaz. Dayanışma aidatı ödemek suretiyle toplu iş sözleşmesinden yararlanma, talep tarihinden geçerlidir. İmza tarihinden önceki talepler imza tarihi itibarıyla hüküm doğurur.

4. Fazla Çalışma

Genel bakımdan çalışma süresi haftada en çok kırkbeş saattir. Aksi kararlaştırılmamışsa bu süre, işyerlerinde haftanın çalışılan günlerine eşit ölçüde bölünerek uygulanır. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 41'inci maddesinde fazla çalışma konusu ve ücretlerinin nasıl belirlenmesi gerektiği düzenlenmiştir. Buna göre; ülkenin genel yararları yahut işin niteliği veya üretimin artırılması gibi nedenlerle fazla çalışma yapılabileceği ve fazla çalışmanın, haftalık kırkbeş saati aşan çalışmalar olduğu belirtilmiştir.

Genel kural bu şekilde olmakla birlikte bazen haftalık çalışma sürelerinin 45 saati aşmamış olması durumunda dahi, İş Kanunu ile belirlenen günlük çalışma sürelerinin aşılması ile de fazla çalışma ortaya çıkabilir. Fazla çalışmanın her saati için verilecek ücret, normal çalışma ücretinin saat başına düşen tutarının yüzde elli yükseltilmesi suretiyle ödenir. Fazla sürelerle çalışmalarda her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret, normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının yüzde yirmibeş yükseltilmesiyle ödenir. Fazla mesai ücretleri, çalışılan süre itibarıyla son ücretten değil, çalışılan döneme göre o dönemdeki hak edilen ücret esas alınarak devre devre hesaplanır.

İş Kanunu'na İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği, 25.08.2017 tarih ve 30165 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan "İş Kanunu'na İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ile değiştirilmiştir. Yapılan değişiklik ile fazla çalışma için aranan her yıl onay alma şartı kaldırılarak çalışanın verdiği onayı geri alabilmesine ilişkin düzenleme getirilmiştir. Yapılan düzenleme gereği, fazla çalışma ihtiyacı olan işverence fazla çalışma onayı iş sözleşmesinin yapılması esnasında ya da bu ihtiyaç ortaya çıktığında alınacak ve işçi özlük dosyasında saklanacaktır. Fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma yapmak istemeyen işçi verdiği onayı 30 gün önceden işverene yazılı olarak bildirimde bulunmak kaydıyla geri alabilecektir. Sonuç olarak, işverenlerin iş sözleşmesi ile aldıkları onay yeterli olacaktır. Diğer bir ifadeyle her yıl onay alma zorunluluğu kaldırıl-

mıştır. İş sözleşmelerinde bu nitelikte bir hüküm bulunmuyorsa, çalışan ile süreli veya süresiz olarak fazla çalışmaya onay verdiğini gösteren bir protokol yapılabilecektir. Ayrıca, yer altında maden işlerinde çalışan işçilere İş Kanunu'nun, 42'nci maddesi uyarınca zorunlu nedenlerle ve 43'üncü maddesi uyarınca olağanüstü hallerde, haftalık otuz yedi buçuk saati aşan her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret, normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının yüzde yüzden az olmamak üzere artırılması suretiyle ödenecektir. Zorunlu nedenler ve olağanüstü haller dışında yer altında maden işlerinde çalışan işçilere fazla çalışma yaptırılmayacaktır. İşverenler, fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışma yaptırdığı işçilerin bu çalışma saatlerini gösteren bir belge düzenlemek, imzalı bir nüshasını işçinin özlük dosyasında saklamak zorundadır. İşçilerin işlemiş olan fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışma ücretleri normal çalışmalarına ait ücretlerle birlikte, 4857 sayılı İş Kanunu'nun, 32'nci ve 34'üncü maddeleri uyarınca ödenir. Bu ödemeler, ücret bordrosu ve İş Kanunu'nun, 37'nci maddesi uyarınca işçiye verilmesi gereken ücret hesap pusulasında açıkça gösterilecektir. Fazla çalışmalarının ispatında;

- Tanık beyanları,
- Ücret bordrolarında fazla mesai sütununun bulunması,
- İşçinin fazla mesai ödemesi bulunan bordroları çekincesiz imzalaması,
- İşin ve işçinin niteliği,
- Mevsim gereği gibi unsurlar ve kanıtlar önem içerir.

Bordrolarda fazla çalışma sütunu

bulunduğu halde bu sütunun boş bırakılmış olması, işçinin fazla çalışma yapmadığının kanıtı olarak kabul edilemez. Üzerinde fazla çalışma sütunu bulunan ve ayın bazı günleri fazla çalışma yapıldığı öngörülen bordroları ihtirazı kayıt koymadan imzalayan işçi, bordroda fazla mesai ödemesi görüldüğünden, bordro düzenlenen aylar için sonradan fazla çalışma ücreti talep edemez. İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağından daha fazla olduğu yönündeki ihtirazı kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille söz konusu olabilir. Buna karşın, bordroların imzalı ve ihtirazı kayıtsız olması durumunda dahi, işçinin geçerli bir yazılı belge ile bordroda yazılı olandan daha fazla çalışmayı yazılı delille kanıtlaması gerekir. İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda da ihtirazı kayıt ileri sürülmemiş olması, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille ispatlanması gerekir.

İş Kanunu'nun, 41'inci maddesi gereği fazla çalışma işçinin iznine tabidir. İzni olmadan fazla çalışmaya gelmeyen işçiyi işveren İş Kanunu 25/II.maddesi gereği tazminatsız olarak işten çıkaramaz. Nitekim Yargıtay¹ "...davacının Pazar günü yapılan fazla çalışmaya gelmediği anlaşılmaktadır. Ancak fazla ça-

¹ Yargıtay 9.HD-E:2008/35338-K:2010/26673-T:01.10.2010

İşma işçinin iznine tabidir ve davacının izin vermediği kişisel dosyasından anlaşılmaktadır. Bu izin olmadığına göre fazla çalışmaya gelmemesi fesih nedeni yapılamaz. İşverenin oğlunun «fazla çalışma yapmaya gelmedin, o halde işe niye geldin» ifadesi işyerinde çalışma barışını bozucu nitelikte bir davranıştır. Olayın gelişim süreci, davacı tanıkları ve davalı tanıklarının kısmen ifadeleri ile iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini kuşkuya yer vermeyecek şekilde belirlenmiştir. Bu durumda kıdem ve ihbar tazminatının kabulü gerekirken yazılı şekilde reddi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir...” kararında belirtildiği üzere işçinin izni alınmadan, fazla çalışmaya gelmediği veya kalmadığı gerekçesiyle işçinin iş sözleşmesini sona erdiren işveren ihbar tazminatı ve işçinin hizmet süresi bir yılı aşmış ise kıdem tazminatı ödemek zorundadır.

5. Sendikali Belediye İşçisine Fazla Çalışma Ücretinin Ödenme Şekli

Genel bakımdan çalışma süresi haftada en çok kırkbeş saattir. Aksi kararlaştırılmamışsa bu süre, işyerlerinde haftanın çalışılan günlerine eşit ölçüde bölünerek uygulanır. Ülkenin genel yararları yahut işin niteliği veya üretimin artırılması gibi nedenlerle fazla çalışma yapılabilir. Fazla çalışma, haftalık kırkbeş saati aşan çalışmalardır. Fazla çalışma süresi haftalık çalışma süresine göre belirlenir. Örneğin işçi A...iki gün çalıştıktan sonra üçüncü gün çalışmayarak dinlenmektedir. Bu çalışma şeklinde her hafta farklı çalışılmakta, dört gün çalışılan ayın üçüncü haftasında 45 saat aşılmadığından fazla mesai gerçekleşmez. Fazla çalışmanın her saati için verilecek ücret, normal çalışma ü-

cretinin saat başına düşen tutarının yüzde elli yükseltilmesi suretiyle ödenir. Fazla sürelerle çalışmalarda her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret, normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının yüzde yirmibeş yükseltilmesiyle ödenir. Ücretin genel tanımı içinde fazla çalışma ücretide vardır. Fazla çalışmanın her saati için verilecek ücret, normal çalışma ücretinin saat başına düşen tutarının yüzde elli yükseltilmesi suretiyle ödenir. Fazla sürelerle çalışmalarda her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret, normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının yüzde yirmibeş yükseltilmesiyle ödenir. Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür². İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça, imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağıının ödendiği varsayılır. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları, delil niteliğindedir. Yargıtay³ “...toplu iş sözleşmelerinde gece 20:00-06:00 saatleri arası gece saati olarak kabul edilmiş, bu saatlerde çalışanlara ücretlerinin %25 zamlı olarak gece zammı adı altında ödeneceği düzenlenmiştir. Madde içeriğinden gece zammına hak kazanmış olmak için o saatlerde çalışma şartı aranmaktadır. Bilirkişi davacının son 2,5 yılda 3 nöbet tuttuğunu kabul ederken, gece zammı alacağı ile ilgili hesabında bir yılı fiilen 3 günde bir nöbet tuttuğundan $365/3=121$ gün

² Yargıtay 9.HD-E:2016/26657-K:2018/00105-T:15.01.2018

³ Yargıtay 9.HD-E:2018/08727-K:2018/19407-T:25.10.2018

kabul etmek yerine örneğin 2010 yılında takvim yılını esas almıştır. Gece zammı alacağına da kayda dayalı dönem dışında 4 günde bir nöbet tutulduğunun kabulüyle hesaplama yapılması yönünden kararın bozulması gerekmiştir; gerekçesiyle bozulduğu, bozmaya uyulduğu, bozma ilamı doğrultusunda bilirkişiden rapor alındığı, bilirkişinin raporunun dosyaya sunulduğu, dosyadaki kayıtlardan ve toplanan delillerden davacının hafta tatillerinde dinlendiği anlaşıldığından ve çalıştığı ulusal bayram ve genel tatil günleri belirlenemediğinden, ayrıca bu alacaklara dair daha önce verilen ret kararı davacı tarafından temyiz edilmediğinden bozma dolayısıyla oluşan kazanılmış haklar da gözetilerek bu alacaklara dair davanın reddine karar verildiği, ... Belediye Başkanlığı ile Türkiye Belediyeler ve Genel Hizmetler İşçileri Sendikası (Belediye – İş) arasında 25.03.2009 tarihinde imzalanan, 01.03.2009 – 29.02.2012 döneminde yürürlükte olan toplu iş sözleşmesinde gece zammı ve vardiya zammı ile ilgili olarak; saat 20:00 ile sabah 06:00 saatleri arasındaki sürenin gece olarak kabul edileceği, bu saatlerde çalışanların ücretlerinin % 25 zamlı, bu saatlerde yapılan fazla mesailerin ise % 50 zamlı ödeneceği, bir vardiyanın bitimi ile diğer vardiyanın başlangıcı arasındaki sürede işçilerin ücretli izinli sayılacağı, fazla çalışma ücreti alacağı ile ilgili olarak haftada 45 saati aşan çalışmanın fazla çalışma olduğu, her 1 saat mesai için verilecek ücretin normal saat ücretinin %50 fazlasıyla ödeneceği, fazla mesainin işyerinde bilfiil çalışan işçiler arasında hakkaniyet esasına göre yaptırılacağı hükmü bulunduğu, tanık beyanlarından davacının işyerinde dört kişi nöbet tuttuklarının anlaşıldığı,

bilirkişi tarafından kararın davacı tarafından temyiz edilmemesi sebebiyle oluşan kazanılmış haklara da riayet edilerek, davacının yıllık izin süreleri mahsup edilerek, dosyaya sunulan vardiya çizelgeleri dikkate alınarak 24 saat nöbet tuttuğu ve 72 saat dinlendiği, kayda dayalı iki gün çalışmasının bulunduğu kabul edilerek yapılan hesaplamanın dosya içeriğine ve uyulmasına karar verilen bozma ilamına uygun bulunduğu ve hükme esas alındığı, tanık beyanları, dosyaya sunulan kayıtlar ve bozma sebebiyle oluşan kazanılmış haklar nazara alındığında davacının fazlaya dair talebinin reddedildiği, davacının, kayda dayalı dönem haricinde dört günde bir nöbet tuttuğu, 24 saat esasına göre çalıştığından nöbet tuttuğu günlerde toplu iş sözleşmesi uyarınca gece zammına hak kazandığı anlaşılmakla bu esaslar doğrultusunda hesaplanan gece zammı alacağına hükmedildiği, kanıtlanamayan fazlaya dair talebin reddedildiği, bilirkişi tarafından düzenlenen raporun ve ek raporun bozma ilamına, sunulan delillere aykırı olarak düzenlenmesi nedeni ile hükme esas alınmadığı, Mahkemenin önceki kararında net miktarlar üzerinden hüküm kurulması sebebiyle bilirkişi tarafından brüt tutarlar üzerinden hesaplanan fazla çalışma ve gece zammı alacaklarının, işçilik primi, gelir vergisi, damga vergisi kesintisi yapılarak net meblağlar üzerinden hüküm altına alındığı gerekçesi ile fazla mesai ücreti ve gece zammı alacağı taleplerinin kabulüne, sair taleplerinin reddine karar verilmiştir...” kararında da belirtildiği üzere sendika üyesi belediy işçisinin toplu iş sözleşmesi hükmü doğrultusunda fazla çalışma ücretine hak kazanacaktır. Fazla çalışma ücretini alamayan işçi ücretini

talep etme yanında doğal olarak iş sözleşmesini İş Kanunu'nun, 24/II-e maddesi hükmüne göre haklı nedenle feshedebilir ve yasal koşulların varlığı halinde kıdem tazminatına da hak kazanır. Fazla mesai ücretleri, çalışılan süre itibarıyla son ücretten değil, çalışılan döneme göre o dönemdeki hak edilen ücret esas alınarak devre devre hesaplanır.

6. Sonuç

4857 sayılı İş Kanunu'nun, 41'inci maddesine göre fazla çalışma, kanunda yazılı koşullar çerçevesinde 45 saati aşan çalışmalardır. Fazla saatlerde çalışmak için işçinin onayının alınması gerekir. Çalışanlar açısından en önemli unsur olan ücret aynı zamanda, işverenin de iş sözleşmesinden doğan başlıca borcunu oluşturmaktadır. Ücretin çalışanlar bakımından önemi ve çalışanların işverenler karşısındaki zayıf konumu göz önüne alınarak, İş Kanunu ücretin korunmasına yönelik hükümler getirmiştir. Kanunun 24/II-e maddesi uyarınca "İşveren tarafından işçinin ücreti kanun hükümleri veya sözleşme şartlarına uygun olarak hesap edilmez veya ödenmezse" işçi iş sözleşmesini haklı nedenle feshedebilir. Fazla mesai ücretini alamayan işçi ücretini talep etme yanında doğal olarak iş sözleşmesini İş Kanunu'nun, 24/II-e maddesi hükmüne göre haklı nedenle feshedebilir ve yasal koşulların varlığı halinde kıdem tazminatına da hak kazanır. Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilmeye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça, imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağı-

nın ödendiği varsayılır. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine girişi çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları, delil niteliğindedir. Fazla çalışma ücreti ödenmediği için iş sözleşmesini fesheden işçi ücret ve benzeri alacakları için 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu hükümleri uyarınca arabulucuya başvurmak zorundadır. İşçi, arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılamaması hâlinde, son tutanağın düzenlendiği tarihten itibaren, iki hafta içinde iş mahkemesinde dava açılabilir.

KAYNAKÇA

- 4857 sayılı İş Kanunu
- 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu
- 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu
- Ercan AKYİĞİT, Toplu İş Hukuku, Ekim 2022
- Cevdet İlhan GÜNAY, Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu Şerhi, Mart 2017
- Cumhur Sinan ÖZDEMİR, Sendikalar Kanunu'ndan Doğan Haklarımız, Mayıs 2006

TAŞERON İŞÇİ OLARAK GEÇEN SÜRENİN KIDEM TAZMİNATININ ALT İŞVERENE RÜCU

Akın ŞİMŞEK*

* Kamu Yönetimi Uzmanı

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Daire Başkanı

1. GİRİŞ

Kamu kurum ve kuruluşları ile bu kapsamda belediyelerde alt işverenler tarafından çalıştırılan ve taşeron işçi olarak adlandırılan işçilerin kıdem tazminatları ile ilgili 2014 yılında çıkarılan 6552 sayılı Kanunun¹ uygulanmasına kadar yargı kararlarına göre şekillenmekteydi. 6552 sayılı yasanın yürürlüğü sonrasında konu açıklığa kavuşmakla birlikte 2018 yılı Nisan ayında taşeron işçilerin genel kamu kurum ve kuruluşlarında sürekli işçi kadrolarına, belediyelerde ise mevcut olan veya yeni kurulan personel şirketlerinin işçi pozisyonlarına geçirilmeleri sonrasında da alt işverende geçen sürelerine ödenen kıdem tazminatının bu işverenlere rücu edilmesi konusunda son olarak 7166 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına

Dair Kanun² ile 4857 sayılı İş Kanununda değişiklikler yapılmış ancak bu değişikliklerin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi³ ve bu konuda yeni bir düzenleme yapılmamış olması nedeniyle uygulamada eskiye dönmek zorunda kalınmıştır.

Kamuda alt işveren işçilerine ödenen kıdem tazminatının rücu edilmesi ile ilgili 7166 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun⁴ ile 4857 sayılı İş Kanunu'nun 112'nci maddesine beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere bir fıkra ve Geçici 9. Madde eklenmiş ancak bu düzenlemelerin Anayasaya aykırılığı ile ilgi-

¹ 11.09.2014 tarih ve 29116 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

² 22 Şubat 2019 tarih ve 30694 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

³ Anayasa Mahkemesinin 15 Ekim 2019 tarih ve 30919 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 19.09.2019 tarih ve Esas: 2019/42, Karar: 2019/73 sayılı kararı.

⁴ 22 Şubat 2019 tarih ve 30694 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

li açılan dava da Anayasa Mahkemesinin 19.09.2019 tarih ve Esas: 2019/42, Karar: 2019/73 sayılı kararı ile düzenlemelerin iptali yönünde sonuçlanmıştır.

2. ASIL İŞVEREN-ALT İŞVEREN İLİŞKİSİ TANIMLAMASI

Bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin yardımcı işlerinde veya asıl işin bir bölümünde işletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işlerde iş alan ve bu iş için görevlendirildiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran işverenler alt işveren olarak tanımlanmaktadır. Alt işveren ile iş aldığı işveren arasında kurulan ilişki ise “asıl işveren-alt işveren ilişkisi” olarak adlandırılmaktadır.

Asıl işveren-alt işveren ilişkisinde asıl işveren, alt işverenin işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak 4857 sayılı Kanundan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte sorumludur.

3. TAŞERON İŞÇİLİKTE GEÇEN SÜRELERE KIDEM TAZMİNATI ÖDEME ESASLARI

İşçilerin kıdem tazminatı ödeme esasları ile ilgili genel düzenlemeler 1475 sayılı İş Kanununun (eski) 14’üncü maddesinde yapılmıştır. Alt işveren işçilerinin kıdem tazminatları ile ilgili olarak ise genel düzenleme 4857 sayılı İş Kanunu’nun 112’nci maddesinde yapılmıştır. Bu düzenleme gereğince kanuna veya kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulan kurum ve kuruluşların haklarında,

- 4857 sayılı Kanun,
- 854 sayılı Deniz İş Kanunu,

- 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun,
- 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu

hükümleri uygulanmayan personeli ile kamu kuruluşlarında sözleşmeli olarak istihdam edilenlere mevzuat veya sözleşmelerine göre kıdem tazminatı niteliğinde yapılan ödemeler kıdem tazminatı sayılmaktadır. Kamu kurum ve kuruluşlarında 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun62’nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında alt işverenler tarafından çalıştırılan işçilerin kıdem tazminatları;

a) Alt işverenlerinin değişip değişmediğine bakılmaksızın aralıksız olarak aynı kamu kurum veya kuruluşuna ait işyerlerinde çalışmış olanların bu şekilde çalışmış oldukları sürelerle ilişkin kıdem tazminatına esas hizmet süreleri, aynı kamu kurum veya kuruluşuna ait işyerlerinde geçen toplam çalışma süreleri esas alınarak tespit edilmektedir. Bunlardan son alt işverenleri ile yapılmış olan iş sözleşmeleri 1475 sayılı İş Kanunu’nun 14’üncü maddesine göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirecek şekilde sona ermiş olanların kıdem tazminatları ilgili kamu kurum veya kuruluşları tarafından,

b) Aynı alt işveren tarafından ve aynı iş sözleşmesi çerçevesinde farklı kamu kurum veya kuruluşlarında çalıştırılmış olan işçilerden iş sözleşmeleri 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesine göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirecek şekilde sona ermiş olanlara, 4734 sayılı Kanunun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında farklı

kamu kurum ve kuruluşuna ait işyerlerinde geçen hizmet sürelerinin toplamı esas alınarak çalıştırıldığı son kamu kurum veya kuruluşu tarafından,

işçinin banka hesabına yatırılmak suretiyle ödenmektedir. Bu şekilde hesaplanarak ödenen kıdem tazminatı tutarının, iş sözleşmesinin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden aynı süreler dikkate alınarak hesaplanacak kıdem tazminatı tutarından daha düşük olması hâlinde, işçinin aradaki farkı alt işverenden talep hakkı saklıdır. Farklı kamu kurum veya kuruluşlarına ait işyerlerinde geçen hizmet sürelerinin toplamı üzerinden kıdem tazminatı ödenmesi halinde, kıdem tazminatı ödemesini gerçekleştiren son kamu kurum veya kuruluşu, ödenen kıdem tazminatı tutarının diğer kamu kurum veya kuruluşlarında geçen hizmet süresine ilişkin kısmını ilgili kamu kurum veya kuruluşundan tahsil etmektedir. Ancak, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri arasında bir tahsil işlemi yapılmamaktadır⁵.

Taşeron işçilerin kıdem tazminatları ile ilgili olarak uygulamayı yönlendirmek amacıyla Kamu İhale Kanununa Göre İhale Edilen Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımları Kapsamında İstihdam Edilen İşçilerin Kıdem Tazminatlarının Ödenmesi Hakkında Yönetmelik⁶ çıkarılmıştır. Bu yönetmelik ile de taşeron işçilerin kıdem tazminatının ödenmesine ilişkin usul ve esaslar ile bu sürelerin belirlenmesine esas teşkil ede-

cek özlük dosyalarının tutulması ile ilgili ayrıntılı düzenlemeler yapılmıştır.

4. İŞ KANUNUNUN RÜCU İLE İLGİLİ ANAYASA MAHKEMESİ İPTAL KARARINA KONU HÜKÜMLERİ

Kamu kurum ve kuruluşları ile bu kapsamda belediyelerde alt işverenler tarafından çalıştırılan taşeron işçilerin kıdem tazminatlarına ilişkin düzenlemeler sonrasında 21 Şubat 2019 tarihli ve 7166 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun⁷ ile 4857 sayılı İş Kanunu'nun 112'nci maddesine beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere bir fıkra eklenmiş ve ayrıca Kanuna Geçici 9. Madde eklenmiştir.

Bahsedilen 112'nci maddeye eklenen altıncı fıkra ile 4734 sayılı Kanunun 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca alt işverenler tarafından çalıştırılan işçilere, 11 Eylül 2014 tarihinden sonra imzalanan ihale sözleşmeleri kapsamında, kamu kurum ve kuruluşlarına ait işyerlerinde 11 Eylül 2014 tarihinden sonra geçen süreye ilişkin olarak kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan kıdem tazminatı ödemeleri için sözleşmesinde kıdem tazminatı ödemesinden ötürü alt işverene rücu edileceğine dair açık bir hükme yer verilmemişse alt işverenlere rücu edilmemesi öngörülmüştür.

Kanuna eklenen Geçici 9'uncu Maddede de bu maddenin yürürlük tarihi (22 Şubat 2019) itibarıyla kamu kurum veya kuruluşları tarafından alt işverene rücu edilmek üzere yürütülen davalarda 4857

⁵ Akın ŞİMŞEK, Kamuda Taşeron İşçinin Kıdem Tazminatının Alt İşverene Rücu Edilmesinde Anayasa Mahkemesi İptal Kararının Değerlendirilmesi, E-Yaklaşım / Aralık 2019 / Sayı: 324

⁶ 8 Şubat 2015 tarih ve 29261 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

⁷ 22 Şubat 2019 tarih ve 30694 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

sayılı Kanunun 112 nci maddesinin altıncı fıkrası kapsamında rücu edilmeyecek kısmı için ihtilafın esası hakkında karar verilmesine yer olmadığına hükmedileceği, yargılama gideri ve vekâlet ücretinin de taraflar üzerinde bırakılacağı, icra takiplerinde rücu edilmeyecek kısma ilişkin olarak harç alınmaksızın düşme kararı verileceği, takip giderleri ile vekâlet ücreti taraflar üzerinde bırakılacağı, ancak, bu kapsamda alt işverene rücu edilerek takip ve tahsil edilmiş olan tutarların, alt işverenler lehine hiçbir şekilde alacak hakkı doğurmayacağı ve tahsil edilmiş tutarların iade edilmeyeceği belirtilmiştir.

Ancak bu düzenlemelerin Anayasaya aykırılığı iddiası ile açılan dava neticesinde Anayasa Mahkemesinin 19.09.2019 tarih ve Esas: 2019/42, Karar: 2019/73 sayılı iptal kararında 7166 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 4857 sayılı İş Kanununda yapılan düzenlemelerin Anayasa aykırılık yönünden iptalinin incelenmesinde eşitlik ilkesinin amacının aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, kişiler arasında ayırım yapılmasını ve kişilere ayrıcalık tanınmasını önlemek olduğu açıkça belirtilmiştir. İtiraz konusu kurallarla ilgili olarak eşitlik ilkesi yönünden yapılacak anayasallık denetiminde öncelikle Anayasa'nın 10. maddesi çerçevesinde aynı ya da benzer durumda bulunan kişiler arasında farklılığın gözetilip gözetilmediğinin belirlenmesi gerektiği yapılacak bu belirlemenin ardından farklı uygulamanın nesnel ve makul bir temele dayanıp dayanmadığı ve ölçülü olup olmadığı hususlarının da irdelenmesi gerektiği

belirtilmiştir. Kararda ayrıca "İtiraz konusu kurallar ile personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı kapsamında alt işverenlik sözleşmesiyle kamu idarelerinden iş alan alt işverenler, yalnızca sözleşmede kendilerine rücu edilebileceğine dair açık hüküm bulunması durumunda kamu (asıl) işverenlerine karşı işçilerin kıdem tazminatından sorumlu tutulmaya devam ederken benzer durumda olan özel hukuk tüzelkişileri ya da şahıslardan iş alan alt işverenler, kıdem tazminatı ile ilgili olarak her durumda rücu davasına muhatap olmaya devam edeceklerdir. Bu yönüyle kamudaki alt işverenler lehine farklı bir uygulama getirildiği anlaşılmaktadır. Eşitlik ilkesine aykırı olması açısından benzer durumda olanlar arasında bir taraf lehine getirilen farklı düzenlemenin nesnel ve makul bir temele dayanması ve ölçülü olması gerekir. 4857 ve 6098 sayılı Kanunlar gereği aksi taraflarca kararlaştırılmadıkça veya hukuki ilişkinin niteliğinden anlaşılmadıkça bütün alt işverenler, asıl işverenlerce kendi işçilerine yapılan kıdem tazminatı ödemelerinden ötürü rücu davasına muhatap olabilmektedir. İtiraz konusu kuralların yer aldığı 4857 sayılı Kanun'un 112. maddesinin altıncı fıkrası ile aynı Kanun'un geçici 9. maddesinde, kamu işverenlerinin alt işverenlere rücu hakkının sözleşmede açık bir hüküm bulunması hâli dışında yasaklanarak bu kapsamda açılan davaların sonlandırılması öngörülmektedir. Anılan düzenlemelerin amacı ve dayandığı temelle ilgili olarak Kanun'un gerekçesinde herhangi bir açıklama yer almamaktadır.

Bu itibarla kamuda 11/9/2014 tarihinden sonra imzalanan personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım sözleşmesine

taraf olan alt yüklenicilere karşı sözleşmede açık hüküm bulunması dışında rücu yolunun kapatılması ve bu kapsamdaki derdest davaların sonlandırılmasını öngören itiraz konusu kuralların bu kapsamdeki alt işverenler yönünden farklı bir uygulama getirmesinin nesnel ve makul bir temele dayalı olduğu söylenemez. Bu nedenle itiraz konusu kurallarla getirilen farklı düzenleme eşitlik ilkesine aykırıdır.” denilmek suretiyle düzenlemelerin Anayasayı eşitlik ilkesine aykırılık gerekçesi de ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

5. SONUÇ

Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin konu ile ilgili olan ve Anayasa Mahkemesi iptal kararında da bahsedilen kararında⁸4857 sayılı Kanunun 112’nci maddesinde yapılan değişikliğin kamu kurumları açısından kıdem tazminatından sorumluluğun yalnızca son işveren kamu kurumuyla sınırlandırılıp sınırlandırılmadığı hususuyla ilgili olduğunu, kamu ihale mevzuatına tabi alt işverenlik sözleşmeleri kapsamında çalışanların kıdem tazminatının salt son kamu kurumunda ödeneceğinin öngörülmesinin kamu işverenlerinin alt işverenlere rücu hakkını ortadan kaldırmayacağını belirtmiştir.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve kararda da belirtilen Yargıtay 22. Hukuk Dairesi kararı çerçevesinde kamuda alt işverenler tarafından yürütülen işler ve bu alt işverenler tarafından çalıştırılan ve taşeron işçi olarak adlandırılan işçilerin kamu kurumlarınca kıdem tazminatlarının ödenmesinde varsa alt işverenler kapsamında geçen süreleri için rücu edilmesinin gerekliliği ortaya çıkmıştır.

⁸ Yargıtay 22. Hukuk Dairesi, 19/11/2018 tarih ve E.2016/707, K.2018/24754 sayılı kararı.

BELEDİYELERCE YABANCI ÜLKE YEREL YÖNETİMLERİYLE KARDEŞ ŞEHİR İLİŞKİSİ KURULMASI

Mustafa DÖNMEZ*

* İçişleri Bakanlığı Mahalli İd. Gn.Md. Şube Müdürü

1. GİRİŞ

Küreselleşmenin doğal bir sonucu olarak bir yandan Avrupa Birliği, Dünya Bankası, uluslararası finans kuruluşları ile ilişkiler, diğer yandan kültür, turizm, çevre gibi uluslararası nitelik kazanmış konular ile uluslararası sermayenin yerel nitelikteki hizmetlere talip olması yerel yönetimlerin, özellikle belediyelerin yurt dışı ilişkilerinde önemli artışa yol açmıştır. Bu kapsamda ilişkiler kardeş şehir ilişkileri başta olmak üzere, uluslararası toplantı, konferans, kültür ve sanat faaliyetleri, fuar ve festivaller konularında olabilmektedir.

Belediyelerimizin yurt dışı ilişkilerine dair hususlar ile Belediye Başkanları, Belediye Meclis ve Encümen üyeleri ile bağlı kuruluşların çeşitli kademelerindeki yetkili ve görevlilerin yurt dışına görevli veya davetli olarak gidişlerinde uygulanacak esaslar, çeşitli kanunlarda yer

almıştır. Bu kanunların uygulanmasına açıklık getirmek amacıyla İçişleri Bakanlığı/Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nca pek çok sayıda genelge yayımlanmıştır.

Bu çalışmada, özellikle kardeş kent ilişkileri çeşitli yönleriyle ele alınıp, incelenecektir.

2. KONU İLE İLGİLİ YASAL HÜKÜMLER

2.1. Belediye Kanunu

Belediyelerimizin diğer ülkelerin belediyeleri veya kentleriyle kardeş şehir ilişkisi kurabilmesine ilişkin temel esaslar, 5393 sayılı Belediye Yasası'nda yer almıştır. Anılan Yasa'nın 74 üncü maddesi, "Belediye, belediye meclisinin kararına bağlı olarak görev alanıyla ilgili konularda faaliyet gösteren uluslararası teşekkül ve organizasyonlara, kurucu üye veya üye olabilir.

Belediye bu teşekkül, organizasyon ve yabancı mahallî idarelerle ortak faaliyet ve hizmet projeleri gerçekleştirebilir veya kardeş kent ilişkisi kurabilir.

Birinci ve ikinci fıkra gereğince yapılacak faaliyetlerin, dış politikaya ve uluslararası anlaşmalara uygun olarak yürütülmesi ve önceden Çevre ve Şehircilik Bakanlığının izninin alınması zorunludur” hükmünü taşımaktadır.

Ayrıca aynı Yasa'nın “Meclisin görev ve yetkileri”ni belirleyen 18 inci maddesinin (p) bendinde; “Yurt içindeki ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının izniyle yurt dışındaki belediyeler ve mahallî idare birlikleriyle karşılıklı işbirliği yapılmasına; **kardeş kent ilişkileri kurulmasına**; ekonomik ve sosyal ilişkileri geliştirmek amacıyla kültür, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirilmesine; bu çerçevede arsa, bina ve benzeri tesisleri yapma, yaptıрма, kiralama veya tahsis etmeye karar vermek.” belediye meclisinin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

2.2. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Genelgesi

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü'nün kardeş şehir ilişkilerini de düzenleyen 21.04.2021 tarihli ve 23258470/841354 sayılı genelgesi GENELGE (2021/6) aşağıya alınmıştır.

“5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “Yurtdışı ilişkiler” başlıklı 74 üncü maddesinde, “Belediye, belediye meclisinin kararına bağlı olarak görev alanıyla ilgili konularda faaliyet gösteren uluslararası teşekkül ve organizasyonlara, kurucu üye veya üye olabilir.

Belediye bu teşekkül, organizasyon ve

yabancı mahallî idarelerle ortak faaliyet ve hizmet projeleri gerçekleştirebilir veya kardeş kent ilişkisi kurabilir.

Birinci ve ikinci fıkra gereğince yapılacak faaliyetlerin, dış politikaya ve uluslararası anlaşmalara uygun olarak yürütülmesi ve önceden Çevre ve Şehircilik Bakanlığının izninin alınması zorunludur.” hükmüne ve “Diğer kuruluşlarla ilişkiler” başlıklı 75 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde ise “Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.” hükmüne yer verilmiştir.

Aynı Kanun'un “Belediyenin giderleri” başlıklı 60 ıncı maddesinde ise “Yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kesim ile sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve proje giderlerini” belediyelerin gider kalemleri arasında sayarak bu çerçevede harcama yapılabileceği hüküm altına alınmıştır.

Bu kapsamda, belediyelerin yurt içinde veya yurt dışındaki şahıs, şirket, vakıf, dernek ve benzerleri ile yürütecekleri ortak faaliyet veya hizmet projeleri kapsamında yurt dışında düzenleyecekleri her türlü faaliyete ilişkin izin verme iş ve işlemleri Bakanlığımızca yürütülecektir.

Söz konusu iş ve işlemlerin Bakanlığımızca değerlendirilip sonuçlandırılması için makul süre göz önünde bulundurulacak belediyelerin;

1. Yurt içinde veya yurt dışındaki şahıs, şirket, vakıf, dernek ve benzerleri ile yürütecekleri ortak faaliyet veya hizmet projelerine ilişkin imzalanmış protokol metinlerini,

2. Kanun'un 75 inci maddesinin birinci (c) bendinde belirtilen mahallin en büyük mülki idare amirinden alınan izin yazısını,

3. Yurt dışında yapılacak faaliyete ilişkin faaliyete katılacakların bilgilerinin de yer aldığı meclis kararını,

4. Yurt dışında yapılacak faaliyetin konusunu, süresini, taraflarını, hedefini, amacını, sağlayacağı muhtemel yararları ve maliyetini içerecek bilgi notunu,

Bakanlığımıza göndermeleri gerekmektedir.

Ayrıca, **belediyelerin seçilmiş ve atanmış personeli ile diğer belediye personelinin yurt dışı görevlendirilmelerinde** aşağıdaki esaslara uyulması gerekli görülmüştür.

1. Belediyelerin bütçelerinden kendi görev ve hizmet konuları dışında harcama yapılamayacağından, **görev ve hizmetle ilişkisi olmayan konular** için yurt dışı görevlendirme yapılmayacaktır.

2. Görevlendirmeler; azami **tasarruf ilkelerine** uygun olarak, **asgari sayıda personel ve asgari süreler** için yapılmaktadır.

3. (Değişik : 9.3.2022 - 2022/5 Genelge) Görevlendirmeler için **belediye meclisinden karar alınacaktır**. Ancak meclisin olağan toplantı dönemlerine denk gelmeyen **zorunlu görevlendirmeler, belediye başkanı tarafından yapılacak ve görevlendirmeye ilişkin olarak be-**

diye başkanınca ilk toplantıda belediye meclisine bilgi verilecektir.

4. Toplantı, kongre, seminer, panel vb. organizasyonlar ile kardeş şehir ilişkileri nedeniyle yapılacak görevlendirmelerde, organizasyonu düzenleyen kuruluş (belediye, belediye birliği veya uluslararası kuruluş vb.) veya resmi makamlar tarafından yapılmış davet yazıları aranacaktır.

5. Yurtdışı görevlendirmeler ve temaslar hakkında **belediye meclisine ilk toplantıda** bilgi verilecektir.

6. Görevlendirilen personele 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre **harcırah (yol + yevmiye)** giderleri dışında herhangi bir ödeme yapılmayacaktır.

Bilgilerini ve konunun iliniz dahilindeki belediyelere duyurularak uygulanmanın bu esaslara göre yürütülmesinin sağlanması hususunda gereğini önemle rica ederim.”

3. KONUNUN İNCELENMESİ

Belediye Kanunu'nun yukarıda yer verilen madde hükümlerine göre; belediyelerin, görev alanıyla ilgili konularda faaliyet gösteren uluslararası teşekkül ve organizasyonlara, belediye meclisi kararı ile kurucu üye veya üye olabilecekleri, yabancı ülke yerel yönetimleri ile ortak faaliyet ve hizmet projeleri gerçekleştirebilecekleri veya kardeş kent ilişkisi kurabilecekleri öngörülmektedir.

Yine bu kapsamda, belediyelerin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü)'nın izniyle yurt dışındaki belediyeler ve mahallî idare birlikleriyle;

- Karşılıklı işbirliği yapması,
- Ekonomik ve sosyal ilişkileri geliş-

tirmek amacıyla kültür, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirilmesi,

- Bu çerçevede gerekli tesis yapma, yaptırma ve diğer faaliyetlerde bulunması,

yetkisi belediye meclisine aittir.

Belediyeler arasında kardeşlik ilişkilerinin kurulması; belde halklarının birbirlerini tanımaları, kültür değişiminde ve etkileşiminde bulunmaları, bu sayede kardeşçe duygu ve fikirlerin yaygınlaşması bakımından Birleşmiş Milletler idaline de uygun düşmektedir.

Bu ilişkiler bağlamında belediyeler, görev alanıyla ilgili konularda faaliyet gösteren yabancı ülkelerin yerel yönetimleri ile, yasalarla verilen görev ve yetkilerin dışına çıkmamak ve ulusal çıkarlara ters düşmemek kaydıyla kardeş şehir ilişkisi kurabileceklerdir.

Kardeş şehir ilişkisi kurulması bir şehrimiz ile yabancı bir ülke şehri arasında dostluk, kardeşlik, yardımlaşma ve işbirliği çerçevesinde olabilmektedir. Böyle bir ilişki; bir yandan iki şehir, dolayısıyla iki ülke arasındaki dostluğun güçlenmesine katkıda bulunurken, bir yandan da ülkemizin çeşitli şehirlerinin altyapı, malzeme ve teknik gereksinmelerinin karşılanmasında önemli olanaklar yaratılmaktadır.

Kardeş şehir ilişkisinin kurulabilmesi için, önce kardeş şehir ilişkisi kurmak isteyen belediyenin “**meclis kararı**” alınması gereklidir. Ayrıca, kardeş şehir ilişkisi kurulmasında şehirlerin birbirine benzer özelliklere sahip bulunmaları dikkate alındığından, belediyelerimizin bu amaçla meclis kararı almadan önce, kardeş şe-

hir ilişkisi kurmak istediği kentin;

- Nüfusu,
- Ekonomik ve ticari yapısı,
- Coğrafi özellikleri,
- Üretim faaliyetleri,
- Kültürel ve turistik nitelikleri,

bakımından bu belediyede düzenlenen olağan faaliyetlere ilişkin genel bir değerlendirme yapmaları yararlı olacaktır. Yani burada, iki kent arasında bir uyum, benzerlik söz konusu olmalıdır.

Yukarıdaki hususları içeren belediye meclis kararının Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü) gönderilmesi gerekmektedir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı da bu yöndeki talebi ulusal çıkarlarımız ve dış politikamız açısından değerlendirilmek üzere Dışişleri Bakanlığı'na gönderir. Bu Bakanlığın da konuyu uygun görmesi durumunda, Çevre Bakanlığı'nın kardeş kent ilişkisi kurulabileceğine ilişkin uygun görüş yazısı, ilgili belediyeye iletmek üzere valiliğine gönderilir.

Bu şekilde Çevre Bakanlığı'nın iznini alan belediye, kardeş şehir ilişkisi kurmak istediği belediye ile yazışmalar yapmak suretiyle durumu bir protokole bağlar. Böylece iki şehir arasında kardeş şehir ilişkisi kurulmuş olur.

Kardeş kent ilişkisi kurma süreci, aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo : Kardeş Kent İlişkisi Kurma

Kardeş kent ilişkisi kurmada örnek alınabilecek meclis karar örneği ve iş birliği protokolü aşağıya alınmıştır.

Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu Örneği:

T.C.

..... BELEDİYE BAŞKANLIĞI

BELEDİYE MECLİSİ

Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor

Komisyonu Raporu

Rapor No:

Tarih: .././2024

..... MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

.....'ın Şehri ile kardeş şehir ilişkisi kurulmasına ilişkin Belediye Meclisinin .././2024 gün ve ... sayılı kararı ile Komisyonumuza havale edilen dosya incelendi.

Komisyonumuzca yapılan incelemeler sonucunda; Valiliğinden alınan yazıdan da anlaşılacağı üzere, Dışişleri

Bakanlığı nezdinde gerçekleştirilen görüşmeler çerçevesinde ile'ın şehri arasında kardeş şehir ilişkisi kurulmasının istendiği ifade edilmekte ve söz konusu anlaşmanın imzalanarak karşılıklı ziyaretlerle işbirliğini geliştirmenin uygun olacağı belirtilmektedir. Belediyesi ile yapılan doğrudan temas sonunda elde edilen kardeş kent protokolünün imzalanması;

Ayrıca Türkiye ile arasındaki ilişkilere katkı sağlayacağı inancıyla ile İli arasında kardeş şehir ilişkisi kurulması komisyonumuzca uygun görülmüştür.

* * *

Belediye Meclis Karar Örneği:

T.C.

..... BELEDİYE BAŞKANLIĞI

BELEDİYE MECLİSİ

Karar No:

Tarih : .././2024

KARAR

.....'ın Şehri ile kardeş şehir ilişkisi kurulmasına ilişkin Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu'nun .././2024 gün ve ... sayılı raporu Belediye Meclisinin .././2024 tarihli toplantısında okundu.

Konu üzerine yapılan görüşmelerden sonra;

..... Valiliğinden alınan yazıdan anlaşılacağı üzere, Dışişleri Bakanlığı nezdinde gerçekleştirilen görüşmeler çerçevesinde ile Şehri arasında kardeş şehir ilişkisi kurulmasının istendiği ifade edilmekte ve söz konusu anlaşmanın imzalanarak karşılıklı ziyaretlerle işbirliğini

geliştirmenin uygun olacağı belirtilmektedir. Belediyesi ile yapılan doğrudan temas sonunda elde edilen kardeş kent protokolünün imzalanması,

Ayrıca Türkiye ile arasındaki ilişkilere büyük katkı sağlayacağı inancıyla ile İli arasında kardeş şehir ilişkisi kurulmasına ilişkin Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu raporu onaylanarak oy birliğiyle kabul edildi.

* * *

Kardeş Kent İlişkilerini Düzenleyen Örnek Bir İşbirliği Protokolü

..... BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
(TÜRKİYE CUMHURİYETİ) VE
..... KENT YÖNETİMİ
(..... CUMHURİYETİ)

ARASINDA İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜ

..... Büyükşehir Belediyesi ve Kent Yönetimi, anlaşmanın tarafları olarak Türkiye ve Cumhuriyeti arasındaki ikili anlaşmalar ve ulusal yasaları çerçevesinde işbirliği ve kardeş kent ilişkisi kurmaya karar vermişlerdir.

Her iki kent liderleri ve vatandaşlarının derin kanaatiyle güçlü dostluk bağlarının oluşturulmasının yanısıra iki ulus arasında daha iyi bir ortak anlayış için çeşitli seviyelerde ortak hareket etme çerçevesinde Türkiye ve ulusları arasında karşılıklı yarar esasına dayalı işbirliğine önderlik edecektir.

İşbu anlaşma, her iki şehrin liderleri ya da temsilcileri tarafından değerlendirilen ortak faaliyet programları ve anlaşmaları ile neticelenecek işbirliği metodları, sınırları ve içeriğinin tanımlanması

ile ilişkilerin karşılıklı yarar esasına göre süreli artırılmasına dayanmaktadır.

Madde 1 - Her iki şehrin liderleri tarafından ekonomik faaliyetler alanında aşağıdaki unsurlar dikkate alınacaktır.

- Ticaret ve Sanayi Odaları'nın faaliyetlerine katılım ve değişim,
- ile Şehrinde üretim maddelerinin değişim,
- Her iki şehrin ticari şebekeleri arasında işbirliği, fuar ve sergilere katılım.

Madde 2 - Taraflar, kent yönetimi ve modernizasyon konusunda aşağıdaki maddelere özel önem verecektir.

- Kent sağlığı ve çevre,
- Trafik ve ulaşım,
- Enerji üretimi, dağıtımını ve sağlanması
- Kent geliştirme, planlama ve modernizasyon,

d) Yukarıda belirtilen konularda en iyi şekilde işbirliği yapmak üzere benzer problemlerin çözümü için kullanılan yerel metotlardan haberdar olmak ve her iki tarafın birbirlerinden yararlanmalarına imkana sağlayacak şekilde doğrudan belediyeler arası personel değişimi,

Madde 3 - Eğitim, bilim, sağlık, sosyal güvenlik, kültür, spor gibi konularda taraflar müşterek işbirliğini geliştirmek için;

- Her iki şehrin kurumları arasında direkt bağlantı kurulmasının ve işbirliğinin teşvik edilmesi,
- Yukarıda belirtilen alanlarda, karşılıklı olarak aktif tecrübe değişimi için uygun koşulların oluşturulması,

c) Eğitim, Kültür, Sağlık, Sosyal ve Araştırma Enstitülerinin uzmanlarının yanısıra ile arasında futbol takımlarının ve öğrencilerin değişiminin gerçekleştirilmesi,

Madde 4 - Turizmin geliştirilmesi için taraflar:

a) Çeşitli turizm şirketleri arasında işbirliği,

b)te İli Kültür Günleri ve İlinde de Kültür Günleri organizasyonunun düzenli aralıklarla gerçekleştirilmesi,

Üzerinde görüş birliğine varılan son anlaşma süresiz olarak geçerli olacaktır.

Bu anlaşma imzalandığı tarihten itibaren yürürlüğe girecek ve sadece tarafların ortak kararı ile bozulacaktır.

Her iki tarafla anlaşma için yeni öneri ve maddeler önerilebilir, farklı protokoller düzenleyebilirler ki bu anlaşmanın bütünlüğü bir parçası olacaktır.

Bu anlaşma, Türkçe ve dillerinde, her iki metin de yasal olarak eşit statüye sahip olacak şekilde tarihindeda imzalanmıştır.

.....

 Belediyesi adına
 Büyükşehir Belediyesi adına
Örnek: Belediye Meclis Kararı
 T.C
 BELEDİYE BAŞKANLIĞI
 BELEDİYE MECLİSİ

Karar No:..

Tarih: .../.../ 2024

-KARAR-

Yazı İşleri Müdürlüğü'nün .../.../2024 tarih ve sayılı yazısı üzerine Şehri ile kardeş kent ilişkisi kurulmasıyla ilgili yazısı okundu.

Konu üzerine yapılan görüşmelerden sonra;

Ülkemizin Avrupa Birliği üyeliği için adaylığının kesinleşmesinden sonra ülkemiz ile Avrupa Birliği arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi, ülkemizin ve beldemizin yurtdışında tanıtılması, beldemizin daha çağdaş ve modern bir görünüm sağlamak amacına katkı sağlamaya yönelik olarak 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 74 üncü maddesi gereği Belediyemiz ile Şehri arasındaki ekonomik, kültürel, altyapı, şehircilik konusunda işbirliğinin sağlanması, gelişen teknoloji-den anında faydalanabilmemiz için kardeş kent ilişkisinin kurulmasına, ekteki protokolün imzalanarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının da onayıyla yürürlüğe girmesine oy birliğiyle karar verilmiştir.

* * *

4. DEĞERLENDİRME

Belediye Kanunu'nda yer alan hükümlere göre; belediyeler, görev alanıyla ilgili konularda faaliyet gösteren uluslararası teşekkül ve organizasyonlara, belediye meclisi kararı ile kardeş kent ilişkisi kurabilmektedir.

Belediyeler arasında kardeşlik ilişkilerinin kurulması; belde halklarının birbirlerini tanımaları, kültür değişiminde ve etkileşiminde bulunmaları, bu sayede kardeşçe duygu ve fikirler edinmeleri yönlerinden Birleşmiş Milletler idealine de uygun düştüğü için, bu kuruluş tara-

findan da desteklenmektedir.

Bu ilişkiler bağlamında belediyeler, görev alanıyla ilgili konularda faaliyet gösteren yabancı ülkelerin yerel yönetimleri ile, mevzuatla verilen görev ve yetkilerin dışına çıkmamak ve ulusal çıkarlara ters düşmemek kaydıyla kardeş şehir ilişkisi kurabilmektedirler.

Kardeş şehir ilişkisi kurulması bel-delerimiz (şehirlerimiz) ile yabancı ülke şehirleri arasında dostluk, kardeşlik, yardımlaşma ve işbirliği çerçevesinde olabilmektedir. Böyle bir ilişki; bir yandan iki şehir, dolayısıyla iki ülke arasındaki dostluğun güçlenmesine, bir yandan da ülkemizin tanıtımına katkıda bulunmaktadır.

Salih ÇALAL*

* Ticaret Başmüfettişi

TAŞINMAZLARIN TAPU KAYDINA İŞLENEN ŞERHLER

Özet

İhtiyati tedbir, uyuşmazlığın henüz çözülmediği ilk aşamada alınan ve uyuşmazlık konusu hakkın korunması veya ortaya çıkabilecek zararın önlenmesi amacıyla mahkeme tarafından konulan, geçicilik arz eden ve Kanunda belirlenmiş olan merci tarafından yerine getirilen bir hukuki koruma aracıdır. Tapu kaydına konulan davalıdır şerhinin ihtiyati tedbir niteliğinde olup olmadığı yazımız içerisinde tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Taşınmaz, Tapu Şerhi, İhtiyati Tedbir.

1. Giriş

Tapu kaydına şerh düşülmesi Türk Medeni Kanununda özel olarak düzenlenmiştir. Şerh düşülmesinin amacı, sonradan taşınmazı devralanlara karşıda hakkın ileri sürülmesi ve böylece ortaya çıkması muhtemel zararların ve tehlikenin önüne geçmektir. Bu durumda bir tapu iptali davasında tapu kaydına mahkemece konulan şerhin fonksiyonu da, mevcut durumda ortaya çıkacak değişikliğin hakka ulaşılmasına engel olmasının ve dolayısıyla sonradan ortaya çıkacak sıkıntılara hak sahibinin muhatap olmasına ve de herhangi bir zararın doğmasına engel olmaktadır. Bu kapsamda, tapu kaydına konulan davalıdır şerhinin ihtiyati

tedbir niteliğinde olup olmadığı karara karşı istinaf yolunun açık olup olmamasını etkilemektedir.

2. İhtiyati Tedbir Kararları

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun “Geçici Hukuki Korumalar” başlığı altında 389 uncu ve devamı maddelerinde ihtiyati tedbir, ihtiyati tedbirin şartları, ihtiyati tedbir kararı, teminat gösterilmesi, uygulanması ve diğer hususlar düzenlenmiştir. 6100 sayılı Kanun’un 389 uncu maddesinde, mevcut durumda meydana gelebilecek bir değişme nedeniyle hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşacağından ya da tamamen imkânsız hâle geleceğinden veya

gecikme sebebiyle bir sakıncanın yahut ciddi bir zararın doğacağından endişe edilmesi hâllerinde, uyuşmazlık konusu hakkında ihtiyati tedbir kararı verilebileceği, 391 inci maddesinde ise Mahkemenin, tedbire konu olan mal veya hakkın muhafaza altına alınması veya bir yedimeine tevdi ya da bir şeyin yapılması veya yapılmaması gibi sakıncayı ortadan kaldıracak veya zararı engelleyecek her türlü tedbire karar verebileceği düzenlenmiştir. Mahkemelerce verilebilecek ihtiyati tedbir kararlarının nelerden ibaret olduğu Kanunda sınırlı şekilde sayılmamıştır. Mahkeme, dava konusu şeyin niteliğine uygun düşecek bir ihtiyati tedbire karar verilebilecektir.

İhtiyati tedbir kararı verilmesi bakımından koşulları şöyle sıralamak mümkündür:

- İhtiyati tedbir kararı mahkemece kendiliğinden verilemez, öncelikle talep bulunmalıdır.
- İhtiyati tedbir talebini içeren sebepler talepte açıkça gösterilmiş olmalıdır. Öncelikle talep eden bakımından bir hakkın varlığı söz konusu olmalıdır.
- Var olduğu iddia olunan hakkın meydana gelebilecek koşullardaki değişme sebebiyle elde edilmesi önemli ölçüde zorlaşmalı ve imkansız hale gelmeli veya gecikme sebebiyle bir sakıncanın ya da zararın doğacağına dair karine veya deliller yaklaşık olarak ispat edecek şekilde mahkemeye sunulmalıdır.
- Hakkın, tedbir kararı verilmemesi halinde neden elde edilemeyeceğine dair sebepler talepte gösterilmiş olmalıdır.

- Talep edenin hakkına ulaşması bakımından mahkeme ihtiyati tedbir kararı verilmesinde hakkın sahipleri bakımından bir gereklilik var olduğuna kani olmalıdır.
- Kanunda genel olarak düzenlenen bu konuda mahkemelerin dosya içeriği yönüyle tarafların uyuşmazlık bakımından konularını, mülkiyet ve alacak ilişkisinin genel çerçevesini ve sunulan delillerin ne oranda talebin haklılığını gösterdiğini ve talep edenin gerçekten hakkına ulaşması bakımından kanunda sıralanan sakınca veya zorlukların sonradan söz konusu olup olmayacağını değerlendirmesi gereklidir.

Taşınmazlara ihtiyati tedbir konulması durumunda; mahkeme, dava konusu olan ya da dava konusu yapılacak olan ve mülkiyeti aynı taraflar arasından çekişmeli bulunan bir taşınmazın, dava esnasında başkasına devrinin önleyebilmek için taşınmazın başkasına devrinin yasaklanmasına karar verebilmektedir. Mahkemenin dava konusu olan taşınmazın başkasına devrinin yasaklanmasına ilişkin ihtiyati tedbir kararı, tapu kütüğüne şerh verilmektedir. Bu aşamadan sonra artık davalı taşınmazı başkasına devredememektedir. Mülkiyeti konusunda uyuşmazlık bulunan bir taşınmaz mala yönelik açılan davada, ihtiyati tedbir kararı dava konusu taşınmaz üzerine alınabilmektedir.

Anonim şirketlerde sermaye koyma borcunun yerine getirilmesine yönelik ihtiyati tedbir talebinin konusu, aynı sermaye taahhütlerinin esas sözleşmede belirtilen şekilde yerine getirilmesinin teminat altına alınmasıdır. Aynı sermaye

ye taahhütlerinin esas sözleşmede belirtilen şekilde yerine getirilmesi anonim şirket açısından son derece önem arz etmektedir. Anonim şirketlerde sermaye taahhüdünün konusunu taşınmazların oluşturduğu durumlarda, esas sözleşmede belirtilen şekilde yerine getirilmesinin teminat altına alınabilmesi için taşınmazların devredilmesi ve üzerinde sınırlı bir aynı hak tesisinin engellenmesi gerekmektedir. Bu sebeple, taşınmaz sermaye taahhütlerinde taşınmazın tapu kaydına devir yasağı şerhi konulması gerekmektedir. Taşınmaz sermaye taahhütleri konusunda alınabilecek diğer bir ihtiyati tedbir de taşınmazın yedimeine tevdi edilmesi olacaktır. Bu durum özellikle taşınmazın gelir getirmesi durumunda söz konusu olmaktadır.

3. Taşınmazların Tapu Kaydına “Davalıdır” Şerhi İşlenmesi

Taşınmazların başkasına devrini önlemek bakımından ihtiyati tedbir kararı verilebilmektedir. Şerhler, şahsi hakların kuvvetlendirilmesi, malikin bazı tasarruf yetkilerinin sınırlandırılması, çekişmeli bir hakkın korunması, bir tescil işleminin geçici olarak tapuya yazılması için gerçekleştirilen tapu işlemidir. Tapu Sicili Tüzüğü’nün 46 ncı ve devamı maddelerinde şerhler düzenlenmiştir. Eşya hukukunda tapu kütüğüne yapılan diğer kayıtlar gibi şerhler bakımından da sınırlı sayılı ilkesi benimsenmiştir. Kanunlarda belirtilen haller dışında tapu kütüğüne şerh verilemez. 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 1010 uncu maddesinde taşınmazların tasarruf yetkisinin kısıtlanmasına dair şerhler ve 1011 inci maddesinde ise geçici tescil şerhleri düzenlenmiştir. Tapu kaydına yazılan şerh-

ler taşınmazın aynı hak durumunda bir değişiklik yaratmazlar. Şerhler ilgili oldukları hususu aleni hale getirirler. Bu nedenle de tapuda işlem yapanlar şerh edilen hususu bilmediklerini ileri sürmezler. Çekişme konusu yapılan hususun, sonradan hak iktisap eden üçüncü kişilere karşı ileri sürülmesini sağlar.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 19.02.2024 tarihli E:2023/6403 ve K.2024/1231 sayılı kararında taşınmazların tapu kaydına “davalıdır” şerhinin işlenmesine dair mahkeme kararları Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun ilgili maddesinde öngörülen nihai kararlardan olmadığından istinaf yoluna tabi olmadığına karar verilmiştir. Kararın gerekçesinde taşınmazın tapu kaydına konulan “davalıdır” şerhinin, malikin ya da şeklen malik görünen kişinin taşınmaz üzerindeki tasarruf yetkisini hiçbir şekilde kısıtlamayıp, mülkiyetten doğan haklarını kullanmasına engel olmadığı, taşınmazla ilgili olarak bir uyuşmazlık bulunduğunu, bir davanın derdest olduğunu gösterdiği ve derdest davanın sonunda davacının davasında haklı çıkması halinde, haklarının üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesini sağladığı, “davalıdır” şerhinin sadece üçüncü kişilerin iyi niyetini ortadan kaldıran bir işlev gördüğü belirtilmiştir.

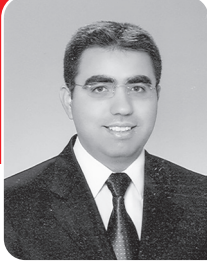
Dolayısıyla davalıdır şerhinin istinafa kapalı olması bu şerhin, tasarruf yetkisini kısıtlamadığı ve tapu sicilini işlem yapmaya kapatmadığı düşüncesinden hareketle verilmiş bir durumdur.

4. Sonuç

Geçici hukuki korumanın bir türü olan ihtiyati tedbir genel olarak 6100 sayılı Kanun hükümleriyle düzenlen-

miş olup, buna göre, mevcut durumda meydana gelebilecek değişme nedeniyle hakkın elde edilmesi önemli ölçüde zorlaşacağından ya da tamamen imkansız hale geleceğinden veya gecikme nedeniyle bir sakıncanın yahut ciddi bir zararın doğacağından endişe edilmesi hallerinde dava/uyuşmazlık konusu hakkında ihtiyati tedbir kararı verilebilir.

Tapu kaydına şerh verilmesini özel olarak düzenleyen Türk Medeni Kanun hükümlerinde belirtildiği üzere şerhin amacı, üçüncü kişilerin iyi niyet savunmasının önüne geçilmesidir. Şerhin ortaya çıkardığı sınırlandırma, tapu kütüğünde “davalıdır” şerhini gören kişileri taşınmazı satın almaktan caydırma şeklinde ortaya çıkmaktadır. Mahkeme kararlarına bakıldığında, taşınmazların tapu kaydına “davalıdır” şerhinin işlenmesine dair kararların Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun ilgili maddesinde öngörülen nihai kararlardan olmadığından istinaf yoluna tabi olmadıkları görülmektedir.

MAHALLİ İDARELERE AİT GAYRİMENKULLERİN KENDİ ŞİRKETLERİNE İHALESİZ OLARAK KİRAYA VERİLEMEMESİ ve TAHSİS EDİLEMEMESİ

Mustafa YAVUZ*

* Gümrük ve Ticaret Uzmanı

1. GİRİŞ

Mahalli idareler (belediyeler ve il özel idareleri), kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketi kurabilmektedir. Bir sermaye şirketinin, mahalli idare şirketi olarak kabul edilebilmesi için sermayesinin en az yarısından fazlasının doğrudan veya dolaylı olarak bir ya da birden fazla mahalli idareye ait olması gerekir. Anılan şirketler, tüzel kişiliğe sahip olup, bağımsız bütçelidir ve özel hukuk hükümlerine tabi olarak faaliyet göstermektedir. Bu şirketlerin kurulmasının en temel gayesi ise mahalli hizmetlerin daha etkili, verimli ve ekonomik şartlarda sunulmasına yardımcı olmaktır.

5393 sayılı Belediye Kanunu¹ ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununda²

öngörülen esaslar kapsamında mahalli idareler, sahibi olduğu gayrimenkulleri (taşınmazları) üçüncü kişilere kiraya verebilir. Bunun yanında, mahalli idare gayrimenkullerinin mahalli idarelere ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredilmesi veya belli süre ile bunlara tahsis edilebilmesi de mümkündür. Hal böyle olmakla birlikte, mahalli idare şirketlerinin mahalli idareden ayrı ve farklı bir tüzel kişiliğinin bulunması ve tabi olduğu mevzuat düzenlemelerinin farklı olmasına rağmen uygulamada bu şirketler mahalli idarenin bir birimi/parçası gibi görülmekte ve buna bağlı olarak mahalli idare gayrimenkulleri söz konusu şirketlere doğrudan kiraya verilmekte yahut tahsis edilmektedir. Ancak, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun³ 26. maddesinde öngörülen istisna düzenle-

¹ 5393 sayılı Belediye Kanunu, 13.07.2005 tarihli ve 25874 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

² 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 04.03.2005 tarihli ve

25745 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

³ 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 23.07.2004 tarihli ve 25531 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

mesi hariç olmak üzere mahalli idarelere ait gayrimenkullerin, mahalli idare **şirketlerine ancak** 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu⁴ hükümlerine göre ihale edilerek kiraya verilmesi gerekmektedir.

İşte bu çalışmada, mahalli idarelere ait gayrimenkullerin kendi şirketlerine ihalesiz olarak kiraya verilememesi ve tahsis edilememesi detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

2. MAHALLİ İDARELERE AİT GAYRİMENKULLERİN KİRAYA VERİLMESİ VE TAHSİSİ

2.1. Kiraya Verme

5393 sayılı Kanununun 15. maddesinde belediyelerin yetki ve imtiyazları sayılmış olup, bu yetkilerden biri de anılan maddenin (h) bendinde, “*Mahalli müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde taşınmaz almak, kamulaştırmak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, trampa etmek, tahsis etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesis etmek*” şeklinde ifade edilmiştir. Benzer bir hükme, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 7/1-c hükmünde de yer verilmiştir. Bu kapsamda, belirtilen amaç doğrultusunda mahalli idarelere ait gayrimenkullerin kiraya verilmesi mümkündür.

5393 sayılı Kanununun 18/1-e ve 5302 sayılı Kanununun 10/1-f maddelerine göre de, gayrimenkullerin üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi belediyelerde 30 yılı, il özel idarelerinde de 25 yılı geçmek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine karar verme yetkisi belediye/il genel meclisine aittir. Dolayısıyla,

üç yıldan fazla süreli kiralamalar ancak belediye meclisi/il genel meclisi kararı ile yapılabilir. Buna mukabil, 5393 sayılı Kanununun 34/1-g ve 5302 sayılı Kanununun 26/1-g maddeleri uyarınca, süresi üç yılı geçmemek üzere gayrimenkulleri kiraya vermeye belediye/il genel encümeni yetkilidir.

Gayrimenkullerin kiraya verilmesine bağlı olarak mahalli idarelerin gelirlerinden birini de, gayrimenkul malların kiralanmasından elde edilen gelirler oluşturmaktadır.

2.2. Tahsis

Gayrimenkullerin kiraya verilmesinden ayrı olarak mahalli idareler, kendilerine ait gayrimenkulleri, asli görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahalli idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir veya süresi 25 yılı geçmemek üzere tahsis edebilir. Bu gayrimenkuller aynı kuruluşlara kiraya da verilebilir. Gayrimenkul malların tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir gayrimenkulün kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına karar verme yetkisi belediye/il genel meclislerine aittir (5393 sayılı Kanun md. 75/1-d, 18/1-e; 5393 sayılı Kanun md. 64/1-d, 10/1-f).

Bunun yanında, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun⁵ 47. ve 48. maddelerinde, kamu idarelerinin, kanunlarında belirtilen kamu hizmetlerini yerine getirebilmek için mülkiyetlerindeki gayrimenkullerle Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri, birbirlerine ve

⁴ 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 10.09.1983 tarihli ve 18161 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

⁵ 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 24.12.2003 tarihli ve 25326 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

köy tüzel kişiliklerine bedelsiz olarak tahsis edebileceği, tahsis edilen gayrimenkulün amaç dışı kullanılamayacağı, mahalli idarelere ait gayrimenkulleri tahsis etmeye ve tahsisini kaldırmaya ilgili mahalli idarelerin yetkili olduğu, kamu idarelerine ait malları edinme, kiralama, tahsis, yönetim, kullanma ve elden çıkarma işlemlerinin, mevzuatında öngörülen kurallar dâhilinde hizmetin amacına uygun olarak verimlilik ve tutumluluk ilkesine göre yapılması gerektiği, bu ilkeye aykırı eylem ve işlemlerden doğacak zararlardan malların yönetimi veya kullanılması hususunda yetki verilenlerin sorumlu olduğu öngörülmüştür. Anılan hükümlerde, kamu idarelerinin mülkiyetlerindeki gayrimenkullerin tahsisinde kamu hizmeti ve kamu idaresi olmak üzere iki temel ölçütün varlığını aramaktadır. Başka bir ifadeyle, kamu idarelerinin mülkiyetlerindeki gayrimenkulleri kamu hizmetinin bulunmadığı yahut tahsisin yapılacağı tarafın kamu idaresi olmadığı durumlarda tahsis edebilmesi mümkün değildir. 5393 sayılı Kanunun 18/1-e ve 5302 sayılı Kanunun 10/1-f maddelerine göre de, gayrimenkullerin üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi belediyelerde 30 yılı, il özel idarelerinde de 25 yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine karar verme yetkisi belediye/il genel meclisine aittir. Dolayısıyla, üç yıldan fazla süreli kiralama ancak belediye meclisi/il genel meclisi kararı ile yapılabilir. Buna mukabil, 5393 sayılı Kanunun 34/1-g ve 5302 sayılı Kanunun 26/1-g maddeleri uyarınca, süresi üç yılı geçmemek üzere gayrimenkulleri kiraya vermeye belediye/il genel encümeni yetkilidir.

Gayrimenkullerin kiraya verilmesine

bağlı olarak mahalli idarelerin gelirlerinden birini de, gayrimenkul malların kiralanmasından elde edilen gelirler oluşturmaktadır.

Konuya bir kamu idaresi olan belediyeler özelinde bakıldığında da gayrimenkul tahsisinde kamu hizmetinin ve kamu idaresinin varlığı ölçütleri geçerliliğini korumaktadır. Buna göre, belediyeler, mülkiyetlerindeki gayrimenkulleri 5393 sayılı Kanunun sosyal ve ekonomik amaçlı arsa ve konut üretimine ilişkin 69. maddesindeki⁶ özel hükümler hariç olmak üzere aynı Kanunun 75. maddesi ile 5018 sayılı Kanunun 47. maddesi çerçevesinde, ancak mahalli müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla belediye meclislerinin bu konuya ilişkin alacakları kararla ve sadece mahalli idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edebilir. Görüldüğü üzere, gerek 5393 sayılı Kanun gerekse 5018 sayılı Kanunda, belediyelerin mülkiyetindeki bir gayrimenkulün sadece mahalli idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edilebilmesine imkan tanınmıştır.

Mahalli idarelerin sermayesinin %50'sinden fazlasına sahip olduğu şir-

⁶ 5393 sayılı Kanunun 69. maddesine göre belediyeler; düzenli kentleşmeyi sağlamak, beldenin konut, sanayi ve ticaret alanı ihtiyacını karşılamak amacıyla belediye ve mücavir alan sınırları içinde, özel kanunlarına göre korunması gerekli yerler ile tarım arazileri hariç imarlı ve alt yapı arsalar üretmek; konut, toplu konut yapmak, satmak, kiralamak ve bu amaçlarla arazi satın almak, kamulaştırma yapmak, bu arsaları trampa etmek, bu konuda ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ve bankalarla iş birliği yapmak ve gerektiğinde onlarla ortak projeler gerçekleştirmek yetkisine sahiptir. Belediyeler, bu amaçla bütçesinden gerekli parayı ayırmak suretiyle işletme tesis edebilir. Arsalar hariç üretilen konut ve işyerlerinin satışı 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi değildir.

ketler, özel hukuk hükümlerine tabi ticaret şirketleridir. Dolayısıyla bu şirketler, birer mahalli idare birimi olmadığı gibi kamu kurum ve kuruluşu da değildir. O halde, mahalli idarelere ait gayrimenkullerin anılan şirketlere ihalesiz olarak tahsisi mümkün değildir.

3. MAHALLİ İDARE GAYRİMENKULLERİNİN KENDİ ŞİRKETLERİNE KİRAYA VERİLME USULÜ

Bir önceki bölümde açıklandığı üzere, 5393 ve 5302 sayılı Kanunlarda mahalli idare gayrimenkullerinin kendi şirketlerine kiraya verilebilmesi hususunda özel bir düzenleme öngörülmemiştir. Bu konuda tek istisna, ilerleyen bölümlerde açıklanacağı üzere, büyükşehir belediye şirketleri için geçerli olan 5216 sayılı Kanunun 26. maddesindeki düzenlemedir. O halde, mahalli idare şirketleri, gayrimenkullerin kiralanması hususunda bir ayrıcalığa sahip değildir ve bu konuda genel hükümlerin uygulanması gerekmektedir. Genel hükümler ise, 2886 sayılı Devlet İhale Kanununda yer alan düzenlemelerdir.

2886 sayılı Kanunun, “Kapsam” başlıklı 1. maddesinde, genel bütçeye dâhil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin anılan Kanunda yazılı hükümlere göre yürütüleceği; “İhale usullerinin neler olduğu” başlıklı 35. maddesinde de, idarelerin işin gereğine uygun olarak maddede belirtilen ihale usullerinden birini belirlemeleri gerektiği ifade edilmek suretiyle mahalli idarelerce gerçekleştirilecek kiralama işlemlerinin 2886 sayılı Kanun kapsamında olduğu ve gayrimenkullerin

anılan Kanunda belirtilen ihale usulleri uygulanmaksızın kiralanamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Bu kapsamda, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 26. maddesinde öngörülen istisna uygulaması hariç olmak üzere mahalli idarelere ait gayrimenkuller, kendi şirketlerine ancak 2886 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde ihale edilerek kiraya verilebilir. Bir başka anlatımla, mahalli idarelerin sahip olduğu gayrimenkuller, ilgili mahalli idarece ihale mevzuatı uygulanmadan ortağı oldukları şirketlere kiralanamaz ve tahsis edilemez.

2886 sayılı Kanunun 64. maddesi uyarınca, kiraya verilecek mahalli idarelere ait gayrimenkul malların kira süresi 10 yıldan çok olamaz. Dolayısıyla, söz konusu malların kira süresi 10 yıl ile sınırlıdır ve belirtilen süreyi aşacak şekilde kiralamaya ilişkin sözleşme yapılamaz; yapıldığı takdirde on yıllık süreyi aşan kısım geçersizdir. Bununla birlikte, aynı hüküm gereğince, turistik tesis kurulacak yerlerin ve turistik tesislerin ve enerji üretimi tesisleri ile iletim ve dağıtım tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin 10 yıldan fazla süre ile kiraya verilmesi mümkündür. Bu halde, anılan istisnalar dışında mahalli idare gayrimenkullerinin kendi şirketlerine ve diğer üçüncü kişilere 2886 sayılı Kanunda öngörülen süreleri aşacak şekilde kiraya verilmesi mümkün değildir. Belirtelim ki, üç yıla kadar kiralamalarda belediye/il genel encümeni, üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde ise belediye/il genel meclisi yetkilidir. Ancak, kiralamanın

üç yıldan fazla olması halinde belediye/il genel meclisinin yetkisi bu hususta karar almaktır; kiralamaya ilişkin ihale işlemleri ise belediye/il genel encümenince yürütülür.

Bunun yanında, üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, kira bedeli her yıl şartname ve sözleşmesindeki esaslara göre yeniden tespit edilir. Ayrıca, tahmini kira bedelinin tespiti rayiç bedel esas alınarak yapılır ve kiraya verilen her bir gayrimenkul için sözleşme akdedilir.

Öte yandan, mahalli idareler tarafından 2886 sayılı Kanuna göre kendi şirketlerine kiraya verilen gayrimenkullere ait kira sözleşmelerinin yenilenmesi, uzatılması veya sona erdirilmesi ve kira tespit konularında da aynı Kanun hükümleri uygulanır.

Kira gelirleri, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun⁷ 299. maddesi belirtildiği gibi sözleşmeden doğan bir alacaktır. Bu nedenle, kira bedelinin ne şekilde, hangi şartlarda ve sürelerde tahsil edileceğini taraflar kendi iradeleri ile serbestçe tespit edebilir. Bu bağlamda, gayrimenkullerin mahalli idare şirketlerine kiraya verilmesi halinde, kira bedelinin tahsil süresi ve şartlarının, Devlet İhale Kanununa göre düzenlenmek zorunda olunan şartname ve sözleşmelerde belirtilmesi gerekir. Uygulamada kira bedelleri, aybaşıları veya sonlarında alınmaktadır. Yeri gelmişken ifade edelim ki, kira bedelinin ödenmesi halinde gecikme zammının alınıp alınmayacağına da şartname ve sözleşmede gösterilmesi uygun olacaktır.⁸

⁷ 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu, 04.02.2011 tarihli ve 27836 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

⁸ Abdurrahman Acar, Belediyelerde Taşınır ve Taşınmaz Malların Kira ve Tahliye İşlemleri, Çağdaş Yerel Yöne-

4. 5216 SAYILI BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KANUNUNDA YER ALAN İSTİSNA DÜZENLEMESİ

Büyükşehir belediyelerinin mülkiyeti ve tasarrufunda bulunan gayrimenkullere ilişkin kira işlemleri, kural olarak Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabidir. Ancak, 5216 sayılı Kanunun 26. maddesinde yer alan “(...) Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50’sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50’sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8.9.1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.” hükmü gereğince büyükşehir belediyeleri, mülkiyeti veya tasarrufunda bulunan ilgili yerleri kendisinin veya bağlı kuruluşlarının ortağı olduğu şirketlere ihalesiz olarak kiraya verebilir. Ancak, büyükşehir belediyesinin ortaklık payının %50’den az olduğu veya hiçbir ortaklığının bulunmadığı anonim ve limited şirketlere Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye gayrimenkullerinin işletilmesi devredilemez. Öte yandan, Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye şirketlerine devredilebilecek olan gayrimenkul ve hizmetler, 5216 sayılı Kanunun 26. maddesinde tek tek sayılmak suretiyle belirlenmiştir. Buna göre, ihale yapılmaksızın

timler, Temmuz 1995, C.4, S.4, s.29.

kiralamaya konu olabilecek gayrimenkul ve hizmetler; büyükşehir belediyesinin mülkiyeti veya tasarrufundaki “hafriyat sahaları”, “toplu ulaşım hizmetleri”, “sosyal tesisler”, “büfe”, “otopark” ve “çay bahçeleri”dir. Hükümde, “gibi”, “ve benzeri” şeklinde bir ifade kullanılmadığından, bu sayılanlar dışında kalan veya bunlara benzeyen gayrimenkul ve hizmetler, ihalesiz olarak belediye şirketlerine hiçbir şekilde kiraya verilemez. İhalesiz kiralanabilecek gayrimenkuller büyükşehir belediyesinin özel mülkiyetinde bulunan yerler olabileceği gibi, 5393 sayılı Kanunun 79. maddesi bağlamında bu belediyelerin mülkiyetinde olmamakla beraber tasarrufunda bulunan hafriyat sahaları, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçeleri, belediye şirketlerine ihalesiz kiralamaya konu olabilir.

Bu arada, özellikle vurgulamak gerekir ki, 5216 sayılı Kanunun 26. maddesi hükmü, sadece büyükşehir belediyelerine münhasır bir düzenlemedir. Dolayısıyla, büyükşehir belediyesi konumunda bulunmayan il belediyeleri, ilçe belediyeleri, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçe belediyeleri ve il özel idareleri, kendi mülkiyeti ve tasarrufunda bulunan hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisleri, büfe, otopark ve çay bahçelerini, ortağı oldukları şirketlere ihale yapmaksızın devredemez ve kiralayamaz. Bu kuralı ihlal eden mahalli idare yetkilileri ise kamu zararıyla karşı karşıya kalabilir. O halde, 5216 sayılı Kanunun 26. maddesindeki düzenlemeden yalnızca hali hazırda ülkemizde kurulu bulunan 30 büyükşehir belediyesi faydalanabilmektedir.

Büyükşehir belediyesinin mülkiyeti

veya tasarrufunda bulunan hafriyat sahalarının, toplu ulaşım hizmetlerinin, sosyal tesislerin, büfe, otopark ve çay bahçelerinin işletilmesinin, kendisinin veya bağlı kuruluşlarının % 50’sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50’sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın devrine karar verme yetkisi büyükşehir belediyesi meclisine aittir. Bu yetki, büyükşehir belediye meclisi dışında, büyükşehir belediye encümeni veya büyükşehir belediye başkanı tarafından kullanılamaz. Belediye meclisince, devir konusu gayrimenkul veya hizmetlerin, kiraya verilme süresinin ve kira bedelinin belirlenmesi zorunludur. Hükümde, sadece ilgili yerlerin “belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle devrinden” bahsedilmiş, bunun dışında süre ve bedelin ne şekilde tespit olunacağına ilişkin bir kıstasa yer verilmemiştir. Bununla beraber, büyükşehir belediye meclisi, süre ve bedel dışında başka parametreler de belirleyebilir. Bu doğrultuda, belediye meclisince süre ve bedel de dâhil olmak üzere kararlaştırılan esaslar çerçevesinde, büyükşehir belediyesi ile belediye şirketi arasında sözleşme akdedilir.

Son olarak belirtelim ki, 5216 sayılı Kanunun 26. maddesinde yer alan “Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.” hükmü gereğince, büyükşehir belediye şirketinin işletim hakkını devraldığı belediyenin mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahaları, toplu ulaşım hizmetleri, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerinin, yine bu şirketler tarafından üçüncü kişilere kiraya verilebilmesi mümkündür. Lakin bu devir işleminin Devlet İhale Kanunu

hükümleri uyarınca yapılması gerekmektedir. Bir başka anlatımla, büyükşehir belediyesinin şirketlerine kiraladığı gayrimenkuller, bu şirketler tarafından ihale mevzuatı uygulanmadan gerçek ya da tüzel kişilere kiralanamaz.

5. SONUÇ

Mahalli idareler, kendilerine ait gayrimenkulleri, üçüncü kişilere kiraya verebilir veya asli görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahalli idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir yahut süresi belediyelerde 30 yılı, il özel idarelerinde de 25 yılı geçmemek üzere tahsis edebilir. Gayrimenkullerin kiraya verilme işlemleri kural olarak 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yapılır. Mahalli idare gayrimenkullerinin kendilerinin ortağı olduğu şirketlere doğrudan kiraya verilebilmesine ve tahsis edilebilmesine ilişkin 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununda herhangi bir istisna bulunmamaktadır. Bu kapsamda, mahalli idarelere ait gayrimenkuller, kendi şirketlerine ancak 2886 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde ihale edilerek kiraya verilebilir. Dolayısıyla mahalli idareler, mülkiyetine sahip olduğu gayrimenkulleri, ihale mevzuatı hükümlerini uygulamadıkça ortağı oldukları şirketlere kiralayamaz veya doğrudan tahsis edemez.

Söz konusu uygulamanın tek istisnası ise 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 26. maddesinde yer alan düzenlemedir. Anılan hükme göre büyükşehir belediyeleri, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini, kendilerinin

veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri mezkûr Kanun hükümlerine göre yapılır. Kanun koyucu, ihalesiz olarak bazı yerlerin işletim hakkının belediye şirketlerine devredilebilmesi uygulamasını sadece büyükşehir belediyeleri için öngörmüştür. Bu belediyeler dışında, il belediyeleri, ilçe belediyeleri ve büyükşehir belediyeleri içinde yer alan ilçe belediyeleri ile il özel idareleri, mülkiyetleri veya tasarruflarında bulunan hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisleri, büfe, otopark ve çay bahçelerini, ortağı oldukları şirketlere ihale yapmaksızın devredemez ve kiralayamazlar.

O halde, yukarıda yer verilen istisna dışında, mahalli idarelere ait gayrimenkullerin ihalesiz olarak kendi şirketlerine kiraya verilmesi veya tahsis edilmesi halinde mevzuata aykırı davranılmış olur. Bu durumda, söz konusu işlemi yapan mahalli idare yetkilileri hukuki ve mali sorumlulukla karşı karşıya kalabilir.

KAYNAKÇA

- 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu (10.09.1983 tarihli ve 18161 sayılı R.G.).
- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu (24.12.2003 tarihli ve 25326 sayılı R.G.).
- 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu (23.07.2004 tarihli ve

25531 sayılı R.G.).

- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu (04.03.2005 tarihli ve 25745 sayılı R.G.).
- 5393 sayılı Belediye Kanunu (13.07.2005 tarihli ve 25874 sayılı R.G.).
- 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (04.02.2011 tarihli ve 27836 sayılı R.G.).
- Acar, Abdurrahman, Belediyelerde Taşınır ve Taşınmaz Malların Kira ve Tahliye İşlemleri, Çağdaş Yerel Yönetimler, Temmuz 1995, C.4, S.4.

BELEDİYE VERGİ VE HARÇLARINDA UZLAŞMA

Özkan BAĞDADIÖĞLU*

* İç Denetçi

1. GİRİŞ

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun EK 1 inci maddesinde "Mükellef tarafından ikmalen, resen veya idarece tarh edilen vergilere ilişkin vergi ziyai cezaları ile 5.000 (556 Sıra Nolu VUK Genel Tebliği ile 1.1.2024'ten itibaren 23.000 üzeri) Türk Lirasını aşan usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarının(5736 sayılı Kanununun 6 ıncı maddesiyle değişen ibare) (359 uncu maddede yazılı fiillerle vergi ziyama sebebiyet verilmesi halinde kesilen ceza ile bu fiillere iştirak edenlere kesilen ceza ve 370 inci maddenin (b) fıkrası kapsamında kendilerine ön tespiti ilişkin yazı tebliğ edilen mükelleflere mezkur maddeye göre kesilen ceza hariç tahakkuk edecek miktarları konusunda, vergi ziyama sebebiyet verilmesinin kanun hükümlerine yeterince nüfuz edememekten ya da 369 uncu maddede yazılı yapılmadan kaynaklandığının veya bu Kanununun 116,117 ve 118 inci

maddelerinde yazılı vergi hataları ile bunun dışında her türlü maddi hata bulunduğu veya yargı kararları ile idarenin ihtilaf konusu olayda görüş farklılığının olduğunun ileri sürülmesi durumunda, idare bu bölümde yer alan hükümler çerçevesinde mükellefler ile uzlaşabilir. Uzlaşmaya konu edilebilecek usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarının tespitinde cezayı gerektiren fiil bazında toplam ceza tutarı dikkate alınır ve 5.000(556 Seri Nolu VUK Genel Tebliği ile 1.1.2024 tarihinden itibaren 23.000 ve altı) Türk Lirasını aşmayan usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları için Kanununun 376 ıncı maddesindeki indirim oranı %50 artırımlı olarak uygulanır. Uzlaşma talebi vergi ihbarnamesinin tebliğinden itibaren otuz gün içerisinde yapılır. Uzlaşmanın vaki olmaması veya temin edilememesi halinde yeniden uzlaşma talebinde bulunulamaz. Uzlaşmanın vaki olmadığına dair tutanağa idarenin nihai teklifi yazılır. Mükellef,

dava açma süresinin sonuna kadar teklif edilen cezayı kabul ettiğini yazılı olarak bildirirse bu takdirde uzlaşma sağlanmış sayılır. Mükellef uzlaşma görüşmelerinde, bağlı olduğu meslek odasından bir meslek mensubu bulundurabilir.

Sürekli, geçici ve merkezi uzlaşma komisyonlarının teşkili, uzlaşmaya müracaat etmeye yetkili olanların belirlenmesi, uzlaşmanın şekli, uzlaşmaya konu edilebilecek vergi, resim ve harçlara ilişkin cezaların belirlenmesi, uzlaşma komisyonlarının yetkileri, uzlaşmanın yapılmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir. İl özel idareleri ve belediyelere ait vergi, resim ve harçlar için bu yönetmelik İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca hazırlanır.” Hükmü yer alır.

Vergi Usul Kanunu hükümleri belediyeye ait vergi, resim ve harçlar hakkında da uygulanır. 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 98 inci maddesinde, Belediye Gelirleri Kanununda aksine hüküm bulunmayan hallerde, Belediye Gelirleri Kanunu'na göre alınacak vergi, harç ve katılma payları hakkında Vergi Usul Kanunu hükümleri uygulanacağı hükmedilmiştir. Yine 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun “usul hükümleri” başlıklı 37 inci maddesinde “*Bu Kanun hükümleri saklı kalmak şartıyla, bu kanuna göre alınacak vergiler hakkında 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır*”. hükmü yer almaktadır.

Vergi Usul Kanunu'nun 376 inci maddesinden sonra gelen EK:1-EK:13 maddeleri arasındaki maddelerde yer alan uzlaşma hükümleri belediye vergi, resim

ve harçları için de uygulanmaktadır.

Belediye Gelirleri Kanunu ve Emlak Vergisi Kanunu açısından uzlaşma hükümleri incelememizin konusunu oluşturmaktadır.

2. UZLAŞMA NEDİR

Uzlaşma, mükellef ile idare arasında oluşacak vergi ihtilaflarının yargıya taşınmadan kaldırılmasına yönelik bir yasal uygulamadır.

Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre iki çeşit uzlaşma vardır. Bunlardan birincisi tarhiyat öncesi uzlaşma, ikincisi ise tarhiyat sonrası uzlaşmadır. Tarhiyat öncesi uzlaşma, vergi incelemesine dayanılarak tarh edilecek cezalarda uygulanabilmektedir.(Vergi Usul Kanunu Ek Madde 11).Belediye gelirlerinde vergi incelemesi pek uygulanabilir bir durum olmadığından tarhiyat öncesi uzlaşma üzerinde durulmayacaktır.

Tarhiyat sonrası uzlaşma ise mükellef tarafından ikmalen, resen veya idarece tarh edilen vergilerle bunlara ilişkin vergi ziyayı cezaları ile 5.000 (556 Sıra Nolu VUK Genel Tebliği ile 1.1.2024'ten itibaren 23.000 üzeri) Türk Lirasını aşan usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarına uygulanır .(Vergi Usul Kanunu Ek Madde 1)

Vergi Usul Kanunu'nun EK 1 inci maddesinin son fıkrasına göre, uzlaşma komisyonlarının teşkili, uzlaşmaya müracaat etmeye yetkili olanların belirlenmesi, uzlaşmanın şekli, uzlaşmaya konu edilebilecek vergi, resim ve harçlara ilişkin cezaların belirlenmesi, uzlaşma komisyonlarının yetkileri, uzlaşmanın yapılmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetme-

likle düzenlenir. İl özel idareleri, belediyelere ait vergi, resim ve harçlar için bu yönetmelik İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca hazırlanır. Bu hükme göre, Maliye Bakanlığının uyguladığı vergilerde uzlaşma uygulamaları Maliye Bakanlığı Uzlaşma Yönetmeliklerine göre; İl Özel İdareleri ve Belediyelere ait vergi, resim ve harçlar için Çevre ve Şehircilik Bakanlığının hazırladığı Mahalli İdareler Uzlaşma Yönetmeliğine göre yapılmaktadır.

3. BELEDİYE GELİRLERİ AÇISINDAN UZLAŞMA

Uzlaşma konusunda belirleyici mevzuat Vergi Usul Kanunudur. Ancak yukarıda belirtildiği gibi belediyelere ait vergi, resim ve harçlar için İçişleri Bakanlığının hazırladığı Mahalli İdareler Uzlaşma Yönetmeliği uygulamaya esastır. Bu yönetmelik 01.08.2003 tarih ve 25186 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Bu yönetmeliğin 5 inci maddesinin İçişleri Bakanlığına verdiği yetkiye dayanılarak çıkarılan 29.06.2004 tarih ve 25507 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 1 sıra nolu İl Özel İdareleri ve Belediyeler Uzlaşma Tebliğinde tarhiyat sonrası uzlaşma uygulamaları belirlenmiştir. Uzlaşma konusunda bu tebliğde belirtilmeyen ve ve tereddüde düşülen diğer hususlar hakkında tebliğin 5 inci maddesi gereğince Vergi Usul Kanununun uzlaşmaya ilişkin hükümleri uygulanacaktır.

Mahalli İdareler Uzlaşma Yönetmeliği, İl Özel İdareleri ve Belediyeler Uzlaşma Tebliği ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre;

3.1.Uzlaşmanın Kapsamı:

Uzlaşmanın kapsamına belediyelerce ikmalen, resen veya idarece tarh (Vergi Usul Kanun Madde 30) ve tebliğ edilen vergi, resim ve harçlara ilişkin vergi ziyai cezaları ile 5.000(556 Seri Nolu VUK Genel Tebliği ile 1.1.2024’ten itibaren 23.000) Türk Lirasını aşan usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları girmektedir. Görüleceği üzere Kanunun ilk hali ile uzlaşma kapsamına sadece vergi ziyai cezaları girerken 7338 sayılı Kanunun 44 üncü maddesi ile usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları da kapsama alınmıştır.

Zamanında beyanname verilmediği durumlarda ve diğer şekillerde vergi zamanında tahakkuk ettirilmezse veya eksik tahakkuk ettirilirse belediyeler bu tarh şekillerini uygular. Bu tarh şekillerinde (ikmalen, resen ve idarece tarhiyatta) vergi/ceza ihbarnamesi uygulanır. Ancak bazı belediyelerin şekli Vergi Usul Kanununda belli edilen (Vergi Usul Kanunu Madde 34,35) ihbarnameyi düzenlemediği görülmektedir.

Uzlaşma talep edilmesi için, söz konusu ihbarnamelerin tebliğ edilmesi gerekmektedir. İhbarname ile tebliğ edilmeyen vergi ve cezaların uzlaşması olamayacağı gibi kesinleşmediğinden takibi de yapılamaz.

Bu bağlamda belediyelerin uzlaşma kapsamına giren gelirleri şunlardır:

1. 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu uyarınca tahsil edilen bina ve arazi vergileri,
2. 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca tahsilatı doğrudan belediyeler tarafından yapılan gelirlerden;

a) Vergiler

1. İlan ve Reklam Vergisi,
2. Haberleşme Vergisi,
3. Eğlence Vergisi,
4. Elektrik ve Hava-gazı Tüketim Vergisi,
5. Yangın Sigortası Vergisi,
6. Çevre Temizlik Vergisi,

b) Harçlar

1. İşgal Harcı,
2. Tatil Günlerin de Çalışma Ruhsatı Harcı,
3. Kaynak Suları Harcı,
4. Tellallık Harcı,
5. Hayvan Kesimi Muayene ve Denetleme Harcı,
6. Ölçü ve Tarıtı Aletleri Muayene Harcı,
7. Bina İnşaat Harcı,
8. Çeşitli harçlar:
 - a) Kayıt ve Suret Harcı,
 - b) İmar ile ilgili harçlar:
 - Parselasyon Harcı,
 - İfraz ve Tevhit Harcı,
 - İşyeri Açma İzin Harcı,
 - Muayene, Ruhsat ve Rapor Harcı,
 - Sağlık Belgesi Harcı(Tebliğ 1.Kısım).

3.2. Uzlaşma Komisyonlarının Yapısı ve Yetkileri

3.2.1. Uzlaşma Komisyonunun Yetkisi

Vergi Usul Kanununun değişik ek 1 inci maddesi ile bu Kanunun kapsamına giren il özel idareleri ve belediyelere ait vergi, resim ve harçlardan hangilerinden uzlaşma yoluna gidilebileceği ve uzlaşma komisyonlarının uzlaşabilecekleri vergi, resim ve harç miktarının üst sınırının tayini konusunda il özel idareleri için İçişleri Bakanlığı, belediyeler için Çevre ve

Şehircilik Bakanlığı yetkilidir.¹

Bakanlığa tanınan bu yetkiye dayanılarak uzlaşma komisyonlarının uzlaşabilecekleri vergi, resim ve harç miktarlarının üst sınırı genel tebliğler ile belirlenir.²

Mahalli İdareler Uzlaşma Yönetmeliğinde uzlaşma komisyonlarının uzlaşabileceği vergi, resim ve harç miktarlarının üst sınırının genel tebliğler ile belirleneceği belirtilmiş olmasına rağmen İl Özel İdareleri ve Belediyeler Uzlaşma Tebliğinde uzlaşılacak üst sınır konusunda herhangi bir rakam belirlenmemiştir. Mevcut durumda uzlaşma komisyonlarının uzlaşabilecekleri rakam konusunda bir kısıtlayıcı hüküm bulunmamaktadır.

3.2.2. Uzlaşma Komisyonlarının Yapısı

Uzlaşma komisyonları;

Belediye bütçesine giren vergi, resim ve harçlar için belediye başkanının veya görevlendireceği başkan yardımcısı (büyükşehir belediyesinde genel sekreter, genel sekreter yardımcısı veya daire başkanı) başkanlığında, belediye gelir şube müdürü, diğer belediyelerde ise başkanın veya görevlendireceği başkan yardımcısının başkanlığında mali hizmetler müdürü, mali hizmetler müdürü olmayan yerlerde muhasebeci ile belediye encümenince mali hizmetler biriminden seçilecek bir memur üyeden müteşekkil üçer üyeden

kurulur.

Bu komisyonlar üyelerinin tamamının katılımıyla toplanırlar ve çoğunlukla karar verirler.

Komisyon başkan ve üyelerinin her-

¹ Mahalli İdareler Uzlaşma Yönetmeliği madde 5/1

² Mahalli İdareler Uzlaşma Yönetmeliği madde 5/2

hangi bir nedenle görevlerinin başında bulunmamları halinde, vekalet edenler komisyonda görev yaparlar.

3.3. Uzlaşmanın Yapılması

3.3.1. Uzlaşma Talebi

Uzlaşma talebinin, ceza ihbarnamesinin tebliği tarihinden itibaren 30 gün içinde mükellef veya ceza muhatabının resmi vekaletini haiz vekili vasıtası ile yetkili uzlaşma komisyonuna yazı ile yapılması gerekir.

Uzlaşma talebi, ihbarnamede yazılı vergi ve cezanın tamamı için yapılır. Kısmi uzlaşma talebinde bulunulamaz.

Uzlaşma komisyonları bir yargı organı olmayıp, kesilmiş olan cezada uyuşmak üzere yetkili kılınmış idareyi temsil eden kuruluşlardır. Bu nedenle, uzlaşma komisyonuna başvurma ve görüşmelere katılma konusunda mükellef veya ceza muhatabı adına hareket edecek kişinin avukat olması şart değildir. Bu kişilerin Noterlik Kanununun 60 ıncı maddesi uyarınca düzenlenen ve mükellef adına kesilen ceza miktarında uzlaşmaya yetkili oldukları şerhini taşıyan resmi vekaletnameye sahip olmaları yeterlidir.

3.3.2. Sekreteryaya Hizmetleri

Belediyelerde uzlaşma komisyonlarının sekreteryaya hizmetlerini belediyelerin mali hizmetlerle ilgili birimleri yerine getirir.

3.3.3. Uzlaşma Talep Süresi

Uzlaşma talebinin, vergi ceza ihbarnamesinin tebliğ tarihini takip eden günden itibaren 30 gün içerisinde yapılması şarttır.

3.3.4. Uzlaşma Talebinin İncelenmesi ve Görüşmelerin Yapılması

Uzlaşma komisyonlarına verilen veya posta ile taahhütlü olarak gönderilen uzlaşma dilekçeleri üzerine sekreteryaya, talebi komisyona intikal ettirmeden önce;

a) Talebin uygun şekilde ve süresi içinde yapılıp yapılmadığını,

b) Uzlaşmanın komisyon yetkisi içinde bulunup bulunmadığını,

inceler.

Bu inceleme sonucunda, uzlaşmanın süresi içinde ve usulüne uygun şekilde yapılmadığının veya komisyonun yetkisi dışında bulunduğu tespit edildiğinde talep reddedilir.

Uzlaşma talebinin süresi içinde ve usulüne uygun şekilde yapıldığının ve komisyonun yetkisi içinde bulunduğu anlaşılması halinde uzlaşma ile ilgili yapılacak görüşmelere bizzat katılması veya resmi vekaletini haiz vekilini buldurması hususu, görüşmenin tarihi, yapılacağı yer ve saati komisyon sekreteryası tarafından yazı ile en az 15 gün önceden mükellefe bildirilir. Mükellefin istemesi üzerine 15 günlük süreye bağlı kalınmaksızın daha önceki bir tarih, uzlaşma günü olarak belirlenebilir.

Uzlaşma davetiyesi muhatabına Vergi Usul Kanununun tebliğ hükümlerine göre tebliğ edilir. Tebliğ tarihini ve imzayı içeren alındı belgesi uzlaşma dosyasına konulur.

Mükellefin veya resmi vekaletini haiz vekilinin uzlaşma davetiyesinde belirtilen yer, tarih ve saatte toplantıya katılması halinde, uzlaşma görüşmelerine başlanır. Yapılan görüşme sonucunda uzlaşma sağlandığı takdirde uzlaşma komisyonu durumu üç nüsha olarak düzenlenen tutanakla tespit eder. Bu tutanağın üç nü-

hası da komisyon başkan ve üyeleri ile mükellef veya vekili tarafından imzalanır.

Bu tutanağın bir nüshası mükellef veya vekiline derhal verilir. Bir nüshası gerekli işlem yapılmak üzere mali hizmetler birimine aynı gün intikal ettirilir. Bir nüshası da uzlaşma komisyonunda oluşan dosyalarda saklanır. Tutanağın alt kısmında bir yere “Bu tutanağın bir nüshasını uzlaşma komisyonunda/...../.....tarihinde aldım. ibaresi ve mükellef veya vekilinin adı ve soyadı yazıldıktan sonra imzası karşılığında tebliğ edilerek tebliğ işlemi gerçekleştirilir.

Uzlaşma sağlanamadığı takdirde (mükellef veya vekilinin uzlaşma komisyonunun davetine icabet etmemesi, komisyona geldiği uzlaşma tutanağını imzalamaması veya ihtirazi kayıtla imzalamak istemesi halinde uzlaşma sağlanamamış sayılır) komisyonca bu husus belirtilmek üzere üç nüsha tutanak düzenlenir. Tutanağın bir nüshası mükellefe verilir. Mükellefin uzlaşma davetine icabet etmemesi veya tutanağı almaktan imtina etmesi halinde, tutanağın iki örneği mali hizmetler birimine gönderilir.

Uzlaşmanın sağlanamaması halinde, vergi ve ceza için yeniden uzlaşma talebinde bulunulamaz.

Uzlaşmanın gerçekleşmemesi halinde (komisyon teklifinin mükellefçe kabul edilmediği durumda) komisyon nihai teklifini tutanağa geçirir. Mükellef dava açma süresinin son günü akşamına kadar komisyonun nihai teklifini kabul ettiğini bir dilekçe ile mali hizmetler birimine bildirdiği takdirde, bu tarih itibariyle uzlaşma gerçekleşmiş sayılır ve buna göre işlem tesis edilir.

3.3.5. Uzlaşma Gününün Ertenilmesi

Belirlenen uzlaşma günü bildirildikten sonra komisyonun o gün toplanamayacağına anlaşılması halinde, yeni bir uzlaşma günü belirlenerek mükellefe bildirilir.

Uzlaşma müzakeresinin belirlenen günde sonuçlandırılmaması veya daha ayrıntılı bir inceleme ya da araştırma yapılmasını gerektirmesi halinde uzlaşma görüşmesi ya aynı gün belirlenen ya da sonradan belirlenerek mükellefe bildirilecek başka bir tarihe ertelenebilir. Bu durum, komisyon başkan ve üyeleri tarafından imzalanan bir tutanakla tespit olunur ve bu tutanak uzlaşma dosyasında saklanır.

3.4. Uzlaşmanın Sonuçları

3.4.1. Uzlaşmanın Kesinliği

Uzlaşma gerçekleştiği takdirde komisyonların düzenleyecekleri uzlaşma tutanakları kesin olup, gereği mali hizmetler birimince yerine getirilir.

Uzlaşma tutanağının mali hizmetler birimine intikali üzerine tarh ve tebliğ edilmiş olan vergi ve ceza, uzlaşılan vergi miktarına göre düzeltilir.

3.4.2. Uzlaşma ve Cezalarda İndirim

Yapılan tarhiyata karşı cezada indirim veya uzlaşma hükümlerinden sadece birisinden yararlanılabilir. Uzlaşma talebinde bulunan mükellef, uzlaşma tutanağını imzalayınca kadar uzlaşma talebinden vazgeçtiğini beyan ederek adına salınan cezalar hakkında Kanununun 376 ncı maddesinin uygulanmasını isteyebilir.³

³ Mahalli İdareler Uzlaşma Yönetmeliği, madde 13

3.4.3. Uzlaşma ve Vergi Mahkemelerinde Dava Açma

Süresi içinde uzlaşma talebinde bulunan mükellef veya ceza muhatabı, uzlaşma talep ettiği ceza için, ancak uzlaşma gerçekleşmediği takdirde dava açma yoluna gidebilir.⁴

Mükellef veya ceza muhatabı aynı ceza için uzlaşma talebinden önce dava açmışsa dava, uzlaşma işleminin sonuca bağlanmasından önce vergi mahkemelerince incelenmez; herhangi bir sebeple incelenir ve karara bağlanırsa bu karar hükümsüz olur.⁵

Uzlaşmanın gerçekleşmemesi halinde mükellef veya ceza muhatabı; kesilen cezaya, uzlaşmanın gerçekleşmediğine dair tutanağın kendisine tebliğinden itibaren genel hükümler dairesinde ve yetkili vergi mahkemesi nezdinde dava açabilir. Bu takdirde, dava açma müddeti bitmiş veya 15 günden az kalmış ise bu müddet tutanağın tebliği tarihinden itibaren 15 gün olarak uzar.⁶

3.4.4. Ödeme

Uzlaşma konusu yapılan cezalar;

a) Uzlaşma gerçekleştiği takdirde, uzlaşma tutanağı cezaların ödeme zamanlarından önce ilgiliye tebliğ edilmişse kanuni ödeme zamanlarında; ödeme zamanları kısmen veya tamamen geçtikten sonra tebliğ edilmişse ödeme süreleri geçmiş olanlar uzlaşma tutanağının tebliğinden itibaren bir ay içinde;

b) Uzlaşma gerçekleşmediği takdirde

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 368 inci madde hükmü ile 2577 sayılı İdari Yargılama Usul Kanununun 27 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükmü dairesinde ödenir.

3.5. Çeşitli Hükümler

3.5.1. Uzlaşma Konusu Yapılabilecek ve Yapılamayacak Hususlar

213 sayılı Vergi Usul Kanununun ek 1 inci maddesine göre mükellef tarafından ikmalen, resen veya idarece tarh edilen vergilere ilişkin vergi ziyai cezaları ile 5.000 (556 Sıra Nolu VUK Genel Tebliği ile 01.01.2024'ten itibaren 23.000,00 üzeri) Türk Lirasını aşan usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları kapsama girmektedir. Kanunun ilk halinde sadece vergi ziyai cezaları kapsamda iken 7338 sayılı Kanunun 44 üncü maddesiyle eklenen ibare ile belli bir tutarı aşan usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları da kapsama girmiştir. Kanuni düzenlemeye paralel olarak Mahalli İdareler Uzlaşma Yönetmeliğinde gerekli değişiklikler ise henüz yapılmamıştır.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununa göre alınacak katılım paylarında uzlaşma yapılamaz.⁷

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü verdiği bir görüşte⁸ 3194 sayılı İmar Kanununun 42 inci maddesine göre verilen idari para cezalarının Mahalli İdareler Uzlaşma Yönetmeliği kapsamında uzlaşma konusu yapılmayacağını bildirmiştir. Söz konusu görüş yazısında;

“01.08.2003 tarihli Resmi Gazetede

⁴ 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ek madde 7/1

⁵ 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ek madde 7/2

⁶ 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ek madde 7/3

⁷ Mahalli İdareler Uzlaşma Yönetmeliği, madde 15/1

⁸ Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün 21.02.2014 tarih ve 5140 sayılı görüş yazısı

yayımlanan Mahalli İdareler Uzlaşma Yönetmeliğinin 1 inci maddesinde “Bu Yönetmelik, il özel idareleri ve belediyeler tarafından uygulanan 213 sayılı Vergi Usul Kanununda yer alan tarhiyat sonrası uzlaşmaya ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla düzenlenmiştir.” 2 nci maddesinde “Bu Yönetmeliğin kapsamına il özel idareleri ve belediyelerce ikmalen, resen ve idarece tarh ve tebliğ edilen vergi, resim ve harçlar ile bunlara ilişkin olarak kesilecek vergi cezaları girer.” hükümleri mevcuttur. Yönetmelik hükümlerinin değerlendirilmesi neticesinde; uzlaşma kapsamına vergi, resim ve harçlar ile bunlara ilişkin olarak kesilecek vergi zıya cezalarının girdiği, dolayısıyla 3194 sayılı Kanunun 42 inci maddesinde belirlenen idari para cezalarının 213 sayılı Kanundaki vergi, resim ve harç olmadığından uzlaşma konusu yapılamayacağı değerlendirilmektedir.”

İfadelerine yer verilmiştir.

3.5.2. Tüzel Kişiliği Haiz Şahıs Ortaklarında Uzlaşma

Bilindiği gibi, bu tür ortaklıklarda tarhiyat ortaklık faaliyetinden doğmakla birlikte vergiler ortaklar, cezalar tüzel kişilik adına salındığından, ortakların tamamının hem cezada hem de kendi adlarına salınan vergilerde uzlaşma talebinde bulunmaları halinde, bu talepleri kabul edilecektir. Ancak ortaklardan birinin veya birkaçının yurtdışında bulunması veya yurtiçinde bulunmakla birlikte adreslerinin tespit olunamaması zorunlu hallerde, uzlaşmanın tüm ortakları kapsamaması prensibinin dışına çıkarılarak uzlaşma talepleri kabul edilecektir.⁹

⁹ İl Özel İdareleri ve Belediyeler Uzlaşma Tebliği, madde III-4

3.5.3. Uzlaşma Komisyonu Üyelerine Ücret Ödenmesi

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına intikal eden bilgi ve belgelerden belediyelerde tarhiyat sonrası uzlaşma komisyonuna katılan üyeler ile emlak vergi değerlerinin tespitinde esas alınması gereken asgari ölçüde arsa metrekaresi birim değerlerinin belirlenmesine ilişkin olarak oluşturulan arsa takdir komisyon üyelerine ücret ödenip ödenmeyeceği, ödenmesi halinde ücretin hesaplanması ve ödemenin nasıl yapılacağı ile ödemede hangi kriterlere uyulacağı konusunda tereddüte düşülmesi üzerine Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğüne verilen bir görüşte¹⁰

1.Arsalara ait asgari ölçüde birim değer tespitinde görevlendirilen takdir komisyonu ile belediyelere ait vergi, resim ve harçların uzlaşma sürecinde görevlendirilen uzlaşma komisyonlarının başkan ve üyelerine her toplantı günü için 400(dört yüz) gösterge rakamının toplantının yapıldığı aya ilişkin her yıl bütçe kanununda tespit edilecek aylık memur maaş katsayısı ile çarpımı sonunda bulunacak miktar üzerinden aylık net 100 TL'yi aşmamak şartıyla ücret ödenebileceği,

2-Takdir komisyonlarına seçim yolu ile gelen komisyon üyelerine yapılacak ödemelerin 100-TL had ile sınırlı olmayıp her toplantı günü ücretinin yukarıda belirtilen usule göre hesap edilecek ve bu üyelere bir ay içerisinde katıldıkları toplantı günü adedine isabet eden miktarda ücret ödenebileceği,

¹⁰ Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü'nün 28.01.2022 tarih ve 2790477 sayılı görüş yazısı

3-Memur ve diğer kamu görevlilerinden, kurum ve kuruluşların yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu, danışma kurulu üyelikleri ve komisyon, heyet, komite ile benzeri organlarda görev alanlara, kurum içi ve kurum dışı ayrımı yapılmaksızın bu görevlerinden sadece biri için ücret ödenebileceği,

4-Takdir ve uzlaşma komisyon üyelerine görevleri karşılığında ödeme yapacak kurum tarafından ödeme yapılma- dan önce ilgili kurumundan veya başka kurumlardan bu kapsamda herhangi bir ödeme yapılmadığına dair yazılı beyan almadan herhangi bir ödeme yapılamayacağı mütalaa edilmektedir

İfadelerine yer verilmiştir.

4. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Belediyelerce ikmalen, resen ve idarece tarh edilen belediye vergi, resim ve harçlarına ilişkin vergi ziyai cezaları ile belli bir tutarı aşan usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları uzlaşma kapsamındadır. Bu tür tarhiyatlar için uzlaşma talep eden mükelleflerin taleplerinin mevzuatlarda belirtildiği şekilde uygulanması yasal zorunluktur.

Belirtilen hükümlere uygun davranılmaması, yargıda tarhiyatın kaldırılmasına neden olabilecektir.

Ek.1-Uzlaşma Dilekçesi Örneği

.....BELEDİYE UZLAŞMA KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA
.....

UZLAŞMA TALEBİNDE BULUNANIN	
ADI VE SOYADI	
AÇIK ADRESİ	
VERGİ KİMLİK NUMARASI	
T.C. KİMLİK NUMARASI	
EV VEYA İŞ TELEFONU	
ÇEP TELEFONU	
E-POSTA ADRESİ	
TEBLİĞ EDİLEN İHBARNAMENİN	
DÜZENLEME VE TANZİM TARİHİ	
ÇİLT VE SIRA NUMARALARI	
İHBARNAME TEBLİĞ TARİHİ	

Yukarıda ihbarnamenin tarih ve numaralarını, aşağıda dönemini, vergi ve ceza ne'v'ileri ile miktarlarını belirttiğim tarhiyatlar üzerine 213 sayılı VUK.nuna 205 sayılı kanunla EK: 1-6 maddeler gereğince uzlaşmak istiyorum.

Dilekçemin kabulü ile komisyona davet edileceğim gün ve saatin bildirilmesini arz ederim. .../11/2024

UZLAŞMA TALEP EDİLEN VERGİ VE CEZALARIN MİKTARLARI				
VERGİNİN			CEZANIN	
DÖNEMİ	NEV'İ	MİKTARI	NEV'İ	MİKTARI

KAYNAKÇA

- 213 sayılı Vergi Usul Kanunu
- Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğleri
- Mahalli İdareler Uzlaşma Yönetmeliği
- İl Özel İdareleri ve Belediyeler Uzlaşma Tebliği
- Serhat TAŞPINAR, Tüm Yönleriyle Belediye Gelirleri, Seçkin Yayıncılık

BELEDİYE VE ŞİRKETLERİNDE SGK PRİMLERİNİN ÖDENMEMESİNDEN KİMLER SORUMLU TUTULMALIDIR?

Mahmut ÇOLAK*

* Emekli Sosyal Güvenlik Başmüfettişi
İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Mevzuatı Danışmanı

1. GİRİŞ

Belediyeler ve şirketlerinde çalıştırılan personele ait başta sigorta primleri, işsizlik primleri, genel sağlık sigortası primleri, emeklilik kesenekleri, kurum karşılıkları, bunlarla ilgili ve diğer işlemlerde uygulanan idari para cezaları ve diğer alacakları (gecikme cezası, zammı vb.) Sosyal Güvenlik Kurumu alacakları arasında yer almaktadır.

Başta genel olarak primlerin varsa idari para cezalarının yasal ödeme sürelerinde ödenmesi asıl olmakla birlikte, ödenmemesi halinde gecikme cezası ve zammı uygulanmakta, bunun sonucunda genel hükümlere göre 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve Sosyal Güvenlik Kurumunca 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna Göre Kullanılacak Yetkilere İlişkin Yönetmelik çerçevesinde takip edilmektedir.

Bu çalışmamızda belediyeler ve şirketlerinin ödenmeyen sosyal güvenlik borçlarından dolayı kimlerin sorumlu tutulacağı yargı kararları bağlamında değerlendirilecektir.

2. YASAL DAYANAK

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun "**primlerin ödenmesi**" başlıklı 88'inci maddesinin yirminci fıkrasında aşağıdaki düzenleme yapılmıştır.

"Kurumun (SGK) sigorta primleri ve diğer alacakları haklı bir sebep olmaksızın bu Kanunda belirtilen sürelerde ödenmez ise kamu idarelerinin tahakkuk ve tediyeye görevli kamu görevlileri, tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dâhil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri Kuruma karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur."

Sosyal Güvenlik Kurumunca 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna Göre Kullanılacak Yetkilere İlişkin Yönetmeliğin “**üst düzey yöneticilerin sorumluluğu**” başlıklı 15’inci maddesinde aşağıdaki düzenleme yapılmıştır.

“ (1) Kurumun prim ve diğer alacaklarını haklı bir sebep olmaksızın 5510 sayılı Kanun ve bu Kanuna istinaden Kurumca belirlenen sürelerde ödemeyen kamu idarelerinin tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri, tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dâhil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri, 5510 sayılı Kanununun 88 inci maddesi uyarınca Kuruma karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur. Bunlar hakkında, ödenmeyen primlerin ve diğer alacakların tahsilini teminen 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre doğrudan takip yapılır.

(2) Özel kanunları ile Kuruma takip ve tahsil görevi verilen diğer alacakların kanunlarında belirtilen sürelerde işverenlerce ödenmemesi hâlinde, birinci fıkrada belirtilen tüzel kişiliği haiz işverenlerin üst düzey yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri hakkında, 6183 sayılı Kanunun mükerrer 35 inci maddesi hükümlerine göre işlem yapılır.

(3) Kurum alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği zamanlarda kamu idarelerinin tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri, tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dâhil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcilerinin farklı şahıslar olmaları hâlinde bu şahıslar, Kurum alacağının ödenmesinden

müteselsilen sorumludurlar.”

3. YARGI KARARLARI İŞİĞİNDA KONUNUN ORTAYA KONMASI

Prim alacağının tahakkuk ettiği ve ödenmesi gereken dönemde, işveren ile birlikte müteselsilen sorumluluk koşullarının oluşması için, işveren kamu kurum ve kuruluşu ise, kamu görevlilerinin tahakkuk ve tediye ile görevli olması, tüzel kişiliğe haiz diğer iş yerlerinde ise üst düzey yönetici ya da yetkilisi ve kanuni temsilci sıfatıyla işveren tüzel kişiliği temsil ve ilzama yetkili bulunması gerekir.¹

Anonim şirketlerde, şirketten tahsil edilemeyen kamu borçlarından, şirketin yönetim kurulu üyelerinin tamamı kanuni temsilci sıfatıyla ve müteselsilen sorumludur. Ancak ana sözleşmeye hüküm konularak şirketin kanuni temsil yetkisi, yönetim kurulu üyelerinden birine veya bir kaçına verilip, diğer yönetim kurulu üyeleri sorumluluktan kurtulabilmektedir. Mahkemece, öncelikle ortakların yönetim kurulu üyesi olup olmadıkları ve yönetici olanların görev sürelerinin ne olduğu dava konusu kamu alacağının bu sürelerle karşılık gelen miktarının araştırılmasından sonra değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerekir.²

Tüzel kişiliği haiz bir özel kuruluşta görev yapan bir kişinin primlerinin ödenmesinden işverenle birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olabilmesi için, primlerin tahakkuk ve ödenmesinde yetkili, üst düzey yöneticisi olması zorunlu olup, yönetim kurulu üyeleri, primlerin ödenmesinden işveren ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur. Dava-

¹ Yrg. 10. HD., T. 28.11.2011, E. 2010/7465, K.2011/16239

² Yrg. 11. HD., T. 14.06.2011, E. 2011/4753, K.2011/7389

ya konu dönemde davacı, Kuruma prim ve ferileri borcu olan anonim şirketin yönetim kurulu üyesi olduğundan, iptali istenen ödeme emrine ilişkin prim borçlarından sorumludur.³

Limited şirketlerde kanuni temsilciler şirket müdürleri ise de getirilen bir düzenleme ile kanuni temsilciye ilaveten ortaklar da kamu borcundan sorumlu tutulmuştur. Buna göre limited şirketin malvarlığından tahsil edilemeyen kamu alacakları ortaklardan, ortaklık payı oranında istenebilecektir. Ödenen kamu alacağının asıl yükümlüden tahsil imkanı bulunmadığı anlaşıldıktan sonra, diğer yükümlülerden rücu oranının ne olacağı konusunda ise bir ayrıma gidilmelidir. Buna göre limited ve kolektif şirketlerde temsilcilerin kamu alacaklarından sorumluluğu ortaklık sıfatına bağlı olduğundan, bu kişilerden ancak ortaklık payları oranında rücuen talepte bulunulabileceği kabul edilmelidir. Diğer bir deyişle limited ve kolektif şirketlerde kamu alacağından her ortak kendi payı oranında sorumlu olup payı haricinde ödediği kısım için diğer ortaklara rücu edebilir. Kanuni temsilcilerin asıl mükellef dışındaki diğer sorumlulardan talepte bulunabilmesi için öncelikle bu kamu alacağının asıl yükümlüden tahsilinin mümkün olmaması gereklidir. Zira asıl yükümlüsünden tahsili mümkün olduğu halde bu alacağı kamu idaresine ödeyen kanuni temsilcilerin, asıl yükümlü dışındaki diğer sorumlulardan rücuen talepte bulunmaları mümkün değildir. Ödenen kamu alacağının asıl yükümlüden tahsil imkânı bulunmadığı anlaşıldıktan sonra, diğer yükümlülerden rücu oranının ne

olacağı konusunda ise bir ayrıma gidilmelidir. Buna göre limited ve kolektif şirketlerde temsilcilerin kamu alacaklarından sorumluluğu ortaklık sıfatına bağlı olduğundan, bu kişilerden ancak ortaklık payları oranında rücuen talepte bulunulabileceği kabul edilmelidir. Diğer bir deyişle limited ve kolektif şirketlerde kamu alacağından her ortak kendi payı oranında sorumlu olup payı haricinde ödediği kısım için diğer ortaklara rücu edebilir.⁴

Limited şirketin 2007/2-12-2008/1-3 arası prim borcundan dolayı dava dışı şirketin hem 20/60 hissedarı olan hem de müştereken atacağı imza ile şirketi temsile yetkili kılınan davacıyı ödeme emri tebliğ edildiği dava açıldığı anlaşılmakla; yetkili kılınmasının şirket yetkilisi sıfatından kaynaklanan sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağı hususu gözetilerek, dava konusu ödeme emrinde belirtilen dönemler itibarıyla davacının şirketi temsil yetkisi olup olmadığı usulüne araştırılarak sonucuna göre hüküm kurulması gerektiği gözetilmelidir (506 s. SSK m.80/12), (5510 s. SSGSSK m.88), (6183 s. AAK mükerrer m.35).⁵

Sosyal Güvenlik Kurumunun 01.07.2008 tarihinden (maddenin yürürlük tarihi) sonraki sigorta primleri ve diğer alacakları ile ilgili olarak şirketlerin borçlarından müştereken ve müteselsilen sorumlu olmak için şirketin yönetim kurulu üyesi olmanın yeterli olduğu, somut olayda 21.11.2005-28.12.2005 tarihleri arasında dava dışı şirketi temsil ve ilzama yetkili yönetim kurulu başkan yardımcısı olarak görev yapan davacının, davaya konu ödeme emirlerinden bu tarihler

³ Yrg. 10. HD., T. 02.12.2013, E. 2013/4754, K. 2013/22865

⁴ Yrg. 11. HD., T. 24.03.2015, E. 2015/15267, K.2016/7421

⁵ Yrg. 10. HD., T. 27.03.2019, E. 2016/16980, K.2019/2816

arasındaki dönem bakımından 506 sayılı Yasanın 80. ve 5510 sayılı Kanununun 88. maddeleri gereğince dava dışı borçlu şirket ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olacağı, diğer taraftan 506 sayılı Yasanın 80. maddesi uyarınca üst düzey yöneticilerin şirketlerin prim borçlarından müteselsilen sorumlu olup, doğrudan takibe tabi tutulabilecekleri de gözetilmelidir. Dosyadaki kayıt ve belgelerden 06.12.2005 tarihli ticaret sicil gazetesinde davacının 21.11.2005 tarihli yönetim kurulu kararıyla dava dışı borçlu şirketin yönetim kurulu başkan yardımcısı olarak seçildiği ve aynı tarihli yönetim kurulu kararıyla da kendisine temsil ve ilzam yetkisinin verildiği, devamla 08.02.2006 tarihli ticaret sicil gazetesinde de yayınlanan 28.12.2005 tarihli yönetim kurulu kararıyla da dava dışı şirketin temsil ve ilzam yetkisinin dava dışı 3. şahsa verildiği anlaşılmaktadır.⁶

5510 sayılı Kanun'un 88. maddesinin Kurumun sigorta primleri ve diğer alacakları haklı bir sebep olmaksızın bu Kanunda belirtilen sürelerde ödenmemesi halinde, şirket işverenleri ile birlikte yönetim kurulu üyelerinin de müştereken ve müteselsilen sorumlu olduğunu düzenlediği, iflasın açılması sırasında amme alacaklarının tahsiline ilişkin takipler de duracağından bu hususun öncelikle hakkında iflasın ertelenmesi tedbiri karan verilip, ardından iflası açılan şirketin yönetim kurulu üyesi davacı için haklı neden teşkil edeceği gözetilip, ödeme emrinin iptali talebinin kabulü gerektiği gözetilmelidir. Haklı nedenlerin neler olduğu konusunda kanunda bir açıklık bulunmamaktadır. Hangi hal-

lerin haklı sebep teşkil ettiği, her bir davadaki özel koşullar ile hukuki ve maddi olayların özelliklerine göre mahkemece belirlenecektir. Bu belirleme yapılırken; diğer Kanunlardaki düzenlemelerden yararlanılmalıdır. Bu bağlamda; İcra ve İflas Kanunu'nun 179'uncu maddesi uyarınca iflasının ertelenmesine karar verilen ve malvarlığının korunması için gerekli tedbirler alınan şirketten, anılan Kanun'un 179/b maddesindeki "Erteleme kararı üzerine borçlu aleyhine 6183 sayılı Kanuna göre yapılan takipler de dâhil olmak üzere hiçbir takip yapılamaz..." düzenlemesi uyarınca primler tahsil edilemeyecektir. **Söz konusu tahsil imkânsızlığı, yönetim kurulu üyesinin kusurundan değil, doğrudan Kanundan doğduğundan, yönetim kurulu üyesi yönünden 5510 sayılı Kanun'un 88'inci maddesinde yer alan "haklı sebep" kavramı kapsamında kabul edilecektir.** Ancak, iflasın ertelenmesi hükmünden öncesine ilişkin prim borçları yönünden, borcun ait olduğu ayı takip eden ay sonu itibarıyla tahakkuk ve tediye sorumluluğu gerçekleştiğinden, sonradan şirket yönünden verilen iflasın ertelenmesi kararı üst düzey yöneticinin müteselsil sorumluluğunu etkilemeyecek ve haklı neden oluşturmayacaktır. Mahkemece, her ne kadar iflas erteleme tedbir kararı sonrasında davacının sorumluluğuna hükmedilmiş ise de, belirtilen açıklamalar ışığında, davacının iflas açılma döneminde de **"haklı sebep"** kavramından yararlanması gerekmekte olup, buna göre davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.⁷

⁶ Yrg. 21. HD., T. 23.01.2017, E. 2016/4771, K.2017/366

⁷ Yrg. 10. HD., T. 23.05.2017, E. 2016/11165, K.2017/4348

Dava ödeme emrinin iptali istemine ilişkindir. 5510 sayılı Kanununun 88/20. maddesi 506 sayılı Kanununun 80/12. maddesinden farklı olarak, tüzelkişiliği haiz işverenlerin üst düzeydeki yönetici ve yetkilileri yanında, şirket yönetim kurulu üyelerini de sorumlu tutmaktadır. Diğer bir deyişle, Kurumun 01.07.2008 tarihinden sonraki sigorta primleri ve diğer alacakları ile ilgili olarak şirketlerin borçlarından müşetereken ve müteselsilen sorumlu olmak için şirketin Yönetim Kurulu üyesi olmak yeterlidir. Somut olayda; borcun ... Turizm Teks. San. Tic. AŞ'nin borçları olduğu kurum cevabı ile açıklığa kavuşmuş olup; mahkemece dava dışı borçlu anonim şirketteki davacının yönetim kurulu üyeliği dönemleri belirlenip; bu dönemlerde aynı adlı limited şirketteki müdürlük ve hissedarlık durumu ile karıştırılarak sanki anonim şirkette müdür ve hissedarmış gibi çelişkili gerekçeye dayandırılarak hüküm kurulması isabetsizdir. Yapılacak iş; davacının davaya konu borç dönemlerinin 506 sayılı yasa döneminde olduğu dikkate alınarak; dava dışı borçlu anonim şirkette yönetim kurulu üyesi olup temsil ve ilzam yetkisi olmadığı da göz önüne alınarak yukarıdaki açıklamalar ışığında karar vermektense ibarettir. Somut olayda; borcun ... Turizm Teks. San. Tic. AŞ'nin borçları olduğu kurum cevabı ile açıklığa kavuşmuş olup; mahkemece dava dışı borçlu anonim şirketteki davacının yönetim kurulu üyeliği dönemleri belirlenip; bu dönemlerde aynı adlı limited şirketteki müdürlük ve hissedarlık durumu ile karıştırılarak sanki anonim şirkette müdür ve hissedarmış gibi çelişkili gerekçeye dayandırılarak hüküm kurulması isabetsizdir. Yapılacak iş; davacının davaya konu borç dönemle-

rinin 506 sayılı yasa döneminde olduğu dikkate alınarak; dava dışı borçlu anonim şirkette yönetim kurulu üyesi olup temsil ve ilzam yetkisi olmadığı da göz önüne alınarak yukarıdaki açıklamalar ışığında karar vermektense ibarettir.8

506 sayılı mülga Kanunun yürürlükte olduğu dönemde tahakkuk eden prim borçları bakımından, işveren ile birlikte müteselsilen sorumluluk koşullarının oluşması için, şirketlerin üst düzeyindeki yönetici veya yetkililerinin şirket yetkilisi ve kanuni temsilci sıfatıyla işveren şirkete temsil ve ilzama yetkili bulunması gerekliydi. Ancak, 5510 sayılı Kanununun 88. Maddesinin yürürlüğe girdiği 01.07.2008 tarihten sonra tahakkuk eden prim borçları yönünden, işveren ile birlikte müteselsilen sorumluluk koşullarının oluşması için tüzel kişiliği haiz işyerlerinde yönetim kurulu üyesi olması yeterlidir. Ayrıca yönetim organı üyelerinin, yetkili üst düzey yönetici, yönetim kurulu başkanı veya başkan yardımcısı gibi bir unvanı taşıması veya temsil ve ilzam yetkisine sahip olması gerekli değildir.9

Başvurucunun şirket genel kurulunun kararı ile yönetim kurulu üyeliğine seçildiği ve bu kararın ticaret siciline tescil ve ilan edildiği; SGK İl Müdürlüğü tarafından şirketin sosyal güvenlik prim ve gecikme zammı borçları için yönetim kurulu üyesi sıfatıyla başvurucuya ödeme emri gönderdiği, aynı ödeme emrinin şirket yönetim kurulu başkan ve başkan yardımcısı ile diğer yönetim kurulu üyesine de gönderildiği; başvurucunun, ödeme emrine konu sosyal güvenlik prim

⁸ Yrg. 21. HD., T. 11.12.2017, E. 2017/4479, K.2017/10390

⁹ YHGK, T.25.01.2017, E.2014/21-2323, K.2017/152; Yrg. 10. HD, T. 05.12.2017, E.2015/19372, K.2017/8648; Yrg. 21. HD. T. 09.04.2019, E.2018/1308, K.2019/3178

borçlarından dolayı sorumlu olmadığı iddiasıyla dava açtığı, mahkemenin davayı reddettiği, başvurunun temyiz ettiği kararın da Yargıtay tarafından onandığı, akabinde başvurunun bireysel başvuruda bulunduğu; başvurunun, şirket yönetim kurulunun 24.09.2009 tarihli kararı ile şirketin üç yıl süreyle, başvuru dışında yönetim kurulu başkanı tarafından her hususta münferiden temsil ve ilzam edilmesine karar verildiğini, bu itibarla kendisinin herhangi bir temsil yetkisi bulunmadığını ifade ederek ödeme emrine konu sigorta prim ve gecikme zammı borçlarından sorumlu tutulmayacağını belirttiği, ayrıca prim borcu sebebiyle evine, emekli maaşına ve aracına haciz konulduğunu, emekli maaşından kesintiler yapıldığını belirterek Anayasa'da düzenlenen mülkiyet ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürdüğü, gerek 506 sayılı mülga Kanunun 80.maddesinin gerekse 01.07.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanunun 88. maddesinin primlerin zamanında ve düzenli olarak tahsilini sağlamaya yönelik olduğu, Türk sosyal sigortalar sisteminin ağırlıklı olarak primli rejime dayandığı, bu kapsamda prim alacaklarının etkin bir şekilde eksiksiz ve zamanında tahsilinin güvence altına alınabilmesi için tüm yönetim kurulu üyelerinin, imza ve ilzam yetkisi olmasa dahi zamanında ve usulünce tahsil olmayan prim alacakları nedeniyle müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulmalarının elverişli ve gerekli olduğu; başvurunun yönetim kurulu üyesi sıfatıyla şirketin kanuni temsilcisi bulunduğu dönemde şirkete ait sosyal sigorta prim borçları ile gecikme zamlarının *ödenmemiş* olması nedeniyle doğan kamu alacağından sorumlu tutul-

masının başvuruca şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediği ve bu suretle mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kamu yararı ile malikin mülkiyet hakkı arasında gözetilmesi gereken adil dengeyi başvuruca aleyhine bozmadığına hükmetmiştir.10

Anayasa Mahkemesinin yukarıda yer verilen kararı da, temsil yetkisini haiz olmasalar dahi belediye şirketinin tüm yönetim organı üyelerinin, haklı bir sebep olmaksızın süresi içinde ödenmeyen şirkete ait sigorta primleri ve diğer alacaklardan SGK'ya karşı şirket ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olduğunu ayrıca ortaya koymaktadır. Son olarak belirtelim ki, şirkete ait prim alacaklarının yönetim organı üyeleri tarafından şahsen ödenmesi halinde bu üyeler ödedikleri borç için asıl amme borçlusu olan şirkete rücu edebilirler.¹¹

4. SONUÇ

5510 sayılı Kanunun 88'inci maddesinin yirminci fıkrasında; üst düzey yönetici ve yetkililerinin sorumluluğu için SGK alacaklarında bu alacağın örneğin prim borcunun doğduğu dönemde tahakkuk ve tediyeye konularında yetkili olmayı, buna karşın haklı neden olmaksızın bu yükümlülükleri yerine getirmeyi koşul olarak getirmiştir. Başka bir deyişle; 5510 sayılı Kanunun 88. maddesi "*Kurumun sigorta primleri ve diğer alacakları haklı bir sebep olmaksızın bu Kanunda belirtilen sürelerde ödenmez ise*

¹⁰ T. 30.05.2019, Başvuru No: 2015/11192, Resmi Gazete Tarih Sayısı: 19.07.2019-30836

¹¹ YAVUZ Mustafa, Belediye Şirketlerinde Ödenmeyen Sigorta Prim Borçlarından Yönetim Organı Üyelerinin Sorumluluğu, Mahalli İdareler Dergisi, Sayı:86, Şubat 2020, Sayfa 107

kamu idarelerinin tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri, tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri Kuruma karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur.” Hükümünü düzenlenmiş ise de bu sorumluluk, **“haklı sebep olmaksızın” ödeme hali ile sınırlandırılmıştır.**

Tüzel kişiliği haiz bir kuruluşta görev yapan bir kişinin primlerinin ödenmesinden işverenle birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olabilmesi için,

- Primlerin tahakkuk ve ödenmesinde yetkili,
- Üst düzey yöneticisi olması zorunlu,

olup, yönetim kurulu üyeleri, primlerin ödenmesinden işveren ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur.

Prim alacağının tahakkuk ettiği ve ödenmesi gereken dönemde, işveren ile birlikte müteselsilen sorumluluk koşullarının oluşması için, işveren kamu kurum ve kuruluşu ise, kamu görevlilerinin tahakkuk ve tediye ile görevli olması, **tüzel kişiliğe haiz diğer iş yerlerinde ise üst düzey yönetici ya da yetkilisi ve kanuni temsilci (yönetim kurulu üyeleri, limited şirket müdürleri ve diğerleri) sıfatıyla işveren tüzel kişiliği temsil ve ilzama yetkili bulunması gerekir.**

5510 sayılı Kanununun 88. maddesinin yirminci fıkrasında yer alan düzenleme dikkate alındığında limited şirket ortakları SGK alacaklarından dolayı sermaye hisseleri oranında değil, tamamından sorumludurlar.

6183 sayılı Kanunun aksine 5510 sayılı Kanunda, yönetim organı üyelerinin ve kanuni temsilcilerin mali sorumluluğuna gidilebilmesi için prim alacağının öncelikle şirketten tahsili cihetine gidilmesi öngörülmemiştir. Bu halde, şirketten tahsil edilememe koşulu aranmadan sigorta primi borçları yönünden kanuni temsilcilerinin şahsi sorumluluğuna gidilmesi mümkündür. Dolayısıyla, bu borçlardan dolayı kanuni temsilciler, tüzel kişilerle birlikte birinci dereceden müteselsilen sorumlu olmaktadır.¹² O halde, 5510 sayılı Kanuna tabi borçlar için yönetim organı üyelerinin fer’i sorumluluğundan söz edilemez. Prim borçlarından dolayı yönetim organı üyeleri doğrudan şirketle birlikte takip edilebilir. Hatta sosyal güvenlik primi alacaklısı idare dilerse önce yöneticilere başvurabilir.¹³

Haklı sebeplerin neler olduğu konusunda 5510 sayılı Kanunda bir açıklık yoktur. Bu durumda, hangi hallerin haklı sebep teşkil ettiği için, her bir davadaki özel koşullar ile hukuki ve maddi olayların özelliklerine göre mahkemece belirlenmesi gerekir. Bu belirleme yapılırken; diğer kanunlardaki düzenlemelerden yararlanması ve bilhassa sosyal güvenlik ilkelerinin göz önünde tutulması gerekir. Kanuna, ahlaka veya iyi niyet kurallarına aykırılık gibi borçlarını ifa etmeme noktasında kişiyi haklı gösteren her durum haklı sebep olarak dikkate alınabilir. Yangın, sel, deprem gibi afetler veya mücbir

¹² YAVUZ Mustafa, Belediye Şirketlerinde Ödenmeyen Sigorta Prim Borçlarından Yönetim Organı Üyelerinin Sorumluluğu, Mahalli İdareler Dergisi, Sayı:86, Şubat 2020, Sayfa 104

¹³ SİLAHŞÖR Mert, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Kamu Alacağı Sorumluluğu, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, 2016, C.2, S.1, s.70

sebepler de haklı neden olarak kabul edilebilir.¹⁴

Kaynakça

- 5510 sayılı Kanun
- 6183 sayılı Kanun
- Sosyal Güvenlik Kurumunca 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna Göre Kullanılacak Yetkilere İlişkin Yönetmelik
- Yargı Kararları
- YAVUZ Mustafa, Belediye Şirketlerinde Ödenmeyen Sigorta Prim Borçlarından Yönetim Organı Üyelerinin Sorumluluğu, Mahalli İdareler Dergisi, Sayı:86, Şubat 2020
- SİLAHŞÖR Mert, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Kamu Alacağı Sorumluluğu, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, 2016, C.2, S.1
- TATAR Gülsüm, Sosyal Güvenlik Hukukunda Müteselsil Sorumluluk, Çalışma ve Toplum, 2017/4

¹⁴ TATAR Gülsüm, Sosyal Güvenlik Hukukunda Müteselsil Sorumluluk, Çalışma ve Toplum, 2017/4, s.2140.

YEREL YÖNETİMLERDE SOSYAL UYGULAMALAR

Abdülmelik ÖTEGEN*

*Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreter Yardımcısı ve
Konya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı (E)

Belediyeler açısından, sosyal desteğin hedefindeki öncelikli hedef kitlesi ihtiyaç sahipleri denilince, hiçbir geliri olmayanlar veya asgari geçim düzeyinin çok altında geliri olanlar anlaşılır. Ailenin nüfusu da gelir düzeyini belirlemeye etkilidir. Ayrıca bu kesimin daimi bir işi yoktur, zaman zaman iş yapabilmektedirler veya fizikî durumları çalışmaya uygun değildir. Belediyelerin çoğunluğu bu konuyu sosyal belediyeciliğin ilk unsuru olarak kabul edip, muhtaçlara gereken ilgiyi göstermeye çalışmaktadırlar. Yöntemi de nakdî destek olduğu gibi eşya, giyecek, gıda ve öğrencilere özellikle çorba desteği şeklinde de olmaktadır. Bunlar sosyal yardım olarak maddi destekleri kapsayan uygulamalardır. Yerel ihtiyaçlar, zaman ve zemine göre değişiklikler gösterebilir. İhtiyaçlara karşılık sosyal yardım destekleri kısmen şu şekilde sınıflandırılabilir:

- a. Doğrudan para desteği,
- b. Eğitim bursu ve kırtasiye desteği,
- c. Gıda desteği,
- d. Konut ve yakacak desteği,
- e. Tekerlekli sandalye, işitme cihazı desteği,
- f. Giyim ve ev eşyası desteği,
- g. Evlilik desteği,
- h. Düğün, sünnet ve doğum desteği,
- i. Yolcu bileti desteği,
- j. Elektrik faturası desteği,
- k. Doğalgaz faturası desteği,
- l. Su indirimi veya su faturasını ödeme desteği gibi.

Başta sosyal ihtiyaç sahipleri olmak üzere, engelliler, aile bireyleri, yaşlılar, şehit yakınları, gaziler ve yakınları, yetim ve öksüz çocuklar, diğer dezavantajlı ke-

simler ve sosyal hizmetlere aracılık eden sivil toplum kuruluşları (Şekil 1) hedef kitleyi oluşturmaktadır.

1. Belediyelerin Sosyal Desteğinin Ana Hedefindeki Kitlelere Yönelik Uygulamalar

1.1. İhtiyaç Sahiplerine Yönelik Destek ve Hizmetler

Gerek ülkemiz ve gerekse dünya ölçeğinde toplumun belirli bir kesimi muhtaçlık, fakirlik noktasındadır. Muhtaçların, sosyal ihtiyaç sahiplerinin ihtiyaçlarını gidermek hem yönetsel, hem de toplumsal bir görevdir. Belediyeler sosyal belediyeçilik amacıyla bu kesime sosyal yardım ve hizmet sunulurken farklı yöntemler geliştirilmektedirler. Sosyal destek/yardım yöntemleri, parasal destek olduğu gibi eşya, giyecek, gıda ve öğrencilere çorba desteği şeklinde olabilmektedir. Özellikle Ramazan aylarında iftar organizasyonları yapılarak sosyal bir dayanışma örneği sergilenmektedir.

Kaliteli verimli ve hızlı hizmet sunabilmek için kısaltılmış halleriyle 'Sosyal Kart', 'Sosyal Yardım Kartı', 'Gıda Bankası', 'Sosyal Market', 'Halkkart', 'Dermankart', 'Kart16', 'Kart61' ve 'Ek-meksiz Ev Kalmasın', '1 Ekmek 1 Çorba' şeklinde adlandırılan uygulamalar ile hedef kitlesi olan ihtiyaç sahiplerinin haneleri doğrudan olumlu bir şekilde etkilenmektedir.

Şekil 1

Sosyal Belediye Ana Hedef Kitleleri

Belediyelerde, para yüklenmiş kart uygulamaları her geçen gün yaygınlaşmakta, böylelikle ihtiyaç sahiplerinin onurları dikkate alınmakta, ihtiyaçların temini kolaylaştırılmaktadır. Allah Resûlü de, *Allah'ın kendi gölgesinden (hımayesinden) başka hiçbir gölgenin (yardımcının) bulunmadığı kıyamet gününde, Allah'ın gölgesinde (hımayesinde) olacak yedi sınıf insandan bir sınıfın da sağ elinin verdiği sadakayı sol bilmeyecek derecede gizli tutan kimseler olduğunu* belirtmiştir (Buhârî, Zekât, 16).¹

Bu tavsiyenin en iyi uygulama örneklerinden birini Fatih Sultan Mehmet'in, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün korumasında olan vakfiyelerinde görüyoruz: Vakfiye'de imarethaneye yemek almaya gelemeyen fakirlere gece karanlığında ve kapalı kaplarda evlerine yemek götürülmesi istenmiştir. Bu tavır bize insan onurunu önemseyen bir sosyal yardım

¹ Hadislerle İslam, (Kolektif), T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı, 3.Baskı, Ankara, 2015, Cilt 2, s. 494.

yöntemini önermektedir.

Günümüzde yapılan ekmek ve çorba dağıtımları ise, toplumsal olarak pratik çözümlerimizin önceliklerinden olduğu aşikârdır. Çorba, bal şerbeti ve benzeri dağıtımlar daha çok öğrencilere yönelik olmaktadır. Bunlar da öğrencilerin kahvaltı ihtiyacını bir ölçüde karşılayan uygulamalardır.

1.2. Engellilere Yönelik Destek ve Hizmetler

Belediyeler, genellikle engelliler için yılda iki kez yapılan klasik anma programlarını aşarak en hızlı bir şekilde sorunların çözümüne odaklanmışlardır. Bunlar akülü engelli aracı desteği olabildiği gibi ulaşımdan, kişisel bakımdan, tedaviye kadar birçok alanda olmaktadır. Görme engellilere uygun kurslar ve kütüphaneler, yol izleri, işitme engellilere destek için ilgilenenlere işaret dili kursları, bedensel engellilere araç ve nakil desteği, zihinsel engellilere de kapasitesine göre sanat ve ailelere her türlü destekler yapılmaya çalışılmaktadır.

Bu alandaki faaliyetlerin başında gelen, engelli hizmet merkezleri, nüfusumuzun %10'unu aşan bir kesiti olan engellileri sosyal hayatla iç içe tutmak ve hayata bakışlarını zenginleştirmek için her türlü kültürel, sosyal ve sportif faaliyetin yapıldığı yerlerdir. Bunlardan, 'Engelsiz Yaşam Merkezi', 'Engelli Koordinasyon Merkezi', 'Engelsiz Ev', 'Engelsiz Kent' ve 'Down Kafe' benzeri uygulamalar yaygın ve önemli örneklerdendir. Sayıları az da olsa Engelsiz Çocuk Evleri, Engelsiz Mutfak, Engelsiz Tiyatro, Görme Engelliler Sesli Kütüphanesi gibi uygulamalar vardır.

Zihinsel gelişim düzeyi farklılık gösteren kişilere, güzel bir destek örneği olarak Down Kafe'lerde çay, kahve ve lokanta ağırlıklı hizmet ortamları yaygınlaşmaktadır. Böylelikle ailelere ve down sendromlu çocuklara hem psikolojik, hem de maddi destek sağlanmaktadır.

Engelsiz Kent çalışmaları da belediyelerin önemli miktarda bütçe ayırdığı alanlardır. Tüm şehrin engellilere uygun hale gelmesi hedefi anlamlı ve büyük bir hedefdir. Otoparklardan, parklara, kaldırımlardan, ulaşım araçlarına ve sinyalizasyonlara kadar şehrin tüm fizikî unsurları engellilere uygun hale getirilmesi çabasıdır.

Engelsiz Ev ise henüz daha yeni bir çalışmadır. Bazı belediyelerimiz tarafından engellinin yaşam alanını sosyal ihtiyaç ve isteklerine uygun hale getirmek için düzenlemeler yapılmaktadır. Engellinin yaşam kalitesi yükseltilmektedir. Engellilere hayatı kolaylaştırmanın yanı sıra klasik eğitimleri ve mesleki eğitimleri de belediyeler tarafından desteklenmektedir.

Bu güzel ve güçlü örneklerin yanında henüz istenilen düzeye gelemediğimiz de bir başka gerçektir. Yapılan hizmetten yararlanma veya eğitimlere katılma anlamında yapılan bir araştırmada, memnuniyet derecesi iyi olmakla birlikte, engelli bireylerin yaşadığı hane halkının gelirleri de çok düşük olduğu, görüşme yapılan 13.861 engelliden 245'i (oran olarak %1,8) bir mesleki eğitime katıldığı² şeklinde bir bulguya da ulaşılmaktadır.

² Dezavantajlı Gruplar Özeline İşgücü Piyasası Analizi Raporu Kahramanmaraş - İSKEP, TBB, Ankara, 2015, s.27.

1.3. Aile Bireylerine Yönelik Destek ve Hizmetler

Aile toplumun, milletin ana yuvasıdır, kalbidir. Küresel ölçekte cemiyet hayatının yanı sıra aile düzeni de ciddi tehdit altındadır. Bu nedenle hükümetimizin çalışmaları gibi belediyeler de ailenin tüm bireylerine, annelere, çocuklara, gençlere sosyal ve kültürel destekler organize etmektedir. Burada merkezî idarenin alanla ilgili çalışmalarından ziyade belediyelerimizin örnek çalışmalarını incelemeye çalışıyoruz. Bu kapsamda **aile yaşam merkezleri, aile kültür ve sanat merkezleri, gençlik merkezleri, kadın lokalleri** öncelikli olarak kadınlarımızın, gençlerimizin ve çocuklarımızın vakit geçirdiği, vaktini değerlendirdiği, eğitimler aldığı ve çeşitli etkinliklerin düzenlendiği yerlerdir. Seminerler, kurslar, eğitimler ve yüz yüze görüşmeler irtibat şekillerindedir. Kadınlara yönelik merkezler; kişisel gelişimden elişine, yüzme havuzlarından masa tenisine kadar birçok alanda kadınlarımıza hizmet veren mekânlardır. Yine aile içi problem, şiddet yaşayan kadınlara ve çocuklarına yönelik olarak geçici barınma imkânı veren konuk evleri düzenlenmiştir.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının da sosyal yardımları; **aile, engelli, yaşlı, kadın, çocuk, eğitim ve istihdam** alanları olarak belirlemesi yerinde bir yaklaşımdır. En başta gelen aile desteklerini de şu şekilde kuşatıcı bir şekilde uygulamaktadır: *Elektrik Tüketim Desteği, Gıda Yardımları, Asker Çocuğu Yardım Programı, Türkiye Aile Destek Programı, Afet / Acil Durum Yardımları, Eşi Vefat Etmış Kadınlara Yönelik Yardım Programı, Hane Tadilat, Büyük Onarım Ve Yapım Progra-*

*mi, Yakacak Yardımı, Doğal Gaz Tüketim Desteği, Öksüz ve Yetim Yardım Programı, Asker Ailelerine Yönelik Yardım Programı, Vefat Yardımı.*³

Belediyeler tarafından ise, gençlik merkezleri, bilgi evleri, etüd merkezleri gibi faaliyet alanları da ailenin önemli bireyleri olan gençler ve çocuklar için organize edilmektedir. Mili Eğitim Bakanlığının ilgili kurumları ile iş birliği halinde çalışan bu kuruluşların eğitim ve öğretim dünyamıza katkıları oldukça yoğundur. Kültür için Gündem 21'de çocuklar ve gençler konusunu şöyle değerlendirilmektedir: Bilgi alışverişi ağları, uzmanlar, öğrenci ve belirli kapasite geliştirme fırsatları için eğitim kursları, kültür sektöründe istihdam yaratma stratejileri ile bağlantılı olmalıdır. Şehirler için gelecek planlaması tüm yeni sakinlerin (çocuklar ve gençler) katılımını gerektirir. Tüm çocuk ve gençler sadece tüketiciler olarak değil, yetkin ve duyarlı kişiler olarak görülmelidir. Bugünün eğitim süreci hem kültürün hem de gelecek kültür inşasının sonucudur. Bu süreçlerde şehirler, yerel eğitim topluluğunu oluşturan insanların tanınması ve kapasite gelişimi için hayati bir rol oynamaktadır.⁴

Aile içinde önemli bir kesimi oluşturan çalışan çocuklar ile ilgili yapılan ve eğitim düzeyi sorununa dikkat çekilen bir araştırmada şu sonuçlara ulaşılmış: Çalışan çocukların hepsi, ilköğretim/ortaokul veya dengi mezunudur. Her 100 çocuktan 44'ü tarım sektöründe çalışırken, tarım sektörünün payını yükselten kız çocuklarıdır. Erkek çocuklarının en

³ <https://www.aile.gov.tr/media/138735/aile-4.pdf> (ET: 08.11.2023).

⁴ Yunus Biçer, ve Murat Kodaz, Yerel Diplomasi ve Kardeş Şehir İlişkileri, TBB, Ankara, 2021, s.214.

yoğun çalıştıkları sektör sanayidir.⁵

“Ayrıca bireylerin sosyal yardıma başvuru gerekçeleri arasında işsiz ve eğitimsiz olmalarının çok büyük etkisinin olduğu görülmektedir. Eğitim düzeyiyle yoksulluk riski arasındaki ilişki Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerinde ortaya konulmaktadır. Bu bağlamda muhtaç ailelerin çocuklarının eğitimlerini tamamlayabilmeleri için sosyal yardımlardan ayrılan payın artırılması hususu önemli hale gelmektedir. İşgücü piyasasında iş bulmakta zorlanan niteliksiz bireylerin de meslek edindirilmeleri ve iş sahibi olmaları için yerel düzeyde İŞKUR'a önemli görevler düşmektedir. Unutulmamalıdır ki gelişmiş ülkelerin gelişmişlik göstergeleri eğitim seviyelerinin bir sonucudur.”⁶

Yukarıdan beri değinmeye çalıştığımız kadın ve gençlere yönelik yapılanmaların dışındaki anne-baba okulu, gebe okulu, evlilik okulu gibi eğitimler, bebekler için hediyeler, süt dağıtımları, küçük çocuklar için gündüz bakımevleri hepsi sağlıklı aile hedefi hassasiyetinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca psikolojik sorunları ve/veya geçim sorunları olan ailelerin başvurduğu **aile danışma merkezleri** vardır. Ailenin ayakta kalması için faaliyet gösterirler ve rehberlik yaparlar. Buralarda konunun uzmanları olan elemanlar istihdam edilmektedir. Bu merkezlerin, aile içi huzur ve dayanışmada önemli bir paya sahip oldukları gerçeği söz konusudur.

⁵ Dezavantajlı Gruplar Özelinde İşgücü Piyasası Analizi Raporu Kahramanmaraş, a.g.e., s.44.

⁶ Eyüp Zengin, Ayhan Şahin İşkur ve Salih Özcan, Türkiye'de Sosyal Yardım Uygulamaları, Yönetim ve Ekonomi Dergisi, Yıl:2012, Cilt 19, Sayı:2, s.141. http://yonetimekonomi.cbu.edu.tr/dergi/pdf/C19S22012/133_142.pdf (ET: 17.03.2024).

1.4. Yaşlılara Yönelik Destek ve Hizmetler

Yaşlılar, toplumumuzun bilgi ve tecrübe hazinesidir, bir Afrika deyişile kütüphanedir. Aile fertlerine, ülkeye geçmişte yaptıkları katkılar göz ardı edilemez. Onlar her zaman hizmet edilmeye layık kesimlerdir. Belediyelerde yaşlıların evlerinin bakımlarına, ilaç tedariklerine, terzilik hizmetlerine, berberlik hizmetlerine ve psiko-sosyal destek hizmetlerine kadar çözüm üreten merkezler oluşturulmuştur.

Yaşlıların hayata daha iyi tutunmaları, kimsesizlik çekmemeleri için kurulmuş eğitim ve kültür merkezleri vardır. Buralarda yaşlılarımızın sağlıklarının kontrolü ve rahatsızlıklarının takibi yapılmaktadır. Ayrıca yaşlılarımızın hayattan kopmamalarına katkı sağlayan, millet kıraathaneleri, emekli lokalleri, barınma evleri, konukevleri ve huzurevleri de bu kapsamda sayılabilir.

Kamu yönetiminin organize ettiği 190 huzurevinden belediyelerin yaptığı/işlettiği huzurevi sayısı bu yıl itibariyle 23'ü bulmuştur.⁷ Ayrıca belediyelerin yaşlılara desteği bağlamında, 65 yaş ve üzerinden ulaşım hizmetleri ücreti alınmaması da sayılabilir.

1.5. Şehit Yakınları, Gaziler, Yetimler ve Öksüzlere Yönelik Destek ve Hizmetler

Şehitler ve gaziler canları pahasına vatanı bize emanet etmişlerdir. Dolayısıyla şehit yakınları ve gazilere mekân tahsisinden, kurslardan gazilere, eğitim yardımı ve psikolojik desteklere kadar çeşitli hizmetler verilmesi en doğal haklarıdır.

⁷ <https://www.aile.gov.tr/eyhgm/kuruluslar/yasli/> (ET: 08.11.2023).

Alanla ilgili vakıf ve derneklerle de dayanışma sağlanmakta ve birlikte organizasyonlar yapılmaktadır.

Toplumumuzun en hassas sorunlardan biri olan yetimler ve öksüzler için sosyal çözüm arayışlarında belediyeler de öncülük yapmaktadır. Ayrıca tüm yetim, öksüz, ailesi boşanmış çocuklara ilkokuldan üniversiteye kadar eğitim yardımları yapılarak desteklenmektedir. Bu çocuklar için tatil kampları da düzenlenmektedir.

1.6. Diğer Dezavantajlı Gruplara Yönelik Destek ve Hizmetler

Toplumumuzda dezavantajlı bazı kesimler vardır ki belediyelerimizin onlardan uzak kalması mümkün değildir. Bunlar son dönemde çok yüksek boyutlara ulaşan mülteciler, mevsimsel çözümlere bekleyen tarım işçileri, yargulamalarla dolaylı etkilenen hükümlü yakınları ve uyuşturucu madde bağımlıları gibi sorun alanlarını oluşturmaktadır.

a. Mülteciler: Ülkemizin yıllardır göç alan bir ülke olduğu ve beraberinde intibak problemleri yaşadığı açıktır. Bu sorun ülkelerindeki karışıklıklar nedeniyle özellikle başta Suriye ve Afganistan olmak üzere birçok Asya ülkesinde son 10 yılda yaşanan düzensiz göçlerle katlanarak büyümüştür. Bu kapsamda en yoğun kesimi Suriyeliler oluşturmaktadır.⁸

Göç İdaresi Başkanlığının resmi sitesindeki bilgilere göre; (7.12.2023 tarihi itibarıyla) Suriye'deki iç karışıklıklar nedeniyle ülkemize sığınan ve geçici koruma altına alınan 3.232.706 Suriyeli bulunmaktadır. İki milyonu aşkın kısmı 6 büyükşehirimizde olan bu nüfusun

1.362.819'u da çocuktur. Bahse konu Suriyelilerin %16'sı (529.383) İstanbul'da, %13'ü (424.780) Gaziantep'te, %9'u (304.373) Şanlıurfa'da misafir edilmektedir. Hatay'da 286.931, Adana'da 237.344, Mersin'de 226.057 Suriyeli geçici koruma altındadır.

İlde yaşayan kişi sayısına göre orantı kurulacak olursa, Gaziantep'in %16'sı, Hatay'ın %14'ü, Şanlıurfa'nın %12'si, Adana ve Mersin'in %10'u Suriye'den gelenlerden oluşmaktadır. Dikkat çeken bir ilimiz de Kilis'tir. Kilis nüfusunun üçte birini Suriyeliler oluşturmaktadır. Bu durumdan en çok etkilenen güney illerimiz olduğu görülmektedir.⁹

Kendi yöneticilerinin veya emperyalist güçlerin yerinden yurdundan ettiği bu misafirlerle yöre halkının uyum ve hoşgörü içinde yaşamaları için merkezî yönetim ve yerel yönetimler de maddi ve manevi gayretler sarf etmektedir. Millî ve manevi değerlerimiz de bize rehberlik etmektedir.

Göçmenlere yönelik olarak merkezî idare gibi belediyeler de uyum merkezleri, psiko-destek merkezleri ve benzeri uygulamalar ile çözümler üretmektedir. *Örneğin: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Afet İşleri ve Göç Hizmetleri Dairesi Başkanlığını, Adana Büyükşehir Belediyesi Göç ve Göçmen İşleri Şube Müdürlüğünü ve Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Göç Yönetimi Şube Müdürlüğünü* hayata geçirmişlerdir.

Mülteciler konusunda belediyelerimiz ve sivil toplum kuruluşlarımız, kamuya tam olarak yansıtılmamış olsa da oldukça yoğun fedakârlıklar ve çabalar

⁸ <https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler> (ET: 15.12.2023).

⁹ <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> (ET: 15.12.2023).

göstermektedirler.

Birleşmiş Milletler Mülteci Örgütü (UNHCR) temsilcilerinin de belirttiği gibi Türkiye'nin mültecilerin sosyal hizmetlere erişimi ve de özellikle dayanışma mekanizmasına erişimlerini kolaylaştırdığımızdan bahisle¹⁰ yaptıklarımıza dikkat çekilmektedirler.

b. Mevsimlik Tarım İşçileri: Geçici olarak tarım alanındaki çadır ve benzeri yerleşimlerde yaşayan işçiler ve çocuklarına yönelik çalışmalar merkezî idare ile birlikte düzenlenmektedir. Tarımsal faaliyetleri sırasında yapılması gereken tüm hizmetler için seferber olunmaktadır. Asgari yaşam imkânlarından yararlanmaları sağlanmaktadır. Ancak daha yapılması gereken işler ağır basmaktadır.

c. Hükümlüler ve Hükümlü Yakınları: Toplumun dezavantajlı bir kesimini de hükümlüler, hükümlü aileleri ve çocukları oluşturmaktadır. Belediyeler hapisane yönetimleri ile birlikte bazı sosyal projeler geliştirerek toplumsal sorunların azalmasına katkı sağlarken, mahkûmların dışarıdaki yakınları ve çocukları için de sosyal destek uygulamaları yapmaktadırlar. Mahkûmlara hapisanelerde mesleki eğitim destekleri verilmektedir.

d. Madde Bağımlıları: Çağımızın temel sorunlarından biri olmaya başlayan uyuşturucu madde bağımlılığı tüm dünyada salgın halini almaya başlamıştır. Merkezî idarenin bu konuda aldığı önlemler ve tedavi yöntemlerinin yanında belediyeler de ellerini taşın altına koymaktadırlar. Bu afetin önlenmesi için aile ve idareler birlikte hareket etmek duru-

mundadırlar. Belediyeler de madde bağımlılarının problemlerinin çözüm için, rehabilitasyon merkezleri kurmaktadır. Alkol ve Uyuşturucu Madde Bağımlılığı Tedavi ve Araştırma Merkezi (AMATEM) ile koordineli bir çalışma ile hedef kitleye ulaşılmaktadır.

1.7. Sivil Toplum Kuruluşları İle Ortak Proje Uygulamaları

Belediye meclisleri ve belediye bürokrasisi sivil toplum kuruluşları ile dayanışmaya önem vermektedirler. Geliştirilen yerel yönetimler mevzuatı bu alan ile ilgili olarak kurulan daire başkanlıkları ve müdürlükler sayesinde toplumsal gelişimin ve katılımcılığın önemli göstergelerinden olan sivil toplum kuruluşlarının birçok faaliyetleri desteklenmekte, ortak projeler geliştirilmektedir. STK dayanışması hakkında 5393 sayılı Belediye Kanunu 75. madde ile gerekli düzenlemeler yapılmış ve ortak çalışmalar kolaylaştırılmıştır. Özellikle Avrupa Birliği (AB) sürecinde yapılması gereken iyileştirmelere yönelik sosyal faaliyetlere belediyeler olumlu bakmakta ve hukuken yapılabilecek tüm destekler verilmektedir.

2. Belediyelerin Hedef Kitlelerine Yönelik Sosyal Destek Türleri ve Sosyal Hizmet Uygulama Alanları

Belediyeler sosyal belediye anlayışı kapsamında birçok uygulamaya imza atmaktadırlar ve faaliyet alanları için fizikî ve kurumsal yapılanmaya gitmektedirler. İmkânları ölçüsünde daha verimli hizmetler sunabilmek için merkezler oluşturmuşlardır. Bu merkezlerden genellikle ücretsiz olarak veya kısmî bir katılım payı ile tüm halkımız yararlanmaktadır. Sosyal ve kültürel faaliyetlerin birlikte yürütüldüğü bu merkezler şehirlerin

¹⁰ Karim Atassi, Uluslararası Sosyal Entegrasyon Zirvesi 17-18 Mayıs 2016 İSKEP, İstanbul, (Editör: Cemal Baş), TBB, 2016, s.51.

markası olma yolundadır. Kent konseyleri, kadın meclisleri, gençlik meclisleri, çocuk meclisleri de bu çerçevede yönetime katkı sunmaktadırlar. Ayrıca sosyal bazı eylemleri özendirme için yarışmalar düzenlenmekte ve ödüller verilmektedir. Derece yapan öğrenciler, amatör sporcular ve sanatçılar desteklenmektedir. Tüm bu çalışmalar kapsamında alanıyla ilgili kuruluşlar ile de işbirlikleri yapılmaktadır.

Belediyelerin sosyal kuruluşları diyebileceğimiz merkezlerden; meslek edindirme kurs merkezleri, gençlik merkezleri, kadın lokalleri, aile yaşam/kültür ve sanat merkezleri, aile danışma merkezleri, hasta yakınlarına hizmet merkezleri, eğitime destek merkezleri, engelli hizmet merkezleri, engelsiz yaşam merkezleri, spor merkezleri ve alanları, bilgi evleri ve etüd merkezleri, tiyatroları, kütüphaneleri, millet kıraathaneleri, kadın konukevleri, gündüz bakımevleri, göçmen koordinasyon merkezleri, taziye evleri, sosyal tesisler, aşevleri, ürün satış merkezleri, kooperatifler ve atölyeler gibi örnekler öne çıkmaktadır.

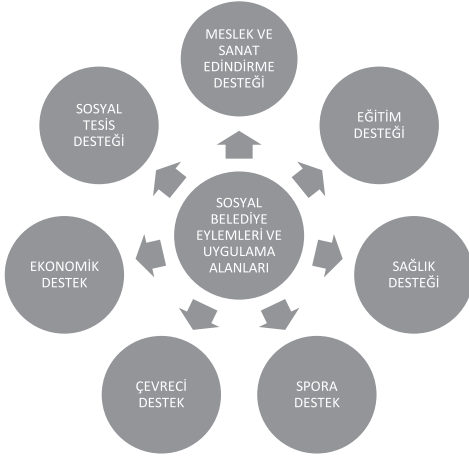
Belediyelerin hedef kitlesine yönelik sosyal destekler ve sosyal hizmet uygulama alanlarını ve mekânlarını, meslek ve sanat kazandırmaya yönelik uygulamalar, eğitime yönelik uygulamalar sağlık alanına yönelik uygulamalar, sportif faaliyetlere yönelik uygulamalar, çevreci uygulamalar, ekonomik destek ve istihdam uygulamaları ile sosyal tesis uygulamaları olarak (Şekil 2)'deki gibi gruplandırabiliriz. Bu destek alanları ayrı ayrı değerlendirildiğine sosyal belediyeçiliğin boyutu daha detaylandırılmış olacaktır.

2.1. Meslek ve Sanat Kazandırma Alanına Yönelik Uygulamalar

Meslek ve sanat edindirme merkezleri ile mesleki eğitim neredeyse her belediyenin temel görevleri arasına girmiş bir faaliyet alanıdır. 5393 sayılı Belediye Kanunu ile belediyenin görevleri arasında 'meslek ve beceri kazandırma' konusuna dikkat çekilmiştir. 6360 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun getirdiği yeniliklerden biri olan büyükşehir belediyelerinin il sınırlarından sorumlu kılınması ile her alanda faaliyetin yaygınlaşmanın önü açılmıştır. Meslek ve sanat edindirme alanıyla ilgili olarak belediyelerde köklü yapılar oluşmuştur. Bu yapılar her yaşta insanın yararlandığı aktif kuruluşlar konumundadır. Genellikle Milli Eğitim Bakanlığı birimleri ile koordineli olarak çalışmalar yapılmaktadır. Yüzlerce merkez ve branşta, binlerce eğitmenin rehberliğinde sayıları yüzbinlerle ifade edilen kursiyer kitlesi oluşmuştur. Dolayısıyla belediyeler de bu çalışmalarını hemen hemen etkinliklerini götürmediği hane bırakmamaktadırlar.

Şekil 2

Sosyal Belediye Eylemleri ve Uygulama Alanları

Gözlemlendiği üzere meslek edindirme veya geliştirme kursları alan bakımdan oldukça zengindir. Meslek edindirme merkezlerinde yapılan kurslarla sadece meslek edinilmiyor, aynı zamanda sanat kazanılıyor, kültürel gelişim destekleniyor (Şekil 3). Bu çalışmalar ile meslekleri yaşatmanın, geliştirmenin ve yeni meslekler oluşturmanın önemi ortaya çıkıyor. Öncelikli olarak ilgi duyulan veya toplumda öne çıkan sanatlar, bir anlamda da el sanatları diri tutuluyor. Çünkü sanatın ve sanatkârın, zanaatkârın yaşatılması köklü bir medeniyet geleneğimizdir. Sanatlar, şehirleşmenin çekici gücü olmasının yanı sıra insanda bulunan çeşitli melekeleri, kabiliyetleri de ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca sanatın, mesleklerin gelişmesi ilgilenenlere ekonomik katkı da sağlamaktadır. Emegın, alın terinin, sanatın karşılık bulması insanlarımızı moral desteği vermektedir. Bu kapsamda ürün satış merkezleri, el sanatları sergileri, kooperatifleşmeler ve sanat atölyeleri

rağbet görmektedir.

Bir diğer konu da, Osmanlı Devletinin mirasçuları ve medeniyet hedefleri olan bir ülke olarak bünyemizde bulunan değişik toplulukların, dillerin, adetlerin, yaşam biçimlerinin varlığını olumlu bir şekilde kavrayıp, kültürel ve sosyal zenginlik şeklinde değerlendirilmesidir. Belediyelerde yapılan sosyal faaliyetler de bu anlamda topluma örnek olmakta, herkesi kucaklamaktadır. Mekânların sağladığı sosyal ortamlar insanlarımızı ayrı bir mutluluk vermektedir. 'Başkası' kapsamında sayılan insanlar, aralarındaki kültürel farklılıkları keşfetmekte, tanımakta, önyargıları azalmakta ve kaynaşma sağlanmaktadır.

Bulunulan ortamların sunduğu olumlu atmosfer insanlarımızın sosyalleşmesine, kendilerini yenilemelerine, kendilerine güvenmelerine ve moral kazanmalarına vesile olmaktadır. Toplumsal dayanışmayı, tecrübe paylaşımını ve aile düzeninin dinamik tutulmasını destekleyen projeler hayata geçirilmektedir.

Bu kurs merkezlerinde sadece ileri yaştakilerin değil aynı zamanda gençlerin ve çocukların da yetişmelerine yönelik programlar yapılmaktadır. Hobi kursları, derslere takviyeler olduğu gibi dil eğitimleri de öncelikler arasında bulunmaktadır. Sporun tüm alanlarından, sağlık konularına, kişisel gelişime, işaret diline, görme engelli eğitimlerine kadar sertifikalı veya katılım belgeli şeklinde kurslar düzenlenmektedir. Sanat branşlarında ihtisas eğitimleri gibi diller konusunda da ileri düzey eğitimler yapılmaktadır.

Covid-19 nedeniyle 2020 - 2021 yıllarında kısmi olarak yapılabilen yüz yüze eğitimlerin yanı sıra çevrim içi eğitimler

önemli oranda artmış ve 2022 yılı itibarıyla artarak devam etmiştir.

Bütün kursların, istikrarlı, çeşitli, kaliteli olmakla beraber temel bir özelliği de ücretsiz olmasıdır. Kursiyerler öğrenirken bir ücret vermedikleri gibi, öğrenirken bir yandan üretim yapıyorlar, mezuniyetleri ile birlikte ya bir işe giriyorlar veya işyeri açıyorlar. Dolayısıyla bu kurslar aile bütçesine her anlamda katkı sağlamaktadır.

Şekil 3

Meslek ve Sanat Edindirme Merkezlerinin Topluma Katkıları

Birçok belediyede meslek ve sanat edindirme, beceri kazandırma faaliyetleri, kurs merkezlerinin dışında imkânlar çerçevesinde gençlik merkezlerinde, kadın lokallerinde, etüd merkezlerinde, yaz okullarında, kurumların bünyelerinde, hastanelerde, hapishanelerde, (çiftçilere) bahçe veya tarlalarda, kıraathanelerde, laboratuvarlarda verilmektedir. Hatta bazı belediyelerimiz yurtdışında kardeş şehirlerde benzer faaliyetler sürdürmekte

mesleki kurslar açmaktadır. O şehirdeki Türklerin yanı sıra diğer vatandaşlar da yararlanmaktadır. Bu durum ülkeler arasında, milletler arasında dostluklara katkı sağlanmaktadır.

2.2. Eğitim Alanına Yönelik Uygulamalar

Eğitim konusunda belediyeler Milli Eğitim Müdürlükleri ile dayanışmalı olarak okulların bakım ve onarımı gibi fizikî düzenleme destekleri vermektedir. Yine aynı birliktelik ile meslek edindirme kursları, sürekli eğitim merkezleri, okul öncesi eğitimleri, dene-yap teknoloji atölyeleri, kütüphaneler, bilgi evleri ve etüd merkezleri açılmaktadır. Belediyeler meslek ve eğitim ile hizmetlerini adlandırırken 'üniversite', 'akademi', 'okul', 'atölye' kelimelerini kullanmaktadırlar.

Kütüphaneler, bilgi evleri ve etüd merkezleri, derslerin yapıldığı veya derslere takviye kursların yapılan yerlerdir. Yaz okulları etkinlikleri de bu kapsamda değerlendirilebilir. Sınav dönemlerinde kurulan ve öğrencilere genellikle üniversite tercihlerinde, okul tercihlerinde katkı sağlayan merkezlerde de rehberlik hizmetleri sunulmaktadır. Okullardaki bazı derslerle ilgili kursların yanı sıra kitap desteği ve aylık nakit destekleri gibi eğitim yardımları ilkokuldan üniversiteli öğrencilere kadar farklı şekillerde olabilmektedir. Bütçe imkânı olan belediyeler öğrenci yurdu yapmakta veya yapımını desteklemektedir.

Gençlik merkezleri de en yaygın ve işlevsel birimlerdendir. Özellikle üniversiteli öğrencilerimizin ders çalıştığı, kültürel ve spor faaliyetlerini gerçekleştirdiği, arta kalan vakitlerini değerlendirdiği ve sosyal içeriği yoğun olan yerler-

dir. **Millet kıraathaneleri** de tüm halkın, daha çok öğrencilerin yararlandığı ve ders çalışıp kitap okuduğu, kütüphanesi ve ikramı bulunan yerlerdir.

Ayrıca giysi yıkama merkezleri, daha çok üniversite öğrencilerine hitap etmektedir. Çiftçi eğitim merkezleri, çocuk trafik eğitim merkezleri, çocuk kültür ve sanat merkezleri, çocuk köyleri, her okula bir havuz ve yüzme kursları gibi projeler hedef kitle için önemli eğitim faaliyetlerindedir. Okuma yazma bilmeyenlere ve öğrenme güçlüğü (disleksi) çekenlere eğitimler düzenlenmektedir.

2.3. Sağlık Alanına Yönelik Uygulamalar

Belediyelerin sosyal birimleri genellikle sağlık birimleriyle beraber yapılandırılmaktadır. Bu da göstermektedir ki sosyal hizmetlerin en önemli yansıması sağlıkta olmaktadır. Belediyelerin son dönemlerdeki çalışmalarına göz attığımızda evde sağlık hizmetleri önemli bir alanı kapsamaktadır. Ön tanı merkezleri, engelli ve hasta nakil hizmetleri, göz, diş ve kanser gibi sağlık taramalarına yönelik hizmetler yapılmaktadır. Bunların bir kısmı da gezici araçlarla yerine getirilmektedir. Ayrıca medikal malzeme dağıtımları, obezite ile mücadele, alzheimer hasta ve ailelerine yönelik hizmetler, down sendromlulara ilişkin destekler sağlıklı yaşam alanına yönelik desteklerdendir. Sağlıklı yaşamı ve hareketliliği destekleme adına öğrencilere bisiklet dağıtımı da bu alanın örnek etkinliklerindedir. İmkânı olan bir kısım belediyelerin de sağlık turizmini destekleyen kaplıcalar ve dinlenme tesisleri yaptırdığı görülmektedir.

2.4. Sportif Faaliyetler Alanına Yönelik Uygulamalar

Spor merkezleri ve alanları ile spor dallarının birçoğunu kapsayan etkinliklerin yapılabileceği mekânlar oluşturulmakta ve ayrıca yeşil alanlara da spor aletleri yerleştirilerek sağlıklı nesillere destek olunmaktadır. Okçuluk, kış sporları, buz pateni sporları da düzenlenmektedir. Bisiklete binilmesini yaygınlaştırma projeleri de sağlık ve spor alanlarının başarılı projelerindedir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bisiklet yolu yapan belediyelere destekleri, Avrupa Hareketlilik Haftası kapsamında Türkiye Belediyeler Birliği'nin bisiklet konusunda yaptığı yarışma ve çalışmalar da belediyeler açısından teşvik unsuru taşımaktadır. Ayrıca meslek edindirme kurs merkezlerinin çoğunda sportif faaliyet imkânları bulunmaktadır. Amatör spor kulüpleri ve engellilerin ilgilendiği spor alanları yoğun bir şekilde desteklenmekte ve genç nesillerin fizikî ve sosyal gelişimine katkı verilmektedir. Amatörlere ve okullara spor malzemeleri dağıtımı da yapılan faaliyetlerdendir.

2.5. Çevreyi Koruma Amaçlı Uygulamalar

Yüzyılımızda, fizikî, kültürel, sosyal ve ileri bilgi teknolojilerinin hayata geçirildiği belediyeçilik hedefleri ile çevreci yaklaşım bütünleşik durumdadır. Yerel yönetimler de sağlıklı bir çevre için ihtiyaç duyulan her alanda ekip ve donanım desteği vermektedir. Yeşil alanların artırılması desteklenerek insanımızın mutlu ve huzurlu olması için adımlar atılmaktadır. Bu kapsamda kişi başına düşen yeşil alan miktarları artırıldığı gibi, okullarımız ile birlikte çevreci kampanyalar da

düzenlenmektedir. Şehirlerimiz ve okullarımızın çiçek gibi olması için gayret edilmektedir. Tasarruflu su tüketimi, atık pillerin, bitkisel atık yağların, atık ilaçların toplanıp bertaraf edilmesi de bu alandaki çalışmalarındandır. Çevreye duyarlı nesillerin yetişmesi için organizasyonlar yapılmaktadır. Sıfır atık projeleri yaygınlaştırılmakta, bisiklet yolları artırılmakta, katı atık ve atık suların dönüşümü konusunda çok önemli yatırımlar gerçekleştirilmektedir.

2.6. Ekonomik Destek ve İstihdam Alanına Yönelik Uygulamalar

Ekonomik destekler, üretim ve istihdam hedefli uygulamalardır. İŞKUR, KOSGEB ve özel sektör destekli kısa zamanlı veya uzun zamanlı istihdamların yanı sıra üretim siparişlerine aracılık yapılmaktadır. Mikro kredi desteği ve işbirlikleri, kooperatifleşmeye destekler, girişimcilik eğitimleri ekonomiye ve istihdama katkı kapsamında değerlendirilebilir.

Tarımsal destek uygulamaları da son yıllarda yoğun bir artış göstermektedir. Köyden kente göçün durdurulamaz hale gelişle gerileyen tarım faaliyetlerinin yeniden ivme kazanması belediyelerimiz tarafından desteklenmekte ve özendirilmektedir. Belde sakinlerine hem yeni hobi alanları açmakta hem de gıda ürünlerinin bizzat tüketicisi tarafından üretilmesi teşvik edilmektedir. Sera yapımlarındaki destekler de çiftçilerimize katkı sağlamaktadır.

Tarım sektörü ile ilgili olarak Türkiye Belediyeler Birliği (TBB)'nin yaptırdığı önemli bir çalışmaya ve analize burada değinmekte yarar vardır. Geline aşamada belediyelerimizin kısa sürede ve sınırlı

kaynaklarla bu alanda çok güzel çalışmalar yaptığını görmekteyiz denilerek sosyal belediyeçilik kapsamında çiftçilerin, tarım işçilerinin desteklenmesi çalışmaları yapılması konusunda yapılması gerekenler şu şekilde sıralanmıştır:

- *Tarım arazilerinin ve suyun verimli kullanılması konusunda yapılan çalışmalarla çiftçilerin desteklenmesi,*
- Üreticinin maliyetlerini düşürecek katkılarda bulunularak kooperatiflerin desteklenmesi, çiftçilere yönelik eğitim programları düzenlenmesi ve istihdam alanlarının oluşturulması,
- Ürünlerin katma değerini artırıcı, turizmi geliştirici girişimlerde bulunulması (tıbbi ve sanayi bitkilerinin teşviki, paketleme, pazarlama ve tanıtım gibi), taşıma, nakliye destekleri, kurslar düzenlenmesi,
- *Süs bitkileri, dış mekân bitkileri vb. üretiminin yaptırılarak belediye tarafından satın alınması, bu sayede şehir estetiğinde kullanılan ürünlerin ilk elden hak edilen fiyata alınması,*
- *Tarım ve hayvancılık ürünlerinin satın alınarak sosyal yardımlarda kullanılması,*
- Çiftçilere tohum, hayvan ve tarım makinesi verilmesi,
- Çiftçilerin, küçük üreticilerin, kadınların ürünlerini satabilecekleri, değerlendirebilecekleri satış alanlarının, pazar yerlerinin oluşturulması...¹¹

Burada tespit edildiği gibi çiftçiye doğrudan desteklerin yanında çiftçinin

¹¹ Komisyon, Büyükşehirlerde Tarım ve Kırsal Kalkınma, s. 2, TBB, Ankara, 2021.

ürettiklerinin belediyeler tarafından satın alınarak sosyal yardımlarda değerlendirilmesi de önem taşımaktadır. Belediyelerce organize edilen, el sanatlarından veya çiftçinin iyi tarım ve organik ürünlerinden oluşan **satış merkezleri ile tanzım satış mağazaları** ekonomik destek alanı olarak kabul edilebilir boyuttadır. Arı, arı kovanı, fide, fidan, tarımsal ekipmanlar önemli desteklerdendir. Ekmek fırınları, hediyelik eşya satış merkezleri, meşrubat satış yerleri, hayır çarşıları, yöresel ürün satış yerleri gibi kuruluşlar halka doğrudan hizmet vermektedirler. Belediyelerin bu alandaki ilgisi halk nezdinde de itibar görmekte, ürünler güvenli ve hesaplı kabul edilmektedir.

2.7. Sosyal Tesis Alanına Yönelik Uygulamalar

Belediye sosyal tesisleri halkın güvenle yemek yiyebileceği, çayını kahvesini içebileceği lokanta ve kafe türü yerlerdir. Yöresel mutfaklar, kafeler ve çay ocakları belediyeler veya şirketleri tarafından işletilmektedir. Belediye veya şirketlerinin işlettiği bu tür tesislerin, hesaplı ve sağlıklı olması öncelikli tercih nedenlerindedir. Birçok belediyenin icra ettiği halk ekmek fırınları da toplumun önemli bir talebini karşılamaktadır. Hasta yakınlarının kalmaları için yapılan misafirhaneler de bu kapsamdaki önemli tesislerdendir. İmkanları dâhilinde otel ve kaplıca tesisleri kuran belediyeler de vardır ve vatandaş tarafından tercih edilmektedirler.

SONUÇ

Sosyal devlet, sosyal politikaların özellikle yerel sosyal politikaların yerel yöneticiler tarafından tüm halkla dayanışmacı bir ruh ve medeniyet anlayışıyla hayata geçirilmesi ile bir anlam ifade

eder. Sorumluluğu altında bulunan fakir-zengin, genç-yaşlı, kadın-erkek tüm vatandaşların memnuniyeti, diğer fiziki, kültürel ve çevre aktivitelerinin yapılabilirliğini kolaylaştırır. Sosyal belediye ile sosyal şehir ön plana çıkar, şehir ve ülke içinde hissedilir olur.

Sosyal belediyecilik en çok ihtiyaç duyduğumuz millet - devlet kaynaşmasına katkı sağlar. İçten ve dıştan gelecek yıkıcı eylemlere önlem olur. Sosyal adalet, kardeşliğin, huzurun temel harcıdır. Adalet mülkün temelidir sözü sadece yargıyı değil, tüm yönetim anlayışını kapsar. Yöneten ve yönetilenin hakça yaklaşımı, sosyal huzurun yanı sıra berekete kapı aralar. Millettin dayanışmasına, birlik ve beraberliğine daha çok katkı sağlar. Millettin temel direği olan aile güçlenir, aile düzeninin yıkılmasının ve bozulmasının bir nebze olsun önüne geçer.

Sosyal adalete yapılan her katkı, vatandaşın milli duygularını güçlendirir, aidiyet bilincine, medeniyet ve şehirlilik şuuruna pozitif etki sağlar. Aidiyet duygusu şehirlerin yönetim tarzına canlılık verir.

Belediyelerde sade bir şekilde varlığını sürdüren meslek edindirme kurs merkezleri, hobi ve sanat amaçlı eğitimler, kadınlara, gençlere, çocuklara, engellilere, yaşlılara yönelik her uygulama ve her yatırım, kalkınmayı, ekonomik güçlenmeyi, istihdamı ve verimliliği de desteklediği için toplumsal dinamizmi yüksek tutar ve gelecek planlamasının, gelecek stratejisinin temel unsurunu teşkil eder.

Tüm bunları beyan ederken belediyelerin sosyal devlet hedefinde birincil faktör olduğunu ileri sürmüyoruz. Elbette ki merkezi idare güçlü olmak ve her konuda

rehberlik yapmak durumundadır. Ancak yerel yönetimler de halkın daha çok iç içe olduğu ve temas kurabildiği, kolay ulaşılabildiği, sorunları hızla çözebildiği kuruluşlardır. Belediyeciliğin bu misyonu ve konumu muhafaza edilmeli, merkezî idare tarafından da tahkim edilmelidir.

Sosyal olmanın maliyeti bağlamında yerel yönetimlerin yapılanmasından faaliyetlerine, hedef kitlenin kazanımlarına kadar incelemeye çalıştığımız bu araştırmada özellikle büyükşehir belediyelerinin örnek çalışmalarından bir kısmını da buraya almış olduk. Bu araştırma ile belediyelerimizin yaptığı onlarca çalışmalar arasından güncel ve farklı olanları derlemiş olduk. Araştırmamızın boyutu gereği sadece büyükşehir belediyelerine yer verilebilmiştir. İşin doğası gereği tüm belediyelerimizin il, ilçe ve beldeler olarak sosyal belediyecilik örnekleri konusunda yarış halinde olması toplumsal olarak mutluluğa ve huzura katkı sağlamaktadır.

Bu aşamada sosyal belediye hedefleri uygulandığında topluma ve şehre katkılarını, şehrin ve şehirlinin kazanımlarını, yükselen değerlerini özetleyen bir şekilde irdelemekte yarar vardır. (Şekil 4) kapsamında işaret edildiği gibi 'Sosyal Belediye' uygulamaları ile şu neticelere varabiliriz:

- Millet-devlet kaynaşması sağlanır.
- Yerel yönetimler güçlenir.
- Ailelerde ahenk artar. Kadın, erkek ve çocuklar karşılıklı olarak sevgi ve saygıyı yaşanırlar kılar. Aile düzeni temel değerlerimiz doğrultusunda yapılandırılır ve güçlenir.
- İhtiyaç sahipleri, engelliler ve diğer dezavantajlı gruplar; tüm kişi, kurum ve kuruluşlar tarafından sahiplenilir ve kimsesizlik söz konusu olmaz.
- Şehirde, beldede, toplumda dayanışma ruhu, bilinci gelişir.
- Yoksulluk, açlık sorun olmaktan çıkar, toplumsal uçurum ve ahlâkî çürüme azalır. Açlıktan, susuzluktan, bakımsızlıktan, çaresizlikten şikâyet asgariye iner.
- Aidiyet duygusu, belde çalışmalarına maddi ve manevi katkı sağlar. Kurumlar arası iş bölümü ve iş birliği ile sosyal yardımların etkin yönetişi gerçekleşir.
- Anayasa ve kanunlarla tanımlanan bir görev olan sosyal devlet gerekleri yerine getirilmiş olur.
- Adalet ve güven duygusu gelişir, huzur ortamı doğar ve hayat bereketlenir.
- Memleket, millet sevgisi insanlarımızın hayatına heyecan katar.

Şekil 4
Sosyal Belediyecilik İle Yükselen Değerler

- Geçmişten devralınan emanet millî ve manevî değerlerimiz güçlenerek ve kurumsallaşarak geleceğe devredilmiş olur.
- Sosyal doku haritaları fonksiyonel olur. Günübürlük değil, sürdürülebilir çözümler üretilir. Sosyal yardım ve sosyal hizmetler hedef kitlesini bulur.
- Eğitimli nüfus artar ve ülke genelinde her alanda kaliteli üretim hızlanır.
- İş ve meslek sahibi olmayanlar alın terinin önemini kavrar, meslek edinirler.
- Dilencilik, istismar, tembellik asgarîye iner.
- Komşu, akraba, mahalle, hemşehri bilinci gelişir.
- Her alanda topyekûn kalkınma sürecine girilir.
- Gönüllülerin kuruluşlara katılımı artar. Sivil toplum kuruluşları güçlenir.
- Engelliler, yaşlılar, gençler, çocuklar ve dezavantajlı tüm gruplarda aidiyet duygusu gelişir.
- İnsani gelişim göstergeleri yükselir.
- Şehrin yaşanabilirliği artar, gelişir.
- Fırsat eşitliği desteklenir, hak ettiği konuma ulaşır.
- İyi örnekler, tecrübeler yayılarak yarınlar daha umut verici olur. Geçmişinin analizini iyi yapan, gününe sahip çıkar ve geleceğini inşa eder.
- Sosyal belediye elbirliği yaparak iyilikleri yüceltir. Zaten insanlarda iyilik yapma duygusu yaratılıştan gelmektedir. Bunun istismar edilmesi, yıpratılması veya öldürülmesi toplumların felaketidir.

- Ülkemiz dünyaya cemiyet düzeninde örnek bir ülke olur.
- Şehirleşme, şehircilik hedeflerinin ve de belediyeciliğin önemli bir unsuru olan toplumsallaşma ivme kazanır.

Özetle sosyal belediyecilik fiziki belediyeciliğin içini dolduran kültürel belediyecilikle beraber ruhunu oluşturan önemli bir hizmet alanıdır. Saydığımız tüm bu kazanımlar, 'önce insan' denildikçe anlam ifade eder ve etkin kalır. Örnek belediye ve örnek ülke olunur. Ülke içindeki ve dışındaki haksızlıklara ve adaletsizliklere fırsat verilmez. Yönetimlerin başarısı ve kalkınmanın temel ölçütü sosyal adaleti sağlamaktan geçer. Belediyelerimiz, hesap verilebilirlik anlayışı ile halka hizmette önemli bir konuma sahip olduğu ve de sosyal devletin yereldeki yansıması olduğu yaklaşımıyla değerlendirilmeli ve daha güçlü bir şekilde desteklenmelidir. Böylece sosyal devletle beraber sosyal belediyecilik de hayatta hak ettiği konuma taşınmış olsun. Çünkü sosyal devlette, sosyal adalet kapsamında belediyelere önemli bir pay düştüğü hakikati bu araştırma ile de bariz bir şekilde ortaya konulmuştur.

BELEDİYELER AÇISINDAN “İÇ SULARDA ÇALIŞAN GEMİ VE SU ARAÇLARI YÖNETMELİĞİ”

Av. Dr. M. Lamih ÇELİK*

* Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi

Giriş

İnsanlığın binlerce yılı bulan dini tecrübesinde kutsallık atfettiği pek çok tabiat unsuru olmuştur. Gök cisimleri, hayvanlar, dağlar, ağaçlar ve su bunlardan bazılarıdır. Hastalıklardan iyileştirdiği, bereketi temin ettiği, yeniden doğuşa vesile olduğu ve günahlardan arındırdığı gibi suyun pek çok niteliğine vurguda bulunulmuştur. Örneğin, Enbiyâ suresinde “Biz her şeyi sudan yarattık.”denilmekte ve Nûr suresinde de bütün canlıların sudan yaratıldığına açıkça işaret edilmektedir. Pek çok dini inanışta var oluşun kaynağı olarak görülen suyun ölüm ile de yakından ilişkisi vardır. Örneğin Nijeryada Yoruba halkı ölümlerini kano-lara koyarak nehirlerle bırakır. Bu şekilde ölümler, nehirden geçerek öteki aleme girmeye hazırlanmış olurlar. Hinduizmde de Ganj nehrine bırakılan ölümlerin tanrı Brahman'a doğru yol aldığına inanılır.

Su kaynakları ve nehirler hayatın devamını sağladıkları ve verimlilik bahsettikleri için kutsal sayılmaktadırlar. Su kaynakları gibi suda yaşayan canlılar da kutsal kabul edilmiştir

Mısır'da bereketin kaynağı olan Nil nasıl kutsalsa, Ürdün nehri de İsa'nın vaf-tiz yeri olması hasebiyle Hıristiyanlarca kutsaldır. Nitekim Kitâb-ı Mukaddes'te Nil, Dicle ve Fırat nehirlerinin cennetten çıktığının altı çizilmekte ve dolayısıyla bunların kutsal olduğuna inanılmaktadır. Aynı şekilde Hindistan'daki kutsal nehir-lerin en meşhuru Ganj nehridir. Hindu-lar bu nehirde banyo yaparlar ve bununla bütün günahlarından kurtulduklarına inanırlar.

İç sularımızdaki ticari ve özel kul-lanım amaçlı gemi ve su aracı kullanı-mındaki artış sebebiyle seyir, can, mal ve çevre emniyeti odaklı gerçekleştirilen denetim ve belgelendirme

işlemleri için daha güncel ve efektif bir mevzuatın gerekliliği, sahada yaşanan sıkıntılar ve

edinilen tecrübe kapsamında yeni bir mevzuat gerekliliği hasıl olmuş, bu kapsamda **“İç Sularda Çalışan Gemi ve Su Araçları Yönetmeliği”** Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından 11 Eylül 2024 tarih ve 32659 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik ile;

1) Yetkilendirilmiş belediye başkanlıklarında görevli personelde aranan eğitim kriterleri; lisans, ön lisans veya denizcilik meslek ve teknik liselerinin denizcilik alanları mezunu olmak olarak değiştirilmiştir.

Bu konuda 6 ay süre verilmiş olup mevcut yetkili personelden bu şarta uygun olanlar ile yeni yetkilendirme yapılacak personelin ilgili liman başkanlığı tarafından gemi denetim ve belgelendirmesi hakkında en az 3 gün süreli teorik ve pratik eğitime tabi tutulması ve sertifikalandırılması gerekmektedir. Sürenin kısıtlı olması nedeniyle söz konusu eğitim/sertifikalandırma işlemlerinin yetkili belediye başkanlığı ve liman başkanlığı tarafından bir an önce koordine edilerek gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, sertifikalandırılmış personel yetkisinin devamı için ayrıca 2 yılı geçmeyen aralıklarla 2 gün süreli yenileme eğitimlerini alması gerekecektir.

Tanımlar

Bu Yönetmelik ile iç sularda (Tabii ve suni göller, baraj gölleri, dalyan ve nehirlerde m.4/h) çalışan gemi ve su araçlarının denetim ve belgelendirme işlemlerine ilişkin usul ve esasları düzenlenmiştir.

(m.1)

Gemiden maksat” iç suda kürekten başka aletle yola çıkabilen ve ticari amaçla kullanılan her teknedir.(m.4/f) Eğer gemi ticari amaçla 12 kişiden fazla yolcu taşıyorsa “yolcu gemisi”¹olarak adlandırılır(m.4/n) ,

Su aracından kasıt;”suda yüzebilen,

¹ Oniki kişiden fazla yolcu taşıyan yolcu araçları için ilave gereksinimler

MADDE 28 – (1) Oniki kişiden fazla yolcu taşıyan büyük iç su araçları yolcu gemileri statüsünde olup, bu araçlarda ayrıca;a) Teknelerin güverteli olması ve güvertedeki açıklıkların sulara karşı uygun vaziyette kapama tertibatı ile kapatılması,

b) Küpeşte ve vardavela puntellerinin güverteden yüksekliğinin 1 metreden az olmaması, giriş-çıkış yerlerinde portatif vardavela puntelleri bulunması veya zincirle kapatılan yeterli emniyet tertibatı bulunması,

c) Yolcu ve yük taşıyan teknelerde en az bir adet tuvalet ve lavabo bulunması,zorunludur.

Yolcu ve yük taşıyan iç su araçlarında bulundurulacak can kurtarma teçhizatı

MADDE 41 – (1) Yolcu ve yük taşıyan iç su araçlarında aşağıda belirtilen can kurtarma teçhizatı bulundurulur;a) Araçta bulunan her yetişkin için birer adet can yeleği,

b) Araçta bulunan toplam kapasitenin en az % 10’u kadar çocuk can yeleği,

c) Yük taşıyan araçlardan en az iki adedi ışıklı ve salvolu olmak üzere dört adet veya aracın kapasitesinin % 15’i kadar can simidi,

ç) İlk yardım seti,

d) El iskandili,

e) COLREG’e uygun fener şekil ve ses işaretleri.

Yolcu ve yük taşıyan araçlarda bulundurulacak yangın söndürme teçhizatı

MADDE 44 – (1) Yolcu ve yük taşıyan araçlarda aşağıda belirtilen yangın söndürme teçhizatı bulundurulur;a) Makine, kuzine ve yolcu salonu için birer adet 6 kg’lık portatif yangın söndürücü,

b) Mutfağı olan tekneler için bir adet yangın battaniyesi,

c) Kamaralı teknelerde kamara başına en az 2 kg’lık portatif yangın söndürücü,

ç) Sintine pompası, tam boyu 15 metreden büyük teknelerde seyyar ya da sabit bir adet yangın pompası, teknenin her tarafına yetecek uzunlukta nozulu ile birlikte yangın hortumu,

d) Otuzaltı kişiden fazla yolcu taşıyan araçların makine dairesinde sabit yangın söndürme sistemi.

gemi dışındaki ticari amaçla kullanılan her türlü vasıta"dır."(m.4/k) İç su araçları, 8/7/2005 tarihli ve 25869 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Gemi ve Su Araçlarının İnşası, Tâdilâtı, Bakım-Onarımlarında Uygulanacak Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik hükümlerine göre inşa, tadil ve tamir edilir.

BELEDİYENİN GÖREV VE YETKİLERİ

İç sulardaki tüm gemi ve su araçları(suda yüzen lokanta vb işyerleri) Bağlama kütüğüne kaydı² yapılması zorunludur. Ruhsatname, gemi, deniz ve içsu aracının kaydedildiği bağlama kütüğünü tutmakla görevli başkanlık tarafından düzenlenir. Ruhsatname bir yıl veya katları olmak üzere en fazla beş yıla kadar düzenlenir. Süresi bitiminde ruhsatnamenin yeniden düzenlenmesi zorunludur.

Ticari amaçla 12 kişiden fazla kişiyi taşıyan gemilerin boyu ne olursa olsun belgelendirme işlemi liman başkanlığınca yapılır.(m.5/2)

Eğer ticari amaçla 12 kişiden az kişiyi taşıyan gemi ise boyuna bakılır; tam boyu 15 metre ve üzeri ise belgelendirme işlemi liman başkanlığınca yapılır. (m.5/2) eğer boyu 15 metreden az ise yetkilendirilmiş belediyece yapılır(m.5/3) İç suya elverişlilik belgesi tam boyu on beş

² Bağlama kütüğü; bağlama kaydı, re'sen tescil kaydı, yevmiye kaydı ile mâlikler listesi, işletenler listesi ve takyidatlar listesinden oluşur. Bağlama kütüğüne kaydedilen her bir gemi, deniz ve içsu aracına bağlama kütüğü ruhsatnamesi verilir. Gemi, deniz ve içsu araçlarına düzenlenecek ruhsatnameler ve bunların vizeleri, 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununa bağlı (8) sayılı tarifenin "XIII- Bağlama kütüğü ruhsatnamelerinden ve bunların vizelerinden alınacak harçlar" bölümünde belirlenen harca tâbidir. Ruhsatnamenin düzenlendiği yıl ayrıca vize harcı alınmaz.

metrenin altındaki gemi için ihtiyaridir ve donatanın talebi olması halinde düzenlenir.(m.6/6)

Suda yüzen işyerlerinin boyu 15 metreden fazla ise liman başkanlığı ,15 metreden az ise belediye başkanlığı yetkilidir. (m.5/2-3)İç suya su aracı uygunluk belgesi, boyu on beş metrenin altındaki su araçları için ihtiyaridir ve donatanın talebi olması halinde düzenlenir.(m.6/6)

Belediye başkanlıklarında denetim ve belgelendirme işlemleri, lisans, ön lisans mezunu veya denizcilik meslek ve teknik liselerinin denizcilik alanları ile gemi yapım alanları mezunu personel tarafından gerçekleştirilir. Söz konusu personel, ilgili liman başkanlığı tarafından gemi denetimi ve belgelendirmesi hakkında en az üç gün süreli teorik ve pratik eğitime tabi tutulmuş ve sertifikalandırılmış olmalıdır. Sertifikalandırılmış personel, yetkisinin devamı için iki yılı geçmeyen aralıklarla iki gün süreli yenileme eğitime tabi tutulur.(m.5/5)

Belediye başkanlıklarında denetim ve belgelendirme konularında sertifikalandırılmış personelin herhangi bir sebeple görev değişikliği, görevden ayrılması veya yeni personel görevlendirilmesi gibi durumlarda; on beş iş günü içerisinde yeni görevlendirilecek personel bilgileri ile ilgili liman başkanlığına bilgi verilerek yeni eğitim programı yapılır. Aksi durumda, belediye başkanlığının yetkisi, yeni personel sertifikalandırılıncaya kadar askıya alınır. .(m.5/6)

İç sularda çalışan araç ve/veya yolcu taşımacılığı yapan gemi ve su araçlarının; bilet ücreti ve tarifelerini, zaman ve güzergahları ile durak ve park yerlerini ilgili belediye başkanlıkları belirler. Bir-

den fazla belediye başkanlığı sınırlarında yapılan seferler için bu fıkrafta belirtilen hususlar, hat sahibinin çalışma/iş yeri açma ruhsatı aldığı belediye başkanlığı tarafından belirlenir.(m.5/9)

Herhangi bir sebeple bu Yönetmelikte belirtilen niteliklerini kaybetmiş olan gemi veya su aracının iç suya elverişlilik belgesi/su aracı uygunluk belgesi, belgeyi düzenleyen belediye başkanlığı veya liman başkanlığı tarafından iptal edilir(m.6/8)

İç sularda bulunan sahipsiz ve başıboş teknelerin akıbeti, ilgili mülki idare Amirliği başkanlığında kurulan ve liman başkanlığı, belediye başkanlığı ve kolluk kuvveti temsilcilerinden oluşan komisyon tarafından belirlenir.(m.6/10)

5326 sayılı Kabahatler Kanununun "Çevreyi kirletme" başlıklı 41/6.maddesine Göre "Kullanılamaz hale gelen motorlu kara veya deniz nakil araçlarını ya da bunların mütemmim cüzlerini sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakan kişiye 2024 yılı için 3.299 TL idarî para cezası verilir. Bunların kaldırılmasına ilişkin masraf da kişiden ayrıca tahsil edilir."(7) idarî para cezasına belediye sınırları içerisinde belediye zabıta görevlileri, belediye sınırları dışında kolluk görevlileri karar verir.

Yönetmeliğin "Bayrak çekme yükümlülüğü"nü düzenleyen 20.maddesine göre: Gemi ve su araçları güneşin doğuşu ile batışı arasında Türk Bayrağı çekmek zorundadır. Seyir halinde olan gemi ve su araçları bayraklarını geceleri de çekili bırakabilirler."

2893 sayılı Türk Bayrağı Kanunu ve Türk Bayrağı Tüzüğüne göre;"Türk Bay-

rağı, yırtık, sökük, yamalı, delik, kirli, soluk, buruşuk veya layık olduğu manevi değeri zedeleyecek herhangi bir şekilde kullanılamaz.

Türk Bayrağına sözle, yazı veya hareketle veya herhangi bir şekilde hakaret edilemez, saygısızlıkta bulunulamaz. Bayrak yırtılamaz, yakılamaz, yere atılmaz, gerekli özen gösterilmeden kullanılamaz."(Kanun m.7-Tüzük m.26)

Eskimiş, Solmuş, Yırtılmış Ve Kullanılamayacak Duruma Gelmiş Bayrakların Yok Edilmesi Usul Ve Esaslarını Gösterir Yönetmelik hükümlerine göre Belediyeler "Eskimiş, solmuş, yırtılmış ve kullanılamayacak duruma gelmiş olan bayrakları ilçelerde kaymakamlığa, illerde valiliğe, teslim ederler.(m.5) Valilik veya Kaymakamlık ise bir komisyon gözetiminde, ay-yıldız ile kırmızı kumaşların kesilerek ayrılmasından sonra kırpma makinesinde veya kapalı alanda yakılmak suretiyle yok etme işlemi yapılır.(m.6)

5237 sayılı Kanun'un "Devletin egemenlik alametlerini aşağılama" Başlıklı 300. Maddesinde ;" Türk Bayrağını yırtarak, yakarak15 veya sair surette ve alenen aşağılayan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu hüküm, Anayasada belirlenen beyaz ay yıldızlı al bayrak özelliklerini taşıyan ve Türkiye Cumhuriyeti Devletinin egemenlik alameti olarak kullanılan her türlü işaret hakkında uygulanır."

Konuyla ilgisi olması nedeniyle İç Su Araçları Yönetmeliği (RG: 21.10.2006- 26326) yönetmeliğini de ele almak gerekir;

İç Su Araçları İdare Kurulu teşkili
MADDE 5 – (1) İç Su Araçları İdare

Kurulu; *iç su* aracının bağlama iskelesi, belediye mücavir alan sınırları *içinde* ise belediye başkanı, bu sınırlar dışında ise Valinin veya görevlendireceği il özel idaresi temsilcisinin başkanlığında toplanır. Vali veya belediye başkanı; özel idare ve belediyeden iki memur, çevre sağlığı ve fen işleri birimlerinden katılacak mühendis veya teknisyen kadrolarında görev yapan birer teknik personeli, kurul üyesi olarak belirler. Ayrıca, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) sorumluluğunda bulunan depolama tesisleri (baraj rezervuarları, göl, gölet) için, DSİ'den de bir temsilci kurula katılır. ... Kurul, her yıl Nisan ve Ekim aylarında toplanır. Ancak, gerekli hallerde vali veya belediye başkanının çağrısı üzerine de toplanabilir. Kurulun sekreteryaya görevi, ilgili belediye veya il özel idaresi tarafından yürütülür.

(2) Birden fazla belediyenin sınırları içerisinde yer alan *iç sular*da, kıyası fazla olan belediyenin başkanı koordinasyondan sorumludur. Koordinasyondan sorumlu belediye başkanı kurulun da başkanıdır. Bu gibi durumlarda, Kurula, *iç su* araçlarının bağlama iskelelerinin bulunduğu belediye veya belediyelerden de birer üye katılır. Kurul kararları oy çokluğu ile alınır. Oyların eşitliği halinde kurul başkanının kullandığı oy yönünde çoğunluk sağlanmış sayılır.

İç Su Araçları Yönetmeliği (RG: 21.10.2006- 26326) ne göre "iç su aracının adı"(m.57)" İç su araçlarına verilen isim aracın ön ve arka kısmına, açık zemin üzerine koyu ve koyu zemin üzerine açık renkli harflerle belirgin olarak; teknelerin kayıtlı buldukları belediye adı, her hangi bir limana kayıtlı ise liman adı aracın arka kısmına görüle-

bilir şekilde yazılır. Yazılar oyma, kabartma, kaynakla ve silinmez nitelikte, rakam ve harflerin boyu en az 10 cm, enleri ise en az 2 cm olmalıdır. İsim değişikliği belediyenin izni ile yapılır."

Aynı yönetmeliğin 58.maddesine göre;" İç su araçlarındaki sahiplik, cins, boyut veya benzeri her türlü değişiklikler en kısa sürede iç su aracı sahibince belediyeye bildirilir."

Yüzer otel, yüzer lokanta veya benzeri tesislerin işletilmesi ne şekilde olacaktır?

İç Su Araçları Yönetmeliği (RG: 21.10.2006- 26326) ne göre

Yüzer otel, yüzer lokanta veya benzeri tesislerin işletilmesi

MADDE 53 – (1) İç sularda bulunan, turizm amaçlı yüzer otel, yüzer lokanta veya benzeri tesislerin işletilmesi için ilgili idareden çalışma ruhsatı alınması zorunludur.

(2) *İç sular* üzerinde konuşlandırılacak ve hareket etme kabiliyeti olmayan yüzer otel, yüzer lokanta ve benzeri tesislere çalışma ruhsatı verilirken söz konusu tesisin;

a) *Su* üzerinde dengeli ve güvenli kalabilecek teknik niteliklerin yanında, can ve mal emniyetinin tam olarak sağlanması için yangın ve tahliye gibi yeterli teçhizata sahip,

b) Yüzer otel, yüzer lokanta ve benzeri tesislerin kıyıda konumlandırılması halinde, kıyının kamu yararına kullanılmasına engel,

c) *Su* ve çevre kirliliğine sebep,

ç) Seyre engel,

d) Su ürünleri üreme ve yaşam ortamlarına engel,

olup olmadığı incelenir.

(3) Yukarıda belirtilen hususlara aykırılık durumunda, belediye tarafından söz konusu tesisin faaliyetleri aykırılık giderilene kadar durdurulur.

(4) Yüzer otel, yüzer lokanta ve benzeri tesislerin faaliyette bulunacakları yerin tespiti, liman başkanlığının bulunmadığı yerlerde; seyir, can, mal ve çevre güvenliği açısından değerlendirilerek mülki amirlik ve belediye tarafından müştereken belirlenir.

İç su araçlarında bulundurulacak belgeler

MADDE 54 – (1) Yolcu ve yük taşıyan teknelerin tasdikli ücret tarifesi ile vergi levhası, çalışma ruhsatı, muayene belgesi ile tekne kullanıcısının yeterlik belgesi teknede muhafaza edilir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün 04/10/2023 tarih ve E-14399437-622.02-7538631 sayılı görüşü;

Yere sabit olmayan, herhangi bir temel gerektirmeyen ancak elektrik, su, vb. altyapı hizmetlerinden faydalanacak olan tiny house (tekerlekli römork) evlerin olacağı kamping - karavan alanı için işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenip düzenlenemeyeceği hk

Bilindiği gibi 10/08/2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in; 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (t) bendinde; "İşyeri: Ticari, sınai, zirai veya

mesleki bir faaliyetin ya da girişimin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan, kara ya da su üzerindeki açık veya kapalı alanda bulunan sabit ya da mobil yerleri" hükmünü, 6 ncı maddesinin birinci fıkrası "Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz. İşyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır." ve üçüncü fıkrası "İşyeri açmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler, işyerlerini bu Yönetmeliğe uygun olarak tanzim ettikten sonra Örnek 1 ve 2'de yer alan durumlarına uygun formu doldurarak yetkili idareye başvurur." Hükmü dikkate alındığında;

1. Hareketli evlerin (tiny house) konut ya da ticari amaçlı olarak kullanılması veya ısıtma, elektrik, su, kanalizasyon vb. altyapı hizmetlerinden faydalandırılmaları veya inşai faaliyete konu edilmeleri halinde yapı niteliği taşıdığı ve 3194 sayılı İmar Kanununun 27 nci maddesindeki istisna dışında yapı ruhsatına da tabi olduğu; belirtilen niteliklerden herhangi birine sahip olmayan tekerlekli, plakalı ve araç ruhsatlı karavanların yapı niteliği taşımadığı ve dolayısıyla yapı ruhsatına tabi olmayacağı,

2. Hareketli evlerin (tiny house) İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik uyarınca işyeri tanımı kapsamında bir faaliyette kullanılması duru-

munda işyeri açma ve çalışma ruhsatına tabi olduğu, Değerlendirilmektedir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün 09/05/2022 tarih ve 71188846-622.02/3572789 sayılı görüşü;

1. Ticari bir faaliyetin yürütüldüğü, motorlu veya motorsuz taşıtlarla seyyar (mobil) yeme-içme hizmetlerinin sunumu faaliyetinde bulunan iş yerlerinin sıhhi müessese olarak benzeri işyerleri için öngörülen esaslara göre ruhsatlandırılması gerektiği, diğer taraftan iş yeri mevzuatı dışında ilgili faaliyet konusuyla ilgili sair mevzuatta karşılanması gerekli olan şartların yerine getirilmesi hususunda işletmecinin sorumluluğu bulunduğu,

2. Belediyenin yetkileri ve imtiyazları arasında belediye yasaklarının konulması ve uygulanması, kanunlarda belirtilen cezaların verilmesi sayılmış olup belediye encümeni tarafından ancak kanunlarda öngörülen cezaların verilebileceği,

3. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerlerinin yetkili idareler tarafından herhangi bir süre tanımadan ve karar almaksızın kapatılması, ayrıca söz konusu işyerine 1608 sayılı Kanun gereği belediye encümenince 5326 sayılı Kanun'un 32 nci maddesine göre idari para cezası verilmesi gerektiği, Değerlendirilmektedir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün 01/04/2022 tarih ve E-14399437-045.02-3299588 sayılı görüşü;

Sıhhi müessese kapsamında yer alan gezici piliç ve köfte satış yerleri faaliyet

konusunun icra edileceği motorlu kara taşıtının iş yeri olarak (yapısı itibarıyla karşılanması mümkün olmayan şartlar hariç) faaliyet konusuyla ilgili asgari ortak ve genel şartlar ile özel şartların karşılanması halinde ruhsatlandırılabilceği, diğer taraftan yetkili idare sınırları içinde gezici olarak faaliyet gösterecek iş yerlerine sabit adres tanımlamanın ve başvuru formu ile ruhsatında adres belirtmenin mümkün olmadığı, değerlendirilmektedir. Diğer taraftan belediye sınırları içinde umuma ait yerlerin bir kısmının, herhangi birinin satış yapmak veya sair maksatlarla yetkili mercilerden usulüne uygun izin alınarak geçici olarak işgal edilmesinin işgal harcına tabi olduğu ve bu kapsamda ilgili yasa hükümleri saklı kalmak kaydıyla yer tahsisine ilişkin izin işlemi icra eden belediye tarafından işgal harcının alınmasını gerektiği değerlendirilmektedir

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından 30.12.2023 tarihli ve 32415 sayılı Resmi Gazete'de "Bağlama Kütüğü Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yayımlanmıştır. Konuyla ilgisi nedeniyle değişiklikler hakkında bilgi vermek gerekirse;

Yönetmeliğin 4 maddesinde düzenlenen "Bakanlık" tanımı "Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı" olarak yer almaktayken Değişiklik Yönetmeliği ile bu tanım idari yapılanmaya uyum amacıyla "Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı" olarak değiştirilmiştir.

Yönetmeliğin, bağlama kütüğüne talep üzerine kaydedilecek gemi, deniz ve içsu araçlarının düzenlendiği 9 maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendinde yer alan "2,5 metrenin altındaki ticari ve özel

gemi, deniz ve içsu araçları” ibaresindeki “ve özel” ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır. Böylece talep üzerine bağlama kütüğüne kaydedilebilecek gemiler “2,5 metrenin altındaki ticari gemi, deniz ve içsu araçları” olarak yeniden düzenlenmiştir.

Bağlama kütüğüne kayıtlı gemi, deniz ve içsu araçlarının mülkiyetinin devrini gerektiren hukuki işlemlere yönelik olarak mevcut Yönetmelik'te 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerinin saklı tutulduğu belirtilmekteyken, Değişik Yönetmeliği ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerinin de saklı olduğu belirtilmiştir. Böylece bağlama kütüğüne kayıtlı gemi, deniz ve içsu araçlarının mülkiyetin devrinde kamu alacaklarının da dikkate alınacağı anlaşılmaktadır.

Yönetmeliğin “Ruhsatname” başlıklı 18 maddesinin ikinci fıkrasında, ruhsatnamenin geçerlik süresinin beş yıl olduğu düzenlenmekteyken, Değişiklik Yönetmeliği ile değiştirilen fıkrada;

- Ruhsatnamenin bir yıl veya katları olmak üzere en fazla beş yıla kadar düzenleneceği,
- Süresi bitiminde ruhsatnamenin yeniden düzenlenmesinin zorunlu olduğu,
- Ruhsatname düzenlemeye yetkili bağlama kütüğünün tutulduğu liman başkanlıkları veya bağlama kütüğü tutmakla yetkilendirilmiş belediye başkanlıklarında ruhsatnamenin yeniden düzenlenebileceği,
- Yenileme başvurularının ruhsatnamenin süresi dolmadan en az 15 gün önce yapılacağı,
- Ruhsatnamenin süresi geçtikten son-

ra yapılan başvurularda, yeniden düzenlenen ruhsatnamenin başlangıç tarihi bir önceki ruhsatnamenin bitim tarihinden başlayacağı, ve

- Ruhsatnamenin yeniden düzenlenmesi için istenecek bilgi ve belgelerin Bakanlıkça belirleneceği

düzenlemelerine yer verilmiştir. Yönetmeliğin “Ruhsatname vizesi” başlıklı 19 maddesi ise yürürlükten kaldırılmıştır.

Bağlama kütüğü kaydının re'sen silinmesine ilişkin hususları düzenleyen Yönetmeliğin 22 maddesinin üçüncü fıkrasına göre ruhsatnamesinin vize süresinin dolmasından itibaren beş yıl boyunca vize yapılmayan ve harcı ödenmeyen gemi, deniz ve içsu araçları, ilgili vergi dairesine bildirim yapılmak suretiyle silinmekteydi. Değişiklik Yönetmeliği ile değiştirilen üçüncü fıkraya göre ruhsatnamesinin süresinin dolmasından itibaren beş yıl boyunca yeniden ruhsatname düzenlenmeyen gemi, deniz ve içsu araçlarının kayıtlarının re'sen bağlama kütüğünden silineceği düzenlenmiştir.

İdari para cezasına uygulanacak durumların sayıldığı Yönetmeliğin 28 maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik ile Yönetmelik hükümleri uyarınca geçerli bir ruhsatnamesi olmayan gemi, deniz ve içsu araçlarının malik ve işletenlerine

- a) 2,5 metreden 10 metreye kadar olan gemi, deniz ve içsu araçları için metre başına 250 TL,
- b) 10 metreden 20 metreye kadar olan gemi, deniz ve içsu araçları için metre başına 500 TL,
- c) 20 metreden 30 metreye kadar olan gemi, deniz ve içsu araçları için metre ba-

şına 750 TL,

d) 30 metreden büyük gemi, deniz ve içsu araçları için metre başına 1 TL,

İdari para cezasına ilave olarak ruhsatnamenin ilk defa veya yeniden düzenlenmesi gereken tarihten itibaren geç kalınan her ay için bu miktara %5 eklenerek hesaplanan tutarda idari para cezası verileceği belirtilmiştir.

Bu cezalara ilişkin olarak değişiklik öncesinde;

- "idari para cezasının dava açma süresi olan 15 gün içerisinde defaten ödenmesi hâlinde, idari para cezasından dörtte bir oranında indirim yapılacağı"

düzenlenmekteyken, Değişiklik Yönetmeliği ile yapılan değişiklik ile;

- "idari para cezasının 1 aylık ödeme süresi içinde ödenmesi halinde, cezadan %25 oranında indirim yapılacağı"

ifade edilmiştir.

Ayrıca Yönetmeliğe eklenen geçici 2 madde ile 30.12.2023 tarihinde ruhsatnamesi üzerinde vize olan gemi, deniz ve içsu araçlarının vizesinin, vize süresi sonuna kadar geçerli olacağı, bu sürenin sonunda bağlama kütüğü ruhsatnamelerinin yeniden düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Son olarak, 30.12.2023 tarihinde bağlama kütüğüne kayıtlı boyu 2,5 metreden küçük özel kullanıma mahsus gemi, deniz ve içsu araçlarının, malikinin talebi üzerine silineceği ve ruhsatnamelerinin iptal edileceği düzenlenmiştir. Talep edilmemesi halinde ise ruhsatname veya vize geçerlilik tarihinin bitiminde kayıtlar

re'sen silinecektir. Ancak üzerinde takyidat bulunan gemi, deniz ve içsu araçlarının silinmesi için alacaklıların ve hak sahiplerinin muvafakati gerekmektedir.

YEREL YÖNETİCİLER İÇİN TÜM YÖNLERİ İLE TEMEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK, İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE EKONOMİ NOTLARI -1

Dr. Ecz. Ali Murat DUMAN*

** Afet ve Acil Durum Yönetimi Uzmanı*

Dünyada sanayi devrimi sonrası yoğunlaşan üretim ve tüketim faaliyetleri sonucunda sanayi devrimi öncesine göre çok daha fazla çevresel kirlenme oldu.

Bu kirlenme öyle bir noktaya geldi ki doğal iklim rejimine etki etti.

Üretim ve tüketim faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan zararlı gazların atmosferde haddinden fazla birikmesi sonucu dünya olması gerekenden daha fazla ısınmaya başladı.

Özellikle iklim bakımından, ısınan yer yüzünde hiç bir şey eskisi gibi değil. Geriye dönüp olumsuz sonuçları düzeltmek de imkânsız.

Önümüzde yapılabilecek tek şey kaldı, o da daha fazla zarara engel olabilmek.

Gelecek nesillerin üretim, tüketim ve hayat haklarına zarar vermeden günümüz dünyasını devam ettirebilmenin adı SÜRDÜRÜLEBİLİR olmaktır.

Sürdürülebilir bir dünyaya kavuşmak için gerekli olan farkındalık, küresel düzeyde çok uzun bir geçmişe uzanmamaktadır.

Bu çalışma SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ana ekseninde dünyada olup bitenleri, bagajında taşıdıkları tarihsel bilgileriyle beraber derli toplu şekilde, bu konuda araştırma yapanlara sunma hedefindedir.

4 bölüm halinde işlenen makaleler toplamda aynı başlığın bileşenleri olarak sunulacaktır.

Sonuç kısmında yerelden genele varan bir bütünleşik rapor önerisi bulunmaktadır.

Bütün yerel yöneticilerin aynı zamanda birer genel idareci ve/veya işletmeci adayı olduğundan hareketle bu çalışmadaki notları birer başucu başvuru bilgileri olarak değerlendirmeleri işlerinde fayda sağlayacaktır.

Makale, muhataplarına tam ve sağlam bir ‘Temel Sürdürülebilirlik ve İklim Değişikliği Kültürü’, kazandırmayı hedeflemektedir.

Son 50 yıldır Dünyanın sürdürülebilirliğini yönelik ve ilgili konularda yapılan çalışmalar;

- 1) Sürdürülebilirlik Amaçları
- 2) İnsan Yerleşimleri (Habitat)
- 3) İklim İle İlgili Faaliyetler
- 4) Afet Risklerini Azaltma İle İlgili Faaliyetler olmak üzere 4 ana başlıkta toplanabilir.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK AMAÇLARI İLE İLGİLİ FAALİYETLER

1972: Stockholm’ de Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı

1987: Birleşmiş Milletler (BM) Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonunca hazırlanan ‘Ortak Geleceğimiz’ (Brundtland) Raporu. (Bu raporda ilk kez küresel düzeyde Sürdürülebilirlik kavramı kullanıldı).

1992: Brezilya Rio’ da BM Dünya Çevre ve Kalkınma Konferansında, Sürdürülebilirlik Kalkınma Hedeflerine ulaşılmasına yönelik ilke ve eylemlerin ortaya konduğu ‘Günfem21’ eylem planı kabul edildi. Bu bağlamda BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi görüşüldü.

1994: BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi yürürlüğe girdi. Bu anlaşma iklimle ilgili olduğu kadar Sürdürülebilirlikle ilgili bir çok uygulamanın temelini oluşturmaktadır.

1995: BM Sosyal Kalkınma Zirvesi yapıldı.

2000:BM Bin Yıl Kalkınma Hedefleri benimsendi.

2002: Amacı 1992 Tıp Gündem21 ve 2000 Bin Yıl Kalkınma Hedeflerini takip etmek olan Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi yapıldı.

2015: BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları yayımlandı.

İNSAN YERLEŞİMLERİ (HABİTAT) İLE İLGİLİ FAALİYETLER

Bunlar HABİTAT TOPLANTILARI adıyla anılmaktadır.

Habitat 1: 1976 Kanada

Habitat 2: 1996 İstanbul

Habitat 3: 2016 Kito, Ekvator

Habitatlar yirmişer yıl aralıklarla düzenlenen etkinliklerdir.

İlk Habitat toplantısı, 1972 yılında Stockholm’ de gerçekleşen BM İnsan Çevresi Konferansında, insan yerleşimleri konusunda BM tarafından bir konferans düzenlenmesi tavsiye edilmesi üzerine yapılmıştır.

Habitat 1 sonrası 1978’ de BM İnsan Yerleşimleri Merkezi (UNCHS) kurulmuştur.

Habitat 2’ de Habitat Agenda ve İstanbul Deklarasyonu kabul edilmiştir. Buna göre hükümetler tüm vatandaşlara uygun iskân olanakları sağlamayı ve sürdürülebilir insan yerleşimlerini geliştirmeyi taahhüt etmişlerdir.

1 Ocak 2002’ de BM Genel Kurulunun kararı ile BM İnsan Yerleşimleri Merkezinin (UNCHS) adı Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Programına dönüştürülerek etki ve gücü artırılmıştır.

Habitat 3’ de 2015 BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarından 11.olan ‘Şehirlerin ve insan yerleşimlerinin kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir kılın-

ması” maddesi doğrudan ve doğal olarak faaliyet alanı odağı olmuştur. (1)

Yeni Kentsel Gündem (YKG) New Urban Agenda, 175 paragraf ile bazı kısımlarda 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına da güçlü atıflarla büyük önem kazanmıştır.(2)

Ayrıca bu kapsamda Kito Deklarasyonu (Herkes İçin Sürdürülebilir Kentler ve İnsan Yerleşimleri) yayımlanmıştır.

Habitat 3 konferansının hemen öncesinde Bogoto’ da Dünya Yerel ve Bölgesel Liderler Zirvesi yapıldı. Bu toplantıda Habitat 3’ ü destekler nitelikte mühim kararlar ve yol alma planları görüşüldü.

(Habitat 3, 17 Ekim 2016; Bogoto Topl. 15 Ekim 2016)(3)

AFET RİSKLERİNİ AZALTMA İLE İLGİLİ FAALİYETLER

1990-2000: Doğal Afetleri Azaltma 10 yılı

1994: 1.Dünya Afet Risk Azaltma Konferansı (Yokohama Belgesi yayımlandı)

2005: 2.Dünya Afet Risk Azaltma Konferansı (Kobe’ de yapıldı. 2005-2015 Hyogo Afet Risk Azaltma Eylem Çerçevesi yayımlandı)

2015: 3.Dünya Afet Risk Azaltma Konferansı (Sendai 2015-2030 Afet Risk Azaltma Çerçevesi yayımlandı)

(Hyogo Çerçevesi genel olarak olumlu ilerlemeler vesile olmakla beraber yetersiz kaldığı için, daha güçlü, detaylı ve etkili uygulamaları gerçekleştirmek üzere Sendai Belgesi yayımlanmıştır)

Sendai Belgesi için 4 önemli alan vardır:

1) Afet riskini anlamak

2) Afet riskini yönetmek, yönetişimi geliştirmek

3) Afet risk azaltma çalışmalarına yatırım yapmak

4) Afet sonrası yeniden daha iyiyi inşa etmek

Sendai Belgesinin Temel Hedefleri:

1) 2020’ den 2030’ a kadar afet kaynaklı ölümleri 100 binde 1’ e düşürmek.

2) 2020’ den 2030’ a kadar küresel çapta afetlerden etkilenen insan sayısını 100 binde 1’ e düşürmek.

3) 2020’ den 2030’ a kadar afet kaynaklı küresel gayri safi milli hasıla kayıplarını azaltmak.

4) Sağlık ve eğitim altyapısını güçlendirmek

5) Gelişmekte olan ülkelere destek sağlamak.

6) Afet erken uyarı sistemleri geliştirmek.

7) Afet risk bilgisi ve değerlendirmelerine erişimi önemli ölçüde kolaylaştırmak. (4), (5)

Afet Risklerini Azaltma ile ilgili toplantılar da 10 yıl aralıklarla planlanmaktadır.

İKLİM İLE İLGİLİ YAPILAN FAALİYETLER

1985: Viyana Sözleşmesi (Ozon tabakasının korunmasına dair)

1987: Montreal Sözleşmesi (2016 Kigali’ de yapılan Montreal Protokolü Taraflar Toplantısı MOP28’ de yapılan bir değişiklikle sözleşmelerde bulunan listeye Hidroflorokarbonlar da eklendi. Hidroflorokarbonlar, ozon tabakasına daha az zarar verdikleri gerekçesiyle ile kloroflorokarbonlara alternatif olarak kullanıl-

mıştır. Lakin bunlar aynı zamanda çok güçlü şekilde ısıyı tutma açısından küresel ısınmaya sebep olan sera gazlarından biridir.) (6)

Türkiye, Viyana ve Montreal anlaşmalarını 1991 yılında kabul etmiştir.

1994: BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, BMİDÇS, United Nations Convention on Climate Change, UN-FCCC (1992 Rio Çevre ve Kalkınma konferansında BMİDÇS oluşturma kararı verilmişti)

1997: Kyoto Protokolü

2015: Paris İklim Anlaşması

Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli, İntergovernmental Panel on Climate Change, IPCC Nedir?

1988' de BM ve Dünya Meteoroloji Örgütü tarafından kurulmuştur.

IPCC, iklim değişikliği konusunda mevcut olan bilimsel, teknik ve sosyoekonomik bilgi ve çalışmaları değerlendirir.

BMİDÇS için iklim değişikliği ve politikalarıyla ilgili belirli konularda özel rapor veya teknik değerlendirmeler hazırlar. (7)

Her 5-7 yılda bir dünyanın iklim sisteminin bugün geldiği duruma ilişkin Değerlendirme Raporları yayımlar.

IPCC 7.Değerlendirme Raporu Dönüşü 16-19 Ocak 2024 İstanbul' da yapılan 69. oturumu ile başlamıştır. (8)

Conference of The Parties, COP nedir?

Tarafların konferansı demektir. 1994 BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesini imzalayan ülkelerin her yıl bir araya geldiği toplantılara kısaca COP denil-

mektedir.

Bu toplantılarda dünyanın gidişatına dair önemli kararlar alınmaktadır.

Örnekler;

COP 1, 1995 Almanya Berlin.

COP 2, 1996 İsviçre Cenevre.

COP 3, 1997 Japonya Kyoto (Kyoto Protokolü)

COP 4, 1998 Buenos Aires

COP 5, 1999 Almanya Bonn

COP 21, 2015 Fransa Paris (Paris İklim Anlaşması)

COP toplantılarının 29. Olan COP 29, 11-22 Kasım 2024 tarihlerinde Azerbaycan Bakü' de planlanmıştır. (9)

Son COP29 toplantısının ana gündemlerinden biri iklim değişimine hazırlık için gelişmekte olan ülkelere yapılması gereken finansman desteği olmuştur.

Dikkat edilirse dünyanın iklim ve çevre açısından geleceğini belirleyecek olan kararlar, küresel düzeyde 1994' den beri her yıl istikrarla yapılan COP toplantılarında alınmaktadır. Bu toplantılarda yapılan faaliyetlerin çıktuları değerlendirilmekte, enine boyuna analizler gerçekleştirilmektedir.

İklim değişikliği ile mücadele ve sürdürülebilirlik konularında küresel olarak gösterilen ve çoğunluk ülkelerin taraf olduğu karar ve uygulamalar, gelecek nesiller için umut vadetmektedir.

Bu kararların günümüze, ülkemize, şehrimize, sokağımıza, işimize ve evimize yansıyan boyutlarını yaşamaya başladık bile.

Tüm bunlar iyi ama yetersizdir. Çünkü halâ dünyanın önemli bir bölümünde insanların alınan bu kararlara birer pay-

daş ve katkı verici olarak katılma bilinçlerinin az olduğu söylenebilir.

Bu durum, yöneticileri sürdürülebilirlikte daha ısrarcı ve kararlı olmaya sevk etmemlidir.

Yine dikkat edilirse 1994 yılında yürürlüğe giren BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi son zamanların büyük dönüşümünde miad olmuştur.

Geleceğe damgasını vuran COP toplantıları, Kyoto Protokolü, Paris İklim Anlaşması ve bunların ardından gelen Yeşil Dönüşümler hep BMİDÇS temelinde sağlanmıştır.

Dünya, iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik konularında gelecek yüzyılları da etkileyebilecek temeli 1994 BMİDÇS ile sağlam bir şekilde atmıştır.

Buradan sonra, bu sözleşmeye sadık kalınarak, geri adım atılmadan, istikrarlı ve kararlı şekilde ilerlemek gerekmektedir.

BM' e üye 197 ülke bu sözleşmenin içinde olmuştur.

Türkiye 24 Mayıs 2004' de 189.taraf ülke olarak katılmıştır.

BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Ek1 ve Ek2 listeleri bulunmaktadır.

Ek1' de yer alanlar sera gazı emisyonlarını azaltma yükümlülüğü altındadır.

Ek2' de bulunan üye ülkeler OECD ülkeleri olup bunlar emisyon azaltımı yanında gelişmekte olan ülkelerin azaltım ve adaptasyon açısından iklim değişikliği ile mücadele önlemlerini desteklemek üzere mali ve teknolojik yardım yapma yükümlülüğüne sahiptir.

2001'de Marakeş' de yapılan COP7 toplantısında Türkiye Ek2 listesinden

çıkarılmış, böylece bir adaletsizlik giderilmiştir. Zira Türkiye ekonomik yapısı itibari ile başka ülkelere bu konularda kaynak aktaracak lükse sahip değildir.

Buraya kadar verilen bilgiler sürdürülebilirlikle ilgili günümüzü etkileyen karar ve uygulamaların yakın geçmişteki kategorik alt yapı bilgisi mahiyetindedir.

Gerisinde yoğun emekler, toplantılar, araştırmalar, çalışmalar, uygulamalar olan yeni bir dönemin eşliğinde tüm dünya olarak bulunmaktadır.

2030 yılına kadar, Habitat, İklim, Afet Risklerini Azaltma ve Sürdürülebilirlik ile ilgili maddeleri bünyesinde konsolide eden, 2015 yılında kabul edilen BM Sürdürülebilirlik Kalkınma Amaçları ve bunların alt hedefleri genel, yerel ve sektör bazlı yönetici ve tüm muhataplar için rehber kaynak niteliğindedir.

BM 2015-2030 Sürdürülebilirlik Kalkınma Amaçları, yoksulluğun ve sefaletin bitirilmesi, eşitsizlik ve adaletsizliğin kaldırılması, iklim değişikliğinin zararlarının engellenmesi maksadıyla 17 tane ana amaç, 169 adet alt hedef etrafında 15 yıl sürecek bir mücadele, uygulama, iyileştirme alanı açmış bulunmaktadır.

18.Yüzyıl Sanayi Devriminden bu yana dünyaya ve atmosfere verilen zararların giderilmesi için yapılan tüm çalışmaların, toplantıların, uygulamaların ve alınan çıktılarının geldiği sonuç nokta burasıdır. Aslında burası sonuç değil yeni bir başlangıç konumundadır.

Neyin nasıl yapılacağı konusunda büyük bir tecrübe ve bilgi birikimi oluşmuş durumdadır. Bunun üzerine teknolojik gelişmeler de eklendiği takdirde sürdürülebilir bir dünyanın inşa edilme vaktini kaçırmadığımız ümidi taşınmalıdır.

BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve Alt Hedefler (10)

1.Yoksulluğa Son

1.1. Günde 1,25 dolardan daha az bir parayla geçinen insanların sayısı şeklinde ölçülerek tanımlanan aşırı yoksulluğun 2030'a kadar herkes için, her yerde ortadan kaldırılması

1.2. 2030'a kadar ulusal tanımlara göre bütün boyutlarıyla yoksulluk içinde yaşayan her yaşta erkek, kadın ve çocuk oranının en az yarıya indirilmesi

1.3. Temel mal ve hizmetler de dâhil edilerek herkes için ulusal açıdan uygun sosyal koruma sistemleri ve önlemlerinin hayata geçirilmesi ve 2030'a kadar yoksul ve kırılğan durumdaki kişiler için önemli ölçüde korunma sağlanması

1.4. 2030'a kadar özellikle yoksullar ve kırılğan durumdaki insanlar olmak üzere, bütün erkek ve kadınların ekonomik kaynaklara ulaşma, temel hizmetlere erişim, toprak ve diğer mülk türlerine sahip olma ve üzerinde kontrol kurabilme, miras, doğal kaynaklar, uygun yeni teknolojiler ve mikrofinansı da kapsayan finansal hizmetler gibi konularda eşit haklara sahip olmalarının güvence altına alınması

1.5. 2030'a kadar yoksulların ve kırılğan durumdaki kişilerin dayanıklılık kazanmalarının sağlanması ve aşırı hava olayları ve diğer ekonomik, sosyal ve çevresel şoklar ve afetlere karşı kırılğanlıkların azaltılması

1.a. Özellikle en az gelişmiş ülkeler olmak üzere, gelişmekte olan ülkelerin yoksulluğu bütün boyutlarıyla sona erdirmek adına programlar ve politikalar uygulayabilmeleri için onlara yeterli ve öngörülebilir araçlar sunmak amacıyla,

geliştirilmiş kalkınma işbirliği aracılığıyla, çeşitli kaynaklardan kaynakların yönlendirilmesinin büyük ölçüde sağlanması

1.b. Yoksulluğun ortadan kaldırılmasına yönelik eylemlere yapılan hızlandırılmış yatırımları desteklemek için ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerde, yoksulların lehine ve toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı kalkınma stratejilerine dayalı sağlam politika altyapılarının oluşturulması

2.Açlığa Son

2.1. 2030'a kadar açlığın sona erdirilmesi ve özellikle yoksullar ve çocuklar da dâhil kırılğan durumda olan kişiler başta olmak üzere herkesin bütün yıl boyunca güvenli, besleyici ve yeterli miktarda besine erişiminin güvence altına alınması

2.2. 2030'a kadar yetersiz beslenmenin tüm biçimlerinin ortadan kaldırılması (2025'e kadar, 5 yaş altı çocukların büyümelerini engelleyen unsurlar konusunda üzerinde anlaşmaya varılan uluslararası hedeflerin gerçekleştirilmesi de buna dâhildir) ve genç kızlar, hamile kadınlar, emziren anneler ve daha yaşlı insanların beslenmeyle ilgili ihtiyaçlarının ele alınması

2.3. 2030'a kadar tarımsal verimliliğin ve özellikle kadınlar, yerli halklar, çiftçilikle uğraşan aileler, göçebe çobanlar ve balıkçılar olmak üzere küçük çaplı gıda üreticilerinin toprağa, diğer verimli kaynaklara ve girdilere, bilgiye, finansal hizmetlere, piyasalara ve değer temini ve tarım dışı istihdam olanaklarına güvenli ve eşit erişiminin sağlanması aracılığıyla gelirlerinin iki katına çıkarılması

2.4. 2030'a kadar sürdürülebilir gıda üretimi sistemlerinin güvence altına alınması ve üretimi ve üretkenliği artı-

ran, ekosistemlerin sürdürülmesine yardımcı olan, iklim değişikliğine, aşırı hava koşullarına, kuraklığa, sellere ve diğer felaketlere uyum sağlama kapasitesini güçlendiren ve toprak kalitesini devamlı olarak artıran dayanıklı tarım uygulamalarının hayata geçirilmesi

2.5. 2020'ye kadar tohumların, kültür bitkilerinin, çiftlik hayvanlarının ve evcilleştirilmiş hayvanların ve onların vahşi türlerinin ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerde etkin bir biçimde yönetilen ve çeşitlendirilen tohum ve bitki bankaları aracılığıyla genetik çeşitliliğinin sürdürülmesi ve uluslararası olarak üzerinde anlaşmaya varıldığı üzere, genetik kaynakların ve ilgili geleneksel bilginin kullanımından elde edilen kazanımlara erişimin ve bu kazanımların adil ve hakkaniyetli biçimde paylaşılmasının desteklenmesi

2.a. Özellikle en az gelişmiş ülkeler olmak üzere, gelişmekte olan ülkelerde tarımsal üretim kapasitesinin artırılması için geliştirilmiş uluslararası işbirliği aracılığıyla, kırsal altyapı, tarımsal araştırma ve yayım hizmetleri, teknoloji geliştirme ve bitki ve hayvan gen bankaları alanlarına yatırımın artırılması

2.b. Tarımsal ihracat sübvansiyonlarının her türünün ve eş etkili mali yüklerle birlikte bütün ihracat önlemlerinin paralel olarak ortadan kaldırılması yoluyla, Doha Kalkınma Turu'na uygun olarak, dünya tarım piyasalarındaki ticari kısıtlamalar ve aksaklıkların düzeltilmesi ve önlenmesi

2.c. Gıda hammadde piyasalarının ve türevlerinin etkin bir biçimde işlemelelerini sağlamak için önlemler alınması ve gıda fiyatlarındaki aşırı değişkenliği sı-

nırlandırmaya yardımcı olmak için gıda rezervleriyle ilgili bilgileri de kapsayan piyasa bilgilerine zamanında erişimin kolaylaştırılması

3.Sağlık ve Kaliteli Yaşam

3.1. 2030'a kadar küresel anne ölüm oranının her 100.000 doğumda 70'in altına indirilmesi

3.2. Bütün ülkelerde yenidoğan ölüm oranının her 1000 canlı doğumda en az 12'ye ve 5 yaş altı çocuk ölüm oranının da her 1000 canlı doğumda en az 25'e düşmesinin hedeflenmesiyle 2030'a kadar yenidoğan ve 5 yaş altı çocukların önlenbilir ölümlerinin sona erdirilmesi

3.3. 2030'a kadar AIDS, tüberküloz, sıtma ve ihmal edilen tropikal hastalık salgınlarının sona erdirilmesi ve hepatit, su yoluyla bulaşan hastalıklar ve diğer bulaşıcı hastalıklarla mücadele edilmesi

3.4. 2030'a kadar bulaşıcı olmayan hastalıklardan kaynaklanan erken ölümlerin, bu hastalıkların önlenmesi ve tedavisi yoluyla üçte bir oranında azaltılması ve akıl ve ruh sağlığının ve esenliğinin geliştirilmesi

3.5. Uyuşturucu madde kullanımı ve alkol bağımlılığını da kapsayan madde bağımlılığının önlenmesi ve tedavisinin güçlendirilmesi

3.6. 2020'ye kadar karayolları trafik kazalarından kaynaklanan küresel ölümlerin ve yaralanmaların sayısının yarıya indirilmesi

3.7. 2030'a kadar cinsel sağlık ve aile planlamasını da kapsayan üreme sağlığı hizmetlerine ve bu konuda bilgi ve eğitime evrensel erişimin sağlanması ve üreme sağlığının ulusal stratejilere ve programlara entegre edilmesi

3.8. Finansal riskten korunmayı, kaliteli temel sağlık hizmetlerine erişimi ve herkesin güvenli, etkili, kaliteli ve uygun fiyatlı temel ilaçlara ve aşılarla erişimini de kapsayan evrensel bir sağlık güvencesi sisteminin oluşturulması

3.9. 2030'a kadar zararlı kimyasallardan ve hava, su ve toprak kirliliğinden kaynaklanan hastalıkların ve ölümlerin sayısının büyük ölçüde azaltılması

3.a. Dünya Sağlık Örgütü Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi'nin bütün ülkelerde, uygun görüldüğü şekilde uygulanmasının güçlendirilmesi

3.b. En çok, gelişmekte olan ülkelere etkileyen bulaşıcı ve bulaşıcı olmayan hastalıklar için aşılar ve ilaçlar geliştirilmesinin desteklenmesi, gelişmekte olan ülkelerin kamu sağlığının korunmasına yönelik esnekliklere ilişkin Fikir Mülkiyeti Haklarının Ticari Niteliklerine İlişkin Anlaşma hükümlerini tamamıyla uygulayabilme hakkını onaylayan Doha Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları (TRIPS) ve Kamu Sağlığına İlişkin Deklarasyona uygun olarak, uygun fiyatlı temel ilaçlar ve aşılarla erişimin sağlanması ve özellikle herkesin ilaçlara erişiminin sağlanması

3.c. Özellikle en az gelişmiş ülkeler ve gelişmekte olan küçük ada devletleri olmak üzere gelişmekte olan ülkelerde sağlık hizmeti finansmanının ve sağlık işgücü istihdamının, geliştirilmesinin, eğitilmesinin ve devamlılığının önemli ölçüde artırılması

3.d. Başta gelişmekte olan ülkeler olmak üzere bütün ülkelerin ulusal ve küresel sağlık risklerine karşı erken uyarı, riski azaltma ve risk yönetimi kapasitesinin güçlendirilmesi

4. Nitelikli Eğitim

4.1. 2030'a kadar bütün kız ve erkek çocuklarının ücretsiz, hakkaniyetli ve kaliteli bir ilköğretim ve ortaöğretimi tamamlamalarının ve böylece ilgili ve etkili öğrenme çıktılarının elde edilmesinin sağlanması

4.2. 2030'a kadar bütün kız ve erkek çocuklarının onları ilköğretime hazır hale getirecek kaliteli okul öncesi eğitime erişimlerinin güvence altına alınması

4.3. 2030'a kadar bütün kadın ve erkeklerin erişilebilir ve kaliteli teknik eğitim, mesleki eğitim ve üniversiteyi kapsayan yüksek öğretime eşit biçimde erişimlerinin sağlanması

4.4. 2030'a kadar istihdam, insana yakışır işlerde çalışma ve girişimcilğe yönelik teknik ve mesleki becerileri de kapsayan ilgili becerilere sahip gençlerin ve yetişkinlerin sayısının önemli ölçüde artırılması

4.5. 2030'a kadar eğitim alanındaki toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin ortadan kaldırılması ve engelliler, yerliler ve kırsal durumdaki çocuklar dâhil, kırsal insanların her düzeyde eğitim ve mesleki eğitime eşit biçimde erişimlerinin sağlanması

4.6. 2030'a kadar bütün gençlerin ve hem kadın hem de erkek olmak üzere yetişkinlerin büyük bir bölümünün okuyamaz olmasının ve matematiksel beceriler kazanmasının güvence altına alınması

4.7. 2030'a kadar sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir yaşam tarzları için eğitim, insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği, barış ve şiddete başvurmama kültürünün geliştirilmesi, dünya vatandaşlığı ve kültürel çeşitliliğin ve

kültürün sürdürülebilir kalkınmaya katkısının takdiri yoluyla bütün öğrenciler tarafından sürdürülebilir kalkınmanın ilerletilmesi için gereken bilgi ve becerinin kazanımının sağlanması

4.a. Çocuklara, engellilere, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı eğitim olanaklarının yaratılması ve geliştirilmesi ve herkes için güvenli, şiddete dayalı olmayan, kapsayıcı ve etkili öğrenme ortamlarının oluşturulması

4.b. 2020'ye kadar en az gelişmiş ülkeler, gelişmekte olan küçük ada devletleri ve Afrika ülkeleri başta olmak üzere gelişmekte olan ülkelere, gelişmiş ve diğer gelişmekte olan ülkelerdeki mesleki eğitim programlarını ve bilgi ve iletişim teknolojileri programlarını, teknik programları, mühendislik programlarını ve bilimsel programları kapsayan yüksek öğrenim programlarına kayıt olanağı sunan bursların sayısının küresel olarak önemli ölçüde artırılması

4.c. 2030'a kadar özellikle en az gelişmiş ülkeler ve gelişmekte olan küçük ada devletleri başta olmak üzere gelişmekte olan ülkelerdeki öğretmen eğitimi için uluslararası işbirliğinin sağlanması aracılığıyla nitelikli öğretmen tedarikinin önemli ölçüde artırılması

5. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

5.1. Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik her türlü ayrımcılığın her yerde sona erdirilmesi

5.2. Kamu alanları ve özel alanlarda, bütün kadınlara ve kız çocuklarına yönelik, kadın ticareti, cinsel ve her türlü istismarı da kapsayan şiddetin her türünün ortadan kaldırılması

5.3. Çocuk evliliği, erken yaşta zorla

evlendirilme ve kadın sünneti gibi bütün zararlı uygulamaların ortadan kaldırılması

5.4. Ücretsiz bakım ve ev işlerinin kamu hizmetleri, altyapı ve sosyal koruma politikalarının sağlanması ve hane ve aile içinde sorumluluğun ulusal açıdan uygun bir biçimde paylaşılmasının geliştirilmesi yoluyla tanınması ve değer görmesi

5.5. Kadınların siyasi, ekonomik ve sosyal hayatın karar verme süreçlerine tam ve etkin bir biçimde katılımlarının ve kadınlara karar verme mekanizmalarında, her düzeyde lider olabilmeleri için eşit fırsatlar tanınmasının güvence altına alınması

5.6. Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı Eylem Programı, Pekin Eylem Platformu ve bunların gözden geçirme konferansları sonucunda ortaya çıkan konferans çıktılarına uygun olarak cinsel sağlık ve üreme sağlığı haklarına evrensel erişimin sağlanması

5.a. Kadınların ekonomik kaynaklara ulaşma, toprak ve diğer mülk türlerine sahip olma ve üzerlerinde kontrol kurabilme, finansal hizmetler, miras ve doğal kaynaklara erişimleri gibi konularda ulusal yasalara uygun olarak eşit haklara sahip olmaları için reformlar yapılması

5.b. Kadınların güçlenmelerinin ilerletilmesi için özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri olmak üzere etkinleştirme teknolojisinin kullanımının geliştirilmesi

5.c. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin ilerletilmesi ve kadınların ve kız çocuklarının her düzeyde güçlenmeleri için sağlam politikaların ve yasal olarak uygulanabilir mevzuatların kabul edilmesi ve güçlendirilmesi

6. Temiz Su ve Sanitasyon

6.1. 2030'a kadar herkesin güvenilir ve erişilebilir içme suyuna evrensel ve eşit biçimde erişiminin güvence altına alınması

6.2. 2030'a kadar herkesin yeterli temizlik ve sıhhi koşullara eşit biçimde erişiminin sağlanması ve kadınların, kız çocuklarının ve kırılgan durumda olan kişilerin ihtiyaçlarına özel önem göstererek kamuya açık alanlarda dışkılamanın sona erdirilmesi

6.3. 2030'a kadar kirliliği azaltarak, çöp boşaltmayı ortadan kaldırarak, zararlı kimyasalların ve maddelerin salımını en aza indirgeyerek, artırılmamış atık su oranını yarıya indirerek ve geri dönüşümü ve güvenli tekrar kullanımı küresel olarak ciddi ölçüde artırarak su kalitesinin yükseltilmesi

6.4. 2030'a kadar bütün sektörlerde su kullanım etkinliğinin büyük ölçüde artırılması, su kıtlığı sorununu çözmek için sürdürülebilir tatlısu tedarikinin sağlanması ve su kıtlığından muzdarip insan sayısının önemli ölçüde azaltılması

6.5. 2030'a kadar uygun görüldüğünde sınır ötesi işbirliği yoluyla her düzeyde bütünleşik su kaynakları yönetimi uygulanması

6.6. 2020'ye kadar dağları, ormanları, sulak alanları, nehirleri, akiferleri ve gölleri kapsayan su ekosistemlerinin korunması ve eski haline getirilmesi

6.a. 2030'a kadar uluslararası işbirliğinin ve gelişmekte olan ülkelere su hasadı, tuzdan arındırma, su verimliliği, atık su arıtımı, geri dönüşüm ve tekrar kullanım teknolojileri gibi suyla ve sıhhi koşullarla ilgili faaliyetlerinde ve programlarında

verilen kapasite geliştirme desteğinin artırılması

6.b. Yerel halkların su ve sıhhi koşullar yönetiminin geliştirilmesine katılmalarının desteklenmesi ve güçlendirilmesi

7. Erişilebilir ve Temiz Enerji

7.1. 2030'a kadar uygun fiyatlı, güvenilir ve modern enerji hizmetlerine evrensel erişimin sağlanması

7.2. 2030'a kadar yenilenebilir enerjinin küresel enerji kaynakları içindeki payının önemli ölçüde artırılması

7.3. 2030'a kadar küresel enerji verimliliği ilerleme oranının iki katına çıkarılması

7.a. 2030'a kadar yenilenebilir enerjiyi, enerji verimliliğini ve gelişmiş ve daha temiz fosil yakıt teknolojilerini kapsayan temiz enerji araştırmaları ve teknolojilerine erişimi kolaylaştırmak için uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi ve enerji altyapısı ve temiz enerji teknolojisi alanlarına yatırımın teşvik edilmesi

7.b. 2030'a kadar özellikle en az gelişmiş ülkeler, gelişmekte olan küçük ada devletleri ve karayla çevrili gelişmekte olan ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkelerde, bu ülkelerin destek programları çerçevesinde herkese modern ve sürdürülebilir enerji hizmetleri sunabilmek için altyapının genişletilmesi ve teknolojinin geliştirilmesi

8. İnsana Yakınsı İş ve Ekonomik Büyüme

8.1. Kişi başına düşen gelir artışının ulusal koşullara uygun olarak sürdürülmesi ve özellikle en az gelişmiş ülkelerde gayri safi yurt içi hasılda yıllık en az yüzde 7 oranında büyüme olmasının sağlanması

8.2. Yüksek katma değerli ve emek-yoğun sektörlerle odaklanarak ve çeşitlendirme, teknoloji geliştirme ve yenilik getirme aracılığıyla ekonomik verimliliğin daha yüksek seviyelere çekilmesi

8.3. Üretim faaliyetlerinin, insana yakışır istihdam yaratmanın, girişimciliğin, yaratıcılık ve yenilikçiliğin desteklenmesi ve finansal hizmetlere erişim yoluyla mikro, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin resmiyet kazanmalarının ve büyümelerinin teşvik edilmesi

8.4. 2030'a kadar tüketim ve üretimdeki küresel kaynak verimliliğinin devamlı bir biçimde artırılması ve gelişmiş ülkeler başı çekmek üzere, Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim İçin 10 Yıllık Çerçeve Programı'na uygun olarak ekonomik büyümenin çevrenin bozulmasından ayrıştırılması için çaba gösterilmesi

8.5. 2030'a kadar gençler ve engelliler de dâhil bütün kadın ve erkeklerin tam ve üretken istihdama ve insana yakışır işlere erişimlerinin sağlanması ve eşit işe eşit ücret ilkesinin tam olarak benimsenmesi

8.6. 2020'ye kadar işsiz ya da eğitim görmeyen gençlerin oranının önemli ölçüde azaltılması

8.7. Zorla çalıştırmayı ortadan kaldırmak, modern köleliği ve insan ticaretini sona erdirmek ve çocukların askere alınmaları ve asker olarak kullanılmaları da dâhil çocuk işçiliğinin en kötü türlerinin yasaklanmasını ve ortadan kaldırılmasını güvence altına almak için acil ve etkili önlemler alınması ve 2025'e kadar çocuk işçiliğinin her türünün sona erdirilmesi

8.8. Çalışanların haklarının korunması ve özellikle kadın göçmenler olmak üzere göçmen işçiler ve güvencesiz işler-

de çalışan insanlar dâhil bütün çalışanlar için güvenli çalışma ortamlarının geliştirilmesi

8.9. 2030'a kadar istihdam yaratan ve yerel kültür ve ürünlerini teşvik eden sürdürülebilir turizmin desteklenmesi için politikalar oluşturulması ve uygulanması

8.10. Herkesin bankacılık, sigorta ve finansal hizmetlere erişiminin teşvik edilmesi ve artırılması için yurt içi finansal kurumların kapasitelerinin güçlendirilmesi

8.a. Özellikle en az gelişmiş ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkeler için, En Az Gelişmiş Ülkelere Ticaretle Bağlantılı Teknik Destek İçin Entegre Edilmiş Çerçeve Dayanışma Fonu aracılığıyla ticaret yardımı sağlanmasının artırılması

8.b. 2020'ye kadar genç istihdamı için küresel bir strateji geliştirilmesi ve uygulamaya konması ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nün Küresel İstihdam Paketi'nin uygulanması

9. Sanayi, Yenilikçilik ve Alt Yapı

9.1. Herkes için uygun fiyatlı ve eşitliğe dayalı bir erişime vurguda bulunarak ekonomik kalkınmayı ve insanların esenliğini desteklemek için bölgesel ve sınırlararası altyapıyı kapsayan kaliteli, güvenilir, sürdürülebilir ve dayanıklı altyapıların oluşturulması

9.2. Kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmenin desteklenmesi ve 2030'a kadar sanayinin istihdam ve gayri safi yurt içi hasıla payının ulusal koşullarla uyumlu olarak önemli ölçüde artırılması ve en az gelişmiş ülkelerde bu payın iki katına çıkarılması

9.3. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde küçük ölçekli sanayi işletmelerinin ve

diğer işletmelerin uygun koşullu krediyi de kapsayan finansal hizmetlere erişimlerinin ve değer zincirlerine ve piyasalara entegrasyonlarının artırılması

9.4. 2030'a kadar her ülkenin kendi kapasitesine uygun olarak harekete geçmesiyle, kaynakların daha verimli kullanımının artırılması ve temiz ve çevresel açıdan daha sağlam teknolojiler ve sanayi süreçlerinin daha çok benimsenmesi yoluyla altyapının ve güçlendirme sanayilerinin sürdürülebilir hale gelecek biçimde geliştirilmesi

9.5. Özellikle gelişmekte olan ülkeler olmak üzere bütün ülkelerde, 2030'a kadar yenilikçiliğin teşvik edilmesi ve her 1 milyon kişi içindeki araştırma-geliştirme alanında çalışan kişi sayısının, kamu araştırmalarının, özel araştırmaların ve hükümet harcamalarının önemli ölçüde artırılması yoluyla bilimsel araştırmanın geliştirilmesi ve sanayi sektörlerinin teknolojik yetkinliklerinin genişletilmesi

9.a. Afrika ülkelerine, en az gelişmiş ülkelere, karayla çevrili gelişmekte olan ülkelere ve gelişmekte olan küçük ada devletlerine genişletilmiş finansal, teknolojik ve teknik destek verilmesi yoluyla gelişmekte olan ülkelerde sürdürülebilir ve dayanıklı altyapı geliştirmenin kolaylaştırılması

9.b. Sanayi çeşitliliği ve sanayi ürünlerinde değer artırımı için uygun bir politika ortamının yaratılması aracılığıyla gelişmekte olan ülkelerde yurt içi teknoloji gelişiminin, araştırma ve yenilikçiliğin desteklenmesi

9.c. Bilgi ve iletişim teknolojilerine erişimin önemli ölçüde artırılması ve 2020 yılına kadar en az gelişmiş ülkelerde evrensel ve uygun fiyatlı internet hiz-

metlerine erişimin sağlanması için çaba gösterilmesi

10.Eşitsizliklerin Azaltılması

10.1. 2030'a kadar nüfusun tabandaki yüzde 40 içinde bulunan kesiminin gelirinin ulusal ortalamadan daha yüksek bir oranda, devamlı olarak artmasının ve sürdürülmesinin sağlanması

10.2. 2030'a kadar yaşa, cinsiyete, engelliliğe,ırka, etnik kökene, dine, ekonomik ya da başka bir statüye bakılmaksızın herkesin güçlendirilmesi ve sosyal, ekonomik ve siyasi olarak kapsanmasının desteklenmesi

10.3. Ayrımcılığa dayalı yasaların, politikaların ve uygulamaların ortadan kaldırılması ve bu bağlamda uygun mevzuatın, politikaların ve eylemlerin desteklenmesi yoluyla eşit fırsatlar sunulması ve eşitsizliklerin azaltılması

10.4. Özellikle mali, ücret ve sosyal koruma politikaları olmak üzere politikaların benimsenmesi ve eşitliğin giderek daha çok sağlanması

10.5. Küresel finans piyasalarının kurumlarının düzenlenmesi ve denetlenmesinin geliştirilmesi ve bu tür düzenlemelerin hayata geçirilmelerinin güçlendirilmesi

10.6. Daha etkili, güvenilir, hesap verilebilir ve meşru kurumların var olması için küresel uluslararası ekonomi ve finans kurumlarındaki karar verme süreçlerinde gelişmekte olan ülkelerin daha iyi temsilinin sağlanması ve seslerinin duyurulması

10.7. Planlı ve iyi yönetilen göç politikalarının uygulanmasıyla insanların sistemli, güvenli, düzenli ve sorumlu göçlerinin ve yer değiştirmelerinin ko-

laylaştırılması

10.a. Dünya Ticaret Örgütü anlaşmalarına uygun olarak, özellikle en az gelişmiş ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkeler için özel ve farklı muamele ilkesinin uygulanması

10.b. Özellikle en az gelişmiş ülkeler, Afrika ülkeleri, gelişmekte olan küçük ada devletleri ve karayla çevrili gelişmekte olan ülkeler olmak üzere ihtiyacın en fazla olduğu ülkelere, ulusal plan ve programlarına göre, doğrudan yabancı yatırımı da kapsayan nakit akışlarının ve resmi kalkınma yardımlarının teşvik edilmesi

10.c. 2030'a kadar göçmen havaeleleri işlem maliyetlerinin yüzde 3'ün altına indirilmesi ve maliyeti yüzde 5'ten yüksek olan havale koridorlarının ortadan kaldırılması

11.Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar

11.1. 2030'a kadar herkesin yeterli, güvenli ve uygun fiyatlı konutlara ve temel hizmetlere erişiminin sağlanması ve gecekondu mahallelerinin iyileştirilmesi

11.2. 2030'a kadar özellikle kırılğan durumda olan insanların, kadınların, çocukların, engellilerin ve yaşlıların ihtiyaçlarına özel önem gösterilerek, yol güvenliğinin geliştirilmesi, özellikle toplu taşıma sisteminin geliştirilmesiyle herkesin güvenli, uygun fiyatlı, erişilebilir ve sürdürülebilir ulaşım sistemlerine erişiminin sağlanması

11.3. 2030'a kadar bütün ülkelerde kapsayıcı ve sürdürülebilir kentleşmenin geliştirilmesi ve katılımcı, entegre ve sürdürülebilir insan yerleşimlerinin planlanması ve yönetilmesi için kapasitenin

güçlendirilmesi

11.4. Dünyanın kültürel ve doğal mirasının korunması ve gözetilmesi çabalarının artırılması

11.5. 2030'a kadar yoksulların ve kırılğan durumdaki insanların korunması temel alınarak suyla ilgili afetleri de kapsayan afetler nedeniyle küresel gayri safi yurt içi hasılayla ilgili doğrudan ekonomik kayıpların önemli oranda düşürülmesi ve ölümlerin ve etkilenen insan sayısının önemli ölçüde azaltılması

11.6. 2030'a kadar hava kalitesine ve belediye atık yönetimi ve diğer atık yönetimlerine özel önem göstererek kentlerin kişi başına düşen olumsuz çevresel etkilerinin azaltılması

11.7. 2030'a kadar özellikle kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engellilerin güvenli, kapsayıcı ve erişilebilir yeşil alanlara ve kamu alanlarına evrensel erişimlerinin güvence altına alınması

11.a. Ulusal ve bölgesel kalkınma planlamasını güçlendirerek kentsel, kent çevresindeki ve kırsal alanlar arasındaki olumlu ekonomik, sosyal ve çevresel bağlantıların desteklenmesi

11.b. 2020'ye kadar kapsamaya, kaynak etkinliğine, iklim değişikliğine uyuma ve afetlere karşı dayanıklılığa yönelik entegre politikaları ve planları benimseyen ve uygulayan şehirlerin ve insan yerleşimlerinin sayısının önemli ölçüde artırılması ve Sendai Afet Riskini Azaltma Çerçeve Eylem Planı 2015-2030 doğrultusunda bütüncül bir afet risk yönetiminin her düzeyde geliştirilmesi ve uygulanması

11.c. En az gelişmiş ülkelerin finansal ve teknik yardım aracılığıyla yerel malze-

meler kullanarak sürdürülebilir ve dayanıklı binalar inşa etmelerinin desteklenmesi

12.Sorumlu Üretim ve Tüketim

12.1. Gelişmiş ülkelerin başı çekmesi ve bütün ülkelerin harekete geçmesiyle, gelişmekte olan ülkelerin kalkınma ve yetkinliklerini göz önünde bulundurarak Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim İçin 10 Yıllık Çerçeve Programı'nın uygulanması

12.2. 2030'a kadar doğal kaynakların sürdürülebilir yönetiminin ve etkin kullanımının sağlanması

12.3. 2030'a kadar perakende ve tüketici düzeylerinde kişi başına düşen küresel gıda atığının yarıya indirilmesi ve hasat sonrası kayıplar dâhil üretimdeki ve tedarik zincirlerindeki gıda kayıplarının azaltılması

12.4. 2020'ye kadar üzerinde anlaşmaya varılan uluslararası çerçevelere uygun olarak kimyasalların ve tüm atıkların yaşam döngüleri boyunca çevresel olarak sağlam biçimde yönetimlerinin sağlanması ve bu kimyasalların ve atıkların insan sağlığı ve çevre üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmek için havaya, suya ve toprağa karışmalarının önemli ölçüde azaltılması

12.5. 2030'a kadar önleme, azaltma, geri dönüşüm ve tekrar kullanma yoluyla katı atık üretiminin önemli ölçüde azaltılması

12.6. Özellikle büyük ve uluslararası şirketler başta olmak üzere şirketlerin sürdürülebilir uygulamaları kabul etmelerinin ve sürdürülebilirlik bilgilerini raporlama döngülerine entegre etmelerinin teşvik edilmesi

12.7. Ulusal politikalar ve öncelikler

doğrultusunda sürdürülebilir olan kamu ihalesi uygulamalarının desteklenmesi

12.8. 2030'a kadar her yerde herkesin sürdürülebilir kalkınmayla ilgili bilgi ve farkındalık edinmesinin ve doğayla uyum içinde bir yaşam sürmesinin güvence altına alınması

12.a. Gelişmekte olan ülkelerin daha sürdürülebilir tüketim ve üretim kalıplarına yönelmeleri için bilimsel ve teknolojik kapasitelerini güçlendirme konusunda desteklenmeleri

12.b. İstihdam yaratan ve yerel kültür ve ürünlerini teşvik eden sürdürülebilir bir turizm için sürdürülebilir kalkınma etkilerini denetlemeye olanak sağlayan araçlar geliştirilmesi ve uygulanması

12.c. Piyasa aksaklıklarının ortadan kaldırılmasıyla ulusal koşullara uygun bir biçimde, gelişmekte olan ülkelerin özel ihtiyaç ve durumlarını göz önünde bulundurarak ve etkilenmiş toplulukları koruyacak biçimde kalkınmaları üzerindeki olası olumsuz etkileri en aza indirgeyerek çevresel etkilere sahip zararlı teşviklerin aşamalı olarak ortadan kaldırılması ve vergilendirmenin yeniden yapılandırılması da dâhil olmak üzere savurgan tüketime özendirilen verimsiz fosil yakıtlara yönelik teşviklerin verimli hale getirilmesi

13.İklim Eylemi

13.1. İklimle ilgili tehlikelere ve doğal afetlere karşı dayanıklılığın ve uyum kapasitesinin bütün ülkelerde güçlendirilmesi

13.2. İklim değişikliğiyle ilgili önlemlerin ulusal politikalara, stratejilere ve planlara entegre edilmesi

13.3. İklim değişikliği azaltım, iklim

değişikliğine uyum, etkinin azaltılması ve erken uyarı konularında eğitimin, farkındalık yaratmanın ve insani ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi

13.a Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne taraf olan gelişmiş ülkeler tarafından üstlenilen, anlamlı azaltım eylemleri ve uygulamada şeffaflık bağlamında, gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarını ele almak için 2020'ye kadar yıllık 100 milyar doların ortaklaşa seferber edilmesi taahhüdünün uygulanması ve Yeşil İklim Fonu'nun sermayelendirme yoluyla olabildiğince kısa sürede tam olarak faaliyete geçirilmesi

13.b Kadınlara, gençlere, yerel topluluklara ve dışlanmış gruplara odaklanarak en az gelişmiş ülkelere ve gelişmekte olan küçük ada devletlerinde iklim değişikliğiyle ilgili etkili planlama ve yönetim kapasitesini artıracak mekanizmaların desteklenmesi

14.Sudaki Yaşam

14.1. 2025'e kadar özellikle karasal kökenli faaliyetlerden kaynaklanan, deniz çöpü ve gıda atıklarının dökülmesinden kaynaklanan su kirliliği de dâhil deniz kirliliğinin tüm biçimlerinin önlenmesi ve önemli ölçüde azaltılması

14.2. 2020'ye kadar önemli olumsuz etkilerden kaçınmak için dayanıklılığın güçlendirilmesi de dâhil olmak üzere deniz ve kıyı ekosistemlerinin sürdürülebilir biçimde yönetilmesi ve korunması ve sağlıklı ve üretken okyanuslara sahip olmak adına okyanusların eski haline döndürülmesi için harekete geçilmesi

14.3. Her düzeyde geliştirilmiş bilimsel işbirliği aracılığıyla okyanus asitlenmesinin etkilerinin ele alınması ve en aza indirilmesi

14.4. 2020'ye kadar balık stoklarını mümkün olan en kısa zamanda eski durumuna getirmek ya da en azından biyolojik karakteristiklerine göre maksimum sürdürülebilir ürünü verecek seviyelere ulaştırmak için balık hasadının etkin bir biçimde düzenlenmesi, aşırı avlanma, yasa dışı, bildirilmeyen ve düzenlenmez balıkçılığın ve doğaya zararlı balıkçılık uygulamalarının sona erdirilmesi ve bilime dayalı yönetim planlarının uygulanması

14.5. 2020'ye kadar kıyı ve deniz alanlarının en az yüzde 10'unun ulusal ve uluslararası hukuka uygun biçimde ve mevcut en güncel bilimsel bilgilere dayanarak korunması

14.6. Gelişmekte olan ve en az gelişmiş ülkelere özel ve farklı muamele ilkesinin Dünya Ticaret Örgütü balıkçılık teşvikleri müzakerelerinin ayrılmaz bir parçasını oluşturduğunu yeniden teyit ederek 2020'ye kadar kapasite aşımı ve aşırı avlanmaya katkıda bulunan balıkçılık teşviklerinin bazı türlerinin yasaklanması, yasa dışı, bildirilmeyen ve düzenlenmez balıkçılığa katkıda bulunan teşviklerin ortadan kaldırılması ve bu tür yeni teşviklerin uygulamaya konmasından kaçınılması

14.7. 2030'a kadar balıkçılık, su ürünleri yetiştiriciliği ve turizmin sürdürülebilir yönetimi yoluyla deniz kaynaklarının sürdürülebilir kullanımından elde edilerek gelişmekte olan küçük ada devletlerine ve en az gelişmiş ülkelere sunulan ekonomik yararların artırılması

14.a Okyanus sağlığını geliştirmek ve deniz biyoçeşitliliğinin özellikle gelişmekte olan küçük ada devletleri ve en az gelişmiş ülkeler olmak üzere gelişmekte olan

ülkelerin kalkınmasına sağladığı katkıyı artırmak için, Deniz Teknolojisi Transferine İlişkin Hükümetlerarası Oşinografi Komisyonu Kriterleri ve Rehberleri'ni göz önünde bulundurarak bilimsel bilginin artırılması, araştırma kapasitesinin geliştirilmesi ve deniz teknolojisinin transfer edilmesi

14.b Küçük çaplı balıkçıların deniz kaynaklarına ve piyasalarına erişimlerinin sağlanması

14.c “İstedığımız Gelecek” başlıklı konferans çıktısının 158. fıkrasında hatırlatıldığı üzere, okyanusların ve kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı için yasal bir çerçeve oluşturan Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nde belirtildiği gibi, uluslararası hukukun uygulanmasının sağlanmasıyla okyanusların ve kaynaklarının korunmasının ve sürdürülebilir kullanımının geliştirilmesi

15.Karasal Yaşam

15.1. 2020'ye kadar özellikle ormanlarda, sulak alanlarda, dağlarda ve kurak alanlardaki karasal ve iç tatlısu ekosistemlerinin uluslararası anlaşmalardan doğan yükümlülükler doğrultusunda korunmasının, eski haline getirilmesinin ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması

15.2. 2020'ye kadar her tür ormanın sürdürülebilir yönetiminin sağlanmasının desteklenmesi, ormansızlaşmanın sona erdirilmesi, tahrip edilmiş ormanların eski haline döndürülmesi ve ağaçlandırma ve yeniden ormanlaştırmanın küresel olarak önemli ölçüde artırılması

15.3. 2030'a kadar çölleşmeyle mücadele edilmesi, çölleşme, kuraklık ve sellerden etkilenen alanlar dâhil tahrip edilmiş toprakların eski haline getirilme-

si ve arazi bozulmasının olduğu, nötr bir dünya yaratmak için çaba gösterilmesi

15.4. 2030'a kadar sürdürülebilir kalkınma açısından çok önemli bir rol oynayan yararların sağlanması adına kapasite geliştirmek için dağ ekosistemlerinin ve biyoçeşitliliğinin korunmasının güvence altına alınması

15.5. Doğal habitatların bozulmasını azaltmak için acil ve kararlı biçimde harekete geçilmesi, biyoçeşitlilik kaybının durdurulması ve 2020'ye kadar yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan türlerin korunması ve nesillerinin tükenmesinin engellenmesi

15.6. Üzerinde uluslararası olarak anlaşmaya varıldığı gibi, genetik kaynakların kullanımından kazanılan yararların adil ve eşitlikçi biçimde paylaşımının desteklenmesi ve bu tür kaynaklara erişimin teşvik edilmesi

15.7. Korunan flora ve fauna türlerinin yasa dışı avlanması ve kaçakçılığının yapılmasını sona erdirmek için acil olarak harekete geçilmesi ve yasa dışı vahşi yaşam ürünlerinin arz ve talebi sorununun ele alınması

15.8. 2020'ye kadar istilacı yabancı türlerin kara ve deniz ekosistemleri üzerindeki etkilerinin azaltılması, yayılmalarının önlenmesi için gerekli önlemlerin alınması ve tehlike teşkil eden daha öncelikli türlerin kontrolünün sağlanması ya da yok edilmesi

15.9. 2020'ye kadar ekosistem ve biyoçeşitlilik değerlerinin ulusal ve yerel planlamalara, kalkınma süreçlerine, yoksulluğun azaltılmasına ilişkin stratejilere ve raporlara entegre edilmesi

15.a Biyoçeşitliliği ve ekosistemleri

korumak ve sürdürülebilir biçimde kullanılmak için bütün kaynaklardan elde edilen finansal kaynakların seferber edilmesi ve önemli ölçüde artırılması

15.b Sürdürülebilir orman yönetimi- ni her düzeyde finanse etmek için bütün kaynaklardan elde edilen kaynakların seferber edilmesi ve gelişmekte olan ülkelere koruma ve yeniden ormanlaştırmayı da kapsayan bu tür bir yönetim geliştirilmeleri için yeterli teşvik sunulması

15.c Yerel halkların sürdürülebilir geçim kaynaklarına sahip olma kapasite- rinin artırılmasını da kapsayan korunan türlerin yasa dışı avlanması ve kaçakçılığının yapılmasıyla mücadele etme çaba- larına küresel destek verilmesi

16.Bariş, Adalet ve Güçlü Kurumlar

16.1. Şiddetin tüm biçimlerinin ve şiddete bağlı ölüm oranlarının her yerde büyük ölçüde azaltılması

16.2. Çocuk istismarının, sömürüsünün, ticaretinin ve çocuklara karşı şiddet ve işkencenin her türünün sona erdirilmesi

16.3. Hukukun üstünlüğünün ulusal ve uluslararası düzeylerde geliştirilmesi ve herkesin adalete eşit biçimde erişimi- nin güvence altına alınması

16.4. 2030'a kadar yasa dışı para ve silah akışının büyük ölçüde azaltılması, çalınan varlıkların geri alınmasının güvence altına alınması ve organize suçun her türüyle mücadele edilmesi

16.5. Yolsuzluk ve rüşvetin tüm biçimlerinin önemli ölçüde azaltılması

16.6. Her düzeyde etkili, hesap verebili- ri ve şeffaf kurumlar kurulması

16.7. Her düzeyde duyarlı, kapsayıcı, katılımcı ve temsil edici karar verme me-

kanizmalarının oluşturulması

16.8. Gelişmekte olan ülkelerin küre- sel yönetim kurumlarına katılımlarının sağlanması ve güçlendirilmesi

16.9. 2030'a kadar herkese doğum kaydı dâhil yasal kimlik kazandırılması

16.10. Ulusal mevzuata ve uluslararası anlaşmalara uygun olarak bilgiye kamu erişiminin sağlanması ve temel özgürlük- lerin korunması

16.a Özellikle gelişmekte olan ülkelere- de şiddeti önlemek ve terör ve suçla mü- cadele etmek için her düzeyde kapasite geliştirilmesi adına ilgili ulusal kurumla- rın uluslararası işbirliği yoluyla ilgili ulu- sal kurumların güçlendirilmesi

16.b Sürdürülebilir kalkınma için ay- rımcılık gözetmeyen yasa ve politikaların iletilmesi ve uygulanması

17.Amaçlar İçin Ortaklıklar

HEDEFLER

Finans

17.1. Vergi ve diğer gelir hasılatı için yurt içi kapasiteyi artırmak için geliş- mekte olan ülkelere uluslararası destek sağlanması yoluyla yurt içi kaynak sefer- berliğinin güçlendirilmesi

17.2. Pek çok gelişmiş ülkenin geliş- mekte olan ülkelere yapacağı Resmi Kal- kınma Yardımı (RKY) için ayrılan gayri safi milli hasıla (GSMH) payını 0,7'ye ve en az gelişmiş ülkelere yapacağı Res- mi Kalkınma Yardımı (RKY) için ayrılan gayri safi milli hasıla (GSMH) payını da yüzde 0,15 ila 0,20'ye ulaştırma taah- hütleri dâhil resmi kalkınma yardımına ilişkin taahhütlerin gelişmiş ülkeler ta- rafından tam olarak gerçekleştirilmesi (RKY sağlayıcıları en az gelişmiş ülkelere yönelik en az yüzde 0,20 RKY/GSMH he-

defi koymaları yönünde teşvik edileceklerdir.)

17.3. Gelişmekte olan ülkeler için çok sayıda kaynaktan elde edilen ek finansal kaynakların seferber edilmesi

17.4. Gelişmekte olan ülkelerin borç finansmanı, borç hafifletme ve borç yeniden yapılandırmayı güçlendirmeyi hedefleyen eşgüdümlü politikalar aracılığıyla uzun vadeli borç sürdürülebilirliğini sağlamalarına yardım edilmesi ve uygun görüldüğünde borç sıkıntısını azaltmak için ağır borç yükü altındaki yoksul ülkelerin dış borç sorunlarının ele alınması

17.5. En az gelişmiş ülkeler için yatırım teşvik uygulamalarının kabul edilmesi ve uygulanması

Teknoloji

17.6. Bilim, teknoloji ve yenilikçilik alanlarında Kuzey-Güney, Güney-Güney ve üçlü bölgesel ve uluslararası işbirliğinin ve bilim, teknoloji ve yenilikçiliğe erişimin ilerletilmesi ve özellikle Birleşmiş Milletler düzeyinde mevcut mekanizmalar arasında geliştirilmiş işbirliği ve küresel bir teknoloji kolaylaştırma mekanizması aracılığıyla üzerinde anlaşmaya varılan hükümler konusunda bilgi paylaşımının çoğaltılması

17.7. Çevresel açıdan sağlam teknolojilerin gelişmekte olan ülkelere üzerinde ortak olarak anlaşmaya varıldığı üzere ayrıcalıklı ve öncelikli koşullar da dâhil olmak üzere uygun koşullarda gelişiminin, transferinin ve yayılmasını desteklenmesi

17.8. 2017 yılına kadar en az gelişmiş ülkeler için teknoloji bankasının ve bilim, teknoloji ve yenilikçilik kapasite geliştir-

me mekanizmasının tam olarak faaliyete geçirilmesi ve özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri olmak üzere etkinleştirme teknolojileri kullanımının artırılması

Kapasite geliştirme

17.9. Kuzey-Güney, Güney-Güney ve üçlü işbirliği aracılığıyla tüm Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin uygulanabilmesi adına ulusal planları desteklemek amacıyla gelişmekte olan ülkelerdeki etkili ve hedeflenen kapasite geliştirme uygulamaları için uluslararası destek sağlanması

Ticaret

17.10. Doha Kalkınma Gündemi çerçevesinde yürütülen müzakerelerin sonuca varması aracılığıyla, Dünya Ticaret Örgütü bünyesinde evrensel, kurallara dayanan, açık, ayırım gözetmeyen ve eşitlikçi, çok taraflı bir ticaret sisteminin desteklenmesi

17.11. Gelişmekte olan ülkelerin ihracatlarının özellikle en az gelişmiş ülkelerin küresel ihracat payının 2020'ye kadar iki katına çıkarılması amacıyla büyük ölçüde artırılması

17.12. En az gelişmiş ülkelere ithal edilen ürünlere uygulanabilir ayrıcalıklı menşei kurallarının şeffaf ve basit olmasının sağlanması da dâhil olmak üzere, Dünya Ticaret Örgütü kararlarına uygun olarak, en az gelişmiş ülkeler için gümrükten ve kotadan muaf, devamlılık arz eden bir piyasa erişimi sağlanması ve piyasa erişiminin kolaylaştırılmasına katkıda bulunulması

Sistemik konular

Politika ve kurumsal tutarlılık

17.13. Politika koordinasyonu ve tutarlılığı yoluyla küresel makroekonomik

istikrarın geliştirilmesi

17.14. Sürdürülebilir kalkınma için politika tutarlılığının geliştirilmesi

17.15. Her ülkenin yoksulluğun ortadan kaldırılması ve sürdürülebilir kalkınma için politikalar oluşturması ve uygulaması amacıyla politik alanı ve li-derliğine saygı duyulması

Çok paydaşlı ortaklıklar

17.16. Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine özellikle gelişmekte olan ülkeler olmak üzere bütün ülkelerde ulaşılmasının desteklenmesi için bilgi, uzmanlık, teknoloji ve finansal kaynakları seferber eden ve paylaşan çok paydaşlı ortaklıklar tarafından tamamlanan Sürdürülebilir Kalkınma için Küresel Ortaklıkların çoğaltılması

17.17. Ortaklıkların deneyim ve kaynak sağlama stratejileri paydasına dayanan kamu, kamu-özel ve sivil toplum ortaklıklarının teşvik edilmesi ve desteklenmesi

Veri, denetim ve hesap verebilirlik

17.18. 2020'ye kadar, gelir, yaş, ırk, etnik köken, göçmen statüsü, engellilik, coğrafi konum ve ulusal bağlamdaki ilgili diğer niteliklere göre ayrılan kalite, zamanlı ve güvenilir verilerin elde edilebilirliğini büyük ölçüde artırmak için en az gelişmiş ülkeleri ve gelişmekte olan küçük ada devletlerini kapsayan gelişmekte olan ülkelere verilen kapasite geliştirme desteğinin artırılması

17.19. 2030'a kadar gayri safi yurtiçi hasılayı tamamlayan sürdürülebilir kalkınmanın ilerletilmesine yönelik önlemlerin geliştirilmesi için mevcut girişimlerin üzerine eklemeler yapılması ve gelişmekte olan ülkelerde istatistiki kapa-

site geliştirme çabalarının desteklenmesi

Açıklanan bu maddeler ülkelerde tüm genel ve yerel idareler ile özel işletmeler tarafından bundan böyle bir temel olması nedeniyle, herkes ve her kesim üzerine düşen görevleri bulmalı, bunun için gerekli olan hukuki, idari ve mali açıdan tüm hazırlıkları yapmalı, sürdürülebilirlik bilincinin halkın fertlerinde sürdürülebilir şekilde oluşması için çalışmalıdır.

Atılan adımlar da zaten bu yöndedir. Ancak, sürecin dünyada yeni olmasından kaynaklı bir şekilde sürdürülebilirlikle ilgili merkezi hükümetlerin, yerel idarelerin ve özel sektörün önlerine konulan mevzuat ve uygulamalar bu üçünün henüz entegre raporlamaya geçmesini sağlayamamıştır. Oysa, bir ülkede iklim başta olmak üzere sürdürülebilirliğin başarı ile sağlanabilmesi kayıp, kaçak ve boşlukların olmaması ile mümkündür.

PRATİK BİLGİLER

DEVLET MEMURLARIYLA İLGİLİ MALİ HAKLAR

657 sayılı Kanun md.154; Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 05.07.2024 ve 3248709 sayılı Genelgesi	01.07.2024 31.12.2024 Dönemi
Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,907796
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20; 25 yıl ve fazlası için azami 500 gösterge	20
Taban Aylık Katsayısı (1.000 x Aylık Katsayı)	14,208727
Yan Ödeme Katsayısı (İşgüçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,287892
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	8.624,06 TL
399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (c) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin ücret tavanı	49.685,94 TL
6.6.1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ücret tavanı	44.293,90 TL
Mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve 7.7.2023 tarihli ve 2298391 sayılı Hazine ve Maliye Bakanlığı Genelgesinin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri arttırılma oranı	% 19,31
Mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, anılan Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri arttırılma oranı	%19,31
Çeşitli statülerde sözleşmeli olarak çalıştırılanların, söz konusu Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendiyle yükseltilmiş bulunan mevcut brüt sözleşme ücretleri arttırılma oranı	%19,31

29.12.2020 tarih ve 3342 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla yürürlüğe konulan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Uygulanacak Ücretlerin Tespitine İlişkin Karara ekli listede gösterilen grupların 30.6.2024 tarih itibarıyla en düşük ve en yüksek temel ücretleri ile bu gruplara göre temel ücreti belirlenen personelin anılan tarih itibarıyla geçerli olan temel ücretleri artırım oranı	% 19,31
Özelleştirme programında bulunan kuruluşlarda 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31 inci maddesine istinaden istihdam edilen sözleşmeli personelin 30.6.2024 tarihi itibarıyla geçerli olan sözleşme ücretleri %19,31 oranında artırılmıştır. Ancak, bunların sözleşme ücreti tutarları, ilgili dönemde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvele dahil emsali personelin toplam sözleşme ücreti tutarını geçmeyecektir.	%19,31
8.2.2002 tarih ve 2002/3729 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının, 2 nci maddesinde yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırı	90.416,33 TL
3 üncü maddesi kapsamındaki personelin mali ve sosyal hakları söz konusu maddede yer alan usul ve esaslar dahilinde artırılma oranı	% 19,31
01.07.2024 tarihinden itibaren işçilere ödenecek kıdem tazminatının yıllık tavan tutarı	41.828,42 TL
19.4.1990 tarihli ve 3628 sayılı Kanun uyarınca yürürlüğe konulan Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesi uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığınca ilan edilmesi gereken genel idare hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen her türlü zam ve tazminatlar dahil net aylık tutarı 1.7.2024 tarihi itibarıyla	56.571,79 TL

DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

657 s. K. md. 202, Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 05.07.2024 tarih ve 3248709 sayılı Genelgesi

Konusu	01.07.2024 31.12.2024 Dönemi	
	Aile Yardımı (2.273 x Maaş Katsayısı)	2.063,42 TL
Çocuk Yardımı (*)	0-6 Yaş grubu çocuk için 500 x Aylık Katsayısı	453,90 TL
	0-7 Yaş grubu çocuk için 250 x Aylık Katsayısı	226,95 TL
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Aylık Katsayısı	8,624,06 TL
	Memurun Ölümü (8.000+1.500) x Aylık Katsayısı x 2	17.248,12 TL

(*) 03.09.2023 tarih ve 32298 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu Görevlileri Hakem Kurulu 39. maddesi uyarınca engelli çocuklara en az %40 oranında, özel gereksinimli engelli çocuklar için ise %50 oranında artırılarak ödenir.

5510 SAYILI KANUN 4/c (MEMUR) KAPSAMINDA SİGORTALILARIN

PRİM ORGANLARI

5510 sayılı Kanun md.81

Sigorta Kolları (1.10.2013 tarihinden itibaren)	Sigortalı Payı %	İşveren Payı %	Toplam Primi %
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortası Primi	9	11	20
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları Primi (Fili hizmet süresi zammı uygulanan işlerde)	9	12-14	21-23
Genel Sağlık Sigortası Primi	5	7,5	12,5
Prim Toplamı	14	20,5 - 23,5	34,5 - 37,5

SSK PRİM ORANLARI

(506 s. Kanun md.63,73,78; 5510 s. Kanun Geçici md.6)

Sigorta Kolları (1.10.2013 tarihinden önce)	İşçi Payı %	İşveren Payı %	Toplam Primi %
İş kazası, Meslek Hastalıkları Sigorta Primi	-	1,5 - 7	1,5 - 7
Hastalık Sigortası Primi	5	6	11
Analık Sigortası Primi	-	1	1
Prim Toplamı	9	11	20
Prim Toplamı	14	19,5 - 25	33,5 -39

5510 SAYILI KANUN 4/a (İŞÇİ) KAPSAMINDA SİGORTALILARIN PRİM ORGANLARI

(5510 sayılı Kanun md.81)

Sigorta Kolları (1.9.2013 tarihinden itibaren)	İşçi Payı %	İşveren Payı %	Toplam Primi %
Kısa Vadeli Sigorta Kolları Primi	-	2	2
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortası Primi	9	11	20
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları Primi (Fili hizmet süresi zammı uygulanan işlerde)	9	12-14	21-23
Genel Sağlık Sigortası Primi	5	7,5	12,5
Prim Toplamı	14	20,5 - 23,5	34,5 - 37,5

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bütüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	65.615,49
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	74.693,45
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	92.849,37
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	106.466,31
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	124.622,23
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	142.778,15
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	174.551,01
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	210.862,85

* Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 92.849,37 TL'dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI

(5393 sayılı Kanun md.32)

Nüfusa Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.07.2024-31.12.2024 Dönemi Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	729,06
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	829,93
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	1.031,66
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	1.182,96
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	1.384,69
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	1.586,42
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	1.939,46
2.000.001'den fazla olan beldelerde	2.342,92

* Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir.

BELEDİYE ENCÜMEN ÖDENEĞİ

(5393 sayılı Belediye Kanunu, md.36; 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, md.16)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01.07.2024 - 31.12.2024 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde : 3.500	3.177,29
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde : 4.500	4.085,08
Nüfusu 50.001'den 200.000'e kadar olan belediyelerde : 6.000	5.446,78
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde : 7.500	6.808,47
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine : 12.000	10.893,55

* Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI

Görevi	Dönemi 01.07.2024-31.12.2024
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.026 x 0,907796)	5.470,38 TL
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,907796)	2.020,75 TL

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24. maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.

İL ENCÜMENİ BRÜT ÖDENEKLERİ

Görevi	Dönemi 01.07.2024-31.12.2024
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,907796)	12.709,14 TL
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,907796)	10.893,55 TL

* 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28. maddesine göre verilen bu ödenek, encümeni başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.

ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2024 - 31.12.2024 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Brüt Asgari Ücret	20.002,50
SSK Primi (%14)	2.800,35
İşsizlik Sig.Fonu (%1)	200,03
Kesintiler Toplamı	3.000,38
Net Asgari Ücret	17.002,12
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)
Brüt Asgari Ücret	20.002,50
SSK Primi (%20,5) (İşveren Payı)	4.100,5125
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%)	400,05
İşverene Toplam Maliyet	24.503,06
İşverene Toplam Maliyet (5 Puanlık indirimle)	23.502,94

Not:28/01/2004 tarih ve 5083 sayılı Türkiye Cumhuriyetinin Para Birimi Hakkında Kanununun 2.maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

Prime Esas Kazançların Alt ve Üst Sınırları ile Bazı İşlemlere Esas Tutarlar	
Günlük kazanç alt sınır	666,75 TL
Aylık kazanç alt sınır	20.002,50 TL
Günlük kazanç üst sınır	5.000,63 TL
Aylık kazanç üst sınır	150.018,90 TL

PRİM İSTİSNA TUTARLARI	
Yemek parası (günlük)	157,69 TL
Çocuk parası (aylık)	400,05 TL
Aile zammı/yardımları (aylık)	2.000,25 TL

İŞ GÖREMEZLİK ÖDENEĞİ (Günlük)	
Yatarak tedavilerde	333,38 TL
Ayakta tedavilerde	444,50 TL

¹ <http://www.csqb.gov.tr/csqbPortal/cgm.portal?page=asgari>

Asgari ücret tespit komisyon kararı 30.12.2023 tarihli ve 32415 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bir işçinin günlük normal çalışma karşılığı ücreti 666,75 TL'dir.

GELİR VERGİSİ TARİFESİ

Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:324)
(R.G. : 30.12.2023 tarihli ve 32415 sayılı (2.mük.)

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2024 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	ORAN
110.000 TL'ye kadar	% 15
230.000 TL'nin 110.000 TL'si için 16.500 TL, fazlası	% 20
580.000 TL'nin 230.000 TL'si için 40.500 TL, (ücret gelirlerinde 870.000 TL'nin 230.000 TL'si için 40.500 TL), fazlası	% 27
3.000.000 TL'nin 580.000 TL'si için 135.000 TL (ücret gelirlerinde 3.000.000 TL'nin 870.000 TL'si için 213.300 TL), fazlası	% 35
3.000.000 TL'den fazlasının 3.000.000 TL'si için 982.000 TL (ücret gelirlerinde 3.000.000 TL'den fazlasının 3.000.000 TL'si için 958.800 TL), fazlası	% 40

BELEDİYE ENCÜMENLERİNİN 1608 S. KANUN KAPSAMINDAKİ İDARİ PARA CEZALARI

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesi (5326 s.K.32.md.) hükmü kapsamında. ¹	<ul style="list-style-type: none">Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, tüzük ve yönetmeliklerin verdiği görev ve yetki çerçevesinde aldıkları kararlara aykırı hareket edenlere,Belediye kanun, tüzük ve yönetmeliklerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara,	2.052 TL
1608 sayılı Kanun'un 5728 sayılı Kanun'la değişik 2 nci maddesine göre;	Belediyelerin karar organları veya ilgili komisyonlar tarafından mevzuata uygun olarak belirlenen yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymayan kişi , belediye encümeni tarafından	en az 4.135 TL en fazla 83.709 TL

¹ Bu para cezası, 1608 sayılı Kanun çerçevesinde belediye encümeni tarafından verilecektir. Belediye zabıtası, emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit edecektir. Yapılan bu tespite göre, belediye encümeni, ilgiliye emre aykırılık kabahatinden dolayı para cezası uygulayacaktır.

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN 2024 YILI İDARİ PARA CEZALARI

Kanuni Dayanağı	Fil	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL)(her bir m ² için)
42/2-a ve 42/5	Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapmak, ayrıca 42.maddenin 5.fikrasına göre (köy yerleşik alanı içinde ruhsata tabi olan tarım ve hayvancılık maksatlı yapılar)	I	A	44,875877
			B	74,793128
		II.	A	119,669005
			B	164,544882
		III	A	269,255261
			B	299,172512
		IV	A	344,048390
			B	373,965641
			C	463,717395
		V	A	568,427774
B	688,096779			
C	777,848533			
D	942,393415			
42/2-b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan,yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan			Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20

42/2-c maddesindeki artırım sebepleri (42/2-a ve b bentlerinde belirtilen ceza miktarına uygulanır)

42/2-c (42/2-a ve b bentlerinde yapılan yapı)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise	%30
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise	%40
	Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise	%60
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise	%100
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise	%20
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise	%80
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise	%50
	Ruhsatsız ise	%180
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	%50
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte,ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	%100
42/2	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	%10
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	%20
	Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	%20
	42. maddenin 2. fıkrasındaki aykırılıklarda minimum ceza miktarı yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre hesaplanacak ceza miktarı	5.249,64 TL'den az olamaz

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN 2024 YILI İDARİ PARA CEZALARI*

7226 s. Kanun ile Eklenen bent	İdari Para Cezası (Emlak Vergi Değeri)	Aykırlığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metre kare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel (Sadece 42/2-a için uygulanır) 42/2-a uyarınca hesaplanan bedel, 7226 s. Kanun ile eklenen bent gereğince hesaplanan bedel ile toplanarak toplam imar para cezası miktarı tespit edilir.
---	---	---

Yasal Dayanak	Fiil	Ceza Miktarı (TL)	Fiillerin Çevre ve Sağlık Şartlarına Aykırı Olması Halinde	Can ve Mal Emniyetini Tehdit Etmesi Halinde
42/3	18,28,32,33,34,35,36, 37,40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmemek veya bu maddelere aykırı davranmak yapı veya parsel sahibine,harita,plan,etüt ve proje müellifine veya gözetmenine,yapı müteahhidi, şantiye şefine ilgisine göre ayrı ayrı	29.917,26	59.834,50	89.751,75
42/4	Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği tespit olunan yapıları, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmamak veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmamak	149.586,25	Uygulanmaz	Uygulanmaz
42/5	(KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLMAYAN) 27 nci maddeye göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri fen,sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi	5.249,64	Uygulanmaz	Uygulanmaz

* Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, 5.249,64 TL'den az olmamak üzere, ikinci fıkraya göre hesaplanan toplam ceza miktarı uygulanır.

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2024 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kıraathane; kumar ve kazanç kasti olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır (2559 s. K. m.7)

KABAHAT	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR	
Umuma Açık İstirahat ve Eğlence Yerleri			
m.6/1-a	İşyerlerinden süreli olarak faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.6/1-b	İşyerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.6/1-c,12/1	Eğlence,oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kıraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.6/1-d	İşyerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

* Bu maddede öngörülen idarî para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni tarafından verilir. Verilen idarî para cezalarına ilişkin kararlar, ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir.Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir.İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır.İdarî para cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin, bir yıl içinde tekrarı halinde,en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI (2024 YILI)

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)	
3	98	İş yerini muvazaalı olarak bildirmek	167.473	İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı.
5	99/1-a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	1.402	Bu durumdaki her işçi için
7	99/1-b	Maddede öngörülen ilke ve yükümlülüklerle aykırı olarak geçici işçi çalıştırmak	2.345	Bu durumdaki her işçi için
7/2(f) bendi	99/2	7.maddenin 2.fıkrasının (f) bendine aykırı davranmak	9.381	
8	99/1-c	İş sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek	1.402	Bu durumdaki her işçi için
14	99/1-c	Çağrı üzerine ve uzaktan çalışma hükümlerine aykırı davranmak	1.402	Bu durumdaki her işçi için
28	99/1-d	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak	1.402	Bu durumdaki her işçi için
29	100	Madde hükmüne aykırı olarak işçi çıkartmak (toplu işçi çıkarma)	5.506	Bu durumdaki her işçi için
30	101	Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmamak	20.901	Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve Çalıştırılmayan Her ay için
32	102/a	Ücret ile bu kanundan doğan veya TİS'den ya da iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	1.515	Bu durumda olan her işçi ve her Ay için
32	102/a	Ücret, pirim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit İstihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödememek	1.515	Bu durumda olan her işçi ve her Ay için
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	5,506	
38	102/b	Yasaya aykırı ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	5,506	
39	102/a	Asgari ücreti ödememek veya eksik ödemek	1.515	Bu durumdaki her işçi ve her ay için
41	102/c	Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek, işçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmamak, fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almamak.	2.667	Bu durumdaki her işçi için
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek	5.506	

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI (2024 YILI)

56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek,	2.667	Bu durumdaki her işçi için
57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	2.667	Bu durumdaki her işçi için
59	103	Sözleşmesi feshedilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek	2.667	Bu durumdaki her işçi için
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	2.667	Bu durumdaki her işçi için
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak	14.740	
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	2.667	Bu durumdaki her işçi için
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	14.740	
69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak,geceve gündüz postalarını değiştirmemek	14.740	
71	104	Çocukları çalıştırma yaşına ve çalıştırma yasağına aykırı davranmak	14.740	
72	104	Yer ve su altında çalıştırma yasağına uymamak	14.740	
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	14.740	
74	104	Doğum öncesi-sonrası sürelerde kadın işçiyi çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	14.740	
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	14.740	
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	14.740	
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkıradaki yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	133.981	
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvuru alan işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	133.981	
107/2		İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	133.981	

'Not:5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanununun 2. maddesine 21.04.2005 tarihli ve 5335 sayılı Kanununun 22.maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 TL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

**ÇEŞİTLİ KANUN VE CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNE GÖRE
BÜTÇE KANUNUNDA GÖSTERİLMESİ GEREKEN PARASAL SINIRLARA
AİT CETVEL (2024 YILI)***

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR-TL
5018 s.K/35	a)Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	8.600
	2-Diğer ilçelerde	4.400
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	99.000
	f) Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	455.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	45.000
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınır dışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	181.000
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin	
	Kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	6.160.000
	Merkez dışındaki birim mutemetlerine	2.480,000
40	4-Kamu Alacaklarının Silinmesi	
79	a) Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkanı kalmayan kamu alacaklarının silinmesinde	50.000
	b)Tahsili için yapılacak takibat giderlerini nasıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan, kamu alacaklarının silinmesinde	50
Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Sayısı:4	1) Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 409 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi gereğince kurum yararının bulunması halinde hak ve alacakların terkinin	1.750
2942	Kamulaştırma Kanunu 3.md.2.fıkra	1.545.000

* 2024 Yılı Bütçe Kanunu 31.12.2024 tarih ve 32416 sayılı (mük.) R.G. yayımlanmıştır.

DEĞERLİ KAĞITLAR (2024 YILI)

(R.G. T: 28.12.2023,S: 32413 (2.mük.))

Değerli Kağıdın Cinsi		Bedeli (TL)
	Noter kağıtları	
	a) Noter kağıdı	87,00
	b) Beyanname	87,00
	c) Protesto,vekaletname, re'sen senet	174,00
2	(Mülga:30.12.2004-5481/14.md.)	-
3	Pasaportlar	790,00
4	İkamet İzni (değişik:28/7/2016-6735/27 md.)	565,00
5	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
6	(Değişik:14/1/2016-6661/3.md.)	-
	a) Kanuni bildirim süresi dışında doğum nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	130,00
	b) Değiştirme nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	130,00
	c) Kayıp nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	260,00
7	Aile cüzdanları	705,00
8	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
9	Sürücü belgeleri	990,00
10	Sürücü çalışma belgeleri (Karneleri)	990,00
11	-(Mülga:2/1/2017-KHK-680/35 md.; Aynen kabul :1/2/2018 -7072/34 md.)	
12	Motorlu araç tescil belgesi	885,00
13	İş makinesi tescil belgesi	740,00
14	Banka çekleri (Her bir çek yaprağı)	55,00
15	Mavi Kart (Ek : 9/5/2012 - 6304/9 md.)	130,00
16	Yabancı çalışma izni belgesi (Ek:28/7/2016 - 6735/27. md.)	565,00
17	Çalışma izni muafiyeti belgesi (Ek:28/7/2016 - 6735/27. md.)	565,00

AMORTİSMAN AYIRMADA ALT SINIR

TUTAR	UYGULAMA DÖNEMİ	DAYANAĞI
6.900 TL	01.01.2024-31.12.2024	556 Sayılı VUK Genel Tebliği
4.400 TL	01.01.2023-31.12.2023	544 sayılı VUK Genel Tebliği
2.000 TL	01.01.2022-31.12.2022	530 sayılı VUK Genel Tebliği
1.500 TL	01.01.2021-31.12.2021	522 sayılı VUK Genel Tebliği
1.400 TL	01.01.2020-31.12.2020	513 sayılı VUK Genel Tebliği
1.200 TL	01.01.2019-31.12.2019	504 sayılı VUK Genel Tebliği
1.000 TL	01.01.2018-31.12.2018	492 sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01.01.2017-31.12.2017	476 sayılı VUK Genel Tebliği

KAMU KONUTLARININ 2024 YILI AYLIK KİRA BEDELLERİ

9.11.1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu kapsamındaki kamu konutları için aylık kira bedellerinin belirlendiği Millî Emlak Genel Tebliği (Sıra No:418) 31.12.2023 tarih ve 32416 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

1) Kira bedelleri	Yurt içinde bulunan konutlardan aylık her bir metrekare için;
a) Kerpiç,ağşap,bağdadi ve benzeri konutlarda	5,66 TL/m ²
b) Kalorifersiz konutlarda	8,85 TL/ m ²
c) Kaloriferli konutlarda	11,61 TL/ m ²
Kira bedeline yapılacak ilaveler	
3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak,aylık her bir metrekare için kaloriferci, kapıcı ya da her ikisinin de kurum ve kuruluşlarca karşılandığı konutlardan ilave kira bedeli	1,36 TL/ m ²
(2) Elektrik ve su bedellerinin kurum ve kuruluşlarca yapılan gerçek giderler dikkate alınarak kullanıcılarından tahsil edilmesi esastır. Bununla birlikte, sayaçların ayrılmasının mümkün olmaması nedeniyle elektrik, su ya da her ikisinin hizmet binası veya fabrika tesislerinden karşılandığı konutlardan 3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak, aylık her bir metrekare için;	
a) Elektrik sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	2,58 TL/ m ²
b) Su sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	2,24 TL/ m ²
c) Elektrik ve su sayacının her ikisinin de ayrılmasının mümkün olmaması halinde	4,81 TL/ m ²
ç) Konutlarda kullanılan su, şehir şebekesi dışında kuyu, artezyen, kaynak suyu ve benzeri su kaynaklarından karşılanıyor olması halinde ilave kira bedeli alınır.	1,2 TL/ m ²
Yakıtı kurum ve kuruluşlar tarafından tedarik edilen konutlar	
2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu ile Kamu Konutları Yönetmeliği kapsamındaki kurum ve kuruluşların yurt içindeki kaloriferli konutlarından yakıtı kurum ve kuruluş tarafından tedarik edilenlerde oturanlardan ısı pay ölçer veya kalori metre cihazı montajı yapılmamış konutlarda, her bir metrekare için yakıt bedeli	4,64 TL/ m ²
(2) Isı pay ölçer veya kalorimetre cihazı montajı yapılmış konutlarda; birinci fıkradaki yakıt bedelinin üç katını geçmemek kaydıyla, bağımsız bölümün tüketimi oranında hesaplanan yakıt bedeli konutta oturanlardan tahsil edilir. Ancak kurum ve kuruluşlar,yakıt maliyetlerini dikkate alarak gerekli gördükleri takdirde bu bedelin üzerinde yakıt bedeli tahsil edebilir.	
(3) Yakıtı kurum ve kuruluşlarca tedarik edilen konutlarda, ortak Kullanım alanlarındaki aydınlatma,elektrik,su,gaz,otomat ve benzeri giderlerin zorunlu nedenlerle kurum ve kuruluşlarca karşılanıyor olması halinde, bu giderler karşılığında kira ve yakıt bedellerine ek olarak her bir metrekare başına	0,54 TL/ m ²
Kira bedellerinin hesaplanması 3 üncü maddede belirtilen kira birim bedellerine, 26.05.2005 tarihli ve 25826 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Emlak Genel Tebliği (Sıra No:294)’nde belirtilen esaslar uygulanmak suretiyle aylık kira bedelleri hesaplanır.	

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No : 68)

2024 Yılı İçerisinde Uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların Tutarları
(R.G: 30.12.2023 – 32415)

I.Akitlerle ilgili kağıtlar	
A.Belli parayı ihtiva eden kağıtlar:	
1.Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,89)
3.Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 9,48)
4.Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 9,48)
5.Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kağıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,89)
6.Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler	(Binde 1,89)
7. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Hazinenin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri	(Binde 0)
9.(Ek:6728/28.md.-Yürürlük:09/08/2016) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşmeler	(Binde 9,48)
10. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 1/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında düzenlenen:	
a) Taksitle satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
b) Ön ödemeli konut satış sözleşmeleri	(Binde 0)
c) Devre tatil ve uzun süreli tatil hizmeti sözleşmeleri	(Binde 9,48)
ç) Paket tur sözleşmeleri	(Binde 9,48)
d) Abonelik sözleşmeleri	(Binde 9,48)
e) Mesafeli satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
11. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 7/6/2012 tarihli ve 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu kapsamında düzenlenen turist rehberliğine ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
12.(Ek : 6728/28. md.-Yürürlük:9/8/2016)14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:	
a) Toptan elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
b) Perakende elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
13.(Ek:6728/28.md.-Yürürlük:9/8/2016)18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:	
a) Toptan doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
b) Tüketicilere doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
14. Resmî şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri	(Binde 0)

* 488 sayılı Kanunun mükerrer 30 uncu maddesinin birinci fıkrası hükmü gereğince, Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yer alan ve 68 seri No'lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği ile tespit edilen maktu vergiler, (maktu ve nispi vergilerin asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil),yeniden değerlendirilmiştir ve 1.1.2024 tarihinden itibaren uygulanacak miktarları Tebliğ ekindeki (1) sayılı tabloda gösterilmiştir.

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:68)

2024 Yılı İçerisinde Uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların Tutarları

(R.G.:30.12.2023 - 32415)

15. Resmi şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri kapsamında yapı müteahhitleri ile alt yükleniciler arasında düzenlenen inşaat taahhüt sözleşmeleri	(Binde 0)
16.Kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat işleri ne ilişkin danışmanlık hizmet sözleşmeleri	(Binde 0)
17.Yapı denetimi hizmet sözleşmeleri	(Binde 0)
B.Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:	
1.Tahkimnameler	(467,20 TL)
2.Sulhnameler	(467,20 TL)
3.Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri	(2.628,50 TL)
(Belli parayı ihtiva edenler dahil)	
II.Kararlar ve mazbatalar	
1.Meclislerden,resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştay'dan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları:	
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	(467,20 TL)
2. (Ek : 6728/28 md.Yürürlük:(9/8/2016) İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları	(Binde 5,69)
III.Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar	
1.Ticari ve mütedavil senetler:	
a) Emtia senetleri:	
aa) Makbuz senedi (Resepise)	(160,30 TL)
ab) Rehin senedi (Varant)	(94,60 TL)
ac) İyda senedi	(14,70 TL)
ad) Taşıma senedi	(3,40 TL)
b) Konşimentolar	(94,60 TL)
c) Deniz ödücü senedi	(Binde 9,48)
d) İpotekli borç senedi,irat senedi	(Binde 9,48)
2.Ticari belgeler:	
a) Menşe ve Mahreç şahadetnameleri	(160,30 TL)
b) Resmi dairelere ve bankalara ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri:	
ba) Bilançolar	(360,10 TL)
bb) Gelir tabloları	(171,90 TL)
bc) İşletme hesabı özetleri	(171,90 TL)
c) Barnameler	(14,70 TL)
d)Tasdikli manifesto nüshaları	(69,80 TL)
e) Ordinolar	(3,40 TL)
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	(69,80 TL)

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No : 68)

2024 Yılı İçerisinde Uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların Tutarları

(R.G.:30.12.2023 - 32415)

IV.Makbuzlar ve diğer kağıtlar	
1.Makbuzlar:	
a)Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle, kişiler tarafından resmi dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmi daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve havalelerine tediyesini temin eden kağıtlar	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (Ek:5766/10 -ç md) (Yürürlük:6/6/2008) (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kağıtlar	(Binde 7,59)
c)Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 7,59)
d)İcra dairelerince resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 7,59)
2.Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):	
a)Yabancı memleketler dengelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	(3,40 TL)
b) Vergi beyannameleri:	
ba)Yıllık gelir vergisi beyannameleri	(467,20 TL)
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	(624,10 TL)
bc) Katma değer vergisi beyannameleri	(308,30 TL)
bd) Muhtasar beyannameler	(308,30 TL)
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	(308,30 TL)
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	(624,10 TL)
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	(228,80 TL)
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildirgeleri	(228,80 TL)
f) (Değişik:6728/28.Md.Yürürlük:9/8/2016) 31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	(365,50 TL)
3.Tabloda yazılı kağıtlardan aslı 1.00 Yeni Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere.	(3,40 TL)

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01.01.2024 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

(Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Seri No: 556 (R.G: 30.12.2023 - 32415 (2.Mük.))

Madde	İlanışekli	Gösterge
MADDE 104-	1-İlanın vergi dairesinde yapılması	17.000
	3-İlanın; -Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	17.000-1.700,000
	-Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	1.70,000 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	200
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	690.000
MADDE 177	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1-Yıllık;	
	-Alış tutarı	1.400.000
	-Satış tutarı	2.000,000
	2-Yıllık gayrisafi iş hasılatı	690.000
	3-İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	1.400.000
MADDE 232	Fatura kullanma mecburiyeti	6.900
MADDE 252	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	20
MADDE 313	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallıklar	6.900
MADDE 323	Şüpheli alacak tutarları	14.000
MADDE 343	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	87
	- Diğer vergilerde	170
MADDE 352	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	<u>I inci derece usulsüzlükler</u>	
	1-Sermaye şirketleri	1.100
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	660
	3-İkinci sınıf tüccarlar	330
	4-Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	150
	5-Kazancı basit usulde tespit edilenler	87
	6-Gelir vergisinden muaf esnaf	40
	<u>II nci derece usulsüzlükler</u>	
	1-Sermaye şirketleri	580
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	330
	3-İkinci sınıf tüccarlar	150
	4-Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	87
	5-Kazancı basit usulde tespit edilenler	40
	6-Gelir vergisinden muaf esnaf	23

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01.01.2024 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

MADDE 353	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	
	1- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması bu belgelerde gerçek meblağdan farklı meblağlara yer verilmesi bu belgelerin elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, bu belgelerin hiç düzenlenmemiş sayılması	3.400
	-Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	1.700,000
	2- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması, aslı ile örneğinde farklı meblağlara yer verilmesi, gerçeğe aykırı olarak düzenlenmesi, elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, hiç düzenlenmemiş sayılması	3.400
	-Her bir belge nev'ine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	170.000
	- Her bir belge nev'ine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	1700,00
	4- Hazine ve Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	1.700
	6-Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolarla ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	40.000
	7-Kamuk kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerin gerçekleştireceği işlemlerde kullanılma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	2.000
	8-Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	6.600
	-Bubentuyarıncabirtakvim yılı içinde kesilecek toplam özel usul sülzük cezası	1.300.000
	9-4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	8.700
	10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	6.600

MADDE 355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	14
MÜKERRER MADDE 355	Bilgi vermekten çekinenler ile 107 A, mükerrer 242, 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A maddesi hükmüne uymayanlar için ceza	
	86, 148, 149, 150, 256 ve 257 nci maddelerinde yer alan zorunluluklar ile mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A mad. uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	11.800
	2-İkinci sınıf tüccarlar,defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	5.800
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	3.000
	Mükerrer 257.md.1 fik. 8 bendi uyarınca, getirilen zorunluluklara uymayanlara (üst sınır)	2.800
	107/A maddesi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	6.900
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	3.400
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	1.800
	Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	5.500,00
MADDE 370	Kullanılan sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge tutarı	320.000

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ (R.G.:30.12.2023 -32415 (2.Mük.))

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ DIŞINDAKİ BELEDİYELERDE UYGULANACAK ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ TARİFESİ¹

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1.Derece	2.Derece	3.Derece	4.Derece	5.Derece
1.Grup	20.000	17.000	13.000	11.800	9.500
2.Grup	13.000	9.500	7.900	6.600	5.800
3.Grup	9.500	6.600	5.800	4.000	3.300
4.Grup	4.000	3.300	2.300	2.000	1.700
5.Grup	2.300	2.000	1.400	1.400	1.180
6.Grup	1.400	1.180	700	660	500
7.Grup	500	400	260	150	110

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNDE UYGULANACAK ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ TARİFESİ²

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1.Derece	2.Derece	3.Derece	4.Derece	5.Derece
1.Grup	25.000	21.250	16.250	14.750	11.875
2.Grup	16.250	11.875	9.875	8.250	7.250
3.Grup	11.875	8.250	7.250	5.000	4.125
4.Grup	5.000	4.125	2.875	2.500	2.125
5.Grup	2.875	2.500	1.750	1.750	1.475
6.Grup	1.750	1.475	875	825	625
7.Grup	625	500	325	287	212

İNDİRİMLİ ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ UYGULAMASI³

(Kalkınmada Öncelikli Yörelerdeki Belediyeler İle Nüfusu 5.000'den Az Olan Belediyelerde)

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1.Derece	2.Derece	3.Derece	4.Derece	5.Derece
1.Grup	10.000	8.500	6.500	5.900	4.750
2.Grup	6.500	4.750	3.950	3.300	2.900
3.Grup	4.750	3.300	2.900	2.000	1.650
4.Grup	2.000	1.650	1.150	1.000	850
5.Grup	1.150	1.000	700	700	590
6.Grup	700	590	350	330	250
7.Grup	250	200	130	115	85

1 2464 sayılı Kanunun mükerrer 44 üncü maddesinin beşinci fıkrasına göre, büyükşehir belediyelerinde çevre temizlik vergisi, diğer belediyelerde uygulanan çevre temizlik vergisi tutarları %25 artırılarak hesaplanacaktır.

2 13/12/2005 tarihli ve 2005/9817 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının ekindeki Kararın 7 nci maddesine göre; konut, işyeri ve diğer şekilde kullanılan binalar için belirlenen tutarlar, büyükşehir belediye sınırları içinde bulunanlar hariç olmak üzere kalkınmada öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde %50 indirimli olarak uygulanacaktır. Kalkınmada öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde bulunan konutlara ait çevre temizlik vergisi su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metre küp başına 55 kuruş olarak hesaplanacak; işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi tutarları bu tarife göre hesaplanacaktır.

5326 SAYILI KABA HATLER KANUNU'NA GÖRE VERİLECEK PARA CEZALARI (2024 YILI)

Cezanın Türü ve Ceza Mercii	Yasal Dayanağı	Tutarı (TL)	
		En Az	En Çok
Emre aykırı davranış (Belediye Zabıtası)	5326 s.K.md.32	2.052	2.052
Dilencilik (Belediye Zabıtası)	5326 s.K.md.33	977	977
Gürültü (Belediye Zabıtası)	5326 s.K.md.36/1 (Kişiye)	977	977
	5326 s.K.md.36/2 (Tic. İşl. sahibine)	21.176	106.229
Rahatsız etme (Belediye Zabıtası)	5326 s.K.md.37 (Mal/hizmet satmak için rahatsız etme)	977	977
İşgal (Belediye Zabıtası)	5326 s.K.md.38/1 (Cad. sokak, kaldırımları işgal)	977	977
	5326 s.K.md.38/2 (Cad. sokak, kaldırım inşaat malzeme yığılma)	2.052	10.515
Tütün mamullerinin Tüketilmesi (Bel. Bşk. yetki verdiği görevli)	5326 s.K.md.39;4207 s. K.m.5/1;2/1	977	977
Tütün ürünleriyle ilgili izmarit, paket, ağızlık, kağıt vb. atıklar çevreye atılması (Bel. Zab.)	4207 s.K. m.5/1 ve 3/12	578	578
Kimliği bildirmeme (Bel.Zabıtası)	5326 s.K.md.40 (Görevle bağlantılı olan kamu görevlilere kimliği ve adresle ilgili bilgi vermeme)	198	198
Çevreyi Kirletme (Belediye Zabıtası)	5326 s.K.md.41/1 (Evsel,bireysel atıklarla çevreyi kirletme)	313	313
	5326 s. K. md.41/2 (Yem. pişirme servisi işlet. atıklarının toplanma ve depolanmasına özgü yerler dışına atılması)	10.515	106.229
	5326 s.K.md.41/3 (Belirlenen yerler dışında hayvan kesme veya atıklarını sokağa atma)	977	977
	5326 s.K.md.41/4 (İnşaat atık ve artıkları sokağa veya kamusal alana atma)	2.052	63.683
	5326 s.K.md.41/4 (İnşaat atık ve artıklarını belirlenen yerler dışına atma/şirketler)	2.052	106.229
	5326 s.K.md.41/5 (Kullanılmayacak ev eşyasını özel gün dışında sokağa bırakma)	977	977
	5326 s.K.md.41/6 (Hurda motorlu taşıtları ve parçalarını sokağa bırakma)	5.227	5.227
Afiş Asma (Belediye Zabıtası)	5326 s.K. md.42 (İzinsiz afiş ve ilan asma)	2.052	63.683

(*) 5326 s. K.17/7 md. uyarınca; idarî para cezasının hesabında bir TL'nin küsuru dikkate alınmaz.

İDARİ PARA CEZASI GEREKTİREN FİİLLERİN TEKRARI

Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri ile ilgili olarak, 2559 sayılı Yasa'nın 6 ncı maddesinin son fıkrasında; *"Bu maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır."* hükmü yer almaktadır.

Söz konusu fıkra hükmüne göre; 6 ncı maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, **en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanacaktır.**

Bu madde kapsamında akla şöyle bir soru gelebilir: *"Aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde "ibaresinden bir takvim yılını yoksa ilk fiil ile son fiil arasındaki zaman mı esas alınacaktır?"*

Dikkat edilirse, madde hükmünün son fıkrasında mali yıldan söz edilmemiştir. Bu itibarla; artırımı ceza uygulanmasında, bir yıllık sürenin tespiti için suçun ilk işlendiği tarihten itibaren bir yıllık zaman diliminin esas alınması, başka bir deyişle birinci fiil ile ikinci aynı fiilin, bir yıl içinde tekrarı halinde, idari para cezasının iki kat artırılarak uygulanması gerekmektedir.

Diğer idari cezaları gerektiren fiillerin tekrarı halinde, Belediye encümeni Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesine göre idari para cezasını verirken ihlal edilen kararın tarih ve sayısına kısaca konusu da yer vermelidir. Kabahatler Kanunu'nda tekrür olmadığından tekrür nedeniyle cezanın iki kat olarak alınması gibi bir encümen kararı alınmaz. Ayrıca encümen 32.maddeye göre tahakkuk eden para cezası miktarını az bulup artıramaz aynı şekilde indiremez.

Danıştay 14. Daire E:2013/2967, K:2014/620

Hüküm veren Danıştay Ondördüncü Dairesince, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 54. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendine göre kararın düzeltilmesi istemi yerinde görüldüğünden, Danıştay Ondördüncü Dairesinin 29.11.2012 günlü, E:2011/11988, K:2012/8892 sayılı kararı kaldırılarak, işin esası yeniden incelendi.

.... *Dava konusu uyuşmazlıkta; davalı idarece yapılan 26.04.2010 ve 27.04.2010 tarihli bir ve ikinci tespitler üzerine para cezası uygulanmaksızın, 28.04.2010 ve 29.04.2010 tarihli üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine, verilen temel para cezasının iki katının alınarak tekrür hükmünün uygulandığı görülmektedir.*

Bu durumda; tespit tutanakları ile belirlenen aykırılıklar nedeniyle para cezası verilmesinden sonra, aynı aykırı fiil ve hallerin yeniden tespiti halinde, bu miktar üzerinden tekrür hükmü uygulanmak suretiyle, ceza verilmesi gerekirken, davalı idarece yapılan ilk tespitler üzerine para cezası verilmeksizin dolayısıyla tekrürün şartı olan daha önce ceza verilmiş olma şartı yerine getirilmeksizin, yapılan üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine verilen cezanın iki katının alınması suretiyle tesis edilen işlemlerde hukuka uyarlık bulunmadığından, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, İstanbul 1. İdare Mahkemesinin 31.12.2010 günlü; E:2010/1286, K:2010/2178 sayılı kararının bozulmasına, dosyanın Mahkemesine gönderilmesine, 08.01.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

BELEDİYE PARA CEZASI NİTELİĞİNDE OLUP DA, MAHKEMELERCE VERİLEN PARA CEZALARI

Ceza hükümleri içeren ve belediyeleri yakından ilgilendiren birçok yasa, tüzük ve yönetmelik bulunmakta olup, bu mevzuatlarla belediyelere birçok görev ve yetki verilmiştir. Ancak bu mevzuattaki cezaları karara bağlamak Adliye Mahkemelerinin yetkisi dahilinde bulunmaktadır.

Bu bölümde yer alan yasalar şunlardır:

- 30.7.1966 tarihli ve **775 sayılı Gecekondu Kanunu**,
- 21.7.1983 tarihli ve **2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu**
- 11.1.1989 tarihli ve **3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu**.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38 inci maddesinin (c) bendine göre, *"Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya veki lityin etmek."* hükmü yer almaktadır. Bu madde hükmüne göre, mahkemelerde belediye lehine dava açmak ve belediye aleyhine açılan davalarda belediyeyi savunmak, belediye başkanının görevidir. Belediye başkanları da, mahkemelerde davacı ve davalı olarak belediyeyi temsil etme görevini avukatlara devredebilirler.

2024 YILINA AİT EMLAK (BİNA, ARSA VE ARAZİ) VERGİ DEĞERLERİ VE HESAPLAMALARI

Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği (Seri No : 84)
(R.G. : 30 Aralık 2023 - 32415 (2.Mük.))

2023 Yılı ve Önceki Yıllarda Mükellef Olanların 2024 Yılına Ait Emlak Vergi Değerlerinin Hesabı

Bu mükelleflerin bina, arsa ve arazilerinin 2024 yılı vergi değerleri, 2023 yılı vergi değerlerinin, bu yıla ait yeniden değerlendirme oranının yarısı olan ($\%58,46/2=$) $\%29,23$ (yirmi dokuz virgül yirmi üç) oranında artırılması suretiyle bulunacak tutarlar olacaktır.

2024 Yılı İtibarıyla Mükellef Olacakların Emlak Vergi Değerlerinin Tespiti

Mükellefiyeti 2024 yılında başlayanların, mükellefiyetleri ile ilgili bina, arsa ve arazi vergisi tarhiyatına esas alınacak vergi değerleri; takdir komisyonlarınca 2021 yılında takdir edilen asgari ölçüde arsa ve arazi metrekare birim değerleri; 24.11.2022 tarihli ve 32023 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No:542) ile 2022 yılına 2022 yılına ait belirlenen yeniden değerlendirme oranının yarısı olan ($\%122,93 / 2$) = $\% 61,465$ (altmış bir virgül dört yüz altmış beş) nispetinde artırılması suretiyle bulunacak 2023 yılı değerinin, bu yıla ait yeniden değerlendirme oranının yarısı olan ($\%58,46/2=$) $\%29,23$ (yirmi dokuz virgül yirmi üç) nispetinde artırılması suretiyle dikkate alınacaktır.

1319 Sayılı Kanunun 42 nci Maddesinde Yer Alan Tutarın Tespiti

2024 yılında uygulanacak olan 1319 sayılı Kanunun 42 nci maddesinde yer alan tutar, 2023 yılına ait tutarın 2023 yılı için belirlenen yeniden değerlendirme oranının yarısı olan ($\%58,46/2=$) $\%29,23$ (yirmi dokuz virgül yirmi üç) oranında artırılması suretiyle 12.880.000 Türk Lirası olarak tespit edilmiştir.

1319 Sayılı Kanunun 44 üncü Maddesinde Yer Alan Vergi Oranlarına Esas Mesken Nitelikli Taşınmaz Değerlerinin Alt ve Üst Sınırlarının Tespiti

12.880.000 TL ile 19.321.000 TL arasında olanlar (bu tutar dahil)	
12.880.000 TL'yi aşan kısmı için	(Binde 3)
25.763.000 TL'ye kadar olanlar (bu tutar dahil) 19.321.000 TL'si için	
19.323 TL, fazlası için	(Binde 6)
25.763.000 TL'den fazla olanlar 25.763.000 TL'si için 57.975 TL, fazlası için	(Binde 10)

olarak tespit edilmiştir.

HİZMET ERBABINA YAPILAN ÜCRET ÖDEMELERİNİN GELİR VERGİSİNDEN İSTİSNALARI

2024 yılında uygulanacak vergi tutar ve oranlarına ilişkin tebliğler 28 Aralık 2023 tarih ve 32413 sayılı, 29 Aralık 2023 tarih ve 32414 sayılı ve 30.12.2023 tarihli 32415 sayılı (2.Mükerrer) Resmî İazete’de yayımlanmıştır.

Hizmet erbabına işverenlerce yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatler (işverenlerce,işyerinde eya müştemilatında yemek verilmeyen durumlarda çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 170 Türk lirasını aşmayan kısmı istisna kapsamındadır.

Ödemenin bu tutarı aşması halinde aşan kısım ile bu amaçla sağlanan diğer menfaatler ücret olarak ergilendirilir.)

Hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlerde istisna uygulaması

Hizmet erbabına akit ödeme yapılmaksızın yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlerde

a) İşverenlerce, hizmet erbabına işyerinde veya müştemilatında yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatler herhangi bir tutarla sınırlı olmaksızın,

b) İşverenlerce, hazır yemek hizmeti veren mükelleflerden satın alınan yemeğin, işyerinde veya müştemilatında hizmet erbabına verilmesi durumunda sağlanan menfaatler herhangi bir tutarla sınırlı olmaksızın,

c) İşverenlerce,işyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyip yemek hizmeti veren işletmelerde bu hizmetin sağlandığı durumlarda,bu işletmelere yapılan ödemelerin her bir çalışan için çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 170 Türk lirasını aşmayan kısmı,

ç)İşverenlerce, işyerinde veya müştemilatında yemek verilmediği ve yemek hizmetinin,yemek kartı ve/veya yemek çeki hizmeti veren işletmelerin yemek kartlarına yükleme yapılmak veya yemek çeki satın alınmak suretiyle verildiği durumlarda, her bir çalışan için çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 170 Türk lirasını aşmayan kısmı, gelir vergisinden istisna olup bu istisnaların uygulamasına yönelik açıklamalar 26/7/1995 tarihli ve 22355 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:186)’nde yapılmıştır.

İşverenlercehizmeterbabınanakitolarakverilenyemekbedelindeistisna

7420sayılıKanunla,1/12/2024tarihindenitibarenuygulanmaküzere,193sayılıKanunun23üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinin parantez içi hükmünde yapılan değişiklikle, işverenlertarafındanhizmeterbabınaışyerindeveyamüştemilatındayemekverilmeyendurumlarda,yemek bedelinin nakit olarak verilmesi suretiyle sağlanan menfaatler de istisna kapsamına alınmıştır.

(2) Hizmet erbabının akit olarak ödenen yemek bedelinin gelir vergisinden istisna edilebilmesi için;

a) İşverenler tarafından işyerinde veya müştemilatında yemek verilmemesi,

b) Günlük yemek bedelinin 170 Türk lirasını aşmaması,

c) Fiilen çalışılan günlere ilişkin olması, gerekmektedir.

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Yasal olarak çoğaltılmış,bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele,köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
5846	23.01.2008 tarih ve 5728 s.K.81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	977 TL

7126 SAYILI SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiillerine suç oluşturmadığı takdirde		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	2.052 TL

6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)		
6301 s. Kanun	m.7/1		Belediye Encümeni	1.613 TL

SİGORTALI ÇALIŞANLARDAN PRİME ESAS KAZANÇLARDAN İSTİSNA TUTULACAK

(SGK/Sigorta Primleri Gn. Müd. 09.01.2024 tarihli ve 3 sayılı Prime Esas Kazançların Alt ve Üst Sınırları ile Bazı İşlemlere Esas Tutarlara İlişkin Genelgesi)

Yemek parası		157,69 TL
Çocuk zammı	5510 s. Kanun 4/a md.	400,05 TL
Aile zammı (yardımı)		2.000,25 TL
Emzirme ödeneği	5510 s. K.4/a-b,16/a md.	857,00 TL
Cenaze ödeneği	5510 s. K.37.md.	3.385,00 TL
5510 sayılı Kanunun 4/a bendine tabi sigortalılar için		

GECİKME ZAMMI TABLOSU

Uygulama Tarihleri	Genel Tebliğ No / Madde No / B.K.K.No	Oranı	Açıklama
01.09.1985-31.05.1988 tarihleri arasında	370	%10	1.Ay
		%7	Takip eden 5 ay için aylık
		%5	diğer aylar için aylık
01.06.1988-31.12.1988 tarihleri arasında	372	%10	İlk 3 ay
		%8	Takip eden 3 ay için aylık
		%6	Diğer aylar için aylık
01.01.1989-31.12.1989 tarihleri arasında	375	%10	İlk 4 ay için aylık
		%7	Diğer aylar için aylık
01.01.1990-29.12.1993 tarihleri arasında	378	%7	Tüm aylar için aylık
30.12.1993-07.03.1994 tarihleri arasında	381	%9	Tüm aylar için aylık
08.03.1994-30.08.1995 tarihleri arasında	383	%12	Tüm aylar için aylık
31.08.1995-31.01.1996 tarihleri arasında	389	%10	Tüm aylar için aylık
01.02.1996-08.07.1998 tarihleri arasında	391	%15	Tüm aylar için aylık
09.07.1998-19.01.2000 tarihleri arasında	403	%12	Tüm aylar için aylık
20.01.2000-01.12.2000 tarihleri arasında	408	%6	Her ay için
02.12.2000-28.03.2001 tarihleri arasında	411	%5	Her ay için
29.03.2001-30.01.2002 tarihleri arasında	415	%10	Her ay için
31.01.2002-11.11.2003 tarihleri arasında	422	%7	Her ay için
12.11.2003-01.01.2004 tarihleri arasında	429	%4	Her ay için
02.01.2004-01.03.2005 tarihleri arasında	5035 sayılı Kanunun 4.maddesi	%4	Her ay için
02.03.2005-20.04.2006 tarihleri arasında	434	%4	Her ay için
21.04.2006 tarihinden itibaren	438	%2,5	Her ay için
19.11.2009 tarihinden itibaren	2009/15565 sayılı B.K.K.	%1,95	Her ay için
19.10.2010 tarihinden itibaren	2010/965 sayılı B.K.K.	%1,40	Her ay için
05.09.2018 tarihinden itibaren	62 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	%2	Her ay için
01.07.2019 tarihinden itibaren	1266 sayılı C.K.	%2,5	Her ay için
02.10.2019 tarihinden itibaren	1592 sayılı C.K.	%2	Her ay için
30.12.2019 tarihinden itibaren	1947 sayılı C.K.	%1,6	Her ay için
21.07.2022 tarihinden itibaren	5801 sayılı C.K.	%2,5	Her ay için
14.11.2023 tarihinden itibaren	7782 sayılı C.K.	%3,5	Her ay için

H- CETVELİ

10/2/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları*

YURT İÇİ HARCIRAHLAR	GÜNDELİK MİKTARI (TL)
I. Yurt İçinde Verilecek Gündelikler (md.33)	
B.Memur ve Hizmetlilerden;	
a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar(1)	465
b) Ek göstergesi 6400(dahil)-8000(hariç) olan kadrolarda bulunanlar	435
c) Ek göstergesi 3600 (dahil)-6400 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	420
d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	405
e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	400
1) 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır. * 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında gündeliklerinin %60 artırımlı miktarı, (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirmenin ilk 10 günü için gündeliklerinin %60 artırımlı miktarı,takip eden 80 günü için gündeliklerinin %50'si, müteakip 90 günü için ise müstahak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.	
II-Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (md.50)	
50 nci maddenin 1,2,3,4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel:	
a) Kadro derecesi 1-4 olanlar	82
b) Kadro derecesi 5-15 olanlar	77
Bu tazminattan yararlananlardan;	
1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir. 2) Bu çalışmalarını dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.	

* 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu, 1.1.2024 -31.12.2024 tarihleri arasında uygulanacaktır.

FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ

		Tutar
Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti	657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca	10,10 TL
	Özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınmaktadır.	
	Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden	10,70 TL

Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar,fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödeneceği (K) işaretli cetvelde düzenlenmiş ve bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti de en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusuna göre yapılmaktadır.

	Belediye Nüfusu	Tutar
Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti	10.000'e kadar olanlar için	1.333 TL
	10.001'den 5 0.000'e kadar olanlar için	1.426 TL
	50.001'den 100.000'e kadar olanlar için	1.575 TL
	100.001'den 250.000'e kadar olanlar için	1.780 TL
	250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için	2.125 TL
	1.000.001'den fazla olanlar için	2.470 TL
	Ankara,İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindekiler için	2.470 TL
	Ankara,İstanbulveİzmirbüyükşehirlerbelediyesınırlarıçerisindekileriçin	3.280 TL

Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılamayacağı ve yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

- Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yaralanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,
- Bir yılda toplamı 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,
- İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,
- Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödenmeye devam olunacağı,diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

- 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan (11.500) gösterge rakamı (14.640), mülga ek 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan (8.500) gösterge rakamı (9.189) olarak geçerli olacaktır.
- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü maddesinde yer alan (6000) ve (2200) gösterge rakamları,1.1.2024 - 31.12.2024 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (6.026), (2.226) olarak uygulanır.
- 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesinde yer alan gösterge rakamları 1.1.2024-31.12.2024 tarihleri arasındaki dönemde (2.280) eklenmesi suretiyle uygulanır.

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI 2024 YILI

(R.G : 30.12.2023 -32415 (2.Mük.)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	33.000 TL
--	-----------

HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN YER- LERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI (2024 YILI) (RG: 30.12.2023 -32415 (2.Mük.)

İşyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyen durumlarda çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedeline ilişkin istisna tutarı (Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendi)	170 TL
---	--------

BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2024 YILI)

(R.G.:30.12.2023 -32415 (2.Mük.)

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı,2022 takvim yılında uygulanmak üzere	
- Büyükşehir belediye sınırları içinde	55.000 TL
- Diğer yerlerde	34.000 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(30.12.2023 tarih ve 32415 (2.mük.) sayılı Resmî Gazete)
193 sayılı Kanun'un 31. maddesinde yer alan Engellilik indirimi

DERECESİ	TUTARI (TL)
I.Derece Engelliler (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini kaybedenler)	6.900
II.Derece Engelliler (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını kaybedenler)	4.000
III.Derece Engelliler (Çalışma Gücünün Asgari %40'ını kaybedenler)	1.700

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2023	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No: 554) (25.11.2023 tarih ve 32380)	%58,46
2022	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No: 533) (27.11.2021 tarih ve 31672)	%122,93
2021	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:533) (27.11.2021 tarih ve 31672)	%36,20
2020	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:521)(28.11.2020 tarih ve 31318)	%9,11
2019	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (23.12.2019 tarih ve 30987)	%22,58
2018	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (31.12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)	%23,73

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, Taban Aylığı ve Kıdem Aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç verilmez.
Emekli Keseneği	Tam aylığın yarısı üzerinden kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.
Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açıktaki süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.	

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıldan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş günü
b)	5 Yıldan Fazla 15 Yıldan Az Olanlar	20 İş günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler ile 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş günü
Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz.		

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık ücret
b) İş 6 aydan 1.5 yıla kadar sürmüş işçi için	4 Hafta	4 Haftalık ücret
c) İş 1.5 yıldan 3 yıla kadar sürmüş işçi için	6 Hafta	6 Haftalık ücret
d) İş 3 yıldan fazla sürmüş olan işçi için	8 Hafta	8 Haftalık ücret
Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.		

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

Ödemenin Türü	Kanuni Dayanağı	Gelir Vergisi	Damga Vergisi	Emekli Keseneği (Kurum/şahıs)
Aylık (Gösterge)	GVK m.61	+	+	+
Ek Gösterge	GVK m.61	+	+	+
Taban Aylığı	375 s. KHK m.1	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 s. KHK m.1	+	+	+
Zamlar (Yan Ödeme)	GVK m.61	+	+	-
Özel Hizmet Tazminatı	Yan Öd. Kar.	-	+	Kısmen Tabi
Ek Tazminat	Yan. Öd. K.	-	-	-
Denetim Tazminatı	Yan. Öd. K.	-	+	-
Makam Tazminatı	657 s.K.Ek m.26	-	+	-
Görev Tazminatı	631 s. KHK	-	+	-
Kıdem Tazminatı	GVK m.25/7	-	+	-
Yab. Dil Tazminatı	375 s. KHK m.2	-	+	-
Sos.Denge Tazminatı	375 s.KHK Ek m.15	+	+	+
Aile ve Çocuk Yrd.	657 s.K. m.203	-	-	-
Doğum Yardımı	657 s. K. m.207	-	-	-
Ölüm Yardımı	657 s.K. m.208	-	-	-
Huzur Ücreti (Sigortalı ise)	GVK m.61	+	+	-
Fazla Çalış. Ücreti	GVK m.61	+	+	-
Konferans Ücreti	GVK m.61	+	+	-
Bilirkişi Ücreti	GVK m.61	+	+	-
Avukat Vekalet Ücr.	GVK m.61	+	+	-
Harcırah Ödemeleri	GVK m.24	-	+	-
Ek Ödeme	375 s. KHK m.3	-	+	-

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

İzin Süresi		
DMK 105.md.	Hastalık İzni	- Uzun süreli hastalıklarda 18 ay - Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay (gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
DMK md.108	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya sürekli görevle yurt içine ya da yurt dışına atanan veya en az altı ay süreyle yurt dışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 nci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; Bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebini ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönüşmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebini ortadan kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet ettiği kadro derecesinin ilk kademe aylığının ek göstergesi dahil 2/3 oranındadır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 oranında verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye tabi hak edişlerden kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban aylığı dahil aldığı aylık üzerinden (2/3 tutarından) tam kesilir a) İşe başlamada kısıtlı aylıktan kesilemez b) İlk tam maaşından giriş aidatı kesilir c) İşten ayrılmalarda aylık kısıtlı hesaplanırsa bile emekli keseneği Tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1-Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2-Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3-Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetiçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4-Lojman Tazminatı	Verilmez
5-Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6-Emekli Keseneği	Kesilmez
7-Gelir Vergisi	Tabidir
8-Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1-Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin(ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2-Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3-Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddeti,yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmet içi eğitime katılma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4-Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5-Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.Ancak,o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6-Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7-Gelir Vergisi	Tabidir
8-Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum gördüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir.Ancak,saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1-Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2-Kıdem Aylığı	Verilmez
3-Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s.K.175.maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4-Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5-Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6-Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7-Gelir Vergisi	Tabidir
8-Damga Vergisi	Tabidir

1593 SAYILI UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

AÇIKLAMA	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 Yılı
a) 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 283 üncü maddesine göre; bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine ilişkin olup,266 ncı maddede gösterilen sıhhi zabıta nizamnamesinde belirtilen yasaklara (Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabıta talimatnamesi tertip eder.Bu nizamname,meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müstemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şartlarını, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştilgal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazım- gelen kaideleri ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler,1608 sayılı Yasa gereğince cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlerle yapılması gerekenlere uymayanlar hakkında 1608 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilir.	Belediye Encümeni	2.052 TL
b)1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 299 uncu maddesi uyarınca; defin ruhsatiyesi olmadan cenaze defnedilen mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır. Sağlık Zabıta Yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlere	Belediye Encümeni	2.052 TL
c)1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 301 inci maddesi uyarınca; izinsiz olarak bir şehir ve kasabadan diğerine ölü nakledenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	2.052 TL
İdarî para cezasına itiraz: 1593 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Kanun hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde,sulh ceza mahkemesine başvurulabilir.Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.		

SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclislerince yasak edilebilir		
831 Sayılı Kanun	28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi		Belediye Encümeni	2.052,00 TL

28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun'un Ek 7 nci maddesine göre; içme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisleri tarafından yasak edilebilir.

Belediye meclisleri, su kaynaklarının, su yollarının ve su depolarının korunması amacıyla çeşitli önlem ve kararlar alabilirler. Bu konuda çeşitli yasaklar koyabilirler. Bu yasaklara uyulmadığı takdirde, 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesine göre, ceza uygulaması gerekmektedir.

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesinde; "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde itihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası veya saklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir." hükmü yer almaktadır.

Para cezası uygulamasında, belediye mücavir alanı ile sınırlı kalmayıp, su kaynaklarına kadar gidebilecektir. İçme ve kullanma suyu ihtiyacının mahalli idare birlikleri tarafından karşılanması halinde, belediyelere tanınan bütün yetki ve görevler, bu birlikler tarafından yerine getirilecektir.

ÖDEMELERDE VERGİ BORCU SORGULAMA

3 Mart 2020 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere;	Limit-TL
- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamına giren kurumların, mal veya hizmet alımları ile yapım işleri nedeniyle yapacakları ödemeler,	5.000,00
- Kanun, kararname ve diğer mevzuatla nakdi olarak sağlanan Devlet yardımları, teşvikler ve destekler nedeniyle yapılacak ödemeler,	
17.02.2023 tarihli ve 32107 sayılı R.G. yayımlanan Tahsilat Tebliğine istinaden Deprem kapsamındaki ödemelerde 31.07.2023 tarihine kadar uygulanmayacaktır.	

ÖDEMELERDE SGK BORCU YOKTUR TALEP ETME BORÇ LİMİTLERİ 2024 YILI İÇİN

4a SSK kapsamında işçi çalıştırıyorsanız ödeme vadesi geçmiş sigorta prim borcunuz brüt asgari ücretin tavan tutarının 3 katına kadar kesinleşmiş borç olarak kabul edilmez ve bu tutarı geçmeyen borçlar SGK ihale borç yok yazısı için engel teşkil etmez. Tüzel kişiler ve işçi çalıştıranlar da ihaleye katılmak için SGK borcu üst sınırı	450.056,25 TL
Alt yükleniciler ve alt yüklenici çalıştıran işverenler için ise brüt asgari ücretin tavan tutarının 6 katına kadar olan borçlar ihale borcu olmadığına dair yazı için engel teşkil etmemekte Bu kapsamda 2024 yılı için SGK borcu yoktur üst limiti	900.112,50 TL
Eğer işveren aynı zamanda gerçek kişi ise ve tabii ki vergi mükellefi ise brüt asgari ücretin 3 katına kadar olan ödeme vadesi geçmiş BAĞ-KUR prim borcu SGK borcu yok yazısı almak için engel teşkil etmez. Bunun için ihale SGK borç üst limiti	60.007,50 TL
4734 Sayılı Kanun ile diğer Kanunlara tabi olan ihalelere katılmak için geçerlidir. Hakediş ödemelerinde bir sınır yoktur. Eğer son ödeme vadesi geçmiş borçlar varsa hakediş ödemeleri yapılmaz ya da yapılsa bile hakediş ödemelerinden kesinti yapılır.	

YÜRÜRLÜK TARİHLERİNE GÖRE TECİL FAİZİ ORANLARI

Dönemler	Faiz Oranı (Yıllık)	Yasal Düzenleme
25.01.2000-20.12.2000 tarihleri arasında	% 48	409 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
21.12.2000-30.03.2001 tarihleri arasında	% 36	412 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
31.03.2001-01.02.2002 tarihleri arasında	% 72	416 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
02.02.2002-11.11.2003 tarihleri arasında	% 60	421 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
12.11.2003-03.03.2005 tarihleri arasında	% 36	429 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
04.03.2005-27.04.2006 tarihleri arasında	% 30	434 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
28.04.2006–20.11.2009 tarihleri arasında	% 24	438 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
21.11.2009-20.10.2010 tarihleri arasında	% 19	Seri: C Sıra No:1 Tahsilat Genel Tebliği
21.10.2010-05.09.2018 tarihleri arasında	% 12	Seri: C Sıra No:2 Tahsilat Genel Tebliği
06.09.2018-24.10.2019 tarihleri arasında	% 22	Seri: C Sıra No:3 Tahsilat Genel Tebliği
25.10.2019-29.12.2019 tarihleri arasında	% 19	Seri: C Sıra No:4 Tahsilat Genel Tebliği
30.12.2019-20.07.2022 tarihleri arasında	% 15	Seri: C Sıra No:5 Tahsilat Genel Tebliği
21.07.2022 tarihinden itibaren	% 24	Seri: C Sıra No:6 Tahsilat Genel Tebliği
14.11.2023 tarihinden itibaren	% 36	Seri:C Sıra No:7 Tahsilat Genel Tebliği

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER (2024 YILI)*

	TL
1.Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (md.17/2) ¹	2.138.400
2.Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (md.17/3) ²	6.415.200
3.Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (md.45) ³	6.411.600
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000 TL olup,bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.)	
4.Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (md.51) ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	234.000
b-Diğer İlçelerde	115.920
5.Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış,Kira,Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Aynı Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (md.76) ⁵	
a) Ankara,İstanbul ve İzmir İllerinde	1.411.200
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İllerde	707.400
c) Diğer İllerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	513.000
ç) Diğer İlçelerde	383.400

Bu madde ile ilgili parasal sınırların her biri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar:Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, tirajı göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md.3.Fıkrası:Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51.Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi: Mahalli komisyonların yetkileri-Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri aynı hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

*2024 Yılı Bütçe Kanunu 31.12.2022 tarih ve 31706 (Mükerrer) R.G.'de yayımlanmıştır.

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2024 - 31.12.2024)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemetleri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmesi halinde 15 günlük süre beklemeden vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000'e kadar olan belediyeler	17.200 TL
	10.000'den fazla olan belediyeler	34.400 TL

BELEDİYE MECLİS VE ENCÜMEN İÇİN UZLAŞMA LİMİTLERİ (01.01.2024-31.12.2024 tarihleri arası)

	Yasal Dayanak	
Belediye Encümeni	5393 sayılı Kanun md.34/f	106.290,55 TL'den az olan tutarlar için
Belediye Meclisi	5393 sayılı Kanun md.18/h	106.290,55 TL'den fazla olan tutarlar için

2024 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ (R.G.Tarih ve Sayısı:12.8.2023 – 32277)

YAPININ MİMARLIK HİZMETLERİNE ESAS OLAN SINIFI	Yapının Birim Maliyeti (BM) TL m ²
I. SINIF YAPILAR	
A GRUBU YAPILAR	1.050,00
1. Kâgir veya betonarme ihata duvarı (3,00 m yüksekliğe kadar)	
2. Basit kümes ve basit tarım yapıları	
3. Yumuşak plastik örtülü seralar	
4. Mevcut yapılar arası bağlantı-geçiş yapıları	
5. Geçici kullanımı olan küçük yapılar	
6. Kalıcı kullanımı olan yardımcı yapılar	
7. Gölgelekler-çardaklar	
8. Üstü kapalı yanları açık dinlenme,oyun ve gösteri alanları	
9. Depo amaçlı kayadan oyma yapılar	
10. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBU YAPILAR	1.550,00
1. Cam veya sert plastik örtülü seralar	
2. Basit padok,büyük ve küçük baş hayvan ağılları	
3. Kâgir ve betonarme su depoları	
4. İşyeri depoları	
5. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
II.SINIF YAPILAR	
A GRUBU YAPILAR	2.600,00
1. Kuleler, ayaklı su depoları	
2. Palplanj ve ankrajlı perde ve istinat duvarları	
3. Kayıkhanne	
4. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBU YAPILAR	3.800,00
1. Şişirme (Pnömatik) yapılar	
2. Tek katlı ofisler,dükkan ve basit atölyeler	
3. Semt sahaları, küçük semt parkları,çocuk oyun alanları ve eklentileri	
4. Tarımsal endüstri yapıları (Tek katlı, prefabrik beton, betonarme veya çelik depo ve atölyeler, tesisat ağırlıklı ağıllar, fidan yetiştirme ve bekletme tesisleri)	
5. Yat bakım ve onarım atölyeleri,çekek yerleri	
6. Jeoloji,botanik ve tema parkları	
7. Mezbahalar	
8. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
C GRUBU YAPILAR	5.350,00
1. Hangar yapıları (küçük uçaklar,helikopterler,tarım uçakları park ve bakım onarım yeri)	
2. Sanayi yapıları (Tek katlı, bodrum ve asma katı da olabilen)	
3. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
III. SINIF YAPILAR	
A GRUBU YAPILAR	7.500,00
1. Okul ve mahalle spor tesisleri (Temel eğitim okullarının veya işletme ve tesislerin spor salonları, jimnastik salonları, semt salonları)	

2024 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ (R.G. T: 12.8.2023, S: 32277)

2. Katlı garajlar
3. Ticari amaçlı binalar (üç kata kadar üç kat dâhil - asansörsüz - 3/7/2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 34 üncü maddesinin 1 inci fıkrasına göre asansör yeri bırakılacak)
4. Alışveriş merkezleri (semt pazarları, küçük ve büyük hal binaları,marketler vb.)
5. Basımevleri,matbaalar
6. Soğuk hava depoları
7. Konutlar (üç kata kadar - üç kat dâhil-asansörsüz -3/7/2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 34 üncü maddesinin 1 inci fıkrasına göre asansör yeri bırakılacak)
8. Akaryakıt ve gaz istasyonları
9. Kampingler
10. Semt postaneleri
11. Küçük sanayi tesisleri (Donanımlı atölyeler,imalathane,dökümhane)
12. Kreş ve gündüz bakımevleri,hobi ve oyun salonları
13. Bu gruptakilere benzer yapılar.

B GRUBU YAPILAR.....9.000,00

1. Entegre tarımsal endüstri yapıları,büyük çiftlik yapıları
2. Gençlik merkezleri,halkevleri
3. Lokanta, kafeterya ve yemekhaneler
4. Temel eğitim okulları
5. Küçük kitaplık ve benzeri kültür tesisleri
6. Jandarma ve emniyet karakol binaları
7. Sağlık ocakları,kamu sağlık dispanserleri
8. Ticari amaçlı binalar (Yapı yüksekliği 21,50 m’ye kadar olan)
9. 150 kişiye kadar cezaevleri
10. Fuarlar
11. Sergi salonları
12. Konutlar (Yapı yüksekliği 21,50 m’den az yapılar)
13. Marinalar
14. Gece kulübü, diskotekler
15. Misafirhaneler, pansiyonlar
16. Bu gruptakilere benzer yapılar.

IV. SINIF YAPILAR

A GRUBU YAPILAR.....10.200,00

1. Özelliği olan büyük okul yapıları (Spor salonu, konferans salonu ve ek tesisleri olan eğitim yapıları)
2. Poliklinikler
3. Liman binaları
4. İdari binalar (ilçe tipi hükümet konakları,vergi daireleri ve benzeri)
5. İlçe belediyeleri
6. 150 kişiyi geçen cezaevleri
7. Kaplıcalar, şifa evleri ve benzeri termal tesisleri
8. İbadethaneler (1500 kişiye kadar)
9. Aquaparklar
10. Entegre sanayi tesisleri

2024 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ

(R.G.Tarih ve Sayısı : 12.8.2023 – 32277)

11. Müstakil spor köyleri (Yüzme havuzları,spor salonları ve statları bulunan)	
12. Yaşlılar huzurevi, kimsesiz çocuk yuvaları, yetiştirme yurtları	
13. Büyük alışveriş merkezler	
14. Yüksek okullar ve eğitim enstitüleri	
15. Apartman tipi konutlar (Yapı yüksekliği 30,50 m'den az yapılar)	
16. Oteller (1 ve 2 yıldızlı)	
17. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBU YAPILAR	12.050,00
1. Araştırma binaları, laboratuvarlar ve sağlık merkezleri	
2. İl tipi belediyeler	
3. İl tipi idari kamu binaları	
4. Metro istasyonları	
5. Stadyum,spor salonları ve yüzme havuzları	
6. Büyük postaneler (merkez postaneleri)	
7. Otobüs terminalleri	
8. Eğlence amaçlı yapılar (çok amaçlı toplantı,eğlence ve düğün salonları)	
9. Banka binaları	
10. Normal radyo ve televizyon binaları	
11. Özelliği olan genel sığınaklar	
12. Müstakil veya ikiz konutlar (Bağımsız bölüm brüt alanı 151 m ² - 600 m ² villalar, teras evleri, dağ evleri, kaymakam evi ve benzeri)	
13. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
C GRUBU YAPILAR	12.450,00
1. Büyük kütüphaneler ve kültür yapıları	
2. Bakanlık binaları	
3. Yüksek öğrenim yurtları	
4. Arşiv binaları	
5. Radyo aktif korumalı depolar	
6. Büyük Adliye Sarayları	
7. Otel (3 yıldızlı) ve moteller	
8. Rehabilitasyon ve tedavi merkezleri	
9. İl tipi hükümet konakları ve büyükşehir belediye binaları	
10. İş merkezleri (Yapı yüksekliği 21,50 m ile 30,50 m arası-30,50 m dâhil yapılar)	
11. Konutlar (Yapı yüksekliği 30,50 m ile 51,50 m arası - 51,50 m dâhil yapılar)	
12. Bu gruptakilere benzer yapılar.	

* Benzer yapılar, ilgili gruptaki yapılara kıyasen uygulayıcı kurum ve kuruluşlarca Mimarlık ve Mühendislik Hizmetleri Şartnamesinin ilgili hükümlerinden yararlanılarak belirlenecektir.

Tebliğin revizyonu çalışmalarında sınıfı veya grubu değiştirilen veya tebliğden çıkarılan yapılar için, 2023/2 yılından önceki tebliğlere göre yapı sınıfı ve grubu belirlenmiş mimarlık ve mühendislik hizmetlerinde; belirlendiği yılın tebliğindeki yapı sınıfı ve grubu değiştirilmeksizin 2023/2 yılı tebliğinde karşılığı olan tutar esas alınmak suretiyle hesap yapılacaktır.

Tebliğdeki sınıf ve gruplar yapım aşamasında belirlenirken tereddüte düşülmesi halinde, o yapının yapı yaklaşık maliyeti; yapının projesine göre hazırlanacak metrajlara Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Birim Fiyatlarının uygulanması suretiyle hesaplanacaktır.

**1.1.2024 TARİHİNDEN İTİBAREN, MÜTEAHHİTLİK KARNELERİ VE İŞ
BİTİRME BELGELERİ İÇİN GEÇERLİ KATSAYILAR**
(R.G.Tarih ve Sayısı :12.8.2023 - 32277)

Yıllar	2023/2 yılında uygulanacak katsayılar	Yıllar	2023/2 yılında uygulanacak katsayılar	Yıllar	2023/2 yılında uygulanacak katsayılar
1953 ve öncesi	23.267.194,453	1982	272.451.614	2004	23.767
1954	20.987.142,698	1983	236.835,887	2005	121.288
1955	18.586.884,956	1984	189.476.266	2006	20.081
1956	15.227.591,163	1985	130.617.077	2007	117.912
1957	13.321.329,255	1986	94.603.027	2008	16.816
1958	12.185.318,432	1987	72.917.477	2009	15.360
1959-1966	10.351.054,523	1988	48.476.659	2010	14,982
1967	9.390.863,686	1989	29.409,083	2011	13,908
1968	8.620.273,095	1990	17.838.375	2012	14.152
1969	8.211.615,994	1991	11.446.444	2013	13,464
1970	7.663.684,088	1992	6.873,657	2014	12,323
1971	6.894.944,039	1993	4.146,425	2015	11.488
1972	5.843.480,732	1994	2.484.260	2016	10.688
1973	5.169.172,490	1995	1.129.194	2017	9.709
1974	3.836.584,440	1996	625,631	2018	8.432
1975	3.059.460,073	1997	321,367	2019	6.857
1976	2.609.546,021	1998	186,225	2020	5.830
1977	1.914.129,880	1999	120.197	2021	4,693
1978	1.368.773,888	2000	72.691	2022	2,833
1979	1.013.446,917	2001	59,381	2022/2	1,983
1980	473.400,497	2002	35.884	2022/3	1.823
1981	327.670,091	2003	27,548	2023	1.841
				2023/2	1.000

TÜRK TİCARET KANUNUNDAKİ KABAHATLERİN 2024 YILINDA UYGULANACAK CEZA TUTARLARI

	İdari Para Cezası Gerektiren Kabahat	TTK'nın İlgili Maddesi	Kanunda Yer Alan İdari Para Cezası Tutarı(TL)	01.01.2024-31.12.2024 Tarihleri Arasında Uygulanacak Ceza Tutarı (TL)
1	Ticaret sicili müdürünce verilen süre içinde tescil isteminde bulunulmaması veya tescilden kaçınma sebeplerinin bildirilmemesi	33/2	1.000	12.288
2	Ticaret siciline tescil ve kayıt için gerçeğe aykırı beyanda bulunulması	38/1	2.000	24.607
3	Ticaret unvanına ilişkin Kanunda öngörülen esaslara aykırı davranılması**	51/2	2.000	24.607
4	Ticari defterlerin üçüncü kişi uzmanlara, makul bir süre içinde yapacakları incelemede işletmenin faaliyetleri ve finansal durumu hakkında fikir verebilecek şekilde tutulmaması	562/1-a	4.000	49.276
5	İşletme faaliyetlerinin oluşumu ve gelişmesinin ticari defterlerden izlenememesi	562/1-a	4.000	49.276
6	Tacirin, işletmesiyle ilgili olarak gönderilmiş bulunan her türlü belgenin kopyasını, yazılı, görsel veya elektronik ortamda saklamaması	562/1-b	4.000	49.276
7	Ticari defterlerin açılış ve/veya kapanış onaylarının yaptırılmaması	562/1-c	4.000	49.276
8	Ticari defterlerin TTK'nın 65.maddesine uygun olarak tutulmaması <ul style="list-style-type: none"> • Defterlerin Türkçe tutulmaması • Defterlerde, kısaltmaların, harflerin, rakamların ve sembollerin kullanılması halinde bunların anlamlarının açıkça belirtilmemesi • Defterlere yazımların ve diğer gerekli kayıtların eksiksiz doğru, zamanında ve düzenli olarak yapılmaması • Defterlere yapılan bir kaydın, önceki içeriği belirlenemeyecek şekilde çizilmesi ve değiştirilmesi • Defterlerde, kayıt sırasında mı yoksa daha sonra mı yapıldığı anlaşılmayan değiştirmelerin yapılması 	562/1-d	4.000	49.276

9	TTK'nın 66.maddesindeki usule aykırı olarak envanter çıkarılması	562/1-e	4.000	49.276
10	Saklanması zorunlu olan belgelerin,sadece görüntü veya başkaca bir veri taşıyıcısı aracılığıyla ibraz edilebildiği durumlarda bu belgelerin bastırılarak veya okunabilen kopyaları sunularak ibraz edilme-mesi	562/1-f	4.000	49.276
11	Finansal tabloların,Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan muhasebe standartlarına göre düzenlenme-mesi	562/2	4.000	49.276
12	Anonim şirketlerde hamiline yazılı pay sahipleri ile sahip oldukları paya ilişkin bilgilerin Merkezi Kayıt kuruluşuna bildirilmemesi	562/13-a	20.000	96.226
13	Anonim şirketlerde hamiline yazılı pay senetlerinin devrinin Merkezi Kayıt Kuruluşuna bildirilmemesi	562/13-b	5.000	24.055

****Söz konusu kabahate ilişkin olarak TTK'nın 51/2.maddesinde, "39 ilâ 45 inci veya 48 inci maddeleri ihlal edenler, iki bin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılır." hükmü yer almaktadır. Anılan hükümde, idari yaptırıma bağlanan fiiller ayrı ayrı sayılmamış, TTK'nın belli hükümlerine atıf yapılmakla yetinilmiştir. Bu durumda,yollama yapılan maddelerde yer alan her fiile aykırı davranış idari yaptırıma bağlanmış olmaktadır.**

1.7.2023 TARİHİNDEN İTİBAREN, PROJE VE KONTROLLÜK İŞLERİNDE UYGULANMAK YENİ ORANLAR (R.G.Tarih ve Sayısı : 12.8.2023 - 32277)

2001	1.	Dönemi (1 Ocak - 14 Nisan) sözleşmeleri için	86.701
2001	2.	Dönemi (15 Nisan -14 Mayıs) sözleşmeler için	84,793
2001	3.	Dönemi {15 Mayıs -14 Haziran) sözleşmeleri için	76.235
2001	4.	Dönemi (15 Haziran - 30 Haziran) sözleşmeleri için	73.194
2001	5.	Dönemi (1 Temmuz • 14 Eylül) sözleşmeleri için	70.190
2001	6.	Dönemi (15 Eylül -14 Ekim) sözleşmeleri için	66.694
2001	7.	Donemi (15 Ekim -14 Kasım) sözleşmeleri için	63.357
2001	8.	Dönemi (15 Kasım -14 Aralık) sözleşmeleri için	59.705
2001	9.	Dönemi (15 Aralık - 31 Aralık) sözleşmeleri için	57,011
2002	1.	Dönemi (1 Ocak -14 Ocak) sözleşmeleri için	52,234
2002	2.	Dönemi (15 Ocak -14 Mayıs) sözleşmeleri için	42.396
2002	3.	Dönemi (15 Mayıs -14 Temmuz) sözleşmeleri için	40.816
2002	4.	Dönemi (15 Temmuz - 30 Eylül) sözleşmeleri için	38.440
2002	5.	Dönemi (1 Ekim - 31 Aralık) sözleşmeleri için	37,321
2003	1.	Dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	34.145
2003	2.	Dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	33.658
2004	1.	Dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	31.442
2004	2.	Dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	30,307
2005	1.	Dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	29.232
2005	2.	Dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	27.326
2006	1,	Donemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	26.670
2006	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	25,560
2007	1.	Dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	24,461
2007	2.	Dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	23,670
2008	1.	Dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	23.026
2008	2.	Dönemi (1 Temmuz - 14 Ağustos) sözleşmeleri için	21.597
2008	3.	Dönemi (15 Ağustos - 31 Aralık) sözleşmeleri için	20.482
2009	1.	Dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	19,858
2009	2.	Dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	18.894
2010	1-	Dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	18,270
2010	2.	Dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	17.614

2011	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	16,533
2011	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	15.864
2012	1.	dönemi (1 Ocak -14 Ocak) sözleşmeleri için	14,840
2012	12.	dönemi (15 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	9.841
2012	3.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	9.808
2013	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	9.176
2013	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	9,140
2014	1.	dönemi (1 Ocak - 31 Aralık) sözleşmeleri için	8.597
2015	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	8,337
2015	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	8.196
2016	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	7,439
2016	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	7,384
2017	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	6.877
2017	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	6.881
2018	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	6.081
2018	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	5.997
2019	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	5.053
2019	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	5.146
2020	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	4.513
2020	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	4,469
2021	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	3.979
2021	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	3.901
2022	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	2,753
2022	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	2,121
2023	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	1.377
2023	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	1,000

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No:80)
(Parasal Sınırlar ve Oranlar) (RG. T: 09 Mart 2023 –S: 32127)

1.Kasa işlemleri:	TL
1.1.Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince,muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı;	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	7.000
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	4.000
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile asker alma bölge-askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firari erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır.Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkere bedeli,ikamet teskere harcı,vize harcı ve yolcu telefon harçlarının iadesinde 1.1.1’de belirtilen sınırlar geçerlidir. Teminat iadeleri ile sağlık turizm ve turist sağlığı kapsamında sunulan sağlık hizmetlerine ilişkin peşin alınan tutarların iadesi ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2.Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27. maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C.Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla veznedede bulundurulacak azami TL tutarı;	
1.2.1. Vergi dairelerinde,	9.500
1.2.2. T.C.Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	70.000
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç),	40.000
2.Kaybedilen alıncılar için ilân: İlgilileri tarafından kaybedilen alıncılarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 528 inci maddesine göre ilân gerektirmeyen parasal sınır,	4.000
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1.Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	10.000
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı	35.000

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No:80) (Parasal Sınırlar ve Oranlar)
(R.G.:09 Mart 2023 – 32127)

2.Yetkili memurlarla ilgili işlemler: Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Sattırılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı.	15.000
C-MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1.Muhasebe yetkililerinin,kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarına devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin limitler (vergi ve sair kesintiler düşülmeden önceki tutar)	
1.1.Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde,geçici veya kesin ödeme,iade,mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	17.000
1.2.Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	23.500
1.3.Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin, kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	84.000
2. Yukarıdaki (1.1) ve (1.3) numaralı maddelerde belirtilen tutarlar; Maliye Bakanlığı Merkez Muhasebe Birimi, İstanbul İl Muhasebe Birimi ile Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı muhasebe birimlerinde 4,diğer merkez muhasebe birimleri, Ankara İl Muhasebe Birimi ile İzmir İl Muhasebe Biriminde 3 kat olarak uygulanır.	
4.Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler.	
Ç-MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1.Merkezî Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınırdır.	250.000
D – TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1.Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınırlar için uygulanacak limitler,	
1.1.Taşınırların kamu idareleri arasında bedelsiz devri ve satışında	25.000
1.2.Taşınırların aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	100.000
2.Yukarıda belirtilen limitler; kuruluş merkezleri ile Ankara,İstanbul ve İzmir İllerinde 3 kat olarak uygulanır.	

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No:80)
(Parasal Sınırlar ve Oranlar) (R.G. T: 09 Mart 2023, S: 32127)

ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ

A – HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	(TL)
1.Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için:	
1.1. İllerde,kuruluş merkezlerinde,büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen ilçelerde	3.820
1.2. Diğer ilçelerde	1.990
2. Şehit cenazelerinin nakli,fırari askerler,şüpheli,tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	44.000
3.Yabancı konuk ve heyetlerin ağırlanması amacıyla görevlendirilen mihmandarlara	25.530
4. Bakanların katılacağı yurtdışı seyahatlerde kullanılmak üzere	74.000
5. Mahkeme harç ve giderleri	
5.1.İstanbul il merkezi için	300.000
5.2.Ankara ve İzmir İl Merkezlerinde	250.000
5.3.Diğer il ve ilçeler için	100.000
6.Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	202.200
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	19.900
8.Yakalanan yasadışı göçmenler ile sınır dışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	81.000
9.Türkiye Büyük Millet Meclisi İdari Teşkilatı ve Cumhurbaşkanlığı	1.470.130
10.Yargılama Giderleri	50.000
11.Posta ve telgraf giderleri (Yüksek Mahkemeler için)	9.250
12.Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına ait kadın konukevleri ve bağlı birimlerinden hizmet alan kadınların harçlıkları için	
12.1. Büyükşehir belediye sınırları içinde	20.100
12.2.Diğer il ve ilçelerde	12.060
B – ÖZEL BÜTÇE İDARELER AVANS SINIRLARI	
10.Diğer Özel Bütçeli İdarelerin mutemetleri için	3.820
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1.6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince;	TL
1.1.213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10
1.2.Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No:80)
(Parasal Sınırlar ve Oranlar) (R.G. T: 09 Mart 2023, S: 32127)

2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarında kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacakların dışında kalan;	
2.1. Zarurî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	30.000
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	30,00

ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ

1-6728 sayılı Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenleme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanamayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birimince kayıtlarından çıkarılacak ilgili bankalara iade edilecek tutar	2.973
---	-------

KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI

Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 80)
(Parasal Sınırlar ve Oranlar)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 82)
(R.G. :22.7.2023 - 32256)

3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yıllar itibarıyla uygulanması gereken kanuni faiz ve temerrüt faizi oranları: (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.)	Yıllık Oran (%)
1. 1.7.2023 tarihinden itibaren:	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (24.6.2023 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	16,75
2. 1.1.2022 - 31.12.2022 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (21.01.2022 tarihli T.C. Merkez Bankası Tebliği ile)	15,75
3. 1.1.2021-31.12.2021 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (19.12.2020 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	16,75

2024 YILI EŞİK DEĞERLER VE İHALE İLAN SÜRELERİ (1.2.2023 - 31.01.2024)

İŞİN ADI	LİMİT	İHALE USULÜ	YAKLAŞIK MALİYET	İLAN SÜRESİ	İLAN YERİ
MAL VE HİZMET ALIMI	Eşik Değer Üstü (19.029.344 TL üstü)	Açık İhale	Genel Bütçede 19.029.344 TL ve üzeri	İhale tarihinden en az 40 gün önce md:13/A-1	K.İ.K.'de en az 1 defa
		Belli İstekliler		Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce md:13/A-2	
		Pazarlık		İhale tarihinden en az 25 gün önce md:13/A-3	
	Eşik Değere Kadar (19.029.344 TL'ye kadar)	Bütün Usuller	1.245.628 TL'ye kadar	İhale tarihinden en az 7 gün önce md:13/B-1	1 yerel gazete + internet haber sitesi
			1.245.628 - 2.491.384 TL arası	İhale tarihinden en az 14 gün önce	K.İ.K.ve 1 adet yerel gazete + 1 adet internet haber sitesi
			2.491.384 üzeri - 19.029.344 TL'ye kadar	İhale tarihinden en az 21 gün önce md:3/B-3	K.İ.K. ve 1 adet yerel gazete
YAPIM İŞİ	Eşik Değer Üstü (418.648.353 TL üstü)	Açık İhaleler	418.648.353 TL ve üzeri	İhale tarihinden en az 40 gün önce md:13/A-1	K.İ.K.'de en az 1 defa
		Belli İstekliler		Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce md:13/A-2	
		Pazarlık		İhale tarihinden en az 25 gün önce md:13/A-3	
	Eşik Değere Kadar (418.648.353 TL'ye kadar)	Bütün Usuller	2.491.384 TL'ye kadar	İhale tarihinden en az 7 gün önce md:13/B-1	1 yerel gazete + 1 internet haber sitesi
			2.491.384 TL - 20.762.692 TL arası	İhale tarihinden en az 14 gün önce md:13/B-2	K.İ.K.ve 1 adet yerel gazete + 1 adet internet haber sitesi
			20.762.692 TL - 418.648.353 TL arası	İhale tarihinden en az 21 gün önce md:13/B-3	K.İ.K. ve 1 adet yerel gazete +1 adet internet haber sitesi
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracağı Bedel	6.573.254 TL'ye kadar	39.403	K.İ.K. Payı (md. 53/j-1) (%005)		4.152.385 TL
	6.573.254 TL'den	78.855	Mimar ve Müh. (md. 62/h) (her yıl için)		2.304.5157 TL
	26.293.115 TL'ye kadar	118.286	Pazarlık/Mal-Hizmet 21/f		2.076.108 TL
	26.293.115 TL'den		DOĞRUDAN TEMİN 22/d - B.ŞEHİR		622.756 TL
	197.198.426 TL'ye kadar		Belediye Şirketleri Faaliyet Alanları İçindeki Alımlar (3/g)		95.508.971 TL
	197.198.426 TL ve üzeri		157.733	DOĞRUDAN TEMİN 22/d-DİĞER İLLER	

4374 s. K. (b/1 numaralı alt bendine ilan süresi 7 gün olan ihalelerde a) İhale ile işin yapılacağı yerin aynı olması durumunda bir gazete ve biri internet haber sitesinde olmak üzere toplam iki defa ilan yapılması, b) İhale ile işin yapılacağı yerin farklı olması durumunda ilanlardan birinin ihalenin yapılacağı yerde çıkan bir gazete veya internet haber sitesinde, diğerinin ise işin yapılacağı yerde çıkan bir gazete veya internet haber sitesinde yapılması ve en az bir gazete ve internet haber sitesinde ilan yapılmış olması kaydıyla toplam iki defa ilan yapılması, 4734 s. K. 13 md.1/(b), (2) ve (3) alt bendine göre (ilan süresi 14 ve 21 gün olan ihalelerde),ilanın işin yapılacağı yerde çıkan bir gazeteye ilave olarak bir internet haber sitesinde de, ihalenin yapılacağı yerde gazete çıkmaması veya internet haber sitesi yönetimi bulunmaması halinde ilanın Basın İlan Kurumu İlan Portalında yayımlanması gerekecektir.